

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ประจำปี 2557

การพัฒนาทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะเสม็ดสาร จังหวัดชลบุรีเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี)

Marine biological resources at Samae-sarn Islands, Chon Buri province for learning sources and eco-tourism development (Under the Plant Genetic Conservation Project Under the Royal Initiative of Her Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn)

สุเมตต์ ปุจฉาการ

สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา

สิรินทร เทพมังกร

วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา

เศรษฐพงษ์ ปุจฉาการ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

โครงการวิจัยทุนอุดหนุนการวิจัย งบประมาณเงินรายได้ (เงินอุดหนุนจากรัฐบาล) ประจำปี 2557

มหาวิทยาลัยบูรพา กันยายน 2558

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ประจำปี 2557

การพัฒนาทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรีเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี)

Marine biological resources at Samae-sarn Islands, Chon Buri province for learning sources and eco-tourism development (Under the Plant Genetic Conservation Project Under the Royal Initiative of Her Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn)

สุเมตต์ ปุจฉาการ

สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา

สิรินทร เทพมังกร

วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา

เศรษฐพงษ์ ปุจฉาการ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

โครงการวิจัยทุนอุดหนุนการวิจัย งบประมาณเงินรายได้ (เงินอุดหนุนจากรัฐบาล)

มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปี 2557

กันยายน 2558

คณะผู้วิจัย

1. นายสุเมตต์ ปุจฉาการ หัวหน้าโครงการ
 หน่วยงานที่สังกัด สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา ต. แสนสุข อ. เมือง จ. ชลบุรี 20131
 สถานที่ติดต่อ สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา ต. แสนสุข อ. เมือง จ. ชลบุรี 20131 โทรศัพท์ 038-391671 ต่อ 166, 148 โทรสาร 038-391674
 E-mail: sumaitt@buu.ac.th; sumaitt@hotmail.com
2. นางสาวสิรินทร เทพมังกร ผู้ร่วมงานวิจัย
 หน่วยงานที่สังกัด วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา ต. แสนสุข อ. เมือง จ. ชลบุรี 20131
 สถานที่ติดต่อ วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา ต. แสนสุข อ. เมือง จ. ชลบุรี 20131 โทรศัพท์ 038-102654 โทรสาร 038-745856
 E-mail: my_fourkids@hotmail.com
3. นายเศรษฐพงษ์ ปุจฉาการ ผู้ร่วมงานวิจัย
 หน่วยงานที่สังกัด โปรแกรมวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 85 ถนนมาลัยแมน อ.เมือง จ.นครปฐม 73000
 สถานที่ติดต่อ โปรแกรมวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 85 ถนนมาลัยแมน อ.เมือง จ.นครปฐม 73000 โทรศัพท์ 034-261066-67 โทรสาร 034-261066
 E-mail: srethaphong@hotmail.com

คณะที่ปรึกษาโครงการวิจัย

1. พล.ร.ท. วินัย กล่อมอินทร์	ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษกองทัพเรือ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเดช นิลพันธุ์	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
3. รองศาสตราจารย์ ดร. เรณา พงษ์เรืองพันธุ์	คณบดีวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุษา น้อยทิม	คณบดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
5. ดร.กมุทีณี วรสุวรรณ	วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา
6. อาจารย์สามารถ ปลั่งประมุข	วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา
7. อาจารย์ทักษอร ศรีสังขจร	วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา
8. อาจารย์ ดร. นิพล เชื้อเมืองพาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
9. อาจารย์เก่งกาจ ต้นทองคำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
10. อาจารย์สมโชค เนียนไธสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
11. อาจารย์ปัญญา รุ่งเรือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
12. นายชลวิทย์ ทองเจริญชัยกิจ	องค์การพิพิธภัณฑิทยาศาสตร์แห่งชาติ (อพพช.)

โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี)
Marine biological resources at Samae-sarn Islands, Chon Buri province for learning sources and eco-tourism development (Under the Plant Genetic Conservation Project Under the Royal Initiative of Her Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn) ปีงบประมาณ 2557

หัวหน้าโครงการงานวิจัย ดร. สุเมตต์ ปุจฉาการ
สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้ร่วมงานวิจัย นางสาวสิรินทร เทพมังกร
วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา
นายเศรษฐพงษ์ ปุจฉาการ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นโครงการวิจัยเพื่อสนองพระราชดำริในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (โครงการอพ.สธ.) เป็นโครงการวิจัยต่อเนื่อง 2 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2556-2557 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองพระราชดำริในโครงการ อพ.สธ. สสำรวจและศึกษาสถานภาพปัจจุบันและจัดเก็บรวบรวมข้อมูลของทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพทะเลบริเวณชายฝั่งทะเลในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชทางทะเล หมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี สสำรวจประเมินศักยภาพและจัดการความรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเล บริเวณหมู่เกาะแสมสาร เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดชลบุรี ออกแบบและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากฐานทรัพยากรชีวภาพทางทะเล โดยพัฒนาโครงการนำร่องเพื่อเป็นต้นแบบแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และถ่ายทอดองค์ความรู้จากการวิจัยสู่ผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

ผลการดำเนินงานโครงการปีงบประมาณ 2557 ของโครงการวิจัยฯ มีดังนี้คือ

1. การวางแผนงานวิจัยทั้งหมด ได้ดำเนินการประชุมคณะผู้วิจัยเพื่อวางกรอบแนวทางการดำเนินงานวิจัย ในปีที่ 2 ของโครงการวิจัยประกอบด้วย

1.1 คณะผู้วิจัยได้ประชุมวางแผนการออกสำรวจและเก็บตัวอย่างเพิ่มเติมในเชิงลึกของพื้นที่ศึกษาที่ได้คัดเลือกไว้จำนวน 4 พื้นที่ของเกาะแสมสาร จำนวน 11 ครั้งตั้งแต่เดือนตุลาคม 2556 ถึงเดือนกรกฎาคม 2558

1.2 คณะผู้วิจัยได้เรียนเชิญที่ปรึกษาโครงการวิจัยเพิ่มเติมจากปีที่ 1 (ปีงบประมาณ 2556) จากหน่วยงานต้นสังกัดของคณะผู้วิจัยและผู้รับผิดชอบพื้นที่ศึกษาเพื่อเรียนปรึกษาและประชุมกลุ่มย่อยในการวางแผนกำหนดแนวทางในการดำเนินโครงการวิจัยปีที่ 2

2. การจัดซื้อจัดจ้าง การประสานงาน

ทำการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ สารเคมีทั้งในการสำรวจและเก็บตัวอย่างและจำแนกชนิดตัวอย่าง ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลของหมู่เกาะแสมสาร อุปกรณ์ในการเก็บข้อมูลเพื่อเตรียมพร้อมเมื่อทำการออกสำรวจและเก็บข้อมูลและงานปฏิบัติการในห้องปฏิบัติการหลังจากเก็บตัวอย่าง และได้ประสานเจ้าหน้าที่ในพื้นที่เกาะแสมสารในการเข้าถึงพื้นที่สำรวจ และร้านค้าในการเช่าอุปกรณ์ดำน้ำและเรือสำหรับออกสำรวจ และเก็บตัวอย่าง การขออนุญาตเข้าพื้นที่สำรวจ พร้อมทั้งเตรียมความรู้และค้นคว้าเอกสารเพื่อใช้ในการอ้างอิง และพัฒนาฐานกิจกรรมการเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลของแต่ละชายหาด

3. การออกสำรวจในภาคสนามเพิ่มเติม

บริเวณเกาะแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ได้ออกสำรวจและเก็บข้อมูลภาคสนามรวม 10 ครั้ง ได้แก่ เดือนตุลาคม เดือนพฤศจิกายน 2556 เดือนมกราคม เดือนมีนาคม เดือนเมษายน เดือนพฤษภาคม เดือนกรกฎาคม เดือนกันยายน ธันวาคม 2557 และเดือนมิถุนายน เดือนกรกฎาคม 2558 เพื่อเก็บข้อมูล ลักษณะทางกายภาพและทรัพยากรชีวภาพทางทะเลรวมทั้งระบบนิเวศชายฝั่ง ลักษณะเด่นและอัตลักษณ์ของพื้นที่ การเดินทางเข้าถึง ข้อมูลนักท่องเที่ยว ฯลฯ

องค์ความรู้ที่ได้จากโครงการวิจัยฯ ปีงบประมาณ 2557

การดำเนินงานวิจัยของโครงการวิจัยฯ ปีงบประมาณ 2557 สามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์และแผนที่วางไว้ และเป็นองค์ความรู้ของทรัพยากรชีวภาพทางทะเลในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช เกาะแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี สรุปได้ ดังนี้

1. พื้นที่ที่คัดเลือกไว้เป็นพื้นที่ศึกษา

จากการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามและการให้คำปรึกษาของคณะที่ปรึกษาฯ คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกไว้เป็นพื้นที่ศึกษาของเกาะแสมสารเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จำนวน 4 หาด ได้แก่ หาดเทียน ทิศตะวันออกของเกาะแสมสาร, หาดหน้าบ้าน ทางทิศเหนือของเกาะแสมสาร, หาดลูกกลม ทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะแสมสาร และหาดเตย ทิศตะวันตกของเกาะแสมสาร ซึ่งแต่ละชายหาดมีลักษณะทางระบบนิเวศชายฝั่งที่แตกต่างกันและมีจุดสนใจที่แตกต่างกัน

2. ทรัพยากรชีวภาพทางทะเล

จากการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม คณะผู้วิจัยได้พบทรัพยากรชีวภาพทางทะเลตามชายหาดต่างๆที่ได้คัดเลือกไว้ 4 ชายหาด รวมทั้งได้รวบรวมข้อมูลผลการวิจัยจากการสำรวจทรัพยากรชีวภาพทางทะเลในอดีต พบทรัพยากรชีวภาพทั้งพืชและสัตว์ทะเลที่สามารถนำมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ประมาณ 200 ชนิด ซึ่งคณะผู้วิจัยจัดทำรายละเอียดของทรัพยากรชีวภาพทางทะเลเหล่านี้ประกอบคู่มือแหล่งเรียนรู้ ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลและเส้นทางกิจกรรมการท่องเที่ยว คู่มือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เกาะแสมสารของชายหาดเกาะแสมสาร

3. การสำรวจข้อมูลนักท่องเที่ยวของเกาะแสมสาร เพื่อประเมินคุณภาพความเป็นนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จากสถิตินักท่องเที่ยวที่มาเยือนหมู่เกาะแสมสารหลังจากเปิดให้นักท่องเที่ยวได้เข้าเยี่ยมชมและร่วมกิจกรรมสันตนาการที่มีบริการบนเกาะ พบว่ามีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นในแต่ละปี โดยนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงเดือนมกราคม-เมษายน ซึ่งในแต่ละปีจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด การสำรวจนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความรู้ความเข้าใจ ทศนคติและความต้องการ การท่องเที่ยวทางทะเลของนักท่องเที่ยวบริเวณเกาะแสมสาร ในการประเมินคุณภาพความเป็นนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางการประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้ และเสริมสร้างนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คุณภาพดี ให้มีจำนวนมากขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในโครงการวิจัย

การพัฒนาองค์ความรู้จากฐานทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี เพื่อพัฒนาเป็นต้นแบบแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

สรุปและวิจารณ์ผลการศึกษา

จากการสำรวจความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิดและความต้องการต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวบริเวณเกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง การศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพมหานครมากที่สุด ส่วนใหญ่ไม่เคยมาเกาะแสมสารมาก่อน สื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจมาเยือนเกาะแสมสารคือ การพูดต่อกันปากต่อปาก กลุ่มการเดินทางเป็นกลุ่มเพื่อนมากที่สุด วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาเยือนเกาะแสมสารคือ ต้องการหลีกเลี่ยงสภาพแวดล้อมที่อึดอัดแออัดของเมืองมากที่สุด กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวคาดหวังว่าจะได้กระทำในเกาะแสมสารมากที่สุด ได้แก่ ดำน้ำดูปะการังน้ำตื้น นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย การศึกษาอยู่ในระดับ High school เป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากทวีปเอเชีย ไม่เคยมาเกาะแสมสารมาก่อน สื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจมาเยือนเกาะแสมสารคือ จากคนที่เคยไปมาก่อน กลุ่มในการเดินทางส่วนใหญ่เป็นกลุ่มครอบครัว ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวแวะแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ก่อนมาเยือนเกาะแสมสาร วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาเยือนเกาะแสมสารเพื่อต้องการพักผ่อนร่วมกับเพื่อนๆ กิจกรรมที่คาดหวังว่าจะได้กระทำในเกาะแสมสารมากที่สุด ได้แก่ ดำน้ำดูปะการังน้ำตื้น และการศึกษาวิถีชีวิตชุมชน

จากการศึกษาความรู้ความเข้าใจของนักท่องเที่ยวต่อหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนมาก มีความรู้ความเข้าใจและสามารถตอบคำถามได้อย่างถูกต้องซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวส่วนมากมีคุณภาพความเป็นนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การศึกษาายังแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จำนวนมากมีความเข้าใจตรงกันว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คือการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสิ่งแวดล้อมและช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและการไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ผลการศึกษาความคิดเห็นของทัศนคติที่มีต่อการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยว พบว่า ทัศนคติของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันทุกๆ ข้อคำถาม โดยมีผลของทัศนคติที่ดีต่อการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ผลการสอบถามความต้องการหรือข้อเสนอแนะที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว สรุปได้ดังนี้ ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการให้มีป้ายชี้ทางที่มองเห็นชัดเจน บอกชื่อแหล่ง ทิศทาง และระยะทาง และควรมีป้ายทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ควรจัดให้มีพาหนะรับจ้างที่เข้าถึงแหล่งเพิ่มขึ้น ควบคุมราคาค่าโดยสารและบริการให้เหมาะสม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่ง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มที่จอดรถที่เป็นสัดส่วน มีการแบ่งประเภทรถชัดเจน เพิ่มที่พักผ่อน ควรเพิ่มจำนวนห้องน้ำ จัดแยกประเภทชัดเจน (ชาย หญิง) ดูแลซ่อมแซมและรักษาความสะอาดให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ตลอดเวลา ในทุกแหล่งควรมีหรือเพิ่มมาตรการรักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ ด้านคุณค่า ความสำคัญ และการดูแลรักษาสภาพธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว ควรรักษาภาพธรรมชาติดั้งเดิมไว้ ปลูกต้นไม้เพิ่มขึ้น ดูแลรักษาต้นไม้และความสะอาด และประชาสัมพันธ์ให้เห็นความสำคัญที่จะต้องอนุรักษ์ธรรมชาติไว้ด้านคุณค่า ความสำคัญ และการดูแลรักษาสภาพทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และโบราณคดี ควรมีวิถีการ ป้ายให้ความรู้ นิทรรศการ มุมพินิจทัศน์ หรือกิจกรรมการแสดงที่เกี่ยวข้องกับเกาะแสมสารและท้องถิ่น จัดให้มีการอนุรักษ์ ฟันฟู โบราณสถาน โบราณวัตถุ วัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตดั้งเดิมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นไว้ และช่วยกันประชาสัมพันธ์ให้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญด้านนี้

นอกจากนี้ควรสนับสนุนให้เมืองครที่เกิดจากความร่วมมือของคนในท้องถิ่นเข้ามาช่วยจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของแหล่งในด้านต่างๆ เช่น ความสะดวกในการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อม คุณค่า ความสำคัญ การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น และการให้การศึกษา ด้านแนวโน้มในการกลับมาท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะกลับมาท่องเที่ยวในแหล่งเดิมอีก เนื่องจากประทับใจในความเป็นธรรมชาติ ทิวทัศน์ที่สวยงาม สงบ ร่มรื่น มีความหลากหลายทางชีวภาพ ความสวยงามเก่าแก่ และมีการคมนาคมที่สะดวกและปลอดภัย นอกจากนี้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เสนอให้พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยรอบเกาะแสมสาร โดยให้คงรักษาความเป็นธรรมชาติไว้ ดูแลรักษาสภาพแวดล้อมให้สะอาด สงบ ร่มรื่น และมีการคมนาคมที่สะดวก ปลอดภัย และเชื่อมต่อถึงกันกับส่วนแหล่งท่องเที่ยวรอบทะเลแสมสารที่นักท่องเที่ยวรู้จัก หรือเคยได้ยินชื่อ ส่วนใหญ่จะเป็นแหล่งที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไป หรือตั้งอยู่ใกล้เคียงกับแหล่งที่มาท่องเที่ยว เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. เกาะแสมสารมีขนาดไม่ใหญ่มากนัก ทรัพยากรพื้นฐานเพื่อรองรับการท่องเที่ยวของตัวเกาะจึงมีความจำกัดค่อนข้างสูงคือ ข้อจำกัดด้านพื้นที่รองรับนักท่องเที่ยว การจัดการทรัพยากรสถานที่และสิ่งแวดล้อม เช่น ปริมาณขยะ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควรเน้นให้ตั้งอยู่บนรากฐานของการควบคุมและจัดการผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รักษาระบบนิเวศ และการให้บริการที่มีคุณภาพปลอดภัย สามารถสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว

2. ประชาสัมพันธ์ข้อกำหนด การปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว โดยให้เจ้าหน้าที่บนเกาะให้ความรู้พื้นฐาน เช่น เกาะแสมสารเป็นเกาะอนุรักษ์ เรื่องเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ก่อนที่จะเข้าสู่พื้นที่ท่องเที่ยวตามชายหาดต่างๆ

3. แนวทางในการการสร้างนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีคุณภาพดีให้มีจำนวนมากขึ้นในอนาคตนั้น ควรมุ่งเน้นไปที่คุณภาพของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์รวมถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ เพื่อให้การสื่อสารประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สามารถเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวที่อยู่ในวัยต่างกัน อาชีพต่างกันหรือแม้แต่วัยการศึกษาที่ต่างกัน เป็นต้น ให้มีความรู้ความเข้าใจและแนวคิดหรือเจตนารมณ์ในการอนุรักษ์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนั้นเพื่อการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีคุณภาพมากขึ้น ข้อมูลและแหล่งข้อมูลที่นักท่องเที่ยวได้รับก็ควรสอดคล้องกับคามถี่ในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวด้วย

4. ผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้จัดการพื้นที่และผู้บริหารระดับต่างๆ โดยเฉพาะจำนวนนักท่องเที่ยว พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับผลกระทบด้านต่างๆ จากการท่องเที่ยว เพื่อสามารถให้เกิดการตัดสินใจบนฐานของข้อมูลและวิชาการ เพื่อให้การเสริมสร้างนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีคุณภาพมีจำนวนมากขึ้นไปในอนาคตนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในที่สุด

4. ผลการดำเนินการโครงการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ดำเนินการจัดถ่ายทอดองค์ความรู้ เรื่อง “แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต หมู่เกาะแสมสาร จ. ชลบุรี”

ตามแผนการดำเนินงานวิจัยฯ จะต้องมีการจัดฝึกอบรมเพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยมาใช้ในการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และแหล่งเรียนรู้ของเกาะแสมสาร คณะ ผู้วิจัยจึงได้จัดทำโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี” เพื่อนำข้อมูลองค์ความรู้และผลวิจัยของทรัพยากรชีวภาพทางทะเลมาถ่ายทอดแก่นิสิตนักศึกษาและบุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาสร้างสรรครูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวทางทะเลเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

โดยมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อนำผลวิจัยที่ได้จากโครงการวิจัยฯ มาถ่ายทอดบรรยายให้ความรู้พื้นฐาน รวมทั้งการฝึกปฏิบัติ การดำเนินงานส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้สร้างสรรค์และวิธีการวางแผนพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของเกาะแสมสารแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม 2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม สามารถประยุกต์สร้างสื่อนำเสนอ การพัฒนาฐานกิจกรรมการเรียนรู้ และสร้างรูปแบบโมเดลการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และพัฒนาเป็นต้นแบบโครงการนำร่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเกาะแสมสารจากแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเล และ 3. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เห็นและตระหนักถึงบทบาท คุณค่า และการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลของพื้นที่ปกป้องพันธุกรรมพืชของโครงการ อพ.สธ. อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

โดยมีผลการประเมินโครงการดังนี้

1. การกำหนดกลุ่มเป้าหมายของการจัดกิจกรรมโครงการฯ ประกอบด้วย นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมและเจ้าหน้าที่โครงการอพ.สธ. ประจำพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย จำนวน 84 คน จากการดำเนินการพบว่าผู้เข้าร่วมอบรมจริง 84 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการฯ ทั้งหมด ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมโครงการฯ ตอบแบบสอบถามประเมินโครงการฯ จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็นเพศชาย 36 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9 เพศหญิง 48 คน คิดเป็นร้อยละ 57.1

2. ในภาพรวมผู้เข้าร่วมอบรมโครงการฯ มีความพึงพอใจในระดับดี มีค่าเฉลี่ยที่ 4.08 และในส่วนค่าเฉลี่ยในด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 4.14 ด้านความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 3.90 ด้านการนำความรู้ไปใช้อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 4.13 และด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 4.14

5. การพัฒนาสร้างฐานกิจกรรมการเรียนรู้และแผนที่ของชายหาด 4 หาด

ในแผนงานพัฒนาและออกแบบฐานกิจกรรมการเรียนรู้และแผนงานจัดทำป้ายแผนที่ชายหาดที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชายหาดเกาะแสมสารคณะผู้วิจัยได้ร่วมประชุมและดำเนินการคัดเลือกชายหาดที่จะพัฒนาเป็นฐานกิจกรรมสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ 4 หาด คือ 1) หาดหน้าบ้าน 2) หาดเทียน 3) หาดลูกกลม และ 4) หาดเตย ซึ่งมีการพัฒนาสร้างฐานกิจกรรมการเรียนรู้และแผนที่ของชายหาด 4 หาด ดังนี้

1. แผนงานพัฒนาและออกแบบฐานกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชายหาดเกาะแสมสาร โดยมีวัตถุประสงค์

1.1 เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความรู้และความเข้าใจในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.2 เพื่อดึงดูดและเพิ่มความสนใจของนักท่องเที่ยวต่อสถานที่ท่องเที่ยว

1.3 เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความประทับใจและผสมผสานความสนุกสนานตื่นเต้นและท้าทายเกิดความสามัคคี ด้วยฐานของกิจกรรมต่างๆ

2. แผนงานจัดทำป้ายแผนที่ชายหาดและข้อมูลสรุปทรัพยากรชีวภาพทางทะเลของแต่ละหาด พร้อมทั้งจุดที่ตั้งและรายละเอียดของฐานกิจกรรม โดยมีวัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้ความรู้และเกิดความตระหนักในคุณค่าของแหล่งทรัพยากรชีวภาพทางทะเลของหมู่เกาะแสมสาร

2.2 เพื่อสร้างแรงจูงใจในการท่องเที่ยวด้านทะเล

6. การจัดทำคู่มือแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลและเส้นทางกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชายหาดเกาะแสมสาร

ในแผนงานการดำเนินการได้กำหนดจัดทำคู่มือแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลและเส้นทางกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชายหาดของเกาะแสมสารที่ได้คัดเลือกไว้ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ร่วมประชุมและดำเนินการออกแบบจัดทำคู่มือ โดยมีรายละเอียดข้อมูลต่างๆตามเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์และสอดคล้องกับหลักการพัฒนายั่งยืน และเพื่อให้นักท่องเที่ยวนำข้อมูลที่มีอยู่ในมือไปดำเนินการตามกิจกรรมการท่องเที่ยวของเกาะแสมสาร รวมทั้งนักท่องเที่ยวสามารถศึกษาข้อมูลก่อนไปศึกษาสภาพจริง โดยคณะทำงานได้ดำเนินการจัดพิมพ์แจกให้กับนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเกาะแสมสารและผู้สนใจทั่วไปที่เข้าร่วมโครงการ

7. ผลการดำเนินการ โครงการนำร่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี

ตามแผนการดำเนินงานวิจัยฯ ได้กำหนดให้ดำเนินการจัด “โครงการนำร่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี” เพื่อศึกษาและทดลองปฏิบัติรูปแบบการท่องเที่ยวเกาะแสมสารเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ได้พัฒนาขึ้นจากการวิจัย คณะผู้วิจัยจึงได้จัดทำโครงการฯดังกล่าวขึ้น เพื่อนำผลการประเมินและข้อสรุปจากการดำเนินโครงการมาเป็นข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนาของงานวิจัยฯ โดยมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาและทดลองรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจุดท่องเที่ยวของเกาะแสมสาร ที่ได้พัฒนาขึ้นจากการวิจัย 2. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 3. เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ประสบการณ์ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไปสู่ความยั่งยืนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

โดยมีผลการประเมินโครงการจากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 60 คน มีรายละเอียด ดังนี้

จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 60 คน จากจำนวนที่กำหนดไว้ในโครงการ 60 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ถือว่าบรรลุเป้าหมายด้านปริมาณที่กำหนดไว้ ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นครูอาจารย์ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 26.6 เจ้าหน้าที่และบุคคลทั่วไปจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 50 และนักศึกษาจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 โดยแยกเป็นเพศชายจำนวน 24 คน และ เพศหญิง จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 40 และ 60 ตามลำดับ สำหรับสถานภาพและอาชีพของผู้เข้าร่วมโครงการ เป็นภาครัฐ 15 คน ภาคบริษัทเอกชน 10 คน กำลังศึกษา 7 คน และธุรกิจส่วนตัว 28 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0, 16.7, 11.6 และ 46.7 ตามลำดับ นอกจากนี้ร้อยละ 23.3 มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 14 คน และร้อยละ 76.7 เป็นผู้ที่มาจากกรุงเทพมหานครและภาคอื่นๆ จำนวน 46 คน

การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อการจัดโครงการทั้ง 4 ด้าน มีระดับความคิดเห็นรวมอยู่ที่ 4.48 ระดับมาก เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นแยกทีละด้าน มีผลดังนี้ ด้านความรู้ความเข้าใจ มีระดับความคิดเห็น 4.48 ระดับมาก ด้านความพึงพอใจ 4.35 ระดับมาก ด้านการนำความรู้ไปใช้ มีระดับความคิดเห็น 4.49 ระดับมาก และด้านภาพรวมของโครงการอบรม มีระดับความคิดเห็น 4.60 ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านสามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านความรู้ความเข้าใจ ความคิดเห็น 3 อันดับแรก ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับสามารถนำไปพัฒนาทักษะการเป็นนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตรงตามวัตถุประสงค์เพื่อเสริม สร้างคุณธรรมและจริยธรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และตรงตามวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับแหล่งท่องเที่ยวอื่น

ด้านความพึงพอใจ ความคิดเห็น 3 อันดับแรก ได้แก่ การถ่ายทอดของวิทยากร ความสามารถในการอธิบายเนื้อหาที่ชัดเจนและตรงประเด็น และเอกสารประกอบการบรรยาย

ด้านการนำความรู้ไปใช้ ความคิดเห็นลำดับที่ 1 เท่ากัน 2 รายการ คือ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ และสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่หรือถ่ายทอดแก่ผู้อื่น/ชุมชนได้ ส่วนลำดับที่ 2 คือ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง

ด้านภาพรวมของโครงการอบรม ความคิดเห็นลำดับที่ 1 คือ ประโยชน์ที่ได้รับ และลำดับที่ 2 ความพึงพอใจต่อโครงการ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงใช้ในครั้งต่อไป

หลังจากที่ดำเนินการรายงานการประเมินผลโครงการฝึกอบรม “โครงการนำร่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี” เสร็จเรียบร้อยแล้ว คณะผู้ทำงานได้ประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน โดยมีข้อเสนอแนะจากผู้ที่เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ สำหรับนำไปปรับใช้ในการจัดโครงการครั้งต่อไปดังนี้

1. ผู้เข้าร่วมโครงการอยากให้มีกิจกรรมแบบนี้อีกเพราะเป็นกิจกรรมที่สนุกสนานและให้ความรู้สามารถนำไปใช้ในการชีวิตการท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่น่าสนใจ

2. ผู้เข้าร่วมโครงการให้ข้อคิดเห็นว่าโครงการฝึกอบรมฯ เป็นกิจกรรมที่ดี สมควรจัดโครงการลักษณะนี้อีกเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะแก่ผู้เข้าร่วมโครงการ

8. การเผยแพร่ผลงานวิจัยของโครงการวิจัยฯ

ผลงานวิชาการจากโครงการวิจัยการพัฒนาทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี) ได้ถูกนำเสนอเผยแพร่ในการประชุมวิชาการ 2 เรื่องคือ

1. ผลงานวิจัยเรื่อง “สถานภาพการท่องเที่ยวทางทะเลของนักท่องเที่ยวบริเวณเกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี” ในการนำเสนอผลงานการประชุมวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 53 (สาขาสหามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), มน.สค.32/P203. 3-6 กุมภาพันธ์ 2558. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

2. ผลงานวิจัยเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิดและความต้องการต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยว บริเวณเกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี” กำลังส่งบทความและเรื่องเต็มเพื่อรับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมวิชาการการประชุมวิชาการ ชมรมคณะปฏิบัติงานวิทยากร อพ.สธ. ครั้งที่ 7 ในงานการประชุมวิชาการและนิทรรศการ “ทรัพยากรไทย : หวนดูทรัพยากรสิ่งสินตน” ของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นโครงการวิจัยเพื่อสนองพระราชดำริในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี การดำเนินงานวิจัยในปีงบประมาณ 2557 สำเร็จลงได้ด้วยดี คณะผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณส่วนงานและบุคคลต่างๆที่ได้ให้การสนับสนุน อนุเคราะห์ ประสานงานงานและอำนวยความสะดวกต่างๆ ดังนี้

คณะที่ปรึกษาอันประกอบด้วย พล.ร.ท. วินัย กล่อมอินทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเดช นิลพันธุ์ รองศาสตราจารย์ ดร. เรณู พงษ์เรืองพันธุ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุษา น้อยทิม ดร.กมุทีณี วรสุวรรณ อาจารย์สามารถ ปลั่งประมูล อาจารย์ทักษอร ศรีสังขจร อาจารย์ ดร. นิพล เชื้อเมืองพาน อาจารย์เก่งกาจ ต้นทองคำ อาจารย์สมโชค เนียนไธสง อาจารย์ปัญญา รุ่งเรือง และนายชลวิทย์ ทองเจริญชัยกิจ ที่ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานวิจัย

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีที่ให้การสนับสนุน ประสานงานและอำนวยความสะดวกแก่คณะผู้วิจัยและที่ปรึกษาโครงการวิจัยในการสำรวจและเก็บข้อมูล

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยงบประมาณเงินรายได้ (เงินอุดหนุนจากรัฐบาล) ประจำปี 2557 มหาวิทยาลัยบูรพา สัญญาขอรับทุนอุดหนุนการวิจัยที่ อพ.สธ. 5/2557 คณะผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และมหาวิทยาลัยบูรพาเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการ และบุคลากรของกองทัพเรือทุกท่านในความอนุเคราะห์และการสนับสนุนกำลังพล อุปกรณ์ด้านน้ำและช่วยด้านน้ำเก็บข้อมูลตัวอย่างจนสามารถดำเนินการวิจัยลุล่วงลงด้วยดี

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. วิภูษิต มั่นพะจิตร ที่ให้ความอนุเคราะห์ภาพปลาทะเลของหมู่เกาะแสมสาร

ขอขอบคุณนางสาววรรณา ขอนคำ และนายบรรณวิชัย แพงสุขที่ให้ความช่วยเหลือด้านน้ำและเก็บข้อมูลทรัพยากรชีวภาพทางทะเล นายวรวุฒิ เรือนทองที่ช่วยจัดทำรูปเล่มคู่มือท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เกาะแสมสาร

สุดท้ายนี้ คณะผู้วิจัย เจ้าหน้าที่ นักวิทยาศาสตร์และนิสิตฝึกงานของสถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา ทุกท่านที่มีส่วนให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆจนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงลงด้วยดี

ดร. สุเมตต์ ปุจฉาการ
หัวหน้าโครงการงานวิจัยฯ
กันยายน 2558

สารบัญ

	หน้า
หน้าปกใน	ก
คณะผู้วิจัย	ข
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ค
กิตติกรรมประกาศ	ญ
สารบัญ	ฎ
สารบัญตาราง	ฐ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
- ความเป็นมา หลักการและเหตุผล	1
- วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	1
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	1
- กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย	3
- ระยะเวลา และสถานที่ทำการวิจัย	4
บทที่ 2 การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง	5
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานโครงการวิจัย	11
บทที่ 4 ผลการดำเนินงานโครงการวิจัย	14
- แผนการบริหารโครงการวิจัย	14
- องค์ความรู้ที่ได้จากโครงการวิจัยฯ ปีงบประมาณ 2557	27
1. พื้นที่ที่คัดเลือกไว้เป็นพื้นที่ศึกษา	27
2. ทรัพยากรชีวภาพทางทะเล	32
3. ข้อมูลพื้นฐานชุมชนใกล้เคียง	54
4. รูปแบบการท่องเที่ยวปัจจุบันของเกาะแสมสาร	55
5. ข้อมูลสำรวจนักท่องเที่ยวของเกาะแสมสารในการประเมินคุณภาพความเป็น นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	58
6. ผลการดำเนินการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ดำเนินการจัดถ่ายทอดองค์ความรู้ เรื่อง “แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต หมู่เกาะแสมสาร จ. ชลบุรี”	71
7. การพัฒนาสร้างฐานกิจกรรมการเรียนรู้ของชายหาด 4 หาด	83
8. การจัดทำคู่มือแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลและเส้นทางกิจกรรมการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ของชายหาดเกาะแสมสาร	89
9. ผลการดำเนินการ โครงการนำร่องต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่เกาะแสมสาร	90
10. การเผยแพร่ผลงานวิจัยของโครงการวิจัยฯ	102

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการดำเนินการวิจัย	108
- สรุปผลการวิจัย	108
บรรณานุกรม	155
ภาคผนวก	
ก คู่มือท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เกาะเสมสาร แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต	
ข ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่	
ค แบบสอบถามนักท่องเที่ยว	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1	32
ตารางที่ 2	60
ตารางที่ 3	40
ตารางที่ 4	63
ตารางที่ 5	65
ตารางที่ 6	66
ตารางที่ 7	68
ตารางที่ 8	69
ตารางที่ 9	80
ตารางที่ 10	99
ตารางที่ 11	100

สารบัญภาพและแผ่นภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 พื้นที่ปกปักพันธุ์กรรมพืช หมู่เกาะแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี	4
ภาพที่ 2 ชายหาดพื้นที่ศึกษาของเกาะแสมสารเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	17
ภาพที่ 3 พื้นที่ศึกษาของเกาะแสมสารเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	28
ภาพที่ 4 แผนที่ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะเด่นของเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเกาะแสมสาร	84
ภาพที่ 5 แผนที่ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะเด่นของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศของหาดเทียน	85
ภาพที่ 6 แผนที่ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะเด่นของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศของหาดหน้าบ้าน	86
ภาพที่ 7 แผนที่ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะเด่นของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศของหาดลูกกลม	87
ภาพที่ 8 แผนที่ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะเด่นของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศของหาดเตย	88
ภาพที่ 9 คู่มือแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลและเส้นทางกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชายหาดเกาะแสมสาร	90
ภาพที่ 10 การนำเสนอผลงานวิจัยของโครงการวิจัยในการประชุมวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 53	102
แผ่นภาพที่ 1 การสำรวจเกาะแสมสารระหว่างวันที่ 24-26 ตุลาคม 2556	15
แผ่นภาพที่ 2 การสำรวจเกาะแสมสาร วันที่ 11 และ 16 พฤศจิกายน 2556	16
แผ่นภาพที่ 3 การสำรวจเกาะแสมสารวันที่ 24-26 มกราคม 2557	17
แผ่นภาพที่ 4 การสำรวจเกาะแสมสาร วันที่ 21-23 มีนาคม 2557	18
แผ่นภาพที่ 5 การสำรวจเกาะแสมสารวันที่ 2-3 เมษายน 2557	19
แผ่นภาพที่ 6 การสำรวจเกาะแสมสารครั้งที่ 6 วันที่ 18 และ 24-25 พฤษภาคม 2557	20
แผ่นภาพที่ 7 การสำรวจเกาะแสมสาร วันที่ 26-27 กรกฎาคม 2557	21
แผ่นภาพที่ 8 การสำรวจเกาะแสมสาร วันที่ 5-7 กันยายน 2557	22
แผ่นภาพที่ 9 การสำรวจเกาะแสมสาร วันที่ 12-13 ธันวาคม 2557	23
แผ่นภาพที่ 10 การสำรวจเกาะแสมสาร วันที่ 6-7 และ 29-30 มิถุนายน 2558	24
แผ่นภาพที่ 11 การสำรวจเกาะแสมสาร วันที่ 29 กรกฎาคม 2558	26
แผ่นภาพที่ 12 ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะเด่นของหาดเทียน	29
แผ่นภาพที่ 13 ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะเด่นของหาดหน้าบ้าน	30
แผ่นภาพที่ 14 ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะเด่นของหาดลูกกลม	31
แผ่นภาพที่ 15 ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะเด่นของหาดเตย	31
แผ่นภาพที่ 16 ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลที่มีศักยภาพการพัฒนาในแหล่งเรียนรู้ เกาะแสมสาร จ. ชลบุรี	45
แผ่นภาพที่ 17 ภาพโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี”	77
แผ่นภาพที่ 16 ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลที่มีศักยภาพการพัฒนาในแหล่งเรียนรู้ เกาะแสมสาร จ. ชลบุรี	45
แผ่นภาพที่ 17 ภาพโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี”	77
แผ่นภาพที่ 18 ป้ายฐานกิจกรรมตามหาแม่ทะเลจิวประจำที่หาดเทียน	85
แผ่นภาพที่ 19 ป้ายฐานกิจกรรมกระบะทรายทะเลหรรษาประจำที่หาดลูกกลม	87
แผ่นภาพที่ 20 ภาพโครงการฝึกอบรมฯเรื่อง “โครงการนำร่องต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี”	97

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา หลักการและเหตุผล

หมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี เป็นหมู่เกาะที่อยู่นอกสุดของอ่าวไทยตอนบน ตั้งอยู่ทางด้านทิศใต้ของอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วยเกาะต่างๆรวมทั้งสิ้น 9 เกาะ ได้แก่ เกาะแสมสาร เกาะแรด เกาะนางเกลือ เกาะโรงโขน เกาะโรงหนัง เกาะจวง เกาะจาน เกาะขาม และเกาะปลาหมึก ในอดีตหมู่เกาะแสมสารเป็นที่พักและท่าขนส่งสัตว์ทะเลของเรือประมงและเรือเดินทะเลและเคยมีชาวประมงอาศัยอยู่ตามเกาะต่างๆหลายแห่ง แต่ปัจจุบันเกาะทุกเกาะอยู่ในความดูแลของกองทัพเรือ ในปี พ.ศ. 2541 กองทัพเรือเข้าสนองพระราชดำริโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (โครงการ อพ.สธ.) และได้ล้อมเกล้าฯ ถวายการใช้พื้นที่เกาะแสมสารและเกาะข้างเคียงรวม 9 เกาะเป็นพื้นที่ปกป้องพันธุกรรมพืชทางทะเลของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ โดยมีการพัฒนาพื้นที่เป็นแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพของเกาะในทะเลและจัดทำพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย โดยอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการ กองทัพเรือ สำหรับมหาวิทยาลัยบูรพาเป็นหนึ่งในหน่วยงานที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริโดยเป็นคณะปฏิบัติการวิทยาการ อพ.สธ.-ทร. ซึ่งทำหน้าที่ในการสำรวจทรัพยากรชีวภาพทางทะเลตามพระราชวินิจฉัยที่ทรงพระราชทานไว้ในการเรียนรู้ ตั้งแต่ยอดเขาจดถึงใต้ทะเล นับตั้งแต่ปีที่เริ่มต้นการดำเนินงานในปี พ.ศ. 2541 จวบจนกระทั่งปัจจุบัน ได้มีการสะสมองค์ความรู้ทรัพยากรชีวภาพมากมายทั้งความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเล นิเวศวิทยา ตลอดจนการอนุรักษ์และการฟื้นฟู แต่อย่างไรก็ตามองค์ความรู้ต่างๆเหล่านี้ยังไม่ได้มีการพัฒนาเพื่อใช้ประโยชน์ในเชิงการเป็นแหล่งเรียนรู้ทางทะเลและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากนัก ดังนั้นการพัฒนาองค์ความรู้จากฐานทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรีเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งและผลจากการวิจัยและพัฒนาจะเป็นประโยชน์มากต่อการจัดการองค์ความรู้ความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรชายฝั่ง การท่องเที่ยว และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับร่างยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และแผนงานวิจัยกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อสำรวจ ประเมินศักยภาพและจัดการความรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเล บริเวณหมู่เกาะแสมสารเป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อออกแบบและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากฐานทรัพยากรชีวภาพทางทะเล
3. เพื่อพัฒนาโครงการนำร่องเพื่อเป็นต้นแบบแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
4. เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้จากการวิจัยสู่ผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

ขอบเขตของโครงการวิจัย

ทำการสำรวจ เก็บรวบรวมองค์ความรู้ และประเมินทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น สิ่งมีชีวิตทางทะเล ระบบนิเวศชายหาด แนวปะการัง แหล่งหญ้าทะเล ป่าชายหาด เป็นต้น รวมถึงประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของชุมชน วิถีชีวิตชุมชนบริเวณใกล้เคียง ความเชื่อ ประเพณีวัฒนธรรมที่เชื่อมโยง นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำการประเมินและวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ สังคมและสถิติ และนำผลที่ได้ไปพัฒนากิจกรรมแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่เกาะแสมสารอย่างยั่งยืน สร้างโครงการนำร่องที่เป็นต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชนท้องถิ่น รวมถึงจัดทำคู่มือทรัพยากรชีวภาพทางทะเลของเกาะ ตีพิมพ์และเขียนบทความวิจัย เสนอผลงานวิจัยในการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

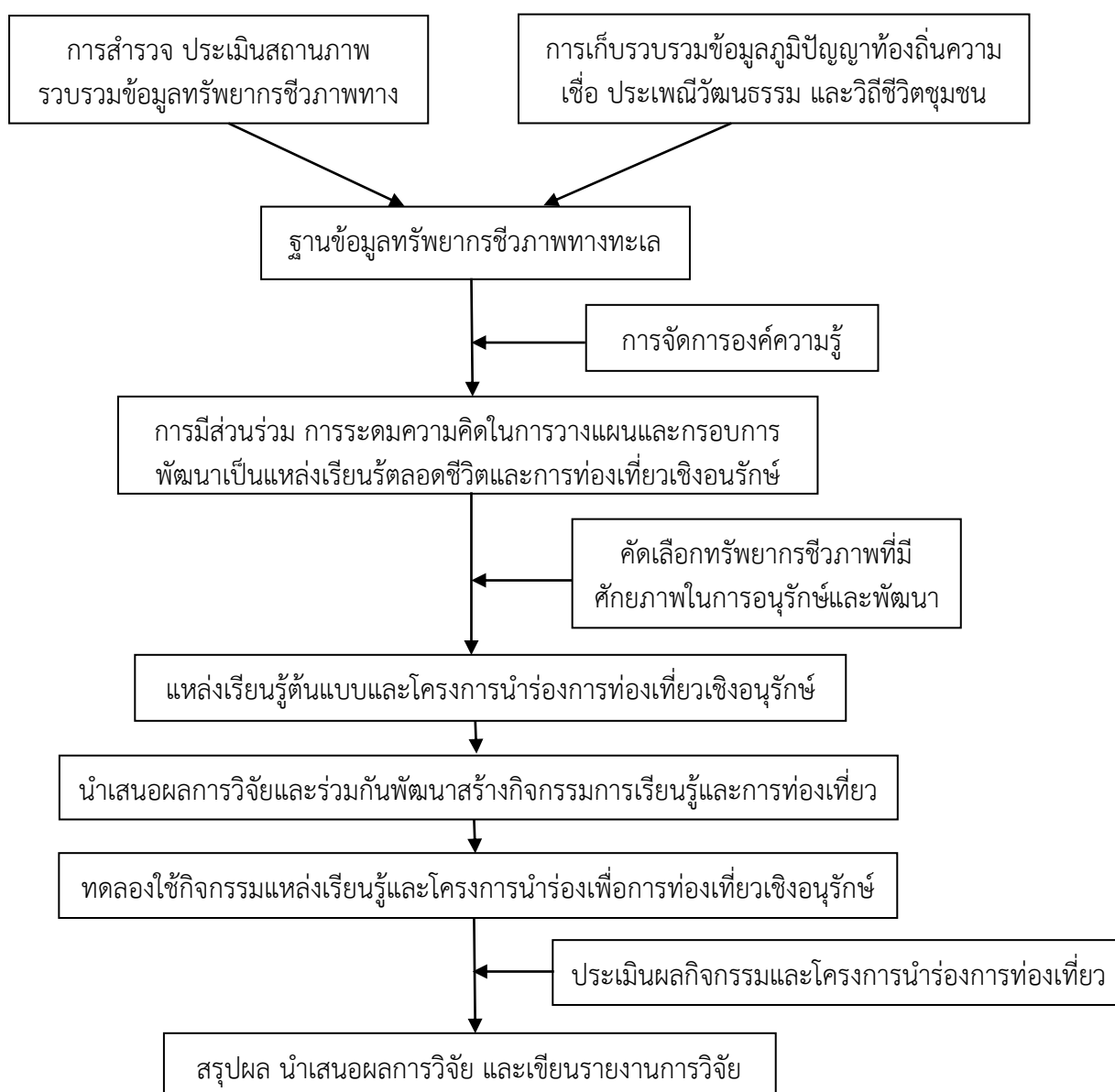
1. ได้องค์ความรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรีที่สามารถนำไปพัฒนาการบริหารจัดการอย่างยั่งยืน
2. องค์ความรู้จากผลการศึกษาสามารถให้บริการวิชาการ ถ่ายทอดความรู้ และเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการความรู้
3. ได้แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เป็นต้นแบบการเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเล กิจกรรมและเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากการศึกษาสามารถนำไปเป็นต้นแบบโครงการหรือโครงการทางธุรกิจการท่องเที่ยวทั้งของชุมชนและภาคธุรกิจการท่องเที่ยว
4. เพิ่มทางเลือกใหม่ของกิจกรรมการเรียนรู้และเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดชลบุรี
5. เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดชลบุรี
6. บทความทางวิชาการและผลงานการวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารที่เป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและนานาชาติไม่น้อยกว่า 2 เรื่อง

หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ได้แก่

- โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (โครงการ อพ.สธ.)
- หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการ กองทัพเรือ
- สถาบันการศึกษาและมหาวิทยาลัยที่มีหลักสูตรการท่องเที่ยว
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักนายกรัฐมนตรียุทธศาสตร์และภาคธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมอุทยานแห่งชาติฯ สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่โดยรอบพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชทางทะเล หมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี

กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

หมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรีมีความหลากหลายของทรัพยากรชีวภาพทางทะเลที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประกอบกับการเป็นพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่มีหน่วยงานต่างๆมาสนองพระราชดำรินี้ในการสำรวจวิจัยทรัพยากรชีวภาพแต่องค์ความรู้ของทรัพยากรเหล่านี้ยังไม่ได้ถูกพัฒนาเข้าสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากนัก คณะผู้วิจัยจึงเข้าไปสำรวจและนำองค์ความรู้ที่ได้มาพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตและแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยั่งยืน โครงการนำร่องที่เป็นต้นแบบแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวนี้จะเป็นทางเลือกใหม่ และเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวให้กับจังหวัดชลบุรี ตามกรอบแนวคิดการวิจัยข้างล่างนี้

แผนผังกรอบแนวคิดโครงการวิจัย

ระยะเวลา และสถานที่ทำการวิจัย

ระยะเวลาการดำเนินงานโครงการวิจัยฯ ใช้ระยะเวลาที่ทำการศึกษาวิจัย 2 ปี ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2556 ถึง กันยายน 2557 โดยปีงบประมาณ 2557 เป็นปีที่ 2 ของโครงการวิจัยฯ

สถานที่ทำการวิจัยคือ เกาะเสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ในพื้นที่ปกปักพันธุ์กรรมพืชทางทะเลในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (โครงการ อพ.สธ.) คือ (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 พื้นที่ปกปักพันธุ์กรรมพืช หมู่เกาะเสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

บทที่ 2

การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การสำรวจทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี ในอดีตได้มีการศึกษาไว้ไม่มากนัก เช่น วิชาจิต มัณฑะจิตร (2537) ได้สำรวจปลาในแนวปะการังร่วมกับสิ่งมีชีวิตหน้าดินในบริเวณหมู่เกาะล้าน เขตเมืองพัทยา และ หมู่เกาะแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี รวมทั้งสิ้น 17 จุดสำรวจ พบปลาในแนวปะการัง จำนวน 23 วงศ์ 64 ชนิด ปลาเศรษฐกิจที่พบมากที่สุด คือ ปลากระรัง *Cephalopholis pachycentron* ปลาที่ชอบความสมบูรณ์ของแนวปะการังชนิดเด่น คือ ปลาผีเสื้อลายแปดเส้น *C. octofasciatus* และมีปลาในวงศ์ Pomacentridae, Labridae และ Apogonidae เป็นวงศ์เด่นในกลุ่มปลาที่พบทั่วไปในแนวปะการัง เป็นต้น จนกระทั่งหมู่เกาะแสมสารอยู่ในการดูแลของกองทัพเรือและกองทัพเรือเข้าสนองพระราชดำริโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (โครงการ อพ.สธ.) และได้ได้น้อมเกล้าฯ ถวายการใช้พื้นที่เกาะแสมสารและเกาะข้างเคียงรวม 9 เกาะเป็นพื้นที่ปกป้องพันธุกรรมพืชทางทะเลของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ ในปี พ.ศ. 2541 จึงมีการสำรวจทรัพยากรชีวภาพทางทะเลมากขึ้นตามคณะปฏิบัติการวิทยาการจากหน่วยงานต่างๆที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริ เช่น กาญจนภาชนัน ลีวมโนมนต์ และคณะ (2546) สำรวจสาหร่ายทะเลบริเวณเกาะคราม จังหวัดชลบุรี และเกาะกูด จังหวัดตราด พบสาหร่ายสีแดง 3 ชนิด ซึ่งเป็นชนิดที่พบครั้งแรกในประเทศไทย ได้แก่ *Antithamniella breviramosa*, *Asteromenia peltata* และ *Rhodogorgon ramosissima* จากการศึกษาครั้งนี้ ธีธาร์ตัน น้อยรักษา และคณะ(2546) พบสาหร่าย 5 ชนิดที่พบครั้งแรกในอ่าวไทย เป็นสาหร่ายสีเขียว 3 ชนิด คือ *Acetabularia clavata*, *Acetabularia exigua* และ *Ventricaria ventricosa* สาหร่ายสีน้ำตาล 1 ชนิด *Dictyopteris dilicatula* และสาหร่ายสีแดง 1 ชนิด *Halymenia dilatata* สุขเมตต์ ปุจฉาการและสุชา มั่นคงสมบูรณ์ (2550) ได้ทำการสำรวจความหลากหลายทางชนิดของฟองน้ำทะเล บริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี พบฟองน้ำทะเล ฟองน้ำทั้งสิ้น 24 ชนิด เป็นต้น

รองศาสตราจารย์ ดร. วิชาจิต มัณฑะจิตรและคณะ ได้ดำเนินงานแผนงานวิจัยเรื่องทรัพยากรชีวภาพทางทะเลกับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน กรณีศึกษาหาดนางรองเกาะจระเข้ และกลุ่มเกาะจวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี (สนองพระราชดำรินโยบายโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี) เป็นชุดโครงการวิจัยต่อเนื่อง 3 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2551-2553 ประกอบด้วยโครงการวิจัยภายใต้แผนวิจัย 4 โครงการ ได้แก่ โครงการสถานภาพทรัพยากรสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศชายฝั่งทะเล บริเวณหาดนางรอง เกาะจระเข้และกลุ่มเกาะจวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี โครงการความหลากหลายทางชีวภาพของแพลงก์ตอนทะเลบริเวณชายฝั่งทะเลหาดนางรอง เกาะจระเข้ และกลุ่มเกาะจวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี โครงการความหลากหลายทางชีวภาพของโคฟีพอดและไมซีต บริเวณหาดนางรอง เกาะจระเข้ และกลุ่มเกาะจวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี และโครงการลักษณะทางพันธุกรรมและความหลากหลายของจุลินทรีย์ที่อาศัยอยู่ร่วมกับฟองน้ำทะเล แผนงานวิจัยได้อิงค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับทรัพยากรชีวภาพทางทะเลในพื้นที่ศึกษาบริเวณหาดนางรอง เกาะจระเข้ และกลุ่มเกาะจวง ซึ่งเป็นข้อมูลในระดับพันธุกรรมจนถึงชนิดของสิ่งมีชีวิตตั้งแต่แบคทีเรีย สาหร่ายทะเลจนถึงสัตว์ไม่มีกระดูกสันขนาดใหญ่ ดังนี้ แบคทีเรียที่อาศัยอยู่กับฟองน้ำไม่น้อยกว่า 160 สายพันธุ์ สาหร่ายทะเล 120 ชนิด หญ้าทะเล 1 ชนิด ฟองน้ำทะเล 67 ชนิด หอยทะเล 198 ชนิด เอคโคไคโนเดิร์ม 27 ชนิด เพรียงหัวหอม 11 ชนิด กลุ่มแพลงก์ตอนพืช 86 สกุล ไม่น้อยกว่า 190 ชนิดและแพลงก์ตอนสัตว์ 34 สกุล ไม่น้อยกว่า 50 ชนิด

กลุ่มโคฟีพอดและไมซิด พบโคฟีพอด 47 ชนิดจาก 24 สกุลและไมซิด 17 ชนิดจาก 11 สกุล และได้ดำเนินการจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัยเรื่อง “การใช้ความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเลเพื่อสร้างสื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน” แก่เยาวชนในโรงเรียนโครงการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ จำนวน 41 คน ระหว่างวันที่ 6-11 พฤศจิกายน 2552 ณ พิพิธภัณฑธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย เขาหมาจอ ตำบลเสม็ดสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ผลสำเร็จของการฝึกอบรมได้รับความสำเร็จได้ สื่อโปสเตอร์ต้นแบบจำนวน 4 ภาพ และโปสเตอร์ขนาดเล็กจำนวน 41 ภาพ นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมพึงพอใจในการจัดฝึกอบรมครั้งนี้ ร้อยละ 95.6 รวมทั้งได้สร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ระดับปริญญาตรี จำนวน 2 คน คือนางสาววาสนา พุ่มบัวและนางสาววรรณวิภา ขอบรัมย์ นิสิตชั้นปีที่ 4 ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

แนวคิดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชน

เป็นการยกระดับ พัฒนาระบบการเรียนรู้ให้เกิดพลัง ความยั่งยืนของการจัดการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น มีหลักสูตรที่ชัดเจนแน่นอน มีการดึงความรู้ที่อยู่ในท้องถิ่น ให้เกิดการถ่ายทอดไปสู่เยาวชนรุ่นใหม่ ขณะเดียวกัน ศูนย์การเรียนรู้ก็สามารถสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม สอดคล้องกับวิถีของชุมชน ตอบโจทย์ ความต้องการและการแก้ปัญหาของชุมชนได้ ดังนั้นการยกระดับระบบการเรียนรู้ไปสู่การจัดการเรียนรู้ผ่านศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จึงเป็นเงื่อนไขและเป็นทางออกที่สำคัญของการพัฒนาระบบการเรียนรู้ให้แพร่หลาย ทรงพลังทั้งในด้านการจัดการระบบการเรียนรู้ การพัฒนาเยาวชนและด้านการจัดการศูนย์เรียนรู้ยิ่งขึ้น

การจัดการระบบการเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ชุมชน จำเป็นต้องเน้นให้เยาวชนในชุมชนมีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ โดยมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จนเกิดความเข้าใจและชำนาญ สามารถถ่ายทอดและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ตลอดจนได้รับการยอมรับ ส่งเสริมและสนับสนุนจากองค์กร หน่วยงานราชการ ส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน พ่อครูแม่ครูภูมิปัญญา พ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชน ที่มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เติบโตเป็นคนมีคุณภาพของสังคม ที่เปรียบพร้อมด้วยพลังกาย จิต ปัญญา และสำนึกต่อสังคมต่อไป

องค์ประกอบของศูนย์เรียนรู้ชุมชน

องค์ประกอบของแหล่งเรียนรู้ เปรียบเสมือนแนวทางการพัฒนาระบบการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกมิติมากที่สุด โดยมีข้อเสนอเบื้องต้นคือ ในการจัดการระบบการเรียนรู้แต่ละครั้งนั้น มีการระบุหรือให้ความสำคัญกับรายละเอียดของกระบวนการเรียนรู้อย่างไรบ้าง โดยเริ่มจาก **แหล่งที่มาของความรู้** หมายถึงที่มาหรือตัวแทนของความรู้ ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบต่างๆ เช่น ตัวบุคคล วัตถุสิ่งของ, สถานที่, ประเพณี, พิธีกรรม ฯลฯ แหล่งความรู้นี้เปรียบเป็นเชิงอรรถ อ้างอิงถึงความมีอยู่ขององค์ความรู้ชุมชน ย่อมมีวันที่เปลี่ยนแปลงผันแปรไป ไม่ว่าจะเป็นตัววัตถุ อยู่ในตัวคน หรือกระทั่งอยู่ในประเพณีพิธีกรรมก็ตาม **เนื้อหาข้อมูล ความรู้** แหล่งที่มาของความรู้หลายแห่งหรือหลายอย่าง ไม่สามารถเห็นเรื่องราวได้อย่างชัดเจน เราอาจเห็นห้วย หนอง แม่น้ำ เห็นคนเฒ่าคนแก่ในชุมชน หรือเห็นศาลเก่าๆ ทำยหมู่บ้าน แต่ถ้าไม่มีคนมาบอกเล่าเรื่องราว ไม่มีเอกสารมาให้อ่าน ก็จะไม่สามารถทราบได้ว่าแหล่งความรู้ที่มีอยู่นั้นมีเรื่องราวและความสำคัญอย่างไร ดังนั้น จึงต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ ออกมาเป็นภาพถ่าย เอกสาร **วิธีการจัดการระบบการเรียนรู้** หมายถึงขั้นตอน วิธีการจัดการระบบการเรียนรู้ **อุปกรณ์สำหรับการเรียนรู้, สื่อการ**

เรียนรู้ คืออุปกรณ์สาธิต สื่อรูปแบบต่างๆ เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากกว่าการได้ฟังบรรยายเพียงอย่างเดียว อาจจะเป็นแผ่นพับสรุปเนื้อหาองค์ความรู้ทั้งหมด ภาพประกอบ นิทรรศการถาวร รูปปั้นโมเดลจำลอง หรือสื่อการนำเสนอสมัยใหม่ในรูปแบบต่างๆ เช่น ฉายภาพสไลด์ หนังสือ สารคดีสั้น หรือหนังสือ ฯลฯ

สถานที่เรียนรู้ โดยส่วนใหญ่ สามารถใช้บริเวณแหล่งที่มาของความรู้เป็นสถานที่จัดการเรียนรู้ เพราะจะสามารถเรียนรู้ได้จากสถานที่จริง ไม่ว่าจะเป็นที่บ้านของผู้รู้ ริมลำคลอง วัด สถานที่สาธารณะ ในป่าธรรมชาติ ฯลฯ โดยมีการปรับสภาพแวดล้อมของแหล่งเรียนรู้ให้เป็นห้องเรียนธรรมชาติ ไม่จำเป็นต้องเรียนในห้องเรียนที่เป็นทางการ **การประเมินและติดตามผลการเรียนรู้** การวัดผลมีความสำคัญต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพราะเป็นการประเมินผลว่าการจัดการเรียนรู้นั้น ได้ผลดีมากน้อยเท่าใด **ผู้จัดกระบวนการเรียนรู้** คือผู้ที่ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ **ผู้เรียน** หมายถึงเยาวชน คนในชุมชน และผู้สนใจทั่วไปที่ต้องการเรียนรู้ การเรียนรู้แต่ละครั้ง ไม่ควรมีจำนวนผู้เรียนมากหรือน้อยเกินไป **บริบทชุมชน** องค์กรประกอบสุดท้าย ซึ่งนับว่ามีความสำคัญไม่แพ้กัน ก็คือการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินการจัดการเรียนรู้ของชุมชนมากน้อยเพียงใด ในด้านหนึ่ง การมีส่วนร่วมของชุมชน จึงเป็นดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ในชุมชน อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมของแต่ละชุมชน อาจมีระดับไม่เท่ากัน มากน้อยต่างกัน ขึ้นอยู่กับบริบทเป็นสำคัญ

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism)

"การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ" หมายถึง "การเดินทางท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์ เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวโดยมีระบบการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาธรรมชาติอย่างยั่งยืน"

องค์ประกอบหลักที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มี 4 ประการ ประกอบด้วย

1) **องค์ประกอบด้านพื้นที่** เป็นลักษณะเฉพาะประการหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การมุ่งเน้นในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เพื่อประสานการท่องเที่ยวกับความพอใจในการเรียนรู้และสัมผัสกับระบบนิเวศ (Eco-system) อาจมีบางแห่งที่รวมเอาลักษณะวัฒนธรรมที่มีวิถีชีวิตแบบธรรมชาติหรือเป็นส่วนหนึ่งในระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ไว้ (Nature-based tourism) โดยเฉพาะแม้ว่าจะมีความคาบเกี่ยวกันในพื้นที่ก็ตาม ในทำนองเดียวกันการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural tourism) จึงไม่ใช่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งหมด ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจัดการการท่องเที่ยว นั้นๆ ด้วย อาจเป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Identity or Authentic or Endemic or Unique) ธรรมชาตินั้นอาจรวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ (Eco-system) ในพื้นที่ด้วย

2) **องค์ประกอบด้านการจัดการ** เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ (Responsible travel) โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น ซึ่งมีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขตจึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน (Sustainably managed tourism) เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ (Responsibly travel) ที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น

3) องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (Learning process) โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องกับผู้เกี่ยวข้อง นักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว จึงเป็นการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental education-based tourism)

4) องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่น (Involvement of local community or People participation) ที่มีบทบาทในส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามแผน และร่วมได้รับประโยชน์อย่างเสมอภาค คอยติดตามตรวจสอบ รวมถึงร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวอันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น ทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทน เพื่อนำกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย ในที่สุดแล้วท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ

หลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อต้องตั้งอยู่บนแนวคิดที่เน้นความสำคัญของการผสมผสานจุดมุ่งหมายของการอนุรักษ์ ธรรมชาติแวดล้อมเข้ากับการปรับตัวของชุมชนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยให้ความสำคัญกับมิติของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนาอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ควรมีสูตรสำเร็จรูปแบบที่ตายตัวหรือเป็นนโยบายที่มีมาตรฐานแนวเดียวและใช้กับทุกแห่งในทางตรงกันข้าม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรเป็นส่วนหนึ่งของทางเลือกในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในหลายมิติ เช่น เศรษฐกิจของชุมชน การจัดการทรัพยากรของชุมชน ทางเลือกในการประกอบอาชีพ รวมทั้งการสร้างเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างแท้จริงในชุมชนท้องถิ่น

หลักเกณฑ์การกำหนดแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศดังกล่าวมาข้างต้น มักจะใช้ส่งเสริมในพื้นที่ท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีศักยภาพสูง อย่างไรก็ตามการส่งเสริมกิจกรรมใดจำเป็นต้องพิจารณาให้รอบคอบถึงความเป็นไปได้ในการรองรับของพื้นที่และขีดจำกัดในการจัดการดูแลเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จากการกระทำกิจกรรมดังกล่าวตามมา เพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ธรรมชาติบรรลุเจตนารมณ์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเหมาะสมกับประเทศไทย หลักเกณฑ์การกำหนดแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่กองทุนอนุรักษ์ ททท. ร่วมกับสมาคมไทยท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผจญภัยกำหนดขึ้น มีดังนี้

- 1) เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีระบบนิเวศสมบูรณ์
- 2) มีความพร้อมในการบริการจัดการ มีศูนย์ศึกษาธรรมชาติ ภายในศูนย์มีบริการอำนวยความสะดวกเบื้องต้น มีแคนเตอร์ บริการข่าวสาร มุมนิทรรศการ ห้องสุขา มุมจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม
- 3) มีการจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ทั้งเส้นทางไปและกลับทางเดิม เส้นทางเป็นแบบวงรอบและวงกลม ระยะทางตั้งแต่ 1 กิโลเมตรเป็นต้นไป อย่างน้อย 1 เส้นทาง
- 4) มีป้ายสื่อความหมายบนเส้นทางศึกษาธรรมชาติเป็นระยะๆ เพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว
- 5) มีแผนที่และคู่มือแนะนำเที่ยวประกอบป้ายสื่อความหมาย เพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว
- 6) มีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ จำนวนนักท่องเที่ยวต่อครั้งต่อวันในแต่ละเส้นทางและในสถานที่ท่องเที่ยว

7) มีมีัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่มีความรู้ทั้งทางด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม สามารถอธิบายเรื่องราวในท้องถิ่นและภูมิปัญญาพื้นบ้านได้

8) มีการบริหารจัดการพื้นที่และมีบริการร่วมกับประชาชนในท้องถิ่น องค์กรภาครัฐบาล องค์กรเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) องค์กรบริหารท้องถิ่น (เทศบาลและ อบต.)

9) มีนโยบายต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่นชัดเจน เช่น การจัดการขยะการจัดการน้ำเสียการจัดการมลพิษต่างๆ

10) มีแผนพัฒนาบุคลากรและบริการสู่ระดับมาตรฐานสากล

11) หากแหล่งท่องเที่ยวมีที่พักแรมจะต้องเป็นที่พักแรมระดับการรักษาสิ่งแวดล้อม (Ecolodge)

ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบ่งออกเป็น 3 แบบ คือ

1. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural Attractions) หรือที่เกิดจากสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ประกอบด้วย สภาพภูมิอากาศ (climate) ทิวทัศน์ที่สวยงาม (Scenery) และสัตว์ป่า (Wildlife) นับได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จในการดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด แต่แหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวเหล่านี้จะต้องได้รับการดูแลและบำรุงรักษาเป็นอย่างดีจากทุกๆฝ่าย เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์อาจทำลายความงามอันทรงคุณค่าเหล่านี้ได้ลง

2. แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (Manufactured Attractions) เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ตรงกันข้ามกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เมืองขนาดใหญ่ๆ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าไปเที่ยวชมสิ่งก่อสร้างและสถาปัตยกรรมทางประวัติศาสตร์ ศาสนสถาน สถานที่ราชการก่อสร้างขึ้น เช่น พระราชวังหรืออาคารเก่าแก่ที่มีประวัติความเป็นมาที่สำคัญ

3. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต มีกลุ่มนักท่องเที่ยวอีกจำนวนไม่น้อยที่สนใจในความรุ่งเรืองแห่งอารยธรรมในอดีต หรือวัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตของชนกลุ่มน้อย รวมถึงพิธีกรรม พิธีกรรมงานฉลองรื่นเริงต่างๆ ศิลปะการแสดง ดนตรี เพลงพื้นบ้าน การรำยรำ การละเล่น ตลอดจนงานหัตถกรรม

มาตรฐานกลางกิจกรรมของสมาคมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการผจญภัย

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จะเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้นั้น ขึ้นอยู่กับคุณภาพของหน่วยงานหลายหน่วยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะหน่วยงานภาครัฐบาล ภาคเอกชน เจ้าของพื้นที่และตัวนักท่องเที่ยวเอง รวมทั้งต้องมีการผนึกกำลังกันอย่างเข้มแข็งจากทุกฝ่าย ในลักษณะร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมประสานงาน ช่วยกันผลักดันการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เดินหน้าไปในทิศทางที่ถูกต้องอย่าง เป็นเอกภาพ ดังนั้นสมาคมจึงสร้างมาตรฐานกลางขึ้นเพื่อใช้ในทางปฏิบัติร่วมกันดังนี้

1. เป็นนิติบุคคลหรือบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้จัดกิจกรรมนี้ตามกฎหมายของประเทศไทยเรียบร้อยแล้ว

2. มีเจ้าหน้าที่ที่ประกอบกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

3. ต้องมีบุคลากรผู้ประกอบกิจกรรมที่ผ่านการอบรมในกิจกรรมที่ประกอบอยู่โดยได้มาตรฐานของสมาคม

4. มีข้อมูลและเครื่องมือพร้อมในการใช้ติดต่อสื่อสารสู่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อเกิดปัญหาร้ายแรงเช่นอุบัติเหตุ ภัยธรรมชาติ ผู้ก่อการร้าย

5. มีอุปกรณ์ที่จำเป็นขั้นพื้นฐานที่ครบสมบูรณ์และได้มาตรฐานในการประกอบกิจกรรมแต่ละกิจกรรม

6. มีความรู้ในเรื่องของการปฐมพยาบาลทั่วไปและความชำนาญในการปฐมพยาบาลเฉพาะแต่
ละกิจกรรมที่ประกอบอยู่

7. มีการจัดการที่เหมาะสมในการช่วยอนุรักษ์ธรรมชาติและสภาพแวดล้อมของสถานที่ประกอบ
กิจกรรม

8. สร้างความรู้ความเข้าใจในด้านอนุรักษ์และสนับสนุนการร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่นเพื่อให้เกิด
การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและป้องกันการเสื่อมโทรม ของสถานที่ท่องเที่ยว

9. มีเจ้าหน้าที่ผู้ประกอบกิจกรรมควรมีความรู้และสามารถสื่อความหมายของ ธรรมชาติ
วัฒนธรรมหรือเอกลักษณ์ของสถานที่ที่ประกอบกิจกรรมให้กับผู้ร่วมประกอบ กิจกรรมเพื่อเสริมความเข้าใจ
และรู้คุณค่าในสถานที่และกิจกรรมที่ตนเองกำลังทำอยู่

10. มีการจัดการขยะปฏิกูลอย่างถูกวิธีและมีการใช้ผลิตภัณฑ์การให้บริการที่เหมาะสมในการลด
มลพิษ

11. ต้องมีอุปกรณ์จำเป็นขั้นพื้นฐานที่ครบสมบูรณ์และได้มาตรฐานในการประกอบกิจกรรมแต่
ละกิจกรรม

12. ส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นเป็นภาคีผู้ท่องเที่ยวหรือมีส่วนร่วมในการพัฒนา และวางแผน
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อปกป้อง และรักษาทรัพยากรในท้องถิ่นให้ยั่งยืนตลอดไป

13. มีการทำประกันภัยให้แก่ผู้ประกอบกิจกรรมตามที่กฎหมายไทยกำหนด

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานโครงการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยของโครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” ในปีที่ 2 (ปีงบประมาณ 2557) ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงานโครงการวิจัยดังนี้

1. ดำเนินการสำรวจวิจัยเพิ่มเติมต่อเนื่องจากปีที่ 1 โดยการสำรวจภาคสนามและเก็บข้อมูลทรัพยากรชีวภาพทางทะเลลงลึกในรายละเอียดของแต่พื้นที่ที่ได้คัดเลือกไว้ (ภาพที่ 2) เพื่อประกอบในการจัดทำคู่มือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและทรัพยากรชีวภาพทางทะเลของเกาะแสมสารและโครงการนำร่องต้นแบบการสร้างแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
2. จัดการถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตและโครงการนำร่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่เกาะแสมสาร
3. จัดทำสื่อหนังสือคู่มือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและทรัพยากรชีวภาพทางทะเลของเกาะแสมสาร
4. ดำเนินการโครงการนำร่องต้นแบบการสร้างแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
5. สร้างเครือข่ายและประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเกาะแสมสาร
6. สรุปวิเคราะห์และประเมินผลการศึกษา
7. จัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เมื่อเสร็จสิ้นงานวิจัยและจัดเตรียมบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารที่มี peer review ทั้งระดับชาติและนานาชาติและนำเสนอผลงานในการประชุมวิชาการต่างๆทั้งในและต่างประเทศ

ภาพที่ 2 ชายหาดพื้นที่ศึกษาของเกาะแสมสารเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การสำรวจภาคสนามและเก็บตัวอย่างข้อมูลนักท่องเที่ยว

1.1 พื้นที่ทำการสำรวจ เกาะเสม็ดสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี (ภาพที่ 2) ในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชทางทะเลในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (โครงการ อพ.สธ.)

1.2 วิธีการสำรวจ ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อเก็บข้อมูลปฐมภูมิในภาคสนาม สัมภาษณ์นักท่องเที่ยวโดยใช้แบบสอบถาม กำหนดจำนวนตัวอย่างของนักท่องเที่ยวสำหรับเก็บข้อมูล จากแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 150 ชุด จำแนกเป็นข้อมูลของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 120 ชุด นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จำนวน 30 ชุด ทำการเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวระหว่างเดือนตุลาคม 2557 ถึงเดือนมกราคม 2558 ในเขตบริการของเกาะเสม็ดสาร ได้แก่ บริเวณหาดเทียน ทิศตะวันออกของเกาะเสม็ดสาร และหาดลูกกลม ทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะเสม็ดสารทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตรวจสอบความสมบูรณ์จากผู้ให้สัมภาษณ์ครบทุกข้อคำถามในแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ยและร้อยละ โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลภูมิหลัง รูปแบบการเดินทางและกิจกรรมของนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ตอนที่ 3 ทักษะคติที่มีต่อการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยได้ประยุกต์วิธีการจากไพทอริส พิมดี และ ฉกาจ ราชบุรี (2552) และอุไรรัตน์ วรรณวิสันต์ (2550)

1.3 การสำรวจความต้องการหรือข้อเสนอแนะที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ (ด้านสิ่งแวดล้อม ความสะอาดภายในแหล่งท่องเที่ยว ด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการตอบรับของเจ้าหน้าที่และประชาชนในท้องถิ่น ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์) และแนวโน้มในการกลับมาท่องเที่ยว ทำการสุ่มตัวอย่างกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบเจาะจงในจุดท่องเที่ยวได้แก่ บริเวณหาดเทียน และหาดลูกกลม

2. การติดตามประเมินผลโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ “โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต เกาะเสม็ดสาร จังหวัดชลบุรี” และโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ “โครงการนำร่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่เกาะเสม็ดสาร จังหวัดชลบุรี”

2.1 วัตถุประสงค์ของการประเมิน

เพื่อต้องการทราบระดับความพึงพอใจด้านต่างๆของ ครู อาจารย์ นิสิต นักศึกษาและบุคลากรของหน่วยงานต่างๆที่เข้าร่วมโครงการ ที่มีต่อโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ “โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต เกาะเสม็ดสาร จังหวัดชลบุรี” และโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ “โครงการนำร่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่เกาะเสม็ดสาร จังหวัดชลบุรี”

2.2 ขอบเขตของการประเมิน

ประชากรของการประเมิน ได้แก่ ของ ครู อาจารย์ นิสิต นักศึกษาและบุคลากรของหน่วยงานต่างๆที่เข้าร่วมโครงการ

วิธีดำเนินการ ในการติดตามและประเมินผลครั้งนี้ มีการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการที่มีต่อโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ“โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต เกษะแสมสาร จังหวัดชลบุรี” และโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ “โครงการนาร่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี”

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นที่มีต่อการจัดโครงการ

2. วิเคราะห์และแปลผลข้อมูล ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลดำเนินการดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

วิเคราะห์ผลด้วยการหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับ โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต เกษะแสมสาร จังหวัดชลบุรี” และโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ “โครงการนาร่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี” โดยใช้ค่าเฉลี่ย

ตอนที่ 3 สรุปข้อเสนอแนะ โดยใช้ความถี่

3. การสร้างเครื่องมือ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดำเนินตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดประเด็นของคำถามให้สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการศึกษา
3. สร้างและปรับปรุงข้อคำถาม
4. ตรวจสอบและทดสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม
5. นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทำการวิเคราะห์จำนวน ความถี่ ของข้อมูล และประเมินจากการให้คะแนน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางประชากรศาสตร์

บทที่ 4

ผลการดำเนินงานโครงการวิจัย

แผนการบริหารงานโครงการวิจัย

1. การวางแผนงานวิจัยทั้งหมด

ได้ดำเนินการประชุมคณะผู้วิจัยเพื่อวางกรอบแนวทางการดำเนินงานวิจัย ในปีที่ 2 ของโครงการวิจัยประกอบด้วย

1.1 คณะผู้วิจัยได้ประชุมวางแผนการออกสำรวจและเก็บตัวอย่างเพิ่มเติมในเชิงลึกของพื้นที่ศึกษาที่ได้คัดเลือกไว้จำนวน 4 พื้นที่ของเกาะเสม็ดสาร จำนวน 11 ครั้งตามปฏิทินการสำรวจเกาะเสม็ดสารของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ

1.2 คณะผู้วิจัยได้เรียนเชิญที่ปรึกษาโครงการวิจัยเพิ่มเติมจากปีที่ 1 (ปีงบประมาณ 2556) จากหน่วยงานต้นสังกัดของคณะผู้วิจัยและผู้รับผิดชอบพื้นที่ศึกษาเพื่อเรียนปรึกษาและประชุมกลุ่มย่อยในการวางแผนกำหนดแนวทางในการดำเนินโครงการวิจัยปีที่ 2

2. การจัดซื้อจัดจ้าง การประสานงาน

ทำการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ สารเคมีทั้งในการสำรวจและเก็บตัวอย่างและจำแนกชนิดตัวอย่างทรัพยากรชีวภาพทางทะเลของหมู่เกาะเสม็ดสาร อุปกรณ์ในการเก็บข้อมูลเพื่อ เตรียมพร้อมเมื่อทำการออกสำรวจและเก็บข้อมูลและงานปฏิบัติการในห้องปฏิบัติการหลังจากเก็บตัวอย่าง และได้ประสานเจ้าหน้าที่ในพื้นที่เกาะเสม็ดสารในการเข้าถึงพื้นที่สำรวจ และร้านค้าในการเช่าอุปกรณ์ดำน้ำและเรือสำหรับออกสำรวจและเก็บตัวอย่าง การขออนุญาตเข้าพื้นที่สำรวจ พร้อมทั้งเตรียมความรู้และค้นคว้าเอกสารเพื่อใช้ในการอ้างอิงและพัฒนาฐานกิจกรรมการเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลของแต่ละชายหาด

3. การออกสำรวจในภาคสนามเพิ่มเติม

บริเวณเกาะเสม็ดสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ได้ออกสำรวจและเก็บข้อมูลภาคสนามรวม 11 ครั้ง ได้แก่ เดือนตุลาคม เดือนพฤศจิกายน 2556 เดือนมกราคม เดือนมีนาคม เดือนเมษายน เดือนพฤษภาคม เดือนกรกฎาคม เดือนกันยายน เดือนธันวาคม 2557 เดือนมิถุนายน และเดือนกรกฎาคม 2558 เพื่อเก็บข้อมูลลักษณะทางกายภาพและทรัพยากรชีวภาพทางทะเลรวมทั้งระบบนิเวศชายฝั่ง ลักษณะเด่นและอัตลักษณ์ของพื้นที่ การเดินทางเข้าถึง ข้อมูลนักท่องเที่ยว ฯลฯ สรุปผลการสำรวจในเบื้องต้นได้ดังนี้

การสำรวจเพิ่มเติมครั้งที่ 1 วันที่ 24-26 เดือนตุลาคม 2556 ทำการสำรวจและศึกษาระบบนิเวศชายหาดเขตน้ำขึ้นน้ำลงในชว่งเวลาน้ำขึ้นในช่วงเวลากลางวันและน้ำลงในชว่งเวลากลางคืน ของพื้นที่บริเวณหาดเทียน ทิศตะวันออกของเกาะเสม็ดสาร หาดหน้าบ้าน ทิศตะวันออกของเกาะเสม็ดสาร และหาดเตย ทิศตะวันตกของเกาะเสม็ดสาร และหาดลูกกลม ทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะเสม็ดสาร และเก็บข้อมูลคุณภาพน้ำทะเลเกาะเสม็ดสาร ทำการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศเพื่อสอบถามรายละเอียดความคิดเห็นของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของพื้นที่ ประเมินความพึงพอใจในการใช้บริการการท่องเที่ยว การเข้าถึงและปัญหาอุปสรรคในพื้นที่ รวมทั้งการสัมภาษณ์ประชาชนในชุมชนพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อเก็บข้อมูลคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์และภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น สมุนไพร การแปรรูปอาหารทะเล

โบราณ มรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรชีวภาพทางทะเลและระบบนิเวศ ข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เดิม เป็นต้น ดังแสดงในแผ่นภาพที่ 1

การประชุมเตรียมพร้อมก่อนลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้านต่างๆ

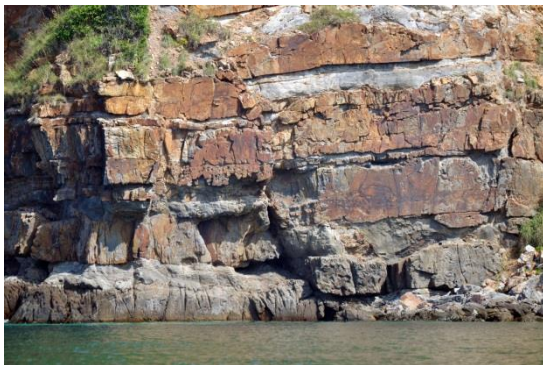
การสำรวจชายฝั่งทางเรือรอบเกาะเสม็ด

การสำรวจหาคัดเทียบขณะนำลงในเวลากลางคืน

ปูใบสีน้ำตาล, *Menippe rumphii*

สำรวจหาดหินรอบเกาะเสม็ด

สำรวจหาดเตยในช่วงเวลาน้ำขึ้นกลางวัน

สัมภาษณ์เก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวชาวไทย

สัมภาษณ์เก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวต่างชาติ

แผ่นภาพที่ 1 การสำรวจเกาะเสม็ดระหว่างวันที่ 24-26 ตุลาคม 2556

การสำรวจเพิ่มเติมครั้งที่ 2 วันที่ 11 และ 16 พฤศจิกายน 2556 เก็บข้อมูลรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ค่ายกิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพทางทะเล เกาะแสมสาร ของคณะนักเรียนที่มาจัดกิจกรรม เพื่อวางแผนและพัฒนากิจกรรมในพื้นที่ชายหาดที่กำหนดไว้ของโครงการวิจัยฯ ดังแสดงในแผ่นภาพที่ 2

การสำรวจหาดหินหาดลูกกลมของนักเรียนค่ายฯ

การนำเสนอผลงานการสำรวจระบบนิเวศชายหาดของนักเรียน

การฝึกทักษะการดำน้ำแบบผิวน้ำให้กับนักเรียนนักเรียนค่ายฯ

การฝึกทักษะการดำน้ำแบบผิวน้ำให้กับนักเรียนนักเรียนค่ายฯ

การสำรวจหาดหินหาดลูกกลมของนักเรียนค่ายฯ

การนำเสนอผลงานการสำรวจระบบนิเวศชายหาดของนักเรียน

แผ่นภาพที่ 2 การสำรวจเกาะแสมสาร วันที่ 11 และ 16 พฤศจิกายน 2556

การสำรวจเพิ่มเติมครั้งที่ 3 วันที่ 24-26 มกราคม 2557 สำรวจลักษณะทางกายภาพธรณีวิทยา และแนวปะการังโบราณเพิ่มเติมเพื่อกำหนดเป็นกิจกรรมของชายหาดที่เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของ โครงการวิจัย ในพื้นที่เขตน้ำขึ้นน้ำลง บริเวณหาดเทียน ทิศตะวันออกของเกาะแสมสาร และหาดลูกกลม ทิศ ตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะแสมสาร และสัมภาษณ์ประชาชนในชุมชนพื้นที่ใกล้เคียงเพิ่มเติมเพื่อเก็บข้อมูล ประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของชุมชน วิถีชีวิต ความเชื่อ ประเพณีวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับพื้นที่เกาะแสมสาร ดังแสดงในแผ่นภาพที่ 3

สำรวจลักษณะทางธรณีวิทยาและแนวปะการังโบราณหาดเตย

ก้อนซากปะการังโบราณ

การวัดชั้นหินของแนวปะการังโบราณหาดเตย

สำรวจชั้นหินบนภูเขา

ศาลเจ้าอำมาบนเกาะแสมสาร

วัดช่องแสมสาร

แผ่นภาพที่ 3 การสำรวจเกาะแสมสารวันที่ 24-26 มกราคม 2557

การสำรวจเพิ่มเติมครั้งที่ 4 วันที่ 21-23 มีนาคม 2557 ดำเนินการสำรวจทรัพยากรสิ่งมีชีวิตในบริเวณเขตน้ำขึ้นน้ำลง และเก็บตัวอย่างน้ำทะเลเพื่อวิเคราะห์คุณภาพน้ำ ของพื้นที่บริเวณหาดเทียน ทิศตะวันออกของเกาะเสมสาร หาดหน้าบ้าน ทิศตะวันออกของเกาะเสมสาร และหาดเตย ทิศตะวันตกของเกาะเสมสาร และหาดลูกกลม ทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะเสมสาร ต.เสมสาร อ. สัตหีบ จ. ชลบุรี และประชุมคณะผู้วิจัยในการวางแผนและกำหนดแนวทางกิจกรรมการเรียนรู้และเส้นทางการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการจัดเตรียมข้อมูลสำหรับการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต หมู่เกาะเสมสาร จ. ชลบุรี ดังแสดงในแผ่นภาพที่ 4

เตรียมอุปกรณ์ดำน้ำสำรวจ

สาหร่ายใบมะกรูด, *Halimeda macroloba*

ปลิงทะเลดำ, *Holothuria (Mertensiothuria) leucospilota*

ปะการังก้อนและเพรียงหัวหอม

แผ่นภาพที่ 4 การสำรวจเกาะเสมสาร วันที่ 21-23 มีนาคม 2557

การสำรวจเพิ่มเติมครั้งที่ 5 วันที่ 2-3 เมษายน 2557 เก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความคิดเห็นของแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวของเกาะและรูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยวบนเกาะ ประเมินความพึงพอใจในรูปแบบและการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว ประชุมคณะผู้วิจัยและที่ปรึกษาในการประเมินวิเคราะห์ศักยภาพในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งกำหนดการดำเนินการประชุมเพื่อวางแผนจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต หมู่เกาะเสมสาร จ. ชลบุรี” และ “โครงการนำร่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่เกาะเสมสาร” ดังแสดงในแผ่นภาพที่ 5

การให้ข้อมูลพื้นที่และการท่องเที่ยวของเกาะแสมสาร

การให้บริการท่องเที่ยวของเกาะแสมสาร

การขนส่งนักท่องเที่ยวมาดำน้ำที่หาดเทียน

การดำน้ำแบบผิวน้ำที่หาดเทียน

การนั่งเรือท่องเที่ยวชมแนวปะการัง

รถยนต์รับ-ส่งนักท่องเที่ยวตามหาดต่างๆบนเกาะแสมสาร

อาคารพักผ่อนของนักท่องเที่ยวบริเวณหาดเทียน

ศาลาทะเลศาลาพักผ่อนริมทะเลของนักท่องเที่ยว

แผ่นภาพที่ 5 การสำรวจเกาะแสมสารวันที่ 2-3 เมษายน 2557

การสำรวจเพิ่มเติมครั้งที่ 6 วันที่ 18 และ 24-25 พฤษภาคม 2557 สำรวจทะเลแหวกตอนน้ำลงบริเวณชายหาดทรายและหาดกรวดของหาดหน้าบ้าน ทิศตะวันออกของเกาะเสมสาร และดำน้ำสำรวจทรัพยากรสิ่งมีชีวิตในบริเวณแนวปะการังของพื้นที่บริเวณหาดเทียน ทิศตะวันออกของเกาะเสมสาร และหาดลูกกลม ทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะ และเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวในการดำน้ำแบบผิวหน้า บริเวณหาดเทียน ทิศตะวันออกของเกาะเสมสาร ดังแสดงในแผ่นภาพที่ 6

ทะเลแหวก หาดหน้าบ้าน เกาะเสมสาร

ทะเลแหวก หาดหน้าบ้าน เกาะเสมสาร

หนอนหัวหนาม ดัชนีบ่งชี้ความสะอาดของหาดทราย

ซากหริญญทะเลที่พบบริเวณทะเลแหวก หาดหน้าบ้าน

ซากหมึกสายที่ไม่สามารถคลานลงน้ำได้หลังเกิดทะเลแหวก

ปลิงทะเลสีน้ำตาลคุดออกมาจากพื้นหลังเกิดทะเลแหวก

แผ่นภาพที่ 6 การสำรวจเกาะเสมสารครั้งที่ 6 วันที่ 18 และ 24-25 พฤษภาคม 2557

การสำรวจเพิ่มเติมครั้งที่ 7 วันที่ 26-27 กรกฎาคม 2557 สำรวจทรัพยากรชีวภาพขณะน้ำลง บริเวณหาดเตย หาดหน้าบ้านและหาดลูกกลมของเกาะเสม็ดสาร ดังแสดงในแผ่นภาพที่ 7

ฝูงปลาทะเลแย่งกินอาหารสะพานเทียบเรือเขาหมาจ้อ

เรือรับส่งนักท่องเที่ยวระหว่างแผ่นดินกับเกาะเสม็ดสาร

แนวปะการังน้ำตื้น หาดเตย

แนวปะการังโบราณ หาดเตย

หอยหมวกเจ๊กบนซากปะการัง หาดเตย

หนอนท่อ หาดหน้าบ้าน

แผ่นภาพที่ 7 การสำรวจเกาะเสม็ดสาร วันที่ 26-27 กรกฎาคม 2557

การสำรวจเพิ่มเติมครั้งที่ 8 วันที่ 5-7 กันยายน 2557 สัมภาษณ์ผู้เคยตั้งถิ่นฐานเดิมบนเกาะ
แสมสาร สำรวจทรัพยากรชีวภาพขณะน้ำลงบริเวณหาดเทียนของเกาะแสมสาร ดังแสดงในแผ่นภาพที่ 8

สัมภาษณ์ผู้ที่เคยอาศัยอยู่บนเกาะแสมสาร

เขาหมาจอ ตำบลแสมสาร

สัมภาษณ์อดีตทหารเรือที่เคยปฏิบัติหน้าที่ที่เกาะแสมสาร

หาดหิน ขณะน้ำลงบริเวณหาดเทียน

ฟองน้ำลูกกอล์ฟ หาดเทียน

ฟองน้ำตัวสีดำ หาดเทียน

การสำรวจเพิ่มเติมครั้งที่ 9 วันที่ 12-13 ธันวาคม 2557 ประชุมคณะผู้วิจัยและสำรวจสถานที่ พิพิธภัณฑสถานธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย เขาหมาจอ และเกาะแสมสาร เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ ดังแสดงในแผ่นภาพที่ 9

นักท่องเที่ยวไปดำน้ำบริเวณเกาะปลาหมึก

กิจกรรมบนชายหาดลูกกลม

อาคารต้อนรับ พิพิธภัณฑสถานธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย

ห้องประชุม พิพิธภัณฑสถานธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย

เรือนนอน พิพิธภัณฑสถานธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย

ร้านค้าพิพิธภัณฑสถานธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย

แผ่นภาพที่ 9 การสำรวจเกาะแสมสาร วันที่ 12-13 ธันวาคม 2557

การสำรวจเพิ่มเติมครั้งที่ 10 วันที่ 6-7 และ 29-30 มิถุนายน 2558 สำรวจสิ่งมีชีวิตหาดหิน และหาดทรายขณะน้ำลงเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ โครงการนำร่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่เกาะเสม็ดสาร และจัดทำคู่มือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เกาะเสม็ดสาร ดังแสดงในแผ่นภาพที่ 10

ปะการังเห็ด หาดเตย

ปะการังวงแหวน หาดเตย

ปูตัวแบน หาดเตย

หอยตาวัว หาดเตย

กิ้งกิดชัน หาดเทียน

ดาวเปราะแมงกะพรุน หาดเทียน

แผ่นภาพที่ 10 การสำรวจเกาะเสม็ดสาร วันที่ 6-7 และ 29-30 มิถุนายน 2558

ปูหิน หาดเทียน

ฟองน้ำท่อพุ่มสีแดง หาดเทียน

พรมทะเล หาดหน้าบ้าน

หอยน้ำพริก หาดหน้าบ้าน

หอยจอบ หาดหน้าบ้าน

หอยตะโกรม หาดลูกกลม

ปูแสมหิน หาดลูกกลม

ปูใบ้ หาดลูกกลม

แผ่นภาพที่ 10 (ต่อ) การสำรวจเกาะแสมสาร วันที่ 6-7 และ 29-30 มิถุนายน 2558

การสำรวจเพิ่มเติมครั้งที่ 11 วันที่ 29 กรกฎาคม 2558 สำรวจสถานที่เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการโครงการนำร่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่เกาะแสมสาร และจัดทำคู่มือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เกาะแสมสาร ดังแสดงในแผ่นภาพที่ 11

ต้นเทียนทะเล ที่มาของชื่อหาดเทียน

แอ่งน้ำขึ้นน้ำลงหาดเทียน

หอยขี้ก หาดเทียน

แมงกะพรุนพระจันทร์ หาดเทียน

ฟองน้ำสีเขียว หาดเทียน

หอยนางรมและลิ้นทะเล หาดเทียน

แผ่นภาพที่ 11 การสำรวจเกาะแสมสาร วันที่ 29 กรกฎาคม 2558

4. การประชุมคณะที่ปรึกษาและคณะผู้วิจัยเพื่อวางแผนและเตรียมความพร้อมในการดำเนินการจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย

4.1 คณะที่ปรึกษาและคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการประชุมเพื่อสรุปข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมไว้จากการดำเนินงานโครงการวิจัยในปีที่ 1 และเตรียมความพร้อมในการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต หมู่เกาะเสม็ด จ. ชลบุรี” และ “โครงการนาร่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่เกาะเสม็ด” ในวันที่ 24 ตุลาคม 2556 และที่ประชุมได้มีข้อสรุปว่า การจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการยังขาดข้อมูลบางส่วนในด้านรายละเอียดทรัพยากรกายภาพและชีวภาพของแต่ละชายหาด การวางแผนกิจกรรมการท่องเที่ยว จึงต้องดำเนินการสำรวจและเก็บข้อมูลเพิ่มเติมและจัดทำหนังสือคู่มือทรัพยากรชีวภาพทางทะเลของหมู่เกาะเสม็ดประกอบการฝึกอบรม

4.2 คณะที่ปรึกษาและคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการประชุมปรึกษาหารือเพื่อวางแผนจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต หมู่เกาะเสม็ด จ. ชลบุรี” และ “โครงการนาร่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่เกาะเสม็ด” ในวันที่ 2 เมษายน 2557 และที่ประชุมมีข้อสรุปแผนในการดำเนินการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต หมู่เกาะเสม็ด จ. ชลบุรี” ในช่วงเดือนกันยายน 2557 โดยหลังจากได้ผลการประเมินและแนวทางต่างๆจากการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการดังกล่าวแล้ว จึงจะดำเนินการ “โครงการนาร่องต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่เกาะเสม็ด” ต่อไป จากนั้นจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด มาทำการประเมินและวิเคราะห์ผล เพื่อนำเสนอเป็นรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ของโครงการต่อไป

5. คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการจ้างลูกจ้างโครงการวิจัยฯ

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการจ้างลูกจ้างโครงการวิจัยฯ จำนวน 1 อัตรา คือ นางสาวรัฐญา ซอนคำ วุฒิปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวาริชศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ปฏิบัติงานในตำแหน่งนักวิทยาศาสตร์ มีหน้าที่ช่วยคณะผู้วิจัยในการสำรวจภาคสนาม เก็บรวบรวมข้อมูล ประเมินศักยภาพทรัพยากร ประสานงานและเป็นคณะทำงานดำเนินการจัดฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ของโครงการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูล ร่วมเขียนต้นฉบับบทความวิจัย เสนอผลงานวิจัยในการประชุมวิชาการระดับท้องถิ่น ชาติ และนานาชาติ คู่มือทรัพยากรชีวภาพทางทะเล และงานที่ได้รับมอบหมายอื่นๆ มีกำหนดระยะเวลา 9 เดือน เริ่มปฏิบัติงานตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2557

องค์ความรู้ที่ได้จากโครงการวิจัยฯ ปีงบประมาณ 2557

การดำเนินงานวิจัยของโครงการวิจัยฯ ปีงบประมาณ 2557 สามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์และแผนที่วางไว้ และเป็นองค์ความรู้ของทรัพยากรชีวภาพทางทะเลในพื้นที่ปกปักพันธุ์กรรมพีชเกาะเสม็ด อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ดังนี้

1. พื้นที่ที่คัดเลือกไว้เป็นพื้นที่ศึกษา

จากการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามและการให้คำปรึกษาของคณะที่ปรึกษาฯ คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกไว้เป็นพื้นที่ศึกษาของเกาะเสม็ดเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จำนวน 4 หาด **ดังแสดงในภาพที่ 3** ได้แก่ หาดเทียน ทิศตะวันออกของเกาะเสม็ด, หาดหน้าบ้าน ทางทิศเหนือของเกาะเสม็ด, หาดลูกกลม ทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะเสม็ด และหาดเตย ทิศตะวันตก

ของเกาะแสมสาร ซึ่งแต่ละชายหาดมีลักษณะทางระบบนิเวศชายฝั่งที่แตกต่างกันและมีจุดสนใจที่ต่างกัน ดังนี้

ภาพที่ 3 พื้นที่ศึกษาของเกาะแสมสารเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

สภาพพื้นที่ของชายหาดของเกาะแสมสารที่ได้คัดเลือก

1.1 หาดเทียน ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของเกาะแสมสาร ชายหาดมีความยาวทอดตัวจากทิศเหนือลงสู่ทิศใต้ลักษณะของหาดเป็นชายหาดหินสลับกับหาดทรายและหาดกรวด เขตน้ำขึ้นน้ำลงเป็นพื้นที่ราบกว้างมากและมีแอ่งน้ำขัง (lagoon) ขนาดใหญ่ ชายหาดยังเป็นแหล่งสาหร่ายทะเลกลุ่มต่างๆ สิ่งมีชีวิตที่พบมีความหลากหลายมาก เช่น ปลิงทะเล ฟองน้ำทะเล เม่นทะเล หอยทะเล ปลาทะเลในแอ่งน้ำขัง ด้านหน้าหาดมีแนวปะการังที่มีความลาดชันน้อยและมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสำหรับการดำน้ำแบบผิวน้ำ ดังนั้นหาดเทียนจึงมีความเหมาะสมมากในการทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติเพื่อเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลในเขตน้ำขึ้นน้ำลงของหาดหินและหาดทราย และแนวปะการังน้ำตื้น ดังแสดงในแผ่นภาพที่ 12

1.2 หาดหน้าบ้าน ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของเกาะแสมสาร ชายหาดเคยมีชุมชนตั้งถิ่นฐานอยู่ในอดีต ชายหาดนี้จึงมีความสำคัญในทางจิตวิญญาณของผู้คนที่เคยตั้งรกรากอยู่ที่เกาะแสมสาร ลักษณะของหาดเป็นชายหาดหาดทรายทอดยาวไปจนจรดภูเขาทางทิศตะวันตกซึ่งเป็นหาดกรวดต่อเนื่องกับหาดหินเชิงเขา เขตน้ำขึ้นน้ำลงในส่วนที่เป็นชุมชนแคบและขยายออกกว้างขึ้นใกล้กับเชิงเขา เข้าใจว่าบริเวณนี้เป็นที่สะสมตะกอนจากการขึ้นลงของน้ำทะเล รวมทั้งเมื่อน้ำลงจะพบสันทรายกั้นพื้นที่ทิศตะวันออกและทิศตะวันตกกลายเป็นทะเลแหวกที่น่าสนใจ สิ่งมีชีวิตที่พบมีความหลากหลายพอสมควร และมีลักษณะเด่นตรงบริเวณหาดกรวดที่มีชุมชนของหอยเชลียง (*Isognomon* spp.) และหอยจอบ (*Pinna* sp.) และฟองน้ำถั่วดำ (*Spongia* sp.) หาดหน้าบ้านเหมาะสมมากในการทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติเพื่อเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลในเขตน้ำขึ้นน้ำลงของหาดกรวดและหาดทรายบริเวณทะเลแหวก ดังแสดงในแผ่นภาพที่ 13

หาดเทียน ขณะน้ำขึ้น

ทุ่นจอดเรือดำน้ำชมปะการังบริเวณหาดเทียน

หาดเทียน ขณะน้ำลง

แอ่งน้ำขึ้นน้ำลงบริเวณหาดเทียน

แผ่นภาพที่ 12 ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะเด่นของหาดเทียน

หาดหน้าบ้าน มุมมองจากยอดเขาหมาจอก

ชายหาดทรายต่อเนื่องหาดหิน หน้าหน้าบ้าน

ทะเลแหวก หาดหน้าบ้าน

ศาลเจ้าอามา (หลังเก่า)

แผ่นภาพที่ 13 ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะเด่นของหาดหน้าบ้าน

1.3 หาดลูกกลม ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะเสม็ดสาร ที่มาของชื่อหาดมาจาก เมล็ดพันธุ์ของหญ้าลอยลมที่มีขึ้นอยู่มากบริเวณชายหาดแห่งนี้ เมื่อเมล็ดพันธุ์ของหญ้าหลุดจากขั้วก็จะลอยตามลมไปตามชายหาดเรียกว่า “ลูกกลม” ลักษณะของหาดเป็นชายหาดหาดทรายทอดยาวในแนวเหนือใต้ไปจนจรดภูเขาซึ่งเป็นหาดกรวดมนแตกต่างจากหาดหน้าบ้านที่เป็นกรวดเหลี่ยม กรวดมนเหล่านี้ถูกการกระทำของคลื่นซัดไปมาจนมีความมนกลม ชายหาดบริเวณหาดลูกกลมมีความละเอียดมากและขาวสะอาด ด้านหน้าหาดเป็นแนวปะการังที่มีความลาดชันน้อย มีร่องน้ำแคบๆขวางกั้นก่อนที่จะไปถึงเกาะปลาหมึกที่มีแนวปะการังน้ำตื้นค่อนข้างสมบูรณ์ เขตน้ำขึ้นน้ำลงบริเวณหาดทรายของหาดลูกกลมค่อนข้างแคบ พบปูลมค่อนข้างมาก ส่วนหาดหินทางทิศเหนือเป็นหินเชิงเขาทอดยาวลงไปจรดทะเล บริเวณนี้มีหอยนางรมเจริญขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก หาดหินและแนวปะการังทางทิศใต้เป็นแนวปะการังที่มีรูปทรงการเจริญแบบก้อนเป็นชนิดเด่น และมีสาหร่ายเจริญอยู่ปะปนกับปะการัง หาดลูกกลมเหมาะสมมากในการทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติเพื่อเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลในเขตน้ำขึ้นน้ำลงของหาดหินหาดกรวดมนและแนวปะการังน้ำตื้น ส่วนเกาะปลาหมึกเหมาะสมเป็นแหล่งดำน้ำและเรียนรู้แนวปะการังน้ำตื้น ดังแสดงในแผ่นภาพที่ 14

1.4 หาดเตย ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของเกาะเสม็ดสาร ที่มาของชื่อหาดมาจากชายหาดแห่งนี้มีต้นเตยทะเลขึ้นอยู่ ลักษณะของหาดเป็นชายหาดหาดทรายทอดยาวในแนวเหนือใต้ไปจนจรดภูเขาที่ชันมาทั้งสองด้าน ทำให้มีลักษณะเป็นอ่าวค่อนข้างลึก การเดินทางมายังอ่าวหาดเตยนี้ยังไม่ค่อยสะดวกเนื่องจากเป็นทางลูกรังและผ่านเนินเขาสูงชันแต่มีทัศนียภาพที่สวยงาม หาดเตยค่อนข้างเงียบสงบ และมีรายงานว่า เต่าทะเลมักจะขึ้นมาวางไข่ ณ ชายหาดแห่งนี้ ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจในการศึกษาธรรมชาติของเต่าทะเล ลักษณะชายหาดคล้ายกับหาดลูกกลมที่ทางทิศเหนือเป็นหาดหินที่เป็นหินภูเขา และทางทิศใต้เป็นหาดกรวดมนต่อเนื่องกับหาดหินที่มีลักษณะพิเศษคือ มีซากปะการังขนาดใหญ่แทรกตัวกับหมู่หินภูเขาของเกาะ ซากปะการังเหล่านี้ถูกคลื่นลมทะเลกัดเซาะทางด้านล่างทำให้มองดูคล้ายกับโต๊ะหินปะการังที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ทะเล ชายหาดทรายของหาดเตยขาวสะอาดและละเอียดมากหาดมีความกว้างและไม่ลาดชันมากเหมาะสำหรับการสันทนาการ นอกจากนี้ด้านหน้าหาดยังมีแนวปะการังน้ำตื้นที่คล้ายกับแนวปะการังหาดลูกกลม ทำให้หาดเตยนี้มีเหมาะสมมากในการทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติเพื่อเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลในเขตน้ำขึ้นน้ำลงของหาดทราย หาดหินหาดกรวดมน แนวปะการังน้ำตื้น ศึกษาธรรมชาติของเต่าทะเล นอกจากนี้ยังเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมสันทนาการและการท่องเที่ยวชายหาดในเวลาากลางคืน ดังแสดงในแผ่นภาพที่ 15

หาดลูกลม มุมมองจากยอดเขาหมาจ้อ

หาดทรายขาวสะอาดของหาดลูกลม

การให้บริการดำน้ำชมปะการัง หาดลูกลม

เกาะปลาหมึก จุดดำน้ำชมปะการังน้ำตื้น หาดลูกลม

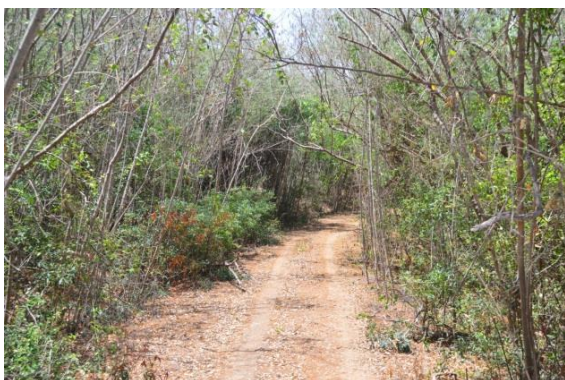
แผ่นภาพที่ 14 ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะเด่นของหาดลูกลม

หาดเตย มุมมองจากแนวปะการังโบราณทางทิศใต้

แนวปะการังบริเวณหาดเตย

เส้นทางบก เข้าถึงหาดเตย

หาดทรายขาวละเอียดของหาดเตย

แผ่นภาพที่ 15 ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะเด่นของหาดเตย

ทรัพยากรชีวภาพทางทะเล

จากการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม คณะผู้วิจัยได้พบทรัพยากรชีวภาพทางทะเลตามชายหาดต่างๆที่ได้คัดเลือกไว้ 4 ชายหาด รวมทั้งได้รวบรวมข้อมูลผลการวิจัยจากการสำรวจทรัพยากรชีวภาพทางทะเลในอดีต พบทรัพยากรชีวภาพทั้งพืชและสัตว์ทะเลที่สามารถนำมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ประมาณ 200 ชนิด ดังแสดงรายละเอียดใน ตารางที่ 1 ซึ่งคณะผู้วิจัยจัดทำรายละเอียดของทรัพยากรชีวภาพทางทะเลเหล่านี้ประกอบคู่มือแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลและเส้นทางกิจกรรมการท่องเที่ยว คู่มือการท่องเที่ยวเกาะแสมสาร เชิงอนุรักษ์ของชายหาดเกาะแสมสาร

ตารางที่ 1 ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลที่มีศักยภาพการพัฒนาในแหล่งเรียนรู้ เกาะแสมสาร จ. ชลบุรี

พื้นที่ศึกษา: A = หาดเทียน เกาะแสมสาร ทิศตะวันออก; B = หาดหน้าบ้าน เกาะแสมสารทิศเหนือ

C = หาดลูกกลม เกาะแสมสาร ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ; D = หาดเตย เกาะแสมสาร ทิศตะวันตกเฉียงใต้

การแพร่กระจาย: X = พบตัวอย่าง; - = ไม่พบตัวอย่าง

รายชื่อทรัพยากรชีวภาพทางทะเล	ชื่อสามัญ	การแพร่กระจาย			
		A	B	C	D
สาหร่ายทะเล (Marine algae)					
สาหร่ายสีเขียว (Division Chlorophyta)					
Order Bryopsidales					
Family Bryopsidaceae					
1. <i>Bryopsis</i> sp.	สาหร่ายขนนก	-	-	X	X
Family Caulerpaceae					
2. <i>Caulerpa</i> spp.	สาหร่ายพวงองุ่น	-	-	X	X
Family Halimedaceae					
3. <i>Halimeda macroloba</i>	สาหร่ายใบมะกรูด	X	-	-	-
Family Udoteaceae					
4. <i>Avrainvillea</i> sp.	สาหร่ายพัด	X	X	-	-
สาหร่ายสีน้ำตาล (Division Phaeophyta)					
Order Dictyotales					
Family Dictyotaceae					
5. <i>Padina</i> spp.	สาหร่ายเห็ดหูหนู	X	X	X	X
Order Fucales					
Family Sargassaceae					
6. <i>Sargassum</i> spp.	สาหร่ายทุ่น	X	X	X	X
7. <i>Turbinaria</i> spp.	สาหร่ายดอกจอก	-	-	X	X
สาหร่ายสีแดง (Division Rhodophyta)					
Order Corallinales					
Family Corallinaceae					
8. <i>Amphiroa</i> spp.	สาหร่ายหินปูน	X	-	X	X

ตารางที่ 1 (ต่อ) ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลที่มีศักยภาพการพัฒนาในแหล่งเรียนรู้ เกาะเสม็ด จ. ชลบุรี

รายชื่อทรัพยากรชีวภาพทางทะเล	ชื่อสามัญ	การแพร่กระจาย			
		A	B	C	D
Order Ceramiales					
Family Rhodomelaceae					
9. <i>Chondrophyucus cartilagineus</i>	สาหร่ายวุ้น	-	-	X	-
สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง (Marine Invertebrates)	ฟองน้ำทะเล				
Phylum Porifera					
Class Demospongiae					
Order Spirophorida					
Family Tetillidae					
1. <i>Paratetilla bacca</i>	ฟองน้ำลูกกอล์ฟ	X	X	X	X
Order Chondrosida					
Family Chondrillidae					
2. <i>Chondrilla australiensis</i>	ฟองน้ำหนัง	X	-	-	-
Order Hadromerida					
Family Clionidae					
3. <i>Cliona</i> spp.	ฟองน้ำฝังตัว	X	-	-	-
4. <i>Spherospongia congenera</i>	ฟองน้ำปล่องภูเขาไฟ	X	-	-	-
Order Poecilosclerida					
Family Microcionidae					
5. <i>Clathria (Microcionia)</i> sp. "orange"	ฟองน้ำเคลือบสีส้ม	X	-	-	-
6. <i>Clathria (Thalysias)</i> reinwardti	ฟองน้ำเชือก	X	-	X	-
Family Iotrochotidae					
7. <i>Iotrochota baculifera</i>	ฟองน้ำสีดำเมือกม่วง	X	-	X	-
Family Desmacellidae					
8. <i>Biemna fortis</i>	ฟองน้ำไฟ	X	-	X	X
Order Haplosclerida					
Family Petrosiidae Van Soest, 1980					
9. <i>Neopetrosia</i> sp. "blue"	ฟองน้ำสีน้ำเงิน	X	-	X	X
10. <i>Xestospongia testudinaria</i>	ฟองน้ำครก	X	-	X	X
Family Phloeodictyidae					
11. <i>Oceanapia sagittaria</i>	ฟองน้ำท่อพุ่มสีแดง	X	X	X	X
12. <i>Siphonodictyon mucosum</i>	ฟองน้ำฝังตัวสีดำ	X	-	-	-
Order Dictyoceratida					
Family Spongiidae					
13. <i>Spongia</i> sp. "black"	ฟองน้ำถั่ว	-	X	-	-

ตารางที่ 1 (ต่อ) ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลที่มีศักยภาพการพัฒนาในแหล่งเรียนรู้ เกาะเสม็ด จ. ชลบุรี

รายชื่อทรัพยากรชีวภาพทางทะเล	ชื่อสามัญ	การแพร่กระจาย			
		A	B	C	D
Family Thorectidae					
14. <i>Cacospongia</i> sp. "black"	ฟองน้ำยืดหยุ่นสีดำ	X	-	-	-
15. <i>Hytios erectus</i>	ฟองน้ำยืดหยุ่นสีดำ	-	-	X	-
Order Verongida					
Family Pseudoceratinidae					
16. <i>Pseudoceratina purpurea</i>	ฟองน้ำเปลี่ยนสี	X	-	X	X
Phylum Cnidaria	ไนดาเรีย				
Class Anthozoa					
Order Scleractinia	ปะการังแข็ง				
Family Pocilloporidae					
1. <i>Pocillopora damicornis</i>	ปะการังดอกกะหล่ำ	X	-	X	X
Family Acroporidae					
2. <i>Acropora</i> spp.	ปะการังเขากวางกิ่ง	X	-	X	X
3. <i>Acropora</i> spp.	ปะการังเขากวางโต๊ะ	-	-	-	X
Family Fungiidae					
4. <i>Fungia</i> spp.	ปะการังเห็ด	X	-	X	X
Family Poritidae					
5. <i>Porites</i> spp.	ปะการังโขด	X	X	X	X
6. <i>Goniopora</i> spp.	ปะการังดอกไม้ทะเล	X	-	X	X
Family Oculinidae					
7. <i>Galaxea astreata</i>	ปะการังกาแล็คซี่	X	-	-	X
Family Faviidae					
8. <i>Goniastrea</i> spp.	ปะการังรังผึ้ง	X	-	X	X
9. <i>Favia</i> spp.	ปะการังวงแหวน	X	-	X	X
10. <i>Favites</i> spp.	ปะการังช่องเหลี่ยม	X	-	X	X
11. <i>Platygyra</i> spp.	ปะการังสมองร่องยาว	X	-	X	X
Family Mussidae					
12. <i>Symphyllia</i> spp.	ปะการังสมอง	X	-	-	-
Order Zoanthidea	พรมทะเล				
Family Zoanthidae					
13. <i>Palythoa</i> spp.	พรมทะเล	X	X	X	X
Order Actinaria	ดอกไม้ทะเล				
Family Actiniidae					
14. <i>Dofleinia</i> sp.	ดอกไม้ทะเลดิน	-	-	-	X

ตารางที่ 1 (ต่อ) ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลที่มีศักยภาพการพัฒนาในแหล่งเรียนรู้ เกาะเสมสาร จ. ชลบุรี

รายชื่อทรัพยากรชีวภาพทางทะเล	ชื่อสามัญ	การแพร่กระจาย			
		A	B	C	D
Family Stichodactylidae	ดอกไม้ทะเล				
15. <i>Heteractis magnifica</i>	ดอกไม้ทะเลสีม่วง	X	-	X	X
Class Hydrozoa	ไฮดรอยด์				
Order Hydroida					
Family Aglaopheniidae					
16. <i>Macrorhynchia</i> sp.	ขนนกทะเล	X	-	X	X
Phylum Platyhelminthes	หนอนตัวแบน				
Class Turbellaria					
Order Polycladida	หนอนตัวแบน				
Family Pseudocerotidae					
1. <i>Acanthozoon</i> sp.	หนอนตัวแบนสีดำจุดส้ม	X	-	-	X
2. <i>Pseudoceros</i> sp.	หนอนตัวแบนสีขาวขอบน้ำเงิน	X	-	-	X
Phylum Annelida	หนอนปล้อง				
Class Polychaeta					
Order Amphinomida	บั้งทะเล				
Family Amphinomidae					
1. <i>Chloeia flava</i>	บั้งทะเล	X	-	-	-
Order Eunicida					
Family Eunicidae					
2. <i>Eunice</i> sp.	แม่เพรียง	X	-	-	-
Order Terebellida					
Family Pectinariidae					
3. <i>Lagis</i> sp.	หนอนท่อ	-	-	X	-
Order Sabellida	หนอนดอกไม้				
Family Sabellidae					
4. <i>Sabella</i> sp.	หนอนดอกไม้	X	-	X	X
Family Serpulidae					
5. <i>Spirobranchus giganteus</i>	หนอนดอกไม้พู่ฉัตร	X	-	X	X
Phylum Bryozoa	ไบรโอซัว				
Class Gymnolaemata					
Order Cheilostomata					
Family Schizoporellidae					
1. <i>Schizoporella</i> sp.	ไบรโอซัวเคลือบหิน	X	X	X	X

ตารางที่ 1 (ต่อ) ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลที่มีศักยภาพการพัฒนาในแหล่งเรียนรู้ เกาะเสมสาร จ. ชลบุรี

รายชื่อทรัพยากรชีวภาพทางทะเล	ชื่อสามัญ	การแพร่กระจาย			
		A	B	C	D
Phylum Mollusca	หอยและหมีก				
Class Polyplacophora	ลิ่นทะเล				
Family Chitonidae					
1. <i>Chaetopleura</i> sp.	ลิ่นทะเล	X	X	X	X
Class Gastropoda	หอยฝาเดียว				
Family Trochidae					
2. <i>Trochus (Tectus) niloticus</i>	หอยนมสาว	X	X	X	X
3. <i>Tectus (Tectus) pyramis</i>	หอยอูฐ	X	X	-	-
Family Turbinidae					
4. <i>Turbo (Marmarostoma) bruneus</i>	หอยตาวัว	X	X	X	X
Family Cassidae					
5. <i>Phalium glaucum</i> Linnaeus	หอยกระต่าย	-	X	-	-
Family Cerithidae					
6. <i>Cerithium obeliscus</i>	หอยจู้บแจง	X	X	X	X
Family Cypraeidae					
7. <i>Cypraea (Mauritia) arabica</i>	หอยเบี้ยควาย	X	X	X	X
8. <i>Cypraea (Cypraea) tigris</i>	หอยเบี้ยเสือดาว	-	-	-	X
Family Muricidae					
9. <i>Chicoreus (Chicoreus) ramosus</i>	หอยสังข์หน้ายักษ์	-	-	-	X
10. <i>Morula</i> spp.	หอยมะระ	X	X	X	X
Family Nassariidae					
11. <i>Nassarius</i> sp.	หอยปากมัน	X	X	X	X
Family Naticidae					
12. <i>Polinices mammilla</i>	หอยพระจันทร์เสี้ยว	X	-	-	-
13. <i>Natica vitellus</i>	หอยตาไก่	X	-	-	-
Family Planaxidae					
14. <i>Planaxis</i> sp.	หอยครองแครง	X	X	X	X
Family Cerithidae					
15. <i>Cerithium</i> sp.	หอยขึ้นก	X	X	X	X
Family Littorinidae					
16. <i>Echinolittorina</i> sp.	หอยขีดตา	X	X	X	X
Family Neritidae					
17. <i>Nerita undata</i>	หอยกะทิ	X	X	X	X

ตารางที่ 1 (ต่อ) ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลที่มีศักยภาพการพัฒนาในแหล่งเรียนรู้ เกาะเสมสาร จ. ชลบุรี

รายชื่อทรัพยากรชีวภาพทางทะเล	ชื่อสามัญ	การแพร่กระจาย			
		A	B	C	D
Family Muricidae					
18. <i>Morula</i> spp.	หอยมะระ	X	X	X	X
Family Turbinellidae					
19. <i>Vasum (Vasum) turbinellum</i>	หอยเงาะ	X	-	-	-
Family Volutidae					
20. <i>Cymbiola nobilis</i>	หอยสังข์จุกพราหมณ์	X	-	X	-
Family Siliquariidae					
21. <i>Siliquaria</i> sp.	หอยหนอน	X	X	-	-
Family Strombiidae					
22. <i>Strombus robustus</i>	หอยปีกนางฟ้า	-	X	-	-
Family Patellidae					
23. <i>Cellana enneagona</i>	หอยหมวกเจ๊ก	-	-	-	X
Family Lottiidae					
24. <i>Patelloida</i> spp.	หอยหมวกเจ๊ก	X	X	X	X
Family Melongenidae					
25. <i>Pugilina cochlidium</i>	หอยสังข์ชวาน	X	-	-	-
Family Plakobanchidae					
26. <i>Plakobanchus ocellatus</i> van Hasselt	กระต่ายทะเลสี่เขี้ยว	-	-	X	X
Family Dorididae					
27. <i>Jorunna funebris</i> (Kelaart)	ทากทะเลสีขาวจุดดำ	X	-	X	-
Class Bivalvia					
Family Arcidae					
28. <i>Arca ventricosa</i>	หอยแครงหิน	X	-	X	X
Family Mytilidae					
29. <i>Lithophaga zittelliana</i> Dunker	หอยเงาะปะการัง	X	-	X	X
30. <i>Brachidontes pharonsis</i>	หอยกะพงหิน	X	X	-	-
Family Pinnidae					
31. <i>Atrina</i> sp.	หอยจอบ	-	X	-	-
32. <i>Pinna</i> sp.	หอยจอบ	X	X	-	-
Family Pectinidae					
33. <i>Pedum spondyloideum</i>	หอยพัดปะการัง	X	-	X	X
34. <i>Isognomon</i> spp.	หอยเฉลียบ	X	X	X	X
35. <i>Pteria penguin</i>	หอยมุกกวาง	-	-	X	-

ตารางที่ 1 (ต่อ) ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลที่มีศักยภาพการพัฒนาในแหล่งเรียนรู้ เกาะเสม็ด จ. ชลบุรี

รายชื่อทรัพยากรชีวภาพทางทะเล	ชื่อสามัญ	การแพร่กระจาย			
		A	B	C	D
Family Spondylidae					
36. <i>Spondylus wrightianus</i>	หอยนางรมหนาม	X	-	X	X
37. <i>Spondylus</i> spp.	หอยนางรมหนาม	X	X	X	X
Family Ostreidae					
38. <i>Saccostrea cucullata</i>	หอยนางรม	X	X	X	X
39. <i>Crassostrea gigas</i>	หอยตะไกร	X	X	X	X
Family Veneridae					
40. <i>Gafrarium</i> spp.	หอยกระปุก	-	X	-	-
41. <i>Meretrix meretrix</i>	หอยตลับ	-	X	-	-
42. <i>Periglypta puerpera</i>	หอยจาวมะพร้าว	-	X	-	-
Family Crassatellidae					
43. <i>Bathytormus</i> sp.	Astarte clam	-	X	-	-
Family Cardiidae					
44. <i>Lunulicardia</i> sp.	หอยหัวใจ	-	X	-	-
Family Tridacnidae					
45. <i>Tridacna crocea</i> Lamarck	หอยมือแมว	X	-	-	-
46. <i>Tridacna squamosa</i> Lamarck	หอยมือเสือ	X	-	X	X
Phylum Arthropoda					
Subphylum Crustacea					
Order Thoracica	เพรียงหิน				
Family Balanidae					
1. <i>Balanus</i> sp.	เพรียงหิน	X	X	X	X
Order Isopoda					
Family Ligiidae					
2. <i>Ligia</i> sp.	แมลงสาบทะเล	X	X	X	X
Order Decapoda	กุ้ง กั้ง ปู				
Family Alpheidae					
3. <i>Alpheus</i> sp.	กุ้งตืดชั้น	X	X	X	X
Family Diogenidae					
4. <i>Dardanus</i> spp.	ปูเสฉวน	X	X	X	X
Family Porcellanidae					
5. <i>Petrolisthes asiaticus</i>	ปูตัวแบน	X	X	X	X
Family Majidae					
6. <i>Schizophrys</i> spp.	ปูแมงมุม	X	X	-	-

ตารางที่ 1 (ต่อ) ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลที่มีศักยภาพการพัฒนาในแหล่งเรียนรู้ เกาะเสม็ด จ. ชลบุรี

รายชื่อทรัพยากรชีวภาพทางทะเล	ชื่อสามัญ	การแพร่กระจาย			
		A	B	C	D
Family Portunidae					
7. <i>Thalamita</i> spp.	ปูม้าหิน	X	X	X	X
8. <i>Charybdis</i> spp.	ปูม้าหิน	X	X	X	X
Family Eriphiidae					
9. <i>Eriphia sebana</i>	ปูใบ้ตาแดง	X	X	X	X
Family Matutidae					
10. <i>Matula victor</i>	ปูหนุมาน	X	X	-	-
Family Oziidae					
11. <i>Ozius guttatus</i>	ปูใบ้	X	-	-	-
Family Xanthidae					
12. <i>Atergatis intergerrimus</i>	ปูใบ้หลังเต่า	X	-	-	-
13. <i>Atergatis floridus</i>	ปูใบ้พิช	X	X	X	X
Family Grapsidae					
14. <i>Grapsus albolineatus</i>	ปูแสมแกละ	X	X	-	-
15. <i>Metopograpsus oceanicus</i>	ปูแสมหิน	X	X	X	X
Family Ocypodidae					
16. <i>Ocypode ceratophthalmus</i>	ปูลม	X	X	X	X
Phylum Echinodermata	เอคไคโนเดิร์ม				
Class Crinoidea	ดาวขนนก				
Family Mariametridae					
1. <i>Lamprometra palmata</i>	ดาวขนนกสีเขียว	X	-	X	X
2. <i>Stephanometra spicata</i>	ดาวขนนกสีดำขาว	X	-	-	X
Class Asteroidea	ดาวทะเล				
Family Oreasteridae					
3. <i>Culcita novaeguineae</i>	ดาวหมอนปีกเข็ม	X	X	X	X
Class Ophiuroidea	ดาวเปราะ				
Family Ophiactidae					
4. <i>Ophiactis savignyi</i>	ดาวเปราะเขียว	X	X	X	X
Family Ophiotrichidae					
5. <i>Ophiocnemis marmorata</i>	ดาวเปราะแมงกะพรุน	X	X	X	X
6. <i>Macrophiothrix</i> spp.	ดาวเปราะหนามใหญ่	X	X	X	X
7. <i>Ophiothrix (Ophiothrix)</i> spp.	ดาวเปราะหนามเล็ก	X	X	X	X
Family Ophiodermatidae					
8. <i>Ophiarachnella gorgonia</i>	ดาวเปราะหนามสั้น	X	-	-	X

ตารางที่ 1 (ต่อ) ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลที่มีศักยภาพการพัฒนาในแหล่งเรียนรู้ เกาะเสมสาร จ. ชลบุรี

รายชื่อทรัพยากรชีวภาพทางทะเล	ชื่อสามัญ	การแพร่กระจาย			
		A	B	C	D
Class Echinoidea	เม่นทะเล				
Family Diadematidae					
9. <i>Diadema setosum</i>	เม่นดำหนามยาว	X	X	X	X
10. <i>Echinothrix calamaris</i>	เม่นดำหนามสั้น	-	-	-	X
Family Temnopleuridae					
11. <i>Salmacis sphaeroides</i>	เม่นแต่งตัวเขียว	X	-	X	-
Family Toxopneustidae					
12. <i>Toxopneustes pileolus</i>	เม่นแต่งตัว	X	-	X	-
Family Astringidae					
13. <i>Echinodiscus auritus</i>	เหรียญทะเล	-	X	X	-
Family Brissidae					
14. <i>Brissus (Brissus) latecarinatus</i>	เม่นหัวใจ	X	-	-	X
Class Holothurioidea	ปลิงทะเล				
Family Holothuriidae					
15. <i>Holothuria (Halodeima) atra</i>	ปลิงดำ	X	-	X	X
16. <i>Holothuria (Metensiothuria) leucospilota</i>	ปลิงดำ	X	X	X	X
17. <i>Holothuria (Stauropora) fuscocinerea</i>	ปลิงสีน้ำตาล	X	-	X	X
Family Stichopodidae					
18. <i>Stichopus horrens</i>	ปลิงหิน	X	X	X	X
Family Synaptidae					
19. <i>Synaptula recta</i>	ปลิงสร้อยไข่มุกสีน้ำตาล	X	-	X	X
Phylum Chordata	สัตว์มีกระดูกสันหลัง				
Hemichordata					
Class Elasmobranchii	ปลากระดูกอ่อน				
Order Rajiformes					
Family Dasiatidae					
1. <i>Taeniura lymma</i>	ปลากระเบนจุดฟ้า	X	-	-	-
Class Teleostomi	ปลากระดูกแข็ง				
Order Atheriniformes					
Family Atherinidae					
2. <i>Atheriomorus duodecimalis</i>	ปลาหัวแข็ง	X	X	X	X

ตารางที่ 1 (ต่อ) ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลที่มีศักยภาพการพัฒนาในแหล่งเรียนรู้ เกาะเสม็ด จ. ชลบุรี

รายชื่อทรัพยากรชีวภาพทางทะเล	ชื่อสามัญ	การแพร่กระจาย			
		A	B	C	D
Order Beryciformes					
Family Holocentridae					
3. <i>Myripristis hexagona</i>	ปลาข้าวเม่าน้ำลึก	-	-	X	-
4. <i>Sargocentron rubrum</i>	ปลาข้าวเม่าน้ำลึก	-	-	X	-
Order Perciformes					
Family Sphyraenidae					
5. <i>Sphyraena obtusata</i>	ปลาสาทเหลือง	X	-	X	X
Family Serranidae					
6. <i>Plectropomus maculatus</i>	ปลากะรังจุดฟ้า	-	-	X	-
7. <i>Cephalopholis boenak</i>	ปลากะรังหิน	X	-	X	X
8. <i>Cephalopholis formosa</i>	ปลากะรังลายน้ำเงิน	-	-	X	-
9. <i>Epinephelus merra</i>	ปลาเก๋าลายเสือดาว	X	-	X	X
Family Grammistidae					
10. <i>Diploprion bifasciatum</i>	ปลากะพงเหลืองเล็ก	-	-	X	X
Family Apogonidae					
11. <i>Apogon</i> spp.	ปลาอมไข่	-	-	X	X
12. <i>Cheilodipterus</i> spp.	ปลาอมไข่	X	-	X	X
13. <i>Archamia fucata</i>	ปลาอมไข่	X	-	X	X
Family Carangidae					
14. <i>Caranx sexfasciatus</i>	ปลาสีขน	-	-	X	X
15. <i>Gnathanodon speciosus</i>	ปลาตะคองข้างเหลือง	X	-	X	X
16. <i>Selaroides leptolepis</i>	ปลาหางแข็งหูดำ	-	-	X	X
Family Leiognathidae					
17. <i>Leiognathus dussumieri</i>	ปลาแป้น	X	-	X	X
Family Lutjanidae					
18. <i>Lutjanus vitta</i>	ปลากะพงแถบกลาง	X	-	X	X
19. <i>Lutjanus russelli</i>	ปลากะพงข้างปาน	X	-	X	X
Family Haemulidae					
20. <i>Diagramma pictum</i>	ปลาสร้อยนกเขา	X	-	X	X
Family Caesionidae					
21. <i>Caesio caerulaurea</i>	ปลาหางเหลือง	X	-	X	-
22. <i>Caesio cuning</i>	ปลากล้วย	-	-	X	-
Family Gerreidae					
23. <i>Gerres filamentosus</i>	ปลาดอกหมาก	X	-	X	-

ตารางที่ 1 (ต่อ) ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลที่มีศักยภาพการพัฒนาในแหล่งเรียนรู้ เกาะเสม็ด จ. ชลบุรี

รายชื่อทรัพยากรชีวภาพทางทะเล	ชื่อสามัญ	การแพร่กระจาย			
		A	B	C	D
Family Nemipteridae					
24. <i>Pentapodus setosus</i>	ปลาสายรุ้ง	X	-	X	-
25. <i>Scolopsis margaritifera</i>	ปลาทรายขาว	X	-	X	X
26. <i>Scolopsis ciliata</i>	ปลาทรายขาว	X	-	X	X
27. <i>Scolopsis bilineata</i>	ปลาทรายขาว	X	-	X	X
28. <i>Scolopsis affinis</i>	ปลาทรายขาว	X	-	X	X
29. <i>Scolopsis monogramma</i>	ปลาทรายขาว	X	-	X	X
Family Mullidae					
30. <i>Upeneus tragula</i>	ปลาแพะลาย	X	-	X	-
Family Pempheridae					
31. <i>Pempheris oualensis</i>	ปลากระดี่ทะเล	X	-	-	-
Family Kyphosidae					
32. <i>Kyphosus vaigiensis</i>	ปลาสลิดทะเล	X	-	-	-
Family Chaetodontidae					
33. <i>Chaetodon octofasciatus</i>	ปลาผีเสื้อลายแปดเส้น	X	-	X	X
34. <i>Chelmon rostratus</i>	ปลาผีเสื้อปากยาว	X	-	X	-
35. <i>Parachaetodon ocellatus</i>	ปลาผีเสื้อเหลี่ยมลายจุด	-	-	X	-
36. <i>Coradion chrysozonus</i>	ปลาผีเสื้อเกล็ดทองครีบจุด	-	-	X	-
Family Pomacanthidae					
37. <i>Pomacanthus annularis</i>	ปลาอินสมุท	X	-	X	X
38. <i>Pomacentrus coelestis</i>	ปลาสลิดหินฟ้า	X	-	X	-
39. <i>Pomacentrus chrysurus</i>	ปลาสลิดหินดำหางขาว	X	-	X	X
40. <i>Pomacentrus cuneatus</i>	ปลาสลิดหินดำ	X	-	X	-
41. <i>Pomacentrus wardi</i>	ปลาสลิดหินดำ	X	-	X	-
42. <i>Pomacentrus tripunctatus</i>	ปลาสลิดหินดำ	X	-	X	-
43. <i>Amblyglyphidodon curacao</i>	ปลาสลิดหินลายใหญ่	X	-	X	X
44. <i>Abudefduf bengalensis</i>	ปลาสลิดหินเบงกอล	X	-	X	X
45. <i>Abudefduf sexfasciatus</i>	ปลาสลิดหินห้าบั้ง	X	-	X	X
46. <i>Abudefduf vaigiensis</i>	ปลาสลิดหินห้าบั้งหลังเหลือง	X	-	X	X
47. <i>Abudefduf sordidus</i>	ปลาสลิดหิน	X	-	X	X
48. <i>Amphiprion perideraion</i>	ปลาอินเดียนแดง	X	-	X	X
49. <i>Chromis viridis</i>	ปลาสลิดหิน	X	-	X	X
50. <i>Dascyllus trimaculatus</i>	สลิดหินปะการังสามจุด	X	-	X	X
51. <i>Neopomacentrus azysron</i>	ปลาสลิดหินหางเหลือง	X	-	X	-

ตารางที่ 1 (ต่อ) ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลที่มีศักยภาพการพัฒนาในแหล่งเรียนรู้ เกาะเสม็ด จ. ชลบุรี

รายชื่อทรัพยากรชีวภาพทางทะเล	ชื่อสามัญ	การแพร่กระจาย			
		A	B	C	D
52. <i>Neopomacentrus cyanomos</i>	ปลาสลิดหิน	X	-	X	-
53. <i>Neopomacentrus filamentosus</i>	ปลาสลิดหิน	X	-	X	-
54. <i>Stegastes apicalis</i>	ปลาสลิดหินเหลือง	X	-	X	-
Family Scaridae					
55. <i>Scarus ghobban</i>	ปลานกแก้วสีเพลิง	-	-	X	X
Family Labridae					
56. <i>Halichoeres chloropterus</i>	ปลาเขียวพระอินทร์	X	-	X	X
57. <i>Halichoeres margaritaceus</i>	ปลาเขียวพระอินทร์	X	-	X	X
58. <i>Halichoeres nigrescens</i>	ปลาเขียวพระอินทร์	X	-	X	X
59. <i>Hemigymnus melapterus</i>	ปลานกขุนทองสองสี	-	-	X	-
60. <i>Choerodon robustus</i>	ปลานกขุนทอง	-	-	X	-
Family Blenniidae					
61. <i>Cirripectes sebae</i>	ปลาตึกแตงหิน	X	-	X	-
Family Pinguipedidae					
62. <i>Parapercis diplospilus</i>	ปลาซ่อนทรายเทียม	X	-	X	-
Family Sillaginidae					
63. <i>Sillago sihama</i>	ปลาเห็ดโคน	X	-	X	-
Family Microdesmidae					
64. <i>Parioglossus philippinus</i>	ปลาบู่ลูกดอก	X	-	X	-
Family Gobiidae					
65. <i>Valenciennea muralis</i>	ปลาบู่ลูกทราย	X	-	X	-
66. <i>Cryptocentrus cinctus</i>	ปลาบู่กึ่งขีดชั้น	X	-	X	-
67. <i>Cryptocentrus nigrocellatus</i>	ปลาบู่กึ่งขีดชั้น	X	-	X	-
68. <i>Cryptocentrus leptocephalus</i>	ปลาบู่กึ่งขีดชั้น	X	-	X	-
69. <i>Cryptocentrus caeruleomaculatus</i>	ปลาบู่กึ่งขีดชั้น	X	-	X	-
70. <i>Amblyeleotris gymnocephala</i>	ปลาบู่กึ่งขีดชั้น	X	-	X	-
Family Echeneidae					
71. <i>Echeneis naucrates</i>	ปลาเหาฉลาม	X	-	-	-
Family Lethrinidae					
72. <i>Lethrinus lentjan</i>	ปลาหมูสีแก้มแดง	X	X	X	-
Family Terapontidae					
73. <i>Terapon theraps</i>	ปลาข้างตะเภา	X	X	X	-
Family Siganidae					
74. <i>Siganus canaliculatus</i>	ปลาสลิดทะเลจุดขาว	X	-	X	-

ตารางที่ 1 (ต่อ) ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลที่มีศักยภาพการพัฒนาในแหล่งเรียนรู้ เกาะเสม็ด จ. ชลบุรี

รายชื่อทรัพยากรชีวภาพทางทะเล	ชื่อสามัญ	การแพร่กระจาย			
		A	B	C	D
75. <i>Siganus javus</i>	ปลาสลิดทะเลขาว	X	-	X	-
76. <i>Siganus virgatus</i>	ปลาสลิดทะเลเหลืองคอดแดง	X	-	X	-
Order Atheriniformes					
Family Atherinidae					
77. <i>Hypoatherina temminckii</i>	ปลาหัวตะกั่ว	X	X	-	-
Order Aulopiformes					
Family Synodontidae					
78. <i>Saurida undosquamis</i>	ปลาปากคม	X	X	-	-
Order Beloniformes					
Family Belonidae					
79. <i>Tylosaurus crocodilus</i>	ปลากระทุงเหว	X	X	-	-
Order Tetraodontiformes					
Family Monacanthidae					
80. <i>Monacanthus chinensis</i>	ปลาวัวหางพัด	X	-	-	-
Family Diodontidae					
81. <i>Diodon liturosus</i>	ปลาปักเป้าหนามทุเรียน	-	-	X	-

Ligia sp. แมงสาบทะเล

Balanus sp. เพรียงหิน

Eriphia sebana ปูไข่ตาแดง

Petrolisthes asiaticus ปูตัวแบน

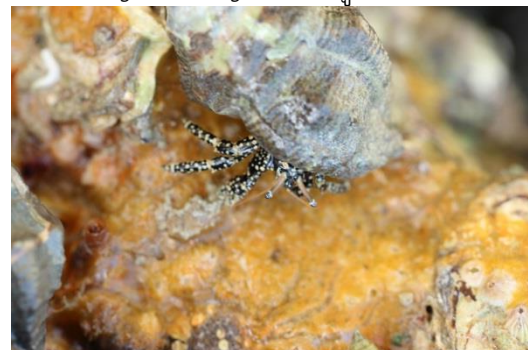
Menippe rumphii ปูไข่สีน้ำตาล

Atergatis intergerimus ปูไข่หลังเต่า

Metopograpsus oceanicus ปูแสมหิน

Dardanus sp. ปูเสฉวน

แผ่นภาพที่ 16 ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลที่มีศักยภาพการพัฒนาในแหล่งเรียนรู้ เกาะแสมสาร จ. ชลบุรี

Alpheus sp. กุ้งดีดขัน

Ocypode ceratophthalmus ปูลม

Atergatis floridus ปูใบ้พิษ

Thalamita spp. ปูม้าหิน

Schizophrys spp. ปูแมงมุม

Metopograpsus oceanicus ปูแสมหิน

Grapsus albolineatus ปูแสมเกลาะ

Ozius guttatus ปูใบ้

แผ่นภาพที่ 16(ต่อ) ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลที่มีศักยภาพการพัฒนาในแหล่งเรียนรู้ เกาะแสมสาร จ. ชลบุรี

Chaetopleura sp. ลิ่นทะเล

Cypraea Arabica หอยเบี้ยควาย

Turbo (Marmarostoma) bruneus หอยตาวัว

Patelloida spp. หอยหมวกเจ๊ก

Cellana enneagona หอยหมวกเจ๊ก

Echinolittorina sp. หอยขี้ตา

Cerithium sp. หอยขี้นก

Jorunna funebris (Kelaart) ทากทะเลสีขาวจุดดำ

แผ่นภาพที่ 16(ต่อ) ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลที่มีศักยภาพการพัฒนาในแหล่งเรียนรู้ เกาะเสม็ดสาร จ. ชลบุรี

Saccostrea cucullata หอยนางรม

Tridacna crocea Lamarck หอยมือแมว

Lunulicadia sp. หอยหัวใจ

Lithophaga zittelliana Dunker หอยเจาะปะการัง

Holothuria (Stauropora) fuscocinerea ปลิงสีน้ำตาล

Holothuria (Halodeima) atra ปลิงดำ

Echinodiscus auritus เหยี่ยวทะเล

Diadema setosum เม่นดำหนามยาว

แผ่นภาพที่ 16(ต่อ) ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลที่มีศักยภาพการพัฒนาในแหล่งเรียนรู้ เกาะเสม็ด จ. ชลบุรี

Ophiocnemis marmorata ดาวเปราะแมงกะพรุน

Ophiothrix (Ophiothrix) sp. ดาวเปราะหนามสั้น

Stephanometra spicata ดาวขนนกขาวดำ

Culcita novaeguineae ดาวหมอนปีกเข็ม

Sabella sp. หนอนดอกไม้

Eunice sp. แม่เพรียง

Pseudoceros sp. หนอนตัวแบน

Palythoa sp. พรหมทะเล

แผ่นภาพที่ 16(ต่อ) ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลที่มีศักยภาพการพัฒนาในแหล่งเรียนรู้ เกาะเสม็ดสาร จ. ชลบุรี

Heteractis magnifica ดอกไม้ทะเล

Fungia sp. ปะการังเห็ด

Porites lutea ปะการังโขด

Platygyra sp. ปะการังสมองร่องยาว

Acropora sp. ปะการังเขากวาง

Goniastrea sp. ปะการังรังผึ้ง

Oceanapia sagittaria ฟองน้ำท่อพุ่มสีแดง

Spongia sp. "black" ฟองน้ำถู่ตัวสีดำ

แผ่นภาพที่ 16(ต่อ) ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลที่มีศักยภาพการพัฒนาในแหล่งเรียนรู้ เกาะเสม็ด จ. ชลบุรี

Paratetilla bacca ฟองน้ำลูกกอล์ฟ

Biemna fortis ฟองน้ำไฟ

Neopetrosia sp. "blue" ฟองน้ำสีน้ำเงิน

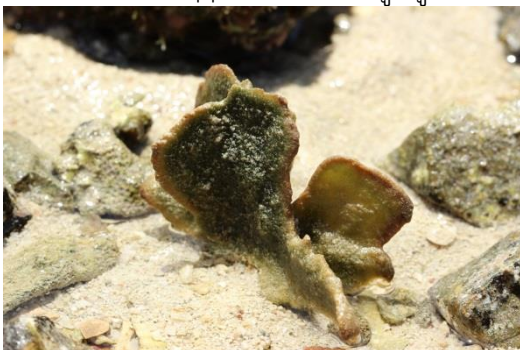
Clathria (Thalysias) reinwardti ฟองน้ำเชือก

Padina spp. สาหร่ายเห็ดหูหนู

Halimeda macroloba สาหร่ายใบมะกรูด

Avrainvillea sp. สาหร่ายพัด

Sargassum sp. สาหร่ายทุ่น

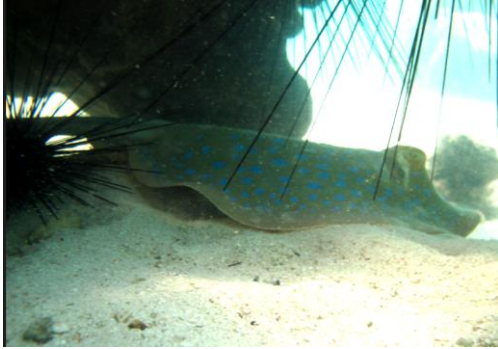
แผ่นภาพที่ 16(ต่อ) ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลที่มีศักยภาพการพัฒนาในแหล่งเรียนรู้ เกาะแสมสาร จ. ชลบุรี

Schizoporella sp. ไพรโอซัวเคลือบหิน

Hemichordata ทนอนทราย

Taeniura lymna ปลากระเบนทองจุดฟ้า

Cryptocentrus cinctus ปลาบู่งูงัดัดชัน

Amblyeleotris gymnocephala ปลาบู่งูงัดัดชัน

Scolopsis bilineata ปลาทรายขาว

Amphiprion akallopisos ปลาการ์ตูนส้มหลังขาว

Amphiprion periderarion ปลาการ์ตูนอินเดียนแดง

แผ่นภาพที่ 16(ต่อ) ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลที่มีศักยภาพการพัฒนาในแหล่งเรียนรู้ เกาะเสม็ดสาร จ. ชลบุรี

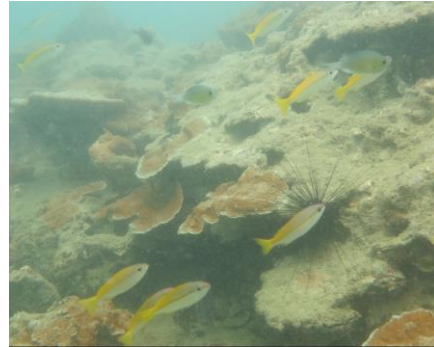
Abudefduf saxatilis ปลาสลิติดหินหลังเหลือง

Pomacentrus coelestis ปลาสลิติดหินฟ้า

Caesio cunning ปลาหางเหลือง

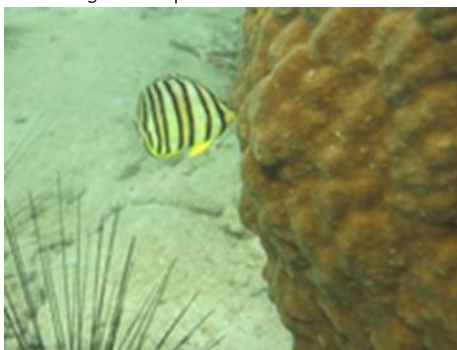
Lutjanus lutjanus ปลากระพงเหลือง

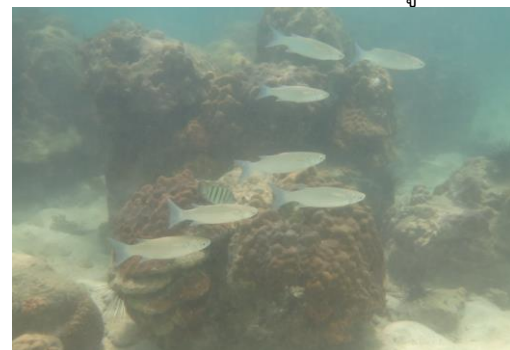
Siganus sp. ปลาสลิติดหินทะเล

Chelmon rostratum ปลาผีเสื้อจมูกยาว

Chaetodon octofasciatus ปลาผีเสื้อลายแปดเส้น

Crenimugil seheli ปลากระบอก

แผ่นภาพที่ 16(ต่อ) ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลที่มีศักยภาพการพัฒนาในแหล่งเรียนรู้ เกาะเสม็ด จ. ชลบุรี

3. ข้อมูลพื้นฐานชุมชนใกล้เคียง

3.1 ความสัมพันธ์ของเกาะแสมสารที่มีต่อชุมชน ในอดีตเกาะแสมสารนั้นมีชุมชน ชาวบ้านอาศัยอยู่โดยมีหลักฐานเป็นบ้านเรือนหรือวัดปลูกสร้างอยู่บนเกาะแสมสาร และชาวบ้านบนเกาะก็จะมีอาชีพหลักคือ การทำประมง แต่ต่อมาเมื่อมีการขอความร่วมมือจากทางราชการเพื่อใช้พื้นที่ของเกาะแสมสารเพื่อการอนุรักษ์ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่บนเกาะจึงได้ย้ายถิ่นฐานจากบนเกาะแสมสารขึ้นมายบนฝั่ง ซึ่งปัจจุบันก็คือ ตำบลแสมสาร ซึ่งแต่เดิมนั้นก่อนที่จะเป็นตำบลแสมสารนั้นในอดีตพื้นที่นี้ก็คือหมู่ 5 ของตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ แต่ต่อมาได้ทำเรื่องของเป็นตำบลเนื่องจากมีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นจาก หมู่บ้านแสมสาร ให้เปลี่ยนเป็น ตำบลแสมสาร โดยประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ยังคงประกอบอาชีพประมงเป็นอาชีพหลัก และใน ส่วนของ เกาะแสมสาร หลังจากที่ถูกกองทัพเรือได้เข้าไปทำการอนุรักษ์แล้วปัจจุบันได้เปิดโอกาสให้ชาวบ้านซึ่ง เคยอยู่อาศัยบนเกาะแสมสารได้เข้าไปเยี่ยมเกาะแสมสารได้ และในช่วงเทศกาลสงกรานต์วันไหลของตำบล แสมสาร จะมีประเพณีฉลองสงกรานต์ของชาวบ้านตำบลแสมสารโดยมีการข้ามเรือจากฝั่งไปฉลองและทำบุญ ที่วัดที่อยู่บนเกาะแสมสาร โดยได้รับความร่วมมือจากกองทัพเรือเป็นอย่างดี คาดว่าต่อไปประเพณีนี้จะได้รับ ความสนใจจากนักท่องเที่ยวอย่างมากในอนาคต ซึ่งชาวบ้านชุมชนแสมสารเองก็มีความสำคัญกับเกาะแสมสาร เพราะลำพังจะพึ่งเพียงกำลังของทหารเรือที่จะดูแลรักษาเกาะแสมสารแต่เพียงอย่างเดียวการทำงานคง ยากลำบาก แต่หากมีชุมชนเข้ามาร่วมมือช่วยเหลือในการดูแลรักษาและอนุรักษ์ธรรมชาติก็จะทำให้เกาะ แสมสารยังคงความอุดมสมบูรณ์ได้ต่อไปในอนาคต และนี่ก็คือสิ่งหนึ่งที่ดีที่เกิดขึ้นในการร่วมมือของราชการ และชุมชน ในการอนุรักษ์ธรรมชาติให้คงอยู่ต่อไป

3.2 ที่ตั้ง ตำบลแสมสารเป็น 1 ใน 5 ตำบลในเขตอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี มี อาณาเขตพื้นที่ อยู่ติดกับท้องถื่นใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสัตหีบ
ทิศตะวันออก	ติดพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง
ทิศใต้	ติดชายฝั่งทะเลอ่าวไทย
ทิศตะวันตก	ติดชายฝั่งทะเลอ่าวไทย

จำนวนหมู่บ้าน ตำบลแสมสารมีจำนวนหมู่บ้านอยู่ในเขตการปกครองจำนวน 4 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านช่องแสมสาร จำนวนประชากร 1,211 คน จำนวน 554 ครัวเรือน หมู่ที่ 2 บ้านหนองน้ำเค็ม จำนวนประชากร 2,058 คน จำนวน 615 ครัวเรือน หมู่ที่ 3 บ้านหัวแหลม จำนวนประชากร 960 คน จำนวน 355 ครัวเรือน หมู่ที่ 4 บ้านหนองกระจง จำนวนประชากร 1,890 คน จำนวน 704 ครัวเรือน สภาพทั่วไปของตำบล ตำบลแสมสารอยู่ห่างจากอำเภอสัตหีบไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ มี ชายฝั่งทะเลเป็นแนวยาวทางด้านทิศใต้ และทิศตะวันตก พื้นที่ส่วนมากประมาณ 80% อยู่ในเขตราชากร ทหารเรือ ชายฝั่งทะเลมีสภาพมีสวยงาม

ข้อมูลอาชีพ อาชีพราษฎรส่วนใหญ่มีอาชีพทำการประมง รับจ้าง และค้าขาย การศึกษา

- โรงเรียนประถมศึกษา 1 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนชุมชนบ้านช่องแสมสาร
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มี 1 แห่ง ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านช่องแสมสาร

สถาบันและองค์กรทางศาสนา - วัด มี 1 แห่ง ได้แก่ วัดช่องแสมสาร

การสาธารณสุข - โรงพยาบาล มี 1 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแสมสาร

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน - มีป้อมยามตำรวจ จำนวน 1 แห่ง มีอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนและมีตำรวจบ้าน

วัฒนธรรมประเพณี สำคัญในตำบลแสมสาร ได้แก่

1. งานสืบสานประเพณีสงกรานต์ ,และประเพณีทำบุญเกาะแสมสาร ในเดือนเมษายนของทุกปี กิจกรรมโดยสังเขป กีฬาพื้นบ้าน, ก่อเจดีย์ทราย, รดน้ำผู้ใหญ่, ทำบุญเกาะแสมสาร ฯลฯ
2. งานพุทธาภิเษก ทำวรมหาพรหม ในเดือนพฤศจิกายนของทุกปี
3. งานปิดทองหลวงพ่อดำ เดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี กิจกรรมโดยสังเขป ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา, ปิดทอง และมีมหรสพ
4. เทศกาลลอยกระทง
5. งานประจำปีวัดช่องแสมสาร
6. งานทอดกฐิน ภายในหนึ่งเดือนหลังออกพรรษาของทุกปี

การบริการขั้นพื้นฐาน

การคมนาคม มีถนนสายหลัก คือ ถนนสายบ้านแสมสาร

การไฟฟ้า จำนวนหมู่บ้านที่มีไฟฟ้าใช้ครบทั้ง 4 หมู่บ้าน

ระบบประปา มีประปาใช้ครบทั้ง 4 หมู่บ้าน ของประปาส่วนภูมิภาคอำเภอสัตหีบ

แหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยว

1. อนุสาวรีย์พระเจ้าตากสินมหาราช เขาหมาจอ
2. วิหารหลวงพ่อดำ มีเจดีย์ที่สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 มากกว่า 100 ปี
3. วัดช่องแสมสารวิหารเฉลิมพระเกียรติที่สวยงาม
4. พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย
5. อุทยานใต้ทะเลเกาะขาม
6. ฟาร์มปลาการ์ตูน

4. รูปแบบการท่องเที่ยวปัจจุบันของเกาะแสมสาร

เกาะแสมสารเป็นเกาะเล็กๆ ที่อยู่ภายใต้การดูแลของ กองทัพเรือสัตหีบ เป็นเกาะที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมศึกษาธรรมชาติทั้งบนบกและใต้ท้องทะเล ซึ่งมีธรรมชาติที่สวยงาม น้ำทะเลใส เหมาะกับการเล่นน้ำเป็นอย่างมาก เกาะแสมสารเริ่มต้นขึ้นจาก การที่กองทัพเรือได้น้อมเกล้าฯ ถวายเกาะแสมสารเข้าร่วมสนองพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (อพ.สธ.) มีการดำเนินงานตามแนวพระราชดำริให้ดำเนินงานที่เกาะแสมสาร คล้ายคลึงกับเกาะปอร์โครอลล์ ของประเทศฝรั่งเศส คือ เป็นทั้งแหล่งศึกษาและแหล่งสร้างจิตสำนึก และทรงมีพระราชกระแสแนะนำแนวทางการสร้างความรู้ ความเข้าใจและสร้างจิตสำนึกในเรื่องเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้แก่เยาวชนไว้หลายครั้ง เกาะแสมสาร ปัจจุบันได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวอย่างมาก แต่ด้วยความที่เป็นเกาะที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้จำกัด คือเพียงวันละ 500 คนสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไปเท่านั้น (บางครั้งจะมีการติดต่อมาเป็นแบบหมู่คณะ ซึ่งจะพิจารณา โดยเจ้าหน้าที่ทหารเป็นกรณีไป เราจึงเห็นว่าบางวันจะมีคนมากกว่า 500 คนเป็นบางครั้ง)

4.1 รูปแบบการท่องเที่ยวของเกาะแสมสารในปัจจุบัน

รู้จักเกาะแสมสาร จากยอดเขาหมาจอที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาฯ เราจะเห็นทิวทัศน์ของหมู่เกาะแสมสารที่ประกอบด้วยเกาะน้อยใหญ่ทั้งเก้าเกาะ ได้แก่ เกาะขาม เกาะแรด เกาะ

ปลาหมึก เกาะจวง เกาะจวน เกาะโรงซอน เกาะโรงหนั่ง เกาะฉางเกลือ และเกาะแสมสาร อันเป็นจุดหมายปลายทางของเรา พื้นที่ทั้งหมดของหมู่เกาะแสมสารอยู่ในความดูแลของหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการ กองทัพเรือ เจ้าหน้าที่ของหน่วยฯ ผู้บรรยายให้ความรู้และดูแลนักท่องเที่ยวตลอดระยะเวลาที่ทำกิจกรรมอยู่บนเกาะ จะได้รับการเรียกขานว่า "มนุษย์กบ" ในบรรดาเกาะทั้งเก้าของหมู่เกาะนี้ เกาะแสมสารเป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่ที่สุด อยู่ห่างจากฝั่งประมาณ 1.6 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 2,738 ไร่ 3 งาน 36 ตารางวา มีชายหาดทั้งหมด 6 หาด คือ หาดเทียน หาดหน้าบ้าน หาดลูกกลม หาดกรวด หาดเตย และหาดแหลมฝรั่ง

หลังจากซื้อตั๋วที่ทำเทียบเรือเขาหมาจอเรียบร้อย เรือประมงลำใหญ่ก็พาเราออกจากฝั่งเป็นเที่ยวแรกเมื่อเวลา 09.00 น. นั่งรับลมชมบรรยากาศไม่ถึง 20 นาที เรือก็จอดเทียบท่าที่เกาะแสมสาร จุดแรกที่เราจะมุ่งไปคือศาลาบรรยายความรู้และประวัติความเป็นมาของเกาะแสมสารซึ่งอยู่ใกล้กับท่าเรือในอดีตเกาะแห่งนี้เป็นที่ตั้งของชุมชนกว่า 200 หลังคาเรือน ชาวชุมชนส่วนใหญ่ทำประมง กระทั่งมีนายทุนมาจับจองพื้นที่สร้างบังกะโลและที่พัก ทรัพยากรธรรมชาติจึงถูกทำลาย ต้นแสมสารซึ่งเคยมีมากจนกลายเป็นที่มาของชื่อเกาะ ก็ถูกทำลายไปจนเกือบสูญพันธุ์ จนกระทั่งปี 2517 เมื่อกองทัพเรือเริ่มเข้ามาดูแลพื้นที่เกาะแสมสารเพื่อการอนุรักษ์ ชุมชนแสมสารที่เคยอาศัยอยู่บนเกาะก็เริ่มย้ายไปตั้งถิ่นฐานบนฝั่งที่อยู่ตรงข้ามกับเกาะ หรือชุมชนแสมสารในปัจจุบัน

หลังจากกองทัพเรือทำการสำรวจพบว่าทรัพยากรธรรมชาติบนเกาะมีความอุดมสมบูรณ์มาก ทั้งพบพันธุ์ไม้หายากจำนวนมากมาย ในปี 2536 ได้เกิดโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ. สธ.) ขึ้น โดยมีจุดประสงค์คือเชิญชวนให้หน่วยงานต่างๆ รักษาพื้นที่ในส่วนที่มีพืชพันธุ์ดั้งเดิมขึ้นอยู่ เพื่ออนุรักษ์พันธุกรรมพืชเหล่านั้น กองทัพเรือนำโดยคณะปฏิบัติงานบริหารงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ ของ ดร. พิเศษฐ์ วรอุไร จึงทำการสำรวจบริเวณเกาะแสมสารอีกครั้งในปี 2540 ปี 2541 มีความเห็นสรุปหลังการสำรวจว่า เกาะแสมสารมีความหลากหลายของพันธุ์พืช จึงเหมาะสมที่จะทำการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช กองทัพเรือจึงขอเข้าร่วมสนองพระราชดำรินโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ โดยให้เกาะแสมสารและเกาะข้างเคียงอีก 8 เกาะร่วมเป็นพื้นที่ดำเนินการ นับเป็นพื้นที่แรกที่กองทัพเรือเข้าร่วมในโครงการนี้

4.2 การท่องเที่ยวเรียนรู้เกาะแสมสารแบบ one day trip

เกาะแสมสารมีสิ่งน่าสนใจให้นักท่องเที่ยวได้เที่ยวได้ตั้งแต่ยอดเขาจนถึงใต้ท้องทะเล เรียกว่าครบรสตลอดทั้งวันตั้งแต่เช้าจรดเย็น เริ่มต้นกิจกรรมเรียกเหงื่อด้วยเส้นทางศึกษาธรรมชาติตามรอยเสด็จฯ หรือเส้นทางที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระดำเนิน ทอดพระเนตรการดำเนินงานของโครงการฯ เมื่อปี 2541 และ 2545 นั่นเอง เส้นทางศึกษาธรรมชาตินี้มี 2 เส้นทาง คือ เส้นทาง 450 เมตร และเส้นทาง 1,100 เมตร เส้นทาง 450 เมตรเป็นทางราบระยะสั้นเดินสบายๆ พันธุ์ไม้ สองข้างทางมีป้ายบอกชื่อและสรรพคุณไว้อย่างชัดเจน ไม้เด่นคือไม้วงศ์พลอง ซึ่งเป็นไม้พุ่มเตี้ย มีทั้งพลองใบใหญ่ พลองใบเล็ก และพลองเหมือด เนื้อไม้นำมาทำอุปกรณ์การเกษตรได้ ไม้มีค่าอย่างเทียนทะเล จันทน์ผา ก็พบมากเช่นกัน นอกจากนี้ยังมีต้นมะนาวผี จำปีแขก ชำมะขามป้อม มะพลับดง ชำมะเลียงป่า ถอบแถบเครือ ลำบิดดง และอีกหลายชนิดซึ่งเป็นพืชสมุนไพรมีสรรพคุณทางยา รวมทั้งพันธุ์ไม้ชนิดใหม่ของไทยอย่างเฟินกุณฑลนกที่พบเป็นครั้งแรกบนเกาะแสมสาร จากเส้นทาง 450 เมตรสามารถเดินทะลุไปยังเส้นทาง 1,100 เมตรได้ นักท่องเที่ยวจะต้องออกแรงเดินขึ้นเขาลูกเตี้ยๆ ราว 3 ลูก ระหว่างทางมีพรรณไม้ให้ชมเช่นเดียวกับเส้นทางแรก แต่มีของแถมคือจุดชมทิวทัศน์ที่มองเห็นได้ทั้งชุมชนแสมสาร ท่าเทียบเรือ และเกาะน้อยใหญ่

ท่ามกลางท้องฟ้าและน้ำทะเลสีสดในมุมมอง 180 องศา เป็นบรรยากาศซึ่งทำให้สัมผัสความเหน็ดเหนื่อยได้เป็นอย่างดี

จากเส้นทางเดินป่า หากยังมีแรงเหลือก็ออกแรงเดินแบบ ท ทหารอดทนไปยังหาดเทียนหรือหาดลูกกลมได้ แต่ถ้าอยากอ้อมแรงไว้ดำผุดดำว่ายชมปะการัง ก็สามารถใช้บริการรถทหารนั่งกินลมชมธรรมชาติรอบเกาะไปยังจุดดำน้ำของทั้งสองหาดได้ ส่วนอีก 4 หาดนอกจากนี้ คือ หาดหน้าบ้าน หาดกรวด หาดเตย และหาดแหลมฝรั่ง เป็นหาดที่เต่าทะเลจะขึ้นมาวางไข่ราวปลายเดือนพฤษภาคมของทุกปี ทางกองทัพเรือจึงไม่เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชม แม้เต่าทะเลจะได้ขึ้นมาวางไข่ได้อย่างสบายอุรา คราวนี้ก็มาถึงไฮไลท์ของเกาะแสมสาร นั่นคือการดำน้ำ ที่ดำได้ตลอดทั้งปี โดยเฉพาะช่วงหน้าร้อนเดือนมีนาคม-พฤษภาคม น้ำทะเลจะใสปิ๊งและคลื่นลมสงบ เมื่อมาถึง ไข่ว่าชุดพร้อมอุปกรณ์พร้อมแล้วจะกระโดดตูมลงทะเลได้ คุณครูมนุษย์กบจะสอนทักษะและวิธีใช้อุปกรณ์ดำน้ำโดยละเอียดเสียก่อน แม้บางคนจะมีประสบการณ์การดำน้ำมาหลายมหาสมุทรแล้วก็ตามทุกคนแถวตรง หน้ากระดานเรียงหนึ่ง

ขั้นแรก-สวมเสื้อชูชีพให้กระชับตัวเพื่อช่วยพยุงร่างกายไว้เหนือน้ำได้ จากนั้นถ้าใครผอมยาวให้รวบเก็บให้เรียบร้อย แล้วค่อยสวมสนอร์เกิล ระวังอย่าให้ผมเข้าไปในสนอร์เกิล เพราะนั่นจะเป็นช่องทางให้น้ำเข้าไปแล้วทำให้สำลักน้ำ เมื่อชุดและอุปกรณ์พร้อม ก็ไปฝึกดำน้ำบริเวณหน้าหาด โดยต้องเปลี่ยนมาหายใจทางปากให้ชินก่อนด้วย พอผ่านการทดสอบ คุณครูก็พาลงเรือยาง แล้วปล่อยให้ดำน้ำชมปะการังกันอย่างสนุกสนานน้ำทะเลที่ใสปิ๊งขนาดนั่งบนเรือยังมองเห็นฝูงปลาสลิดหินบั้ง-เขี้ยวเหลือง ที่ชาวบ้านเรียกปลาเสือแหวกว่ายเป็นจำนวนมาก ยิ่งเมื่อกระโจนลงน้ำ ความตื่นตื้นยิ่งเพิ่มเป็นทวีคูณ เพราะสิ่งมีชีวิตใต้ท้องทะเลนั้นช่างมีมากมายหลายสีสัน ปลาการ์ตูนลายปลิวขาวว่ายคลอเคลียกันอยู่กลางดงดอกไม้ทะเล ปลานกแก้ว ปลาผีเสื้อ ปลาข้างเหลือง ปลาเก๋า รวมถึงหอยมือเสือ หอยเม่น ปลิงทะเล กัลปังหา ปะการังโต๊ะ ปะการังสมอง ปะการังเขากวาง ปะการังโขด ละลานตาแทบจระไนไม่หมดหากใครอยากชมโลกใต้ทะเลแต่ยังกล้าๆ กลัวๆ เพราะว่ายน้ำไม่แข็ง ขอเชิญชวนให้มาที่นี่

4.3 ค่าธรรมเนียมเข้าเกาะแสมสาร (อัตรานี้เริ่มใช้ 1 เมษายน 2558)

- ผู้ใหญ่ 300 บาท(อายุ18ปีขึ้นไป) เด็ก 220 บาท (อายุไม่เกิน 18ปี หรือกำลังศึกษาไม่เกินมัธยมศึกษาปีที่6)

- ต่างชาติ ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ 600 บาท **ค่าธรรมเนียมนี้สามารถเข้าชมพิพิธภัณฑ์ได้ **
ค่าธรรมเนียมนี้ไม่รวมค่าเช่าอุปกรณ์

- จุดซื้อตั๋วเรือข้ามไปเกาะแสมสาร ที่ พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย เขาหมาจอ ต.แสมสาร อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี

4.4 ข้อมูลเกี่ยวกับเกาะแสมสาร

- เกาะแสมสาร ไม่มีกำหนดปิดเกาะ เปิดให้บริการทุกวันตลอดปี
- เปิดรับบัตรคิว 06.00 น. (ประตูรั้วด้านหน้าพิพิธภัณฑ์ฯ จุดซื้อตั๋วเรือจะเปิดประมาณตีห้า)
- เกาะแสมสารไม่รับจองล่วงหน้า
- เปิดรับนักท่องเที่ยววันละ 500 คน (แนะนำ วันธรรมดาคนน้อยกว่าเสาร์อาทิตย์ ให้รีบมาต่อคิวเพื่อรับบัตร ถ้าวันไหนเป็นวันหยุดต่อเนืองยาวคนจะมาเที่ยวมาก ยิ่งต้องมาเร็วเพื่อรับบัตรคิว เพราะที่นี้จำกัดนักท่องเที่ยว ถ้าเต็มก็ต้องรอวันถัดไป

- เรือข้ามเกาะ จะสามารถรับนักท่องเที่ยวได้ครั้งละ 100คน เรือออกเป็นรอบทุกชั่วโมงตั้งแต่ 09.00 - 16.30 น.

- ห้ามนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขึ้นไปบนเกาะ

- ห้ามใส่บิกินีบนเกาะ
- ห้ามชาวต่างชาติข้ามเกาะแสมสารโดยไม่มีคนไทย
- หนึ่งบัตรคิว สามารถซื้อตั๋วได้ไม่เกิน 10ใบ
- เมื่อได้บัตรคิวแล้ว 8.30 ควรเข้าไปรอคิวข้ามเกาะแสมสาร ที่อาคารต้อนรับ เนื่องจากเจ้าหน้าที่จะเริ่มเรียกตามลำดับบัตรคิว เพื่อซื้อบัตรโดยสารได้

4.5 สิ่งอำนวยความสะดวกบนเกาะแสมสาร

- มีจักรยานให้เช่า บนเกาะ • ชุมนักผ่อน ชิงช้า เพลญวน • นั่งเรือท่องกระเจ๊กชมปะการัง • เช่าอุปกรณ์ดำน้ำชมปะการัง 50บาท • เล่นน้ำที่ชายหาดลูกกลม • สนามกีฬา วอลเลย์บอลชายหาด-ฟุตบอล • ชุมนัก มีเตียงผ้าใบให้นอนพัก

5. ข้อมูลสำรวนักท่องเที่ยงของเกาะแสมสาร ในการประเมินคุณภาพความเป็นนักท่องเที่ยงเชิงอนุรักษ์

จากสถิตินักท่องเที่ยงที่มาเยือนหมู่เกาะแสมสารหลังจากเปิดให้นักท่องเที่ยงได้เข้าเยี่ยมชมและร่วมกิจกรรมสันหนนาการที่มีบริการบนเกาะ พบว่ามีจำนวนนักท่องเที่ยงเพิ่มขึ้นในแต่ละปี โดยนักท่องเที่ยงนิยมเดินทางมาท่องเที่ยงในช่วงเดือนมกราคม-เมษายน ซึ่งในแต่ละปีจะมีจำนวนนักท่องเที่ยงเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด การสำรวนี้มวัตถุประสงค์เพื่อสำรวความรู้ความเข้าใจ ทักษะคติและความต้องการ การท่องเที่ยงทางทะเลของนักท่องเที่ยงบริเวณเกาะแสมสาร ในการประเมินคุณภาพความเป็นนักท่องเที่ยงเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยงในแหล่งท่องเที่ยงเชิงอนุรักษ์และนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางการประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้และเสริมสร้างนักท่องเที่ยงเชิงอนุรักษ์คุณภาพดี ให้มีจำนวนมากขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในโครงการวิจัยการพัฒนาองค์ความรู้จากฐานทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรีเพื่อพัฒนาเป็นต้นแบบแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยงเชิงอนุรักษ์

อุปกรณ์และวิธีการศึกษา

1. การสำรวภาคสนามและเก็บตัวอย่างข้อมูลนักท่องเที่ยง

1.1 พื้นที่ทำการสำรว เกาะแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี (ภาพที่ 1) ในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชทางทะเลในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (โครงการ อพ.สธ.)

1.2 วิธีการสำรว ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรว เพื่อเก็บข้อมูลปฐมภูมิในภาคสนาม สัมภาษณ์นักท่องเที่ยงโดยใช้แบบสอบถาม กำหนดจำนวนตัวอย่างของนักท่องเที่ยงสำหรับเก็บข้อมูล จากแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 150 ชุด จำแนกเป็นข้อมูลของนักท่องเที่ยงชาวไทย จำนวน 120 ชุด นักท่องเที่ยงชาวต่างประเทศ จำนวน 30 ชุด ทำการเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยงระหว่างเดือนตุลาคม 2557 ถึงเดือนมกราคม 2558 ในเขตบริการของเกาะแสมสาร ได้แก่ บริเวณหาดเทียน ทิศตะวันออกของเกาะแสมสาร และหาดลูกกลม ทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะแสมสารทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตรวจความสมบูรณ์จากผู้ให้สัมภาษณ์ครบทุกข้อคำถามในแบบสอบถาม ได้ข้อมูลนักท่องเที่ยงชาวไทย 110 ชุด และนักท่องเที่ยงชาวต่างประเทศ 30 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ยและร้อยละ โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลภูมิหลัง รูปแบบการเดินทางและกิจกรรมของนักท่องเที่ยง

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องการท่องเที่ยงเชิงอนุรักษ์

ตอนที่ 3 ทักษะคิดที่มีต่อการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยได้ประยุกต์วิธีการจาก ไพฑูริย์ พิมพ์ดี และ ฉกาจ ราชบุรี (2552) และอุไรรัตน์ วรศรวิสันต์ (2550)

1.3 การสำรวจความต้องการหรือข้อเสนอแนะที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ (ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว ด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการตอบรับของเจ้าหน้าที่และประชาชนในท้องถิ่น ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์) และแนวโน้มในการกลับมาท่องเที่ยว ทำการสุ่มตัวอย่างกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบเจาะจงในจุดท่องเที่ยวได้แก่ บริเวณหาดเทียน และหาดลูกกลม

2. ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามนักท่องเที่ยวเกาะเสม็ดสาร

ตอนที่ 1 ข้อมูลภูมิหลัง รูปแบบการเดินทางและกิจกรรมของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเยือนเกาะเสม็ดสาร ส่วนใหญ่ร้อยละ 56.8 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย คือ 32 ปี และมีอายุระหว่าง 21-30 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.5 การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 63.6 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 58.2 รายได้อยู่ระหว่าง 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 41.9 มีรายได้เฉลี่ย 23,200 บาท โดยมีภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพมหานครมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.4 ส่วนใหญ่ร้อยละ 76.6 ไม่เคยมาเกาะเสม็ดสารมาก่อน ส่วนผู้ที่เคยมาเยือนร้อยละ 47.6 เคยมาเยือนจำนวน 1 ครั้งมากที่สุด สื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจมาเยือน ได้แก่ คนที่เคยไปมาก่อนพูดต่อกันปากต่อปาก ร้อยละ 43.2 กลุ่มในการเดินทางส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเพื่อน ร้อยละ 55.3 จำนวนสมาชิกในกลุ่มเดินทางมีจำนวนระหว่าง 1-5 คน คิดเป็นร้อยละ 62.4 ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวใช้เวลาในการเดินทางมาถึงเกาะน้อยกว่า 5 ชั่วโมงร้อยละ 62.0 โดยมาเกาะเป็นจุดหมายปลายทางหลัก ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการเดินทางประมาณ 1,900 บาท ส่วนที่เดินทางมากับบริษัททัวร์พบว่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ 2,800 บาทต่อคน วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาเยือนเกาะเสม็ดสารเพื่อต้องการหลีกเลี่ยงจากสภาพแวดล้อมที่อึดอัดของเมืองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.8 สำหรับกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวคาดหวังว่าจะได้กระทำในเกาะเสม็ดสารมากที่สุด ได้แก่ ดำน้ำดูปะการังน้ำตื้น ร้อยละ 76.6 และได้ประกอบกิจกรรมดำน้ำดูปะการังน้ำตื้นทั้งหมด ร้อยละ 87.4 ส่วนกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวคาดหวังและได้ประกอบกิจกรรมน้อยที่สุด ได้แก่ กิจกรรมการศึกษาวิถีชีวิตชุมชน ร้อยละ 3.2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 56.0 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว 36 ปี และมีอายุระหว่าง 21-30 ปีและอายุระหว่าง 31-40 ปีมากที่สุดเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 44.3 การศึกษาอยู่ในระดับ High school ร้อยละ 62.0 ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 33.3 มาจากทวีปเอเชีย ร้อยละ 52.0 จากทวีปยุโรป ร้อยละ 30.3 และทวีปอเมริกาเหนือ ร้อยละ 17.7 ส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.2 ไม่เคยมาเกาะเสม็ดสารมาก่อน ส่วนผู้ที่เคยมาเยือนร้อยละ 100.0 เคยมาเยือนจำนวน 1 ครั้งมากที่สุด สื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจมาเยือนของนักท่องเที่ยว ได้แก่ จากคนที่เคยไปมาก่อน ร้อยละ 62.0 กลุ่มในการเดินทางของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นกลุ่มครอบครัวมากที่สุด ร้อยละ 52.0 จำนวนสมาชิกในกลุ่มเดินทางมีจำนวนระหว่าง 1-5 คนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 84.7 ส่วนใหญ่แวะแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ก่อนมาเยือนเกาะเสม็ดสาร ร้อยละ 82.3 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการเดินทางประมาณ 4,200 บาท วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาเยือนเกาะเสม็ดสารเพื่อต้องการพักผ่อนร่วมกับเพื่อนๆ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.7 สำหรับกิจกรรมที่คาดหวังว่าจะได้กระทำในเกาะเสม็ดสารมากที่สุด ได้แก่ ดำน้ำดูปะการังน้ำตื้น ร้อยละ 33.3 และการศึกษาวิถีชีวิตชุมชน ร้อยละ 26.7 ส่วนกิจกรรมที่ได้ประกอบจริง ได้แก่ กิจกรรมดำน้ำดูปะการังน้ำตื้นมากที่สุด ร้อยละ 86.7 รองลงมาคือกิจกรรมถ่ายภาพ ร้อยละ 43.3 กิจกรรมเล่นน้ำทะเล ร้อยละ 43.3 ส่วนกิจกรรมที่ได้ประกอบกิจกรรมน้อยที่สุด ได้แก่ กิจกรรมพายเรือคายัคและดูนก คิดเป็นร้อยละ 6.7

ตารางที่ 2 จำนวนร้อยละภูมิหลังของนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

รายการ	นักท่องเที่ยวชาวไทย ร้อยละ	นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ร้อยละ
1. เพศ		
-หญิง	56.8	44.0
-ชาย	43.2	56.0
2. อายุนักท่องเที่ยว		
-อายุน้อยกว่า20 ปี	6.8	3.6
-อายุระหว่าง21-30 ปี	53.5	44.3
-อายุระหว่าง31-40 ปี	28.2	44.3
-อายุมากกว่า40 ปี	11.5	7.8
อายุเฉลี่ย (ปี)	32	36
3. การศึกษา		
-มัธยมศึกษาตอนต้น	3.6	18.6
-มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	17.6	62.0
-อนุปริญญา/ปวส.	3.2	-
-ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	63.6	17.4
-สูงกว่าปริญญาตรี	12.0	2.0
4. อาชีพ		
-นักเรียน/นักศึกษา	10.2	33.3
-ข้าราชการ	8.7	13.3
-พนักงานรัฐวิสาหกิจ	6.2	6.7
-พนักงานบริษัทเอกชน	58.2	6.7
-ธุรกิจส่วนตัว	9.7	20.0
-รับจ้างทั่วไป	3.4	6.3
-เกษียณอายุ	1.5	9.2
-พ่อบ้าน/แม่บ้าน/ไม่ได้ทำงาน	2.1	4.5
5. รายได้ต่อเดือน(บาท)		
-น้อยกว่า 10,000 บาท	4.9	-
-10,001-20,000 บาท	41.9	-
-20,001-30,000 บาท	18.7	-
-มากกว่า 30,000 บาท	34.5	-
รายได้เฉลี่ย (เดือน)	23,200	-

ตารางที่ 2(ต่อ) จำนวนร้อยละภูมิหลังของนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

รายการ	นักท่องเที่ยวชาวไทย ร้อยละ	นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ร้อยละ
6. ภูมิลำเนา		
6.1 นักท่องเที่ยวชาวไทย		
-ภาคเหนือ	3.2	-
-ภาคใต้	7.9	-
-ภาคกลาง	15.7	-
-ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1.1	-
-ภาคตะวันออก	6.7	-
-กรุงเทพมหานคร	65.4	-
6.2 นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ		
-ทวีปเอเชีย		52.0
-ทวีปอเมริกาเหนือ		17.7
-ทวีปยุโรป		30.3

ตารางที่ 3 จำนวนร้อยละของข้อมูลทั่วไป รูปแบบการเดินทางและค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

รายการ	นักท่องเที่ยวชาวไทย ร้อยละ	นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ร้อยละ
1. ประสบการณ์ในการเดินทางมาเยือนเกาะ แสมสาร		
-เคยมา	23.4	9.8
-ไม่เคยมา	76.6	90.2
2. จำนวนครั้งที่มาเยือนจากผู้ที่เคยมา		
-จำนวน 1 ครั้ง	47.6	100.0
-จำนวน 2 ครั้ง	38.6	-
-จำนวน 3 ครั้ง	13.8	-
-จำนวน 4 ครั้ง	-	-
-มากกว่า 5 ครั้ง	-	-
จำนวนที่มาเฉลี่ย	1	-
3. สื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว		
-โทรทัศน์		
-แผ่นพับประชาสัมพันธ์	8.5	7.9
-นิตยสาร	2.7	-
-จากคนที่เคยไปมาก่อน	20.3	10.3
-อินเทอร์เน็ต	43.2	62.0
-อื่นๆ	17.6	14.8

ตารางที่ 3(ต่อ) จำนวนร้อยละของข้อมูลทั่วไป รูปแบบการเดินทางและค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

รายการ	นักท่องเที่ยวชาวไทย ร้อยละ	นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ร้อยละ
4. กลุ่มในการเดินทาง		
-เดินทางมาคนเดียว	7.7	5.0
-กลุ่มเพื่อน	1.1	-
-กลุ่มครอบครัว	55.3	-
-กลุ่มผสมระหว่างครอบครัวและเพื่อน	15.2	16.9
-กลุ่มที่ทำงาน	12.2	52.0
-มากับบริษัททัวร์	9.9	20.7
5. จำนวนสมาชิกในกลุ่มเดินทาง		
-จำนวน 1-5 คน	62.4	10.4
-จำนวน 5-10 คน	21.2	5.9
-จำนวนมากกว่า 10 คน	16.4	84.7
6. ระยะเวลาในการเดินทางจากที่พักถึงเกาะ แสมสาร		
-ใช้เวลาน้อยกว่า 5 ชั่วโมง	62.0	15.3
-ใช้เวลาน้อยกว่า 10 ชั่วโมง	29.7	-
-ใช้เวลา 10-15 ชั่วโมง	8.3	-
-ใช้เวลามากกว่า 15 ชั่วโมง	-	-
7. หมู่เกาะแสมสาร เป็นจุดหมายปลายทางหลัก หรือไม่		
-เป็นจุดหมายปลายทางหลัก	73.3	17.7
-มีการแวะที่อื่น ๆ มาก่อน	26.7	82.3
8. จำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่แวะพัก		
-1 แห่ง	50.6	64.0
-2 แห่ง	33.5	25.0
-3 แห่ง	15.9	11.0
-4 แห่ง	-	-
-5 แห่ง	-	-
9. ค่าใช้จ่ายในการมาเยือนเกาะแสมสาร ค่าใช้จ่ายใน การเดินทาง(บาท)		
-น้อยกว่า 1,500 บาท	41.5	-
-ระหว่าง 1,501-3,000 บาท	43.1	-
-ระหว่าง 3,000-4,500 บาท	7.7	-
-มากกว่า 4,501 บาท	7.7	-
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย(บาท)	1,900	4,200
	2,800(บ.ทัวร์)	

ตารางที่ 3(ต่อ) จำนวนร้อยละของข้อมูลทั่วไป รูปแบบการเดินทางและค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

รายการ	นักท่องเที่ยวชาวไทย ร้อยละ	นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ร้อยละ
วัตถุประสงค์หลักในการท่องเที่ยว		
- การได้เรียนรู้ศึกษาธรรมชาติ	4.1	25.3
- การได้มีโอกาสพบปะผู้คนใหม่ๆ	5.6	-
- การได้สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิด	-	20.3
- เพื่อพักผ่อนตามลำพัง	3.3	-
- เพื่อพักผ่อนร่วมกับเพื่อนๆ	25.6	26.7
- เพื่อพักผ่อนร่วมกับครอบครัว	7.6	27.7
- การได้หลีกเลี่ยงจากสภาพแวดล้อมที่ อึดอัด	46.8	-
- การได้ใช้เวลาพักผ่อนร่วมกับเพื่อนๆ และครอบครัว	7.0	-

ตารางที่ 4 จำนวนร้อยละกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวคาดหวังและกิจกรรมที่ได้ทำจริง

กิจกรรมการท่องเที่ยว	คาดหวังทำกิจกรรม	ได้ประกอบกิจกรรมจริง
นักท่องเที่ยวชาวไทย		
- ดำน้ำดูปะการังน้ำตื้น	76.6	87.4
- ศึกษาเส้นทางศึกษาธรรมชาติบนบก	42.9	33.3
- ศึกษานิทรรศการ	17.6	3.3
- ชมวิถีทัศน์เกี่ยวกับหมู่เกาะแสมสาร	25.3	4.4
- เล่นน้ำทะเล	61.5	69.2
- พายคายัค/แคนู	33.0	5.5
- ดูนก	19.8	14.3
- ถ่ายภาพ	60.4	72.5
- พักผ่อน/ชมทัศนียภาพ/เดินเล่น	75.8	86.8
- เล่นวอลเลย์บอลชายหาด	15.4	11.0
- ศึกษาวิถีชีวิตชุมชนแสมสาร	1.1	1.1

ตารางที่ 4(ต่อ) จำนวนร้อยละกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวคาดหวังและกิจกรรมที่ได้ทำจริง

กิจกรรมการท่องเที่ยว	คาดหวังทำกิจกรรม	ได้ประกอบกิจกรรมจริง
นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ		
-ดำนํ้าดูปะการังนํ้าตื้น	33.3	86.7
-ศึกษาเส้นทางศึกษาธรรมชาติบนบก	20.0	46.7
-ศึกษานิทรรศการ	-	-
-ชมวีดีทัศน์เกี่ยวกับหมู่เกาะแสมสาร	-	-
-เล่นนํ้าทะเล	13.3	43.3
-พายคายัค/แคนู	6.7	6.7
-ดูนก	-	6.7
-ถ่ายภาพ	20.0	43.3
-พักผ่อน/ชมทัศนียภาพ/เดินเล่น	6.7	33.3
-เล่นวอลเลย์บอลชายหาด	-	-
-ศึกษาวิถีชีวิตชุมชนแสมสาร	26.7	13.3

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เฉลี่ยร้อยละ 80.4 มีความรู้ความเข้าใจและสามารถตอบได้ถูกต้อง โดยประเด็นที่สามารถตอบได้ถูกต้องมากที่สุด คือ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คือการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสิ่งแวดล้อมและช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รองลงมาคือ พื้นที่จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวควรแบ่งออกเป็นโซนต่างๆ เช่น เขตสงวนรักษา เขตอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เขตการเรียนรู้และใช้ประโยชน์ทางทรัพยากรชีวภาพทางทะเล เขตกิจกรรมกลางแจ้ง เขตกิจกรรมชายหาด โดยมีการแสดงขอบเขตอย่างชัดเจน และชุมชนท้องถิ่นจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้เกิดประโยชน์กับชุมชนอย่างแท้จริง คิดเป็นร้อยละ 96.4, 93.8 และ 93.4 ตามลำดับ ส่วนข้อที่ตอบผิดมากที่สุดคือ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีเป้าหมายต้องการให้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมาคือ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เน้นการปรับปรุงเสริมแต่งและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชมมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 57.6 และ 54.8 ตามลำดับ ส่วนผลการวิเคราะห์นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ พบว่าไม่แตกต่างจากนักท่องเที่ยวชาวไทยมากนัก คือ เฉลี่ยร้อยละ 88.6 มีความรู้ความเข้าใจและสามารถตอบได้ถูกต้อง โดยประเด็นที่สามารถตอบได้ถูกต้องมากที่สุด คือ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คือการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสิ่งแวดล้อมและช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รองลงมาคือ พื้นที่จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวควรแบ่งออกเป็นโซนต่างๆ โดยมีการแสดงขอบเขตอย่างชัดเจน และชุมชนท้องถิ่นจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้เกิดประโยชน์กับชุมชนอย่างแท้จริง คิดเป็น ร้อยละ 98.6, 96.2 และ 94.4 ตามลำดับ ส่วนข้อที่ตอบผิดมากที่สุดคือ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีเป้าหมายต้องการให้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมาคือ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เน้นการปรับปรุงเสริมแต่งและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชมมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 59.8 และ 56.6

ตารางที่ 5 ความรู้และความเข้าใจต่อหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ความรู้ความเข้าใจ	ตอบถูกร้อยละ (%)	ตอบผิดร้อยละ (%)
1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสิ่งแวดล้อมและช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	96.4	3.6
2. การสร้างที่พักในแหล่งท่องเที่ยวควรใช้วัสดุท้องถิ่นที่มีความกลมกลืนกับธรรมชาติและย่อยสลายได้ง่าย	90.2	9.8
3. การท่องเที่ยวประเภทแพลอย หรือทัวร์ป่า นักท่องเที่ยวไม่ควรเข้าไปจำนวนมากเกินไปเพื่อไม่ทำลายสภาพแวดล้อม	82.4	17.6
4. ชุมชนท้องถิ่นจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เกิดประโยชน์กับชุมชนอย่างแท้จริง	93.4	6.6
5. การดูดาว นั่งช้าง นั่งเกวียน ปีนเขา เพื่อศึกษาชื่นชมธรรมชาติถือเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	74.6	25.4
6. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทำให้เกิดประโยชน์ในระยะยาว เพราะรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวจะหมุนเวียนกลับไปพัฒนาท้องถิ่น	88.6	11.4
7. พื้นที่จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวควรแบ่งออกเป็นโซนต่างๆ เช่น เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า เขตกิจกรรมกลางแจ้ง โดยมีการแสดงขอบเขตอย่างชัดเจน	93.8	6.2
8. ควรจัดเจ้าหน้าที่ไว้คอยบริการชี้แจงเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติที่ถูกต้องในการเข้าไปเที่ยวชมธรรมชาติ	90.2	9.8
9. ค่านิยมและวิถีชีวิตที่เป็นความเชื่อดั้งเดิมของคนท้องถิ่น เช่น การนับถือผี ถือเป็นภูมิปัญญาที่ก่อให้เกิดกฎระเบียบทางสังคม และการอยู่ร่วมกัน	74.4	25.6
10. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับ (carrying capacity) ของแหล่งท่องเที่ยว	86.6	13.4
11. สินค้าที่ระลึกควรทำเลียนแบบสินค้าที่นิยมของนักท่องเที่ยวเพื่อสามารถขายสินค้าได้จำนวนมาก	64.6	35.4
12. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมุ่งเน้นให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกมากกว่าสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว	76.4	23.6
13. นักท่องเที่ยวได้รับความสนุกสนานจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแล้ว ยังทำให้เกิดการเรียนรู้การอนุรักษ์ธรรมชาติ	90.7	9.3
14. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ต้องมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการส่งเสริมรายได้ให้กับชุมชน	56.7	43.3
15. งานด้านศิลปหัตถกรรม เช่น งานเย็บปักผ้าที่จำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวควรเปลี่ยนจากรูปแบบเดิมเป็นแบบทันสมัย เพื่อความสวยงาม	48.2	51.8
16. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือการให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยการเข้าไปดูวิถีชีวิตตามปกติของชุมชน	92.4	7.6
17. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีเป้าหมายต้องการให้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว มีส่วนร่วมมากที่สุด	42.4	57.6
18. การท่องเที่ยวประเภทชมฟาร์มปศุสัตว์หรือชมการปลูกพืชไม้เมืองหนาวไม่ใช่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	52.4	47.6
19. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเน้นการปรับปรุงเสริมแต่งและพัฒนา สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชมมากขึ้น	45.2	54.8
20. ชาวเขาควรเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น เช่นการแต่งกาย ชุดประจำเผ่าควรเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับยุคสมัย	64.3	35.7
ค่าเฉลี่ย	80.4	19.6

ตารางที่ 6 ความรู้และความเข้าใจต่อหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

ความรู้ความเข้าใจ	ตอบถูกร้อยละ (%)	ตอบผิดร้อยละ (%)
1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสิ่งแวดล้อมและช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	98.6	1.4
2. การสร้างที่พักในแหล่งท่องเที่ยวควรใช้วัสดุท้องถิ่นที่มีความกลมกลืนกับธรรมชาติและย่อยสลายได้ง่าย	92.8	7.2
3. การท่องเที่ยวประเภทแพลอย หรือทัวร์ป่า นักท่องเที่ยวไม่ควรเข้าไปจำนวนมากเกินไปเพื่อไม่ทำลายสภาพแวดล้อม	84.7	15.3
4. ชุมชนท้องถิ่นจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เกิดประโยชน์กับชุมชนอย่างแท้จริง	94.4	5.6
5. การดูดาว นั่งช้าง นั่งเกวียน ปีนเขา เพื่อศึกษาชื่นชมธรรมชาติถือเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	76.4	23.6
6. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทำให้เกิดประโยชน์ในระยะยาว เพราะรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวจะหมุนเวียนกลับไปพัฒนาท้องถิ่น	90.2	9.8
7. พื้นที่จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวควรแบ่งออกเป็นโซนต่างๆ เช่น เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า เขตกิจกรรมกลางแจ้ง โดยมีการแสดงขอบเขตอย่างชัดเจน	96.2	3.8
8. ควรจัดเจ้าหน้าที่ไว้คอยบริการชี้แจงเกี่ยวกับวิถีปฏิบัติที่ถูกต้องในการเข้าไปเที่ยวชมธรรมชาติ	94.6	5.4
9. ค่านิยมและวิถีชีวิตที่เป็นความเชื่อดั้งเดิมของคนท้องถิ่น เช่น การนับถือผี ถือเป็นภูมิปัญญาที่ก่อให้เกิดกฎระเบียบทางสังคม และการอยู่ร่วมกัน	74.8	25.2
10. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับ (carrying capacity) ของแหล่งท่องเที่ยว	90.7	9.3
11. สินค้าที่ระลึกควรทำเลียนแบบสินค้าที่นิยมของนักท่องเที่ยวเพื่อสามารถขายสินค้าได้จำนวนมาก	70.4	29.6
12. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมุ่งเน้นให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกมากกว่าสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว	82.7	17.3
13. นักท่องเที่ยวได้รับความสนุกสนานจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแล้ว ยังทำให้เกิดการเรียนรู้การอนุรักษ์ธรรมชาติ	94.4	5.6
14. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ต้องมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการส่งเสริมรายได้ให้กับชุมชน	58.2	41.8
15. งานด้านศิลปหัตถกรรม เช่น งานเย็บปักผ้าที่จำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวควรเปลี่ยนจากรูปแบบเดิมเป็นแบบทันสมัย เพื่อความสวยงาม	51.8	48.2
16. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือการให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยการเข้าไปดูวิถีชีวิตตามปกติของชุมชน	95.2	4.8
17. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีเป้าหมายต้องการให้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว มีส่วนร่วมมากที่สุด	40.2	59.8
18. การท่องเที่ยวประเภทชมฟาร์มปศุสัตว์หรือชมการปลูกพืชไม้เมืองหนาวไม่ใช่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	55.9	44.1
19. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเน้นการปรับปรุงเสริมแต่งและพัฒนา สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชมมากขึ้น	43.4	56.6
20. ชาวเขาควรเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น เช่นการแต่งกาย ชุดประจำเผ่าควรเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับยุคสมัย	68.7	31.3
ค่าเฉลี่ย	88.6	11.4

ตอนที่ 3 ทศนคติที่มีต่อการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของทศนคติที่มีต่อการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยว พบว่าทศนคติของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันทุกๆข้อคำถาม โดยมีผลของทศนคติที่ต่อการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนี้คือ

ข้อที่ 1 “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน” ส่วนใหญ่เห็นด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวน 74 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 67.2 ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีจำนวน 22 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 73.3

ข้อที่ 2 “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นเพียงการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้การท่องเที่ยวเท่านั้น ไม่สามารถช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้” ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวน 46 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 41.8 ส่วน นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีจำนวน 20 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 66.6

ข้อที่ 3 “การเก็บค่าธรรมเนียมการเข้าท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติต่างๆเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ เพราะจะช่วยให้มีรายได้สำหรับบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว” ส่วนใหญ่เห็นด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวน 70 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 63.6 ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีจำนวน 23 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 76.6

ข้อที่ 4 “การท่องเที่ยวในวันหยุดหรือเทศกาลที่มีวันหยุดต่อเนื่องเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้จะต้องเผชิญกับความแออัดของนักท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆก็ต้องยอมอดทน” ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวน 44 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 40.0 ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีจำนวน 21 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 70.0

ข้อที่ 5 “การท่องเที่ยวไปในชุมชนต่างๆนั้น เป็นการสร้างรายได้ให้กับชาวบ้าน นักท่องเที่ยวเป็นเสมือนลูกค้า จึงไม่จำเป็นต้องเคารพหรือเกรงใจชาวบ้านในชุมชน” ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวน 38 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 34.5 ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีจำนวน 22 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 73.3

ข้อที่ 6 “การท่องเที่ยวควรก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินเป็นหลัก ไม่จำเป็นต้องได้อะไรมากกว่านี้” ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวน 39 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 35.4 ส่วน นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีจำนวน 20 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 66.6

ข้อที่ 7 “การท่องเที่ยวด้วยการศึกษาระบบนิเวศและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นเรื่องที่ต้องเหน็ดเหนื่อยยุ่งยาก ไม่น่าปฏิบัติ” ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวน 45 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 40.9 ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีจำนวน 23 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 76.6

ข้อที่ 8 “นักท่องเที่ยวที่ดี ควรศึกษาข้อมูลในด้านต่างๆเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวก่อนไปเที่ยวทุกครั้ง” ส่วนใหญ่เห็นด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวน 68 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 61.8 ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีจำนวน 23 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 76.6

ข้อที่ 9 “กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สามารถปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้” ส่วนใหญ่เห็นด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวน 60 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 54.5 ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีจำนวน 23 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 76.6

ข้อที่ 10 “การนำขยะที่ย่อยสลายไม่ได้ตามธรรมชาติทุกชิ้นออกจากแหล่งท่องเที่ยว หลังการท่องเที่ยวเดินป่า เป็นสิ่งที่ยุ่งยาก ไม่สามารถปฏิบัติได้จริง” ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวน 38 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 34.5 ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีจำนวน 24 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 80.0

ข้อที่ 11 “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะประสบความสำเร็จได้ต้องได้รับความร่วมมือจากทั้งหน่วยงานที่ดูแลด้านการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวด้วย” ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่ง นักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวน 54 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 49.0 ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีจำนวน 22 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 73.3

ข้อที่ 12 “ควรสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นของแหล่งท่องเที่ยว มีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆอย่างแท้จริง” ส่วนใหญ่เห็นด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวน 72 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 65.4 ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีจำนวน 22 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 73.3

ตารางที่ 7 จำนวนร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชาวไทย

ข้อความ	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย
1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน	67.2	3.4	29.4
2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเพียงการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้การท่องเที่ยวเท่านั้น มาสามารถช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้	43.2	15.0	41.8
3. การเก็บค่าธรรมเนียมการเข้าท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติต่างๆเป็นสิ่งที่ควรทำ เพราะจะช่วยให้มีรายได้สำหรับบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวนั้น	63.3	15.0	21.7
4. การท่องเที่ยวในวันหยุดหรือเทศกาลที่มีวันหยุดต่อเนื่องเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้จะต้องเผชิญกับความแออัดของนักท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆก็ต้องยอมอดทน	40.7	19.3	40.0
5. การท่องเที่ยวไปในชุมชนต่างๆ นั้น เป็นการสร้างรายได้ให้กับชาวบ้าน นักท่องเที่ยวเป็นเสมือนลูกค้าจึงไม่จำเป็นต้องเคารพหรือเกรงใจชาวบ้านในชุมชน	59.7	5.8	34.5
6. การท่องเที่ยวควรก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินเป็นหลัก ไม่จำเป็นต้องได้อะไรมากกว่านี้	58.3	6.3	35.4
7. การท่องเที่ยวด้วยการเดินป่าศึกษาธรรมชาติและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นเรื่องที่ต้องเห็นดเหนือยุ่งยาก ไม่น่าปฏิบัติ	44.6	14.5	40.9
8. นักท่องเที่ยวที่ดี ควรศึกษาข้อมูลในด้านต่างๆเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวก่อนไปเที่ยวทุกครั้ง	61.8	6.8	31.4
9. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สามารถปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้	54.5	8.2	37.3
10. การนำขยะที่ย่อยสลายไม่ได้ตามธรรมชาติทุกชิ้นออกจากป่า หลังการท่องเที่ยวเดินป่า เป็นสิ่งที่ยุ่งยาก ไม่สามารถปฏิบัติได้จริง	49.1	16.4	34.5
11. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะประสบความสำเร็จได้ต้องได้รับความร่วมมือจากทั้งหน่วยงานที่ดูแลด้านการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวด้วย	49.0	15.0	36.0
12. ควรสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นของแหล่งท่องเที่ยว มีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆอย่างแท้จริง	65.4	14.5	20.1

ตารางที่ 8 จำนวนร้อยละของกลุ่มนักท่องเที่ยวจำแนกตามทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชาวต่างประเทศ

ข้อความ	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย
1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน	73.3	5.8	20.9
2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเพียงการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้การท่องเที่ยวเท่านั้น มาสามารถช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้	27.1	6.3	66.6
3. การเก็บค่าธรรมเนียมการเข้าท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติต่างๆเป็นสิ่งที่ควรทำ เพราะจะช่วยให้มีรายได้สำหรับบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว	63.6	14.5	21.9
4. การท่องเที่ยวในวันหยุดหรือเทศกาลที่มีวันหยุดต่อเนื่องเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้จะต้องเผชิญกับความแออัดของนักท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆก็ต้องยอมอดทน	21.8	8.2	70.0
5. การท่องเที่ยวไปในชุมชนต่างๆ นั้น เป็นการสร้างรายได้ให้กับชาวบ้าน นักท่องเที่ยวเป็นเสมือนลูกค้าจึงไม่จำเป็นต้องเคารพหรือเกรงใจชาวบ้านในชุมชน	19.9	6.8	73.3
6. การท่องเที่ยวควรก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินเป็นหลัก ไม่จำเป็นต้องได้อะไรมากกว่านี้	30.0	3.4	66.6
7. การท่องเที่ยวด้วยการเดินป่าศึกษาธรรมชาติและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นเรื่องที่ต้องเห็นเดี๋ยวๆ ยุ่งยาก ไม่น่าปฏิบัติ	8.4	15.0	76.6
8. นักท่องเที่ยวที่ดี ควรศึกษาข้อมูลในด้านต่างๆเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวก่อนไปเที่ยวทุกครั้ง	76.8	2.4	20.8
9. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สามารถปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้	76.6	6.8	16.6
10. การนำขยะที่ย่อยสลายไม่ได้ตามธรรมชาติทุกชิ้นออกจากป่า หลังการท่องเที่ยวเดินป่า เป็นสิ่งที่ยุ่งยาก ไม่สามารถปฏิบัติได้จริง	13.7	6.3	80.0
11. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะประสบความสำเร็จได้ต้องได้รับความร่วมมือจากทั้งหน่วยงานที่ดูแลด้านการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวด้วย	73.3	3.4	23.3
12. ควรสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นของแหล่งท่องเที่ยว มีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดการแหล่งเที่ยวนั้นๆอย่างแท้จริง	73.3	5.8	20.9

3. ผลการศึกษาความต้องการหรือข้อเสนอแนะที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในด้านต่างๆของนักท่องเที่ยว

จากผลการศึกษาสอบถามนักท่องเที่ยว สามารถสรุปความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวได้ดังนี้

1. ด้านความสะดวกในการเข้าถึง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการสรุปได้ดังนี้
 - ป้ายชี้ทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว ต้องการให้เพิ่มจำนวนป้ายชี้ทางที่บอกชื่อแหล่งทิศทางและระยะทาง เป็นระยะๆก่อนถึงแหล่งท่องเที่ยวตามจุดต่างๆ และให้ทำป้ายชี้ทางที่มองเห็นได้ชัดเจน หรือมีลักษณะเด่น สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้
 - ควรเพิ่มพาหนะรับจ้างมากขึ้นจากปากทางเข้าหรือตัวอำเภอสัตว์ป่าจนถึงเกาะเสมสาร ควบคุมราคาค่าโดยสารและการบริการให้เหมาะสม
 - ควรเพิ่มเที่ยวเรือในการเดินทางไป-กลับระหว่างแผ่นดินใหญ่กับเกาะเสมสารให้มากขึ้น
2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการสรุปได้ดังนี้
 - สถานที่จอดรถ ต้องการให้ขยายหรือเพิ่มพื้นที่จอดรถ จัดระเบียบการจอดรถให้เป็นสัดส่วน แยกประเภทรถ มีป้ายบอกชัดเจน
 - ที่พักผ่อน (ศาลา ที่นั่งพัก) ต้องการให้เพิ่มที่พักผ่อนที่กลมกลืนกับธรรมชาติให้กระจายตามชายหาดทั่วเกาะ ซ่อมแซม และดูแลรักษาความสะอาดที่พักผ่อนอยู่เสมอ
 - สุขาหรือห้องน้ำ ต้องการให้เพิ่มการรักษาความสะอาด เพิ่มจำนวนห้องน้ำที่เป็นสัดส่วน (ชาย หญิง) ซ่อมแซมให้ใช้งานได้ดี และมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น กระดาษชำระ สบู่ ชันน้ำ ถังขยะ เป็นต้น
 - ร้านอาหาร เครื่องดื่ม หรือของที่ระลึก ต้องการให้มีหรือเพิ่มร้านอาหาร เครื่องดื่ม และของที่ระลึกให้หลากหลาย โดยควบคุมให้มีคุณภาพดี
 - น้ำอุปโภคบริโภค ต้องการให้มีหรือเพิ่มจุดบริการน้ำดื่มสะอาด (ฟรี) และน้ำใช้ (ล้างหน้า ล้างมือ ฯลฯ) ให้กระจายทั่วแหล่งและมีป้ายบอกชัดเจน
 - ภาชนะรองรับขยะ ให้มีหรือเพิ่มจำนวนถังขยะ (แบบมีฝาปิดและแยกขยะ) ให้กระจายทั่วแหล่ง เช่น ทางเดิน ศาลา ที่นั่งพักผ่อน เป็นต้น
3. ด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการให้มีหรือเพิ่มการประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่างๆ ส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติ จัดกิจกรรมเสริมหรือพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
4. ด้านการตอบรับของเจ้าหน้าที่บนเกาะเสมสาร นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการให้ต้อนรับด้วยอัธยาศัยอันดี ให้ข้อมูล แนะนำแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
5. ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการสรุปได้ดังนี้
 - การให้การศึกษาหรือการสื่อความหมาย ต้องการให้มีป้ายความรู้ สื่อสิ่งพิมพ์ศูนย์บริการข้อมูล และวิทยากรให้ความรู้หรือแนะนำจุดสนใจของเกาะเสมสาร โดย ออกแบบสร้างฐานกิจกรรมตามชายหาดร่วมกับการได้รับความรู้ทางทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลของเกาะเสมสาร
 - การคุ้มครอง บำรุงรักษาสภาพธรรมชาติ ต้องการให้อนุรักษ์สภาพดั้งเดิมไว้ ปกป้องต้นไม้เพิ่มขึ้นและมีการดูแลรักษาความสะอาด

6. แนวโน้มในการกลับมาท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการสรุปได้ดังนี้

- ต้องการกลับมาท่องเที่ยวอีก เนื่องจากมีธรรมชาติสวยงาม สงบ ร่มรื่น กิจกรรมบนเกาะมีความหลากหลาย และเดินทางสะดวก ปลอดภัย

- แหล่งท่องเที่ยวโดยรอบทะเลแสมสาร ควรพัฒนาโดยรักษาสภาพธรรมชาติดั้งเดิมไว้พัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และมีการคมนาคมสะดวก ปลอดภัย

6. ผลการดำเนินการโครงการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ดำเนินการจัดถ่ายทอดองค์ความรู้ เรื่อง “แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต หมู่เกาะแสมสาร จ. ชลบุรี”

รายงานผลการดำเนินงาน โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี”

หลักการและเหตุผล

หมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี เป็นหมู่เกาะที่อยู่นอกสุดของอ่าวไทยตอนบน ตั้งอยู่ทางด้านทิศใต้ของอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วยเกาะต่างๆ รวมทั้งสิ้น 9 เกาะ ได้แก่ เกาะแสมสาร เกาะแรด เกาะจวง เกาะจาน เกาะฉางเกลือ เกาะโรงโขน เกาะโรงหนัง เกาะขาม และเกาะปลาหมึก ในอดีตหมู่เกาะแสมสารเป็นที่พัก และทำขนส่งสัตว์ทะเลของเรือประมงและเรือเดินทะเลและเคยมีชาวประมงอาศัยอยู่ตามเกาะต่างๆหลายแห่ง แต่ปัจจุบันเกาะทุกเกาะอยู่ในความดูแลของกองทัพเรือ ในปี พ.ศ. 2541 กองทัพเรือเข้าสนองพระราชดำริโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (โครงการ อพ.สธ.) และได้คุ้มครองพื้นที่หมู่เกาะแสมสารและเกาะข้างเคียงรวม 9 เกาะเป็นพื้นที่ปกป้องพันธุกรรมพืชทางทะเลของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ โดยมีการพัฒนาพื้นที่เป็นแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพของเกาะในทะเลและจัดทำพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย โดยอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการ กองทัพเรือ สำหรับมหาวิทยาลัยบูรพาเป็นหนึ่งในหน่วยงานที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริโดยเป็นคณะปฏิบัติการวิทยาการ อพ.สธ.-ทร. ซึ่งทำหน้าที่ในการสำรวจทรัพยากรชีวภาพทางทะเลตามพระราชวินิจฉัยที่ทรงพระราชทานไว้ในการเรียนรู้ตั้งแต่ยอดเขาจดถึงใต้ทะเล นับตั้งแต่ปีที่เริ่มต้นการดำเนินงานโครงการจวบจนกระทั่งปัจจุบันได้มีการสะสมองค์ความรู้ทรัพยากรชีวภาพมากมายทั้งความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเล นิเวศวิทยา ตลอดจนการอนุรักษ์และการฟื้นฟู แต่อย่างไรก็ตามองค์ความรู้ต่างๆเหล่านี้ยังไม่ได้มีการพัฒนาเพื่อใช้ประโยชน์ในเชิงการเป็นแหล่งเรียนรู้ทางทะเลและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากนัก ดังนั้นการพัฒนาองค์ความรู้จากฐานทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรีเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งและผลจากการวิจัยและพัฒนานี้จะเป็นประโยชน์มากต่อการจัดการองค์ความรู้ความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรชายฝั่ง การท่องเที่ยว และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับร่างยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และแผนงานวิจัยกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ

สำหรับมหาวิทยาลัยบูรพาโดยสถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเลซึ่งเป็นหนึ่งในหน่วยงานที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริโครงการ อพ.สธ. นี้ โดยเป็นคณะปฏิบัติการวิทยาการทำหน้าที่ในการสำรวจทรัพยากรชีวภาพทางทะเลจึงได้ดำเนินการโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้นเพื่อเข้าร่วมสนองพระราชดำริใน

โครงการ อพ.สธ. และตามแผนการดำเนินงานวิจัยฯ จะต้องมีการจัดฝึกอบรมเพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยมาใช้ในการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และแหล่งเรียนรู้ของเกาะแสมสาร คณะผู้วิจัยจึงได้จัดทำโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี” เพื่อนำข้อมูลองค์ความรู้และผลวิจัยของทรัพยากรชีวภาพทางทะเลมาถ่ายทอดแก่นิสิตนักศึกษาและบุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาสร้างสรรค์รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวทางทะเลเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

- เพื่อนำผลวิจัยที่ได้จากโครงการวิจัยฯ มาถ่ายทอดบรรยายให้ความรู้พื้นฐานรวมทั้งการฝึกปฏิบัติ การดำเนินงานส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้สร้างสรรค์และวิธีการวางแผนพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของเกาะแสมสารแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

- เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม สามารถประยุกต์สร้างสื่อนำเสนอการพัฒนาฐานกิจกรรมการเรียนรู้ และสร้างรูปแบบโมเดลการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และพัฒนาเป็นต้นแบบโครงการนำร่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเกาะแสมสารจากแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเล

- เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เห็นและตระหนักถึงบทบาท คุณค่า และการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลของพื้นที่ปกปักรักษาพันธุ์กรรมพืชของโครงการ อพ.สธ. อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

ผู้รับผิดชอบและที่ปรึกษาโครงการการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

คณะผู้รับผิดชอบและดำเนินงานโครงการ

1. ดร. สุเมตต์ ปุจฉาการ	หัวหน้าโครงการวิจัยฯ
2. อาจารย์สิรินทร เทพมังกร	ผู้ร่วมงานวิจัย
3. อาจารย์เศรษฐพงษ์ ปุจฉาการ	ผู้ร่วมงานวิจัย

3.2 ที่ปรึกษาโครงการ

1. พล.ร.ท. วินัย กล่อมอินทร์ ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ กองทัพเรือ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเดช นิลพันธุ์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
3. ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการ กองทัพเรือ
4. รองศาสตราจารย์ ดร. เรณา พงษ์เรืองพันธ์ุ คณบดีวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา
5. ดร. เสาวภา สวัสดิ์พีระ ผู้อำนวยการสถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุษา น้อยทิม คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
7. อาจารย์ ดร. กุมุทีนี วรสุวรรณ รองคณบดีวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา
8. อาจารย์สามารถ ปลั่งประมูล รองคณบดีวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา

4. หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

4.1 หน่วยงาน/ส่วนงานจัดฝึกอบรม

1. สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา
2. วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา
3. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
4. หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการ กองทัพเรือ

5. พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย
6. โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (โครงการ อพ.สธ.)

4.2 คณะวิทยากร

1. ดร.ปิยรัชฎ์ ปริญาพงษ์ เจริญทรัพย์ สำนักงาน อพ.สธ.
2. ดร.สุเมตต์ ปุจฉาการ สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา
3. อาจารย์สิรินทร เทพมังกร วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา
4. อาจารย์เศรษฐพงษ์ ปุจฉาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
5. อาจารย์ ดร. นิพล เชื้อเมืองพาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
6. อาจารย์ปริญญา นาคปฐม วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา
7. Dr. David T.Brown วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา
8. อาจารย์เก่งกาจ ต้นทองคำ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
9. อาจารย์สมโชค เนียนไธสง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
10. อาจารย์ปัญญา รุ่งเรือง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
11. อาจารย์วงศ์ระวิทย์ น้อมนำทรัพย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
12. อาจารย์ศิริณญา อารยะจารุ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
13. อาจารย์กนกอร สว่างศรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
14. นายชลวิทย์ ทองเจริญชัยกิจ องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ (อพวช.)
15. เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย
16. ประชาญ์ชาวบ้าน ของตำบลแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี
17. นิสิตและนักศึกษาช่วยงาน มหาวิทยาลัยบูรพาและมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

5. ลักษณะการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

เป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการใช้ระยะเวลาประมาณ 4 วัน ประกอบด้วย

5.1 การบรรยายให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานภาพความหลากหลายทางชีวภาพและการท่องเที่ยวทางทะเลของเกาะแสมสาร บทบาทคุณค่าของทรัพยากรชีวภาพในระบบนิเวศ บทบาทหน้าที่ของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน การถ่ายทอดประสบการณ์การวิจัยและผลการวิจัยในพื้นที่ศึกษา และแนวทางในการศึกษาเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเกาะในเชิงอนุรักษ์ที่สอดคล้องกับหลักการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

5.2 ศึกษาภาคสนามบริเวณเกาะแสมสาร เพื่อให้เห็นสภาพปัจจุบันของทรัพยากรกายภาพและชีวภาพของระบบนิเวศทางทะเลและสถานภาพของการท่องเที่ยวแบบต่างๆที่คณะผู้วิจัยได้ดำเนินงานวิจัย

5.3 การปฏิบัติการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทางผู้จัดการฝึกอบรมจะแบ่งกลุ่มและตั้งโจทย์ทางการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลและเส้นทางกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชายหาดของเกาะแสมสารที่ได้คัดเลือกไว้ และผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องปฏิบัติงานและนำเสนอผลงานการประยุกต์และสร้างสรรค์การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และสร้างรูปแบบโมเดลการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะวิทยากร

6. ผู้ร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาและนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ประมาณ 60 คน

7. ระยะเวลาดำเนินงาน 29 มกราคม – 1 กุมภาพันธ์ 2558 ใช้ระยะเวลา 4 วัน

8. สถานที่จัดการฝึกอบรม

พิพิธภัณฑสถานชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย เขาหมาจอ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

9. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

9.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรีที่สามารถนำไปพัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

9.2 ผลวิจัยที่ได้จากโครงการวิจัยฯ ได้ถูกถ่ายทอด บรรยายให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแล้วสามารถนำไปต่อยอดในการให้บริการวิชาการ และเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการความรู้

9.3 ได้แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เป็นต้นแบบการเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเล กิจกรรมและเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากการศึกษา สามารถนำไปเป็นต้นแบบโครงการหรือโครงการทางธุรกิจการท่องเที่ยวทั้งของชุมชนและภาคธุรกิจการท่องเที่ยว

9.4 ได้ข้อมูลเพื่อพัฒนาให้เป็นทางเลือกใหม่ของกิจกรรมการเรียนรู้และเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดชลบุรี ได้แนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดชลบุรี

10. งบประมาณค่าใช้จ่ายโครงการ

งบประมาณค่าใช้จ่ายโครงการฯเบิกจ่ายจากงบประมาณโครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (สนองพระราชดำริในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี)” ปีงบประมาณ 2557

กำหนดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

“แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี”

ณ พิพิธภัณฑสถานชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย เขาหมาจอ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

วันพฤหัสบดีที่ 29 มกราคม 2558

07.00 - 11.30 น.	พร้อมกันที่มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมและมหาวิทยาลัยบูรพา เดินทางไป พิพิธภัณฑสถานชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย เขาหมาจอ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี
12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 - 13.30 น.	ลงทะเบียน รับเอกสาร
13.30 - 17.00 น.	ชี้แจงรายละเอียดโครงการฝึกอบรม แนะนำบุคลากร ความเป็นอยู่ และนำกราบ สักการะอนุสาวรีย์พระเจ้าตากสินมหาราช ชมพิพิธภัณฑสถานชาติวิทยาเกาะและ ทะเลไทย เขาหมาจอ และฟาร์มปลาการ์ตูน โดย คณะวิทยากร บุคลากรจากหน่วย บัญชาการสงครามพิเศษทางเรือและเจ้าหน้าที่โครงการอพ.สธ. ประจำพิพิธภัณฑ สถานชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย

- 17.00 - 18.00 น. รับประทานอาหารเย็น
- 18.00 - 19.00 น. บรรยายพิเศษเรื่อง “แหล่งการเรียนรู้กับการศึกษาตลอดชีวิต ”
โดย อาจารย์ปัญญา รุ่งเรือง คณะที่ปรึกษาโครงการงานวิจัยฯ
- 19.00 - 20.00 น. บรรยายพิเศษเรื่อง “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่ท่องเที่ยวทะเลไทยกับความหลากหลายทางชีวภาพ” โดย อาจารย์ ดร. นิพล เชื้อเมืองพาน คณะที่ปรึกษาโครงการงานวิจัยฯ
- 20.00 - 21.00 น. ปฏิบัติการแบ่งกลุ่มผู้เข้าฝึกอบรมตามโจทย์การฝึกอบรม แนะนำตัวผู้เข้าร่วมฝึกอบรม โดยคณะวิทยากรประจำกลุ่ม และกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ โดยเจ้าหน้าที่โครงการ อพ.สธ. ประจำพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย บุคลากรหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ
- 21.00 น. เข้าที่พัก ทำธุระส่วนตัว เข้านอน
- วันศุกร์ที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2558**
- 06.00 - 06.45 น. ตื่นนอน-ออกกำลังกาย
- 06.45 - 07.30 น. ทำธุระส่วนตัว
- 07.30 - 08.30 น. รับประทานอาหารเช้า
- 08.30 - 09.00 น. ลงทะเบียน ร่วมพิธีเปิด ณ อาคารต้อนรับ พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย
- 09.00 - 09.15 น. ดร. สุเมตต์ ปุจฉาการ หัวหน้าโครงการงานวิจัยฯ กล่าวรายงาน
- 09.15 - 09.30 น. พิธีเปิดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการฯ
โดย อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา หรือผู้แทน
- 09.30 - 09.50 น. กล่าวต้อนรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม
โดย ท่านผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการ
- 09.50 - 10.10 น. มอบของที่ระลึกและถ่ายภาพเป็นที่ระลึกร่วมกัน
- 10.10 - 10.30 น. อาหารว่าง
- 10.30 - 11.30 น. บรรยายพิเศษเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (สนองพระราชดำรินโยบายอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี) และภาพรวมผลงานวิจัยที่ได้ในรอบปี”
โดย ดร. สุเมตต์ ปุจฉาการ หัวหน้าโครงการงานวิจัยฯ
- 11.30 - 12.30 น. บรรยายประชุมเสวนาพิเศษเรื่อง “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ ” โดยคณะวิทยากรผู้เชี่ยวชาญรับเชิญ
- 12.30 - 13.30 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.30 - 17.30 น. ปฏิบัติการภาคสนามแบ่งกลุ่ม “แหล่งเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลและเส้นทางกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชายหาดของเกาะแสมสาร ” ณ เกาะแสมสาร ครั้งที่ 1 โดย คณะวิทยากร และบุคลากรหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ เจ้าหน้าที่โครงการ อพ.สธ. ประจำพิพิธภัณฑ์ฯ
- 17.30 - 18.30 น. รับประทานอาหารเช้า
- 18.30 - 20.30 น. ปฏิบัติการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ องค์ความรู้ที่ได้ ข้อคิดเห็น และเตรียมการนำเสนอผลงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามโจทย์การฝึกอบรมฯ ครั้งที่ 1 โดย คณะวิทยากรทั้งหมด

- 20.30 น. เข้าที่พัก ทำธุระส่วนตัว เข้านอน
- วันเสาร์ที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2558**
- 06.00 - 06.45 น. ตื่นนอน-ออกกำลังกาย
- 06.45 - 07.30 น. ทำธุระส่วนตัว
- 07.30 - 08.30 น. รับประทานอาหารเช้า
- 08.30 - 10.00 น. บรรยายพิเศษเรื่อง “โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี” กับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ ความหลากหลายทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน”
โดย ดร.ปิยรัชฎ์ เจริญทรัพย์ เลขานุการโครงการ อพ.สธ.
- 10.00 - 10.30 น. อาหารว่าง
- 10.30 - 12.00 น. บรรยายประชุมเสวนาพิเศษเรื่อง “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ความเชื่อ ประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน” โดยคณะวิทยากรและปราชญ์ ชาวบ้านของตำบลแสมสาร รับเชิญ
- 12.00 - 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 - 17.30 น. ปฏิบัติการภาคสนามแบ่งกลุ่ม “แหล่งเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลและเส้นทาง กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชายหาดของเกาะแสมสาร ” ณ เกาะแสมสาร ครั้งที่ 2 โดย คณะวิทยากร และบุคลากรหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ เจ้าหน้าที่โครงการ อพ.สธ. ประจำพิพิธภัณฑ์ฯ
- 17.30 - 18.30 น. เตรียมการนำเสนอผลงานผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามโจทย์การฝึกอบรมฯ
โดย คณะวิทยากรทั้งหมด
- 18.30 - 20.30 น. รับประทานอาหารเช้า (เลี้ยงต้อนรับ)
- 20.30 น. เข้าที่พัก ทำธุระส่วนตัว เข้านอน
- วันอาทิตย์ที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558**
- 06.00 - 06.45 น. ตื่นนอน-ออกกำลังกาย
- 06.45 - 07.30 น. ทำธุระส่วนตัว
- 07.30 - 08.30 น. รับประทานอาหารเช้า
- 08.30 - 10.30 น. การบรรยายแบ่งกลุ่มนำเสนอผลงาน การประยุกต์สร้างสรรค์การพัฒนาฐาน กิจกรรมการเรียนรู้ และสร้างรูปแบบโมเดลการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเกาะ แสมสาร ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะวิทยากร สรุปและประเมินผลการฝึกอบรม ฯ โดย คณะวิทยากร
- 10.30 - 11.30 น. พิธีมอบประกาศนียบัตรและรางวัลผู้นำเสนอผลงานดีเด่น
โดย ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราช ภัฏนครปฐม และคณบดีวิทยาลัยนานาชาติ หรือผู้แทน
- 11.30 - 12.00 น. พิธีปิดการฝึกอบรม
โดย ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ หรือผู้แทน
- 12.00 - 13.00 น. รับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน
- 13.00 - 16.00 น. ทัศนศึกษาสวนนงนุช อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี
- 16.00 น. เดินทางกลับ โดยสวัสดิภาพ

พิธีเปิดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

ประธานพิธีเปิดโครงการฯเตรียมเปิดโครงการ

ผู้เข้าร่วมโครงการฯ

ฟังการบรรยายในห้องประชุม

วิทยากรบรรยายในห้องเรียน

ปราชญ์ชาวบ้านตำบลแสมสารบรรยายองค์ความรู้ท้องถิ่น

กิจกรรมสันทนาการภาคกลางคืน

เดินทางไปปฏิบัติงานที่เกาะแสมสาร

แผ่นภาพที่ 17 ภาพโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต เกาะเสม็ด จังหวัดชลบุรี”

รับฟังบรรยายสรุปเกาะเสม็ดสาร

มอบหมายการปฏิบัติงานตามชายหาดต่างๆ

เดินทางไปตามชายหาดต่างๆของเกาะเสม็ดสาร

ฝึกการใช้อุปกรณ์ดำน้ำแบบ snorkeling

เตรียมการนำเสนอผลงานในการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยว

นำเสนอผลงานกิจกรรมการท่องเที่ยวเกาะเสม็ดสาร

รับมอบประกาศนียบัตรในพิธีปิดการฝึกอบรม

พิธีปิดการฝึกอบรมและถ่ายภาพเป็นที่ระลึก

แผ่นภาพที่ 17(ต่อ) โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต เกาะเสม็ดสาร จังหวัดชลบุรี”

รายงานการประเมินผลโครงการฝึกอบรมโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต
เกาะเสม็ดสาร จังหวัดชลบุรี”

วัตถุประสงค์การประเมิน

1. เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินโครงการ
2. เพื่อนำข้อเสนอแนะจากผู้เข้าสัมมนา มาปรับปรุงการจัดงานในครั้งต่อไป

เกณฑ์การประเมิน

ค่าเฉลี่ย 0.00-1.50 หมายถึง การดำเนินงานต้องปรับปรุงเร่งด่วน

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง การดำเนินงานต้องปรับปรุง

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง การดำเนินงานระดับพอใช้

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง การดำเนินงานระดับดี

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง การดำเนินงานระดับดีมาก

กรอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินโครงการ

ผลสัมฤทธิ์ของการ ดำเนินโครงการ	ตัวบ่งชี้การประเมิน	แหล่งข้อมูล
ด้านเนื้อหา	<ol style="list-style-type: none"> 1. เอกสารประกอบการบรรยายเหมาะสม 2. การถ่ายทอดของวิทยากร 3. สามารถอธิบายเนื้อหาได้ชัดเจนและตรงประเด็น 4. ใช้ภาษาที่เหมาะสมและเข้าใจง่าย 5. การตอบคำถามของวิทยากร 	แบบสอบถาม
ด้านความรู้ความเข้าใจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนี้ก่อนการอบรม 2. ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนี้หลังการอบรม 3. สามารถบอกประโยชน์ได้ 4. สามารถบอกข้อดีได้ 5. บูรณาการทางความคิดสู่การทำงานเป็นทีม/การ ปรับตัวของบุคลากร/การปฏิรูประบบการทำงานใน การปฏิบัติงาน 	แบบสอบถาม
ด้านการนำความรู้ไปใช้	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการ ปฏิบัติงานได้ 2. สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ / ถ่ายทอดได้ 3. สามารถให้คำปรึกษาแก่เพื่อนร่วมงานได้ 	แบบสอบถาม
ด้านการให้บริการของ เจ้าหน้าที่	<ol style="list-style-type: none"> 1. การบริการของเจ้าหน้าที่ 2. การประสานงานของเจ้าหน้าที่โครงการ 3. การอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ 	แบบสอบถาม

ตารางที่ 9(ต่อ) ผลการประเมินโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต เกาะเสมสาร จังหวัดชลบุรี”

รายการประเมิน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย
ด้านความรู้ความเข้าใจ						3.90
1. ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนี้ก่อนการอบรม						
จำนวน	0	7	62	13	2	2.88
ร้อยละ	0.00	8.3	73.8	15.5	2.4	
2. ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนี้หลังการอบรม						
จำนวน	15	68	1	0	0	4.17
ร้อยละ	17.9	80.9	1.2	0.00	0.00	
3. สามารถบอกประโยชน์ได้						
จำนวน	16	67	1	0	0	4.18
ร้อยละ	19.0	79.8	1.2	0.00	0.00	
4. สามารถบอกข้อดีได้						
จำนวน	16	64	4	0	0	4.14
ร้อยละ	19.0	76.2	4.8	0.00	0.00	
5. บูรณาการทางความคิดสู่การทำงานเป็นทีม/การปรับตัวของบุคลากร/การปฏิรูประบบการทำงานในการปฏิบัติงาน						
จำนวน	15	65	4	0	0	4.13
ร้อยละ	17.9	77.4	4.8	0.00	0.00	
ด้านการนำความรู้ไปใช้						4.13
1. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้						
จำนวน	14	67	3	0	0	4.13
ร้อยละ	16.7	79.8	3.6	0.00	0.00	
2. สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ /ถ่ายทอดได้						
จำนวน	14	67	3	0	0	4.13
ร้อยละ	16.7	49.8	3.6	0.00	0.00	
3. สามารถให้คำปรึกษาแก่เพื่อนร่วมงานได้						
จำนวน	16	64	4	0	0	4.14
ร้อยละ	19.0	76.2	4.8	0.00	0.00	

ตารางที่ 9(ต่อ) ผลการประเมินโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต เกาะ
แสมสาร จังหวัดชลบุรี”

รายการประเมิน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย
ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่						4.14
1. การบริการของเจ้าหน้าที่						
จำนวน	15	65	4	0	0	4.13
ร้อยละ	17.9	77.4	4.8	0.00	0.00	
2. การประสานงานของเจ้าหน้าที่โครงการ						
จำนวน	15	66	3	0	0	4.14
ร้อยละ	17.9	78.6	3.6	0.00	0.00	
3. การอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่						
จำนวน	16	65	3	0	0	4.15
ร้อยละ	19.0	77.4	3.6	0.00	0.00	
ค่าเฉลี่ยภาพรวม	4.08					
ร้อยละภาพรวม	80.52					
จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด	84					

จากตารางที่ 9 พบว่า ในภาพรวมผู้เข้าร่วมอบรมโครงการฯ มีความพึงพอใจในระดับดี มีค่าเฉลี่ยที่ 4.08 และในส่วนค่าเฉลี่ยในด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 4.14 ด้านความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 3.90 ด้านการนำความรู้ไปใช้อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 4.13 และด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 4.14 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นอื่นๆ

1. ให้มีการอบรมในลักษณะนี้อีกอย่างน้อยปีละครั้งก็ยิ่งดี เป็นกิจกรรมที่ดี สมควรจัดโครงการลักษณะนี้อีก เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะแก่ผู้เข้าร่วมโครงการ
2. อยากให้วิทยากรบอกเทคนิคการเรียนรู้เพื่อการนำไปใช้ให้มากกว่านี้
3. อยากให้มีการร่วมมือกันภายในกลุ่มเพิ่มขึ้น และการนำเสนอ เพราะจะได้ แนวคิดและเทคนิคที่หลากหลาย
4. เผยแพร่ เพิ่มเติมความรู้ใหม่ ๆ ทางทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
5. อยากให้มีโครงการแบบนี้เรื่อยๆ ทุกปี ทำต่อเนื่องตลอดไป
6. ต้องการเอกสารและภาพถ่ายการจัดกิจกรรม
7. ขอให้ จัดการอบรมแบบนี้อีก สนุกและได้ความรู้มาก
8. ขอขอบคุณที่มีการอบรมแบบนี้อยากมีการอบรม แบบนี้อีก
9. อยากให้มีการอบรมแบบนี้เพราะเป็นกิจกรรมที่สนุกสนานและให้ความรู้สามารถนำไปใช้ใน
ชีวิตประจำวันได้
10. ควรจัดให้มีการอบรมทุก ๆ ปี
11. ดีมาก ถ้ามีโอกาสขอให้จัดการอบรมอีกเพราะว่านักศึกษาทุกคนจะได้นำความรู้ไปใช้

12. ควรมีสื่อเอกสารความรู้ให้มาก เพื่อผู้เข้าอบรมจะให้นำไปใช้
13. เป็นโครงการที่ดีควรจัดอบรมรูปแบบนี้ กิจกรรมเร้าความสนใจไม่เบื่อ วิทยากรให้ ความรู้แบบเป็นธรรมชาติ ดีมาก
14. เป็นโครงการที่ดี สามารถนำกิจกรรมไปฝึกให้ เกิดทักษะกระบวนการเรียนรู้ได้ดีมาก
15. อยากให้มีการจัดอบรมแบบนี้อีก
16. ควรจัดให้มีการอบรม เช่นนี้ อีกอย่างต่อเนื่อง
17. ควรจัดการฝึกอบรมเช่นนี้อีกในครั้งต่อ ๆ ไปด้วย เพราะเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้โดยตรงตามความ ต้องการของนักศึกษา
18. ควรจัดให้มีการอบรมอีกและมีนักศึกษาเข้าร่วมอบรมเพื่อเป็นแกนนำในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
19. ให้มีการประชาสัมพันธ์ไปยังหน่วยงานต่างๆ
20. ต้องการให้จัดปีละครั้งหาว่ากิจกรรม/กิจกรรมใหม่ ๆ ให้ครอบคลุมสาระการท่องเที่ยว
21. ควรมีการจัดอบรมเพิ่มขึ้น
22. เป็นการอบรมที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติและฝึกในเรื่องทักษะสามารถนำไปใช้ ได้จริง ได้รับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ควรมีการอบรมแบบนี้ บ่อย ๆ
23. เวลาที่ใช้การอบรมน้อยไปและควรมีการจัดอบรมลักษณะนี้อีกในครั้งต่อไป

7. การพัฒนาสร้างฐานกิจกรรมการเรียนรู้และแผนที่ของชายหาด 4 หาด

ในแผนงานพัฒนาและออกแบบฐานกิจกรรมการเรียนรู้และแผนงานจัดทำป้ายแผนที่ชายหาดที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชายหาดเกาะแสมสาร คณะผู้วิจัยได้ร่วมประชุมและดำเนินการคัดเลือกชายหาดที่จะพัฒนาเป็นฐานกิจกรรมสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ 4 หาด คือ 1) หาดหน้าบ้าน 2) หาดเทียน 3) หาดลูกกลม และ 4) หาดเตย ซึ่งมีการพัฒนาสร้างฐานกิจกรรมการเรียนรู้และแผนที่ของชายหาด 4 หาด ดังนี้

1. แผนงานพัฒนาและออกแบบฐานกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชายหาดเกาะแสมสาร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความรู้และความเข้าใจในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
2. เพื่อดึงดูดและเพิ่มความสนใจของนักท่องเที่ยวต่อสถานที่ท่องเที่ยว
3. เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความประทับใจและผสมผสานความสนุกสนานตื่นเต้นและท้าทาย เกิดความสามัคคี ด้วยฐานของกิจกรรมต่างๆ

เป้าหมาย นักท่องเที่ยวที่มาเยือนเกาะแสมสารกลุ่มต่างๆ

วิธีการและขั้นตอน

ขั้นเตรียมการ

- ประชุมคณะทำงานเพื่อหารือร่วมกัน
- สำรวจและศึกษาหาความเหมาะสมของพื้นที่เพื่อจัดทำฐานกิจกรรมชายหาด

ขั้นดำเนินการ

- เตรียมสถานที่ -ดำเนินการสร้างฐานกิจกรรม

ชั้นประเมินผล

-จากการสังเกตพฤติกรรมและความสนใจของนักท่องเที่ยวในการปฏิบัติการร่วมฐานกิจกรรม

-ประเมินจากแบบสอบถาม

2. แผนงานจัดทำป้ายแผนที่ชายหาดและข้อมูลสรุปทรัพยากรชีวภาพทางทะเลของแต่ละหาด พร้อมทั้งจุดที่ตั้งและรายละเอียดของฐานกิจกรรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ความรู้และเกิดความตระหนักในคุณค่าของแหล่งทรัพยากรชีวภาพทางทะเลของหมู่เกาะเสม็ดสาร

2. เพื่อสร้างแรงจูงใจในการท่องเที่ยวด้านทะเล

เป้าหมาย ชายหาด 4 หาดที่ได้คัดเลือกคือ

1.หาดหน้าบ้าน

2.หาดเทียน

3.หาดลูกกลม และ

4.หาดเตย

วิธีการและขั้นตอน

- เตรียมข้อมูลประวัติความเป็นมาและรายละเอียดของทรัพยากรชีวภาพทางทะเลต่างๆของหาด

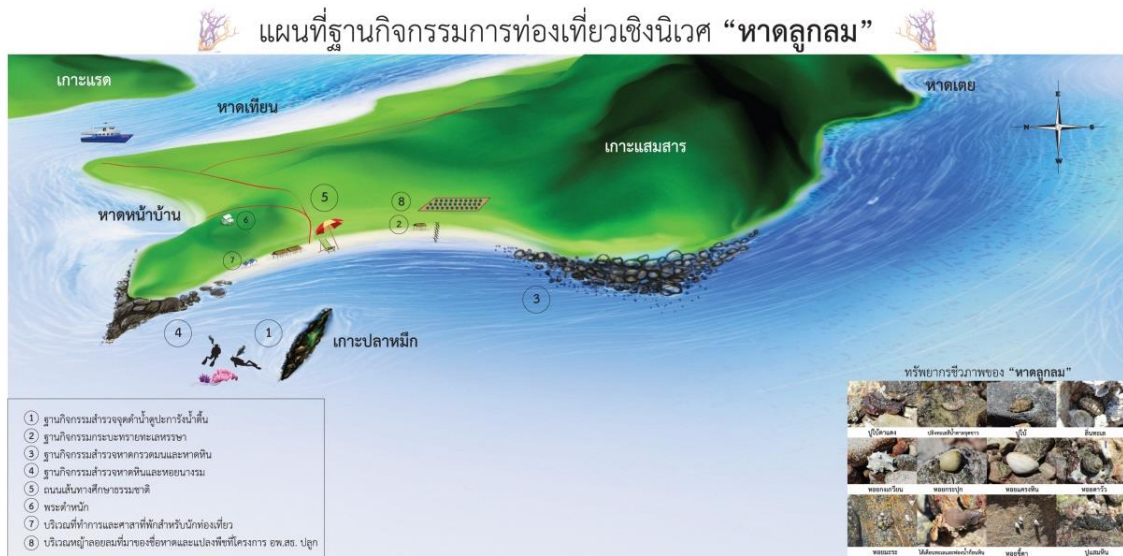
- จัดทำข้อมูลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษลงบนแผ่นป้ายพร้อมโครงสร้างหลัก แล้วนำไป

ติดตั้งใกล้กับบริเวณด้านหน้าของชายหาด

3. ภาพรายละเอียดของฐานกิจกรรมการเรียนรู้และป้ายแผนที่ชายหาดที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชายหาดแต่ละหาด มีดังนี้

ภาพที่ 4 แผนที่ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะเด่นของเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเกาะเสม็ดสาร

ภาพที่ 7 แผนที่ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะเด่นของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศของหาดลูกกลม

แผ่นภาพที่ 19 ป้ายฐานกิจกรรมกระเพาะทะเลธรรมชาติประจำที่หาดลูกกลม

8. การจัดทำคู่มือแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลและเส้นทางกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชายหาดเกาะแสมสาร

ในแผนงานการดำเนินการจัดทำคู่มือแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลและเส้นทางกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชายหาดของเกาะแสมสารที่ได้คัดเลือกไว้ คณะผู้วิจัยได้ร่วมประชุมและดำเนินการออกแบบจัดทำคู่มือ ดังนี้

1. แผนงานการดำเนินการจัดทำคู่มือแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลและเส้นทางกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชายหาดของเกาะแสมสารที่ได้คัดเลือกไว้ โดยมีรายละเอียดข้อมูลต่างๆ ตามเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์และสอดคล้องกับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2. เพื่อให้นักท่องเที่ยวนำข้อมูลที่มีอยู่ในมือไปดำเนินการตามกิจกรรมการท่องเที่ยวของเกาะแสมสาร

3. นักท่องเที่ยวสามารถศึกษาข้อมูลก่อนไปศึกษาสภาพจริง

เป้าหมาย นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเกาะแสมสารและผู้สนใจทั่วไป

วิธีการและขั้นตอน

ขั้นเตรียมการ ประชุมคณะทำงานเพื่อหารือร่วมกันในการจัดทำรายละเอียดและเนื้อหาของคู่มือ

ขั้นดำเนินการ วางรูปแบบของคู่มือและจัดทำโครงร่าง โดยมีลำดับเนื้อหาตามสารบัญของคู่มือดังนี้

1. ทำความรู้จักเกาะแสมสาร
2. ที่ตั้งและประวัติ
3. แผนที่รายละเอียดของเกาะแสมสารทั้งหมดและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีบริการ
4. ชายหาดและฐานกิจกรรมของนักสปีชชายหาด
5. การเดินทาง
6. หมายเลขโทรศัพท์ที่สำคัญ
7. พฤติกรรมที่เหมาะสมของนักท่องเที่ยว
8. แนวปะการังรอบเกาะแสมสาร
9. ทะเลแหวกเกาะแสมสาร
10. คู่มือจำแนกสิ่งมีชีวิต เช่นปะการัง ฟองน้ำและหนอน หอย เอคโคไนด์เดิร์ม ปลา เป็นต้น
11. ดำเนินการสร้างลำดับเนื้อหาของคู่มือและฐานกิจกรรมชายหาด

ขั้นประเมินผล

- ประเมินคุณภาพของคู่มือตรวจสอบความเป็นไปได้ของคู่มือ
- ทดลองใช้คู่มือกับผู้เข้าอบรมเชิงปฏิบัติการฯ

รายละเอียดและรูปเล่มของคู่มือแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลและเส้นทางกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชายหาดเกาะแสมสารนำเสนอในภาคผนวก

ภาพที่ 9 คู่มือแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลและเส้นทางกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชายหาดเกาะเสม็ดสาร

9. ผลการดำเนินการ โครงการนำร่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่เกาะเสม็ดสาร จังหวัดชลบุรี รายงานผลการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ “โครงการนำร่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่เกาะเสม็ดสาร จังหวัดชลบุรี”

1. หลักการและเหตุผล

หมู่เกาะเสม็ดสาร จังหวัดชลบุรี เป็นหมู่เกาะที่อยู่นอกสุดของอ่าวไทยตอนบน ตั้งอยู่ทางด้านทิศใต้ของอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วยเกาะต่างๆ รวมทั้งสิ้น 9 เกาะ ได้แก่ เกาะเสม็ดสาร เกาะแรด เกาะจวง เกาะจาน เกาะฉางเกลือ เกาะโรงโขน เกาะโรงหนัง เกาะขาม และเกาะปลาหมึก ในอดีตหมู่เกาะเสม็ดสารเป็นที่พัก และท่าขนส่งสัตว์ทะเลของเรือประมงและเรือเดินทะเลและเคยมีชาวประมงอาศัยอยู่ตามเกาะต่างๆหลายแห่ง แต่ปัจจุบันเกาะทุกเกาะอยู่ในความดูแลของกองทัพเรือ ในปี พ.ศ. 2541 กองทัพเรือเข้าสนองพระราชดำริโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (โครงการ อพ.สธ.) และได้น้อมเกล้าฯ ถวายการใช้พื้นที่เกาะเสม็ดสารและเกาะข้างเคียงรวม 9 เกาะเป็นพื้นที่ปกป้องพันธุกรรมพืชทางทะเลของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ โดยมีการพัฒนาพื้นที่เป็นแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพของเกาะในทะเลและจัดทำพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย โดยอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการ กองทัพเรือ สำหรับมหาวิทยาลัยบูรพาเป็นหนึ่งในหน่วยงานที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริโดยเป็นคณะปฏิบัติการวิทยาการ อพ.สธ.-ทร.ซึ่งทำหน้าที่ในการสำรวจทรัพยากรชีวภาพทางทะเลตามพระราชวินิจฉัยที่ทรงพระราชทานไว้ในการเรียนรู้ตั้งแต่ยอดเขาจดถึงใต้ทะเล นับตั้งแต่ปีที่เริ่มต้นการดำเนินงานโครงการจวบจนกระทั่งปัจจุบันได้มีการสะสมองค์ความรู้ทรัพยากรชีวภาพมากมายทั้งความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเล นิเวศวิทยา ตลอดจนการอนุรักษ์และการฟื้นฟู แต่อย่างไรก็ตามองค์ความรู้ต่างๆเหล่านี้ยังไม่ได้มีการพัฒนาเพื่อใช้ประโยชน์ในเชิงการ

เป็นแหล่งเรียนรู้ทางทะเลและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากขึ้น ดังนั้นการพัฒนาองค์ความรู้จากฐานทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรีเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งและผลจากการวิจัยและพัฒนานี้จะเป็นประโยชน์มากต่อการจัดการองค์ความรู้ความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรชายฝั่ง การท่องเที่ยว และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับร่างยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และแผนงานวิจัยกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ

สำหรับมหาวิทยาลัยบูรพาโดยสถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเลซึ่งเป็นหนึ่งในหน่วยงานที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริโครงการ อพ.สธ. นี้ โดยเป็นคณะปฏิบัติการวิทยาการทำหน้าที่ในการสำรวจทรัพยากรชีวภาพทางทะเลจึงได้ดำเนินการโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้นเพื่อเข้าร่วมสนองพระราชดำริในโครงการ อพ.สธ. และตามแผนการดำเนินงานวิจัยฯ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี” เสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และจากการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการฯ ได้แนวทางการพัฒนาสร้างสรรครูปแบบฐานกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวทางทะเลทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนั้น ตามแผนการดำเนินงานวิจัยฯ จะต้องดำเนินการจัด “โครงการนำร่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี” เพื่อศึกษาและทดลองปฏิบัติรูปแบบการท่องเที่ยวเกาะแสมสารเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ได้พัฒนาขึ้นจากการวิจัย คณะผู้วิจัยจึงได้จัดทำโครงการฯดังกล่าวขึ้นเพื่อนำผลการประเมินและข้อสรุปจากการดำเนินโครงการมาเป็นข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนาของงานวิจัยฯ ต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาและทดลองรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจุดท่องเที่ยวของเกาะแสมสาร ที่ได้พัฒนาขึ้นจากการวิจัย

2.2 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2.3 เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ประสบการณ์ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไปสู่ความยั่งยืนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

3. ผู้รับผิดชอบและที่ปรึกษาโครงการการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

3.1 ผู้รับผิดชอบโครงการ

1. ดร. สุเมตต์ ปุจฉาการ	หัวหน้าโครงการวิจัยฯ
2. อาจารย์สิรินทร เทพมังกร	ผู้ร่วมงานวิจัย
3. อาจารย์เศรษฐพงษ์ ปุจฉาการ	ผู้ร่วมงานวิจัย

3.2 ที่ปรึกษาโครงการ

1. พล.ร.ท. วินัย กล่อมอินทร์ ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ กองทัพเรือ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเดช นิลพันธุ์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
3. ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการ กองทัพเรือ
4. รองศาสตราจารย์ ดร.เรณู พงษ์เรืองพันธุ์ คณบดีวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุษา น้อยทิม คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

4. หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

4.1 หน่วยงาน/ส่วนงานจัดฝึกอบรม

1. สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา
2. วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา
3. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
4. โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (โครงการ อพ.สธ.)
5. พิพิธภัณฑสถานชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย
6. หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการ กองทัพเรือ

4.2 คณะวิทยากรและคณะผู้ดำเนินการฝึกอบรมฯ

1. ดร.สุเมตต์ ปุจฉาการ สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา
2. อาจารย์สิรินทร เทพมังกร วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา
3. อาจารย์เศรษฐพงษ์ ปุจฉาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
4. อาจารย์ ดร. นิพล เชื้อเมืองพาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
5. อาจารย์เก่งกาจ ต้นทองคำ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
6. อาจารย์สมโชค เนียนไธสง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
7. อาจารย์ปัญญา รุ่งเรือง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
8. เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานชาติวิทยาเกาะและทะเลไทยและเจ้าหน้าที่ ข้าราชการหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ
9. นิสิตและนักศึกษาช่วยงาน มหาวิทยาลัยบูรพาและมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

5. ลักษณะการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

เป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการใช้ระยะเวลา 6 วันแบ่งเป็น 2 ช่วงเวลาๆละ 3 วัน ประกอบด้วย

5.1 การบรรยายให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สถานภาพความหลากหลายทางชีวภาพและการท่องเที่ยวทางทะเลของเกาะแสมสาร บทบาทคุณค่าของทรัพยากรชีวภาพในระบบนิเวศ บทบาทหน้าที่ของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ พิพิธภัณฑสถานชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน การถ่ายทอดประสบการณ์การวิจัยและผลการวิจัยในพื้นที่ศึกษา และแนวทางในการศึกษาเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเกาะในเชิงอนุรักษ์ที่สอดคล้องกับหลักการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

5.2 การศึกษาภาคสนามในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตามระบบนิเวศทางทะเลบริเวณเกาะแสมสาร เพื่อให้เห็นสภาพที่แท้จริงของความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศทางทะเลและสถานภาพของการท่องเที่ยว ที่คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำขึ้นตาม คู่มือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ “เกาะแสมสาร แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต” และรวมทั้งการศึกษาพื้นที่ต่างๆของชุมชนใกล้เคียง

5.3 การปฏิบัติในลักษณะเป็นนักท่องเที่ยวของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทางผู้จัดการฝึกอบรมจะแบ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวเพื่อสำรวจและทดลองท่องเที่ยว ตามฐานกิจกรรมแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลและเส้นทางกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชายหาดของเกาะแสมสารที่ได้คัดเลือกไว้ จำนวน 4 หาด คือ หาดเทียน หาดลูกกลม หาดหน้าบ้านและหาดเตย เพื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้ตอบคำถามแบบทดสอบประเมินความรู้และความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ และตอบแบบประเมินความพึงพอใจโครงการฯของนักท่องเที่ยว (ผู้เข้าร่วมโครงการ)

6. ผู้ร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

นักเรียน นักศึกษา ครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยว และบุคคลทั่วไปที่สนใจ ประมาณ 60 คน

7. ระยะเวลาดำเนินงาน ช่วงที่ 1 วันที่ 27 – 29 สิงหาคม 2558 ใช้ระยะเวลา 3 วัน

ช่วงที่ 2 วันที่ 3 – 5 กันยายน 2558 ใช้ระยะเวลา 3 วัน

8. สถานที่จัดการฝึกอบรม

8.1 พิพิธภัณฑสถานชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย เขาหมาจอ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

8.2 เกาะแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

9. อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ประกอบการฝึกอบรม

9.1 คู่มือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ “เกาะแสมสาร แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต”

9.2 แบบทดสอบประเมินความรู้และความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ก่อนและหลังเข้าร่วมของนักท่องเที่ยว (ผู้เข้าร่วมโครงการ)

9.3 แบบประเมินความพึงพอใจโครงการฯของนักท่องเที่ยว (ผู้เข้าร่วมโครงการ)

10. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

10.1 ผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมได้รับความรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรีที่ เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

10.2 ผลวิจัยที่ได้จากโครงการวิจัยฯ ได้ถูกถ่ายทอด บรรยายให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแล้วสามารถนำไปประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ให้กับสังคม

10.3 ได้แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เป็นต้นแบบการเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเล กิจกรรมและเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากการศึกษา สามารถนำไปเป็นต้นแบบโครงการหรือโครงการทางธุรกิจการท่องเที่ยวทั้งของชุมชนและภาคธุรกิจการท่องเที่ยว

10.4 ได้ข้อมูลเพื่อพัฒนาให้เป็นทางเลือกใหม่ของกิจกรรมการเรียนรู้และเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดชลบุรี ได้แนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดชลบุรี

กำหนดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

“โครงการนำร่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี”

ณ พิพิธภัณฑสถานชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย เขาหมาจอ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

วันพฤหัสบดี ที่ 27 สิงหาคม 2558

07.00 - 11.30 น.	เดินทางไป พิพิธภัณฑสถานชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย เขาหมาจอ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี
12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 - 13.30 น.	ลงทะเบียน รับเอกสาร
13.30 - 16.00 น.	ชี้แจงรายละเอียดโครงการฝึกอบรม แนะนำบุคลากร และนำกราบสักการะอนุสาวรีย์พระเจ้าตากสินมหาราช ชมพิพิธภัณฑสถานชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย เขาหมาจอ และฟาร์มปลาการ์ตูน โดย คณะวิทยากร บุคลากรจากหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือและเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย

- 16.00 - 17.00 น. บรรยายพิเศษเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (สนองพระราชดำรินโยบาย การอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี) และภาพรวมผลงานวิจัยที่ได้ในรอบปี”
โดย ดร. สุเมตต์ ปุจฉาการ หัวหน้าโครงการงานวิจัยฯ
- 17.00 - 18.00 น. บรรยายพิเศษเรื่อง “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สู่ท่องเที่ยวทะเลไทยกับความหลากหลายทางชีวภาพ” โดย อาจารย์ปัญญา รุ่งเรือง คณะที่ปรึกษาโครงการงานวิจัยฯ
- 18.00 - 19.00 น. รับประทานอาหารเย็น
- 19.00 น. เข้าที่พัก ทำธุระส่วนตัว เข้านอน

วันศุกร์ ที่ 28 สิงหาคม 2558

- 06.45 - 07.30 น. ทำธุระส่วนตัวและรับประทานอาหารเช้า
- 07.30 - 08.30 น. ลงทะเบียน ร่วมพิธีเปิด ณ อาคารต้อนรับ พิพิธภัณฑธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย
- 08.30 - 08.45 น. ดร. สุเมตต์ ปุจฉาการ หัวหน้าโครงการงานวิจัยฯ กล่าวรายงาน
- 08.45 - 09.00 น. พิธีเปิดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการฯ โดย ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการ
- 09.00 - 09.15 น. มอบของที่ระลึกและถ่ายภาพเป็นที่ระลึกร่วมกัน
- 09.15 - 10.00 น. เดินทางไปเกาะแสมสาร
- 10.00 - 12.00 น. การศึกษาภาคสนาม ณ เกาะแสมสาร ผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมปฏิบัติในลักษณะเป็นนักท่องเที่ยว ทางผู้จัดการฝึกอบรมจะแบ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวเพื่อสำรวจและทดลองท่องเที่ยวตามฐานกิจกรรมแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลและเส้นทางกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชายหาดของเกาะแสมสารที่ได้คัดเลือกไว้ จำนวน 4 หาด คือ หาดเทียน หาดลูกกลม หาดหน้าบ้านและหาดเตย โดยใช้คู่มือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ “เกาะแสมสาร แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต” ที่มอบให้ เพื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้ตอบแบบทดสอบประเมินความรู้และความเข้าใจ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ และตอบแบบประเมินความพึงพอใจโครงการฯของนักท่องเที่ยว(ผู้เข้าร่วมโครงการ) โดย คณะวิทยากรและบุคลากรหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ เจ้าหน้าที่โครงการ อพ.สธ. ประจำพิพิธภัณฑฯ
- 12.00 - 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 - 16.00 น. ปฏิบัติการภาคสนาม (ต่อ) สำรวจและทดลองท่องเที่ยวตามฐานกิจกรรมแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลและเส้นทางกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชายหาดของเกาะแสมสาร ที่ยังเหลือให้ครบจำนวนทั้ง 4 หาด
- 16.00 - 16.30 น. เดินทางกลับที่พัก พักผ่อนตามอัธยาศัย
- 18.00 - 19.30 น. รับประทานอาหารเย็น
- 19.30 - 20.30 น. ชี้แจงการดำเนินงานและประเมินผลการฝึกอบรม
- 20.30 น. เข้าที่พัก ทำธุระส่วนตัว เข้านอน

วันเสาร์ที่ 29 สิงหาคม 2558

- 06.45 - 07.30 น. ทำธุระส่วนตัวและรับประทานอาหารเช้า
- 07.30 - 08.30 น. พร้อมกันที่ ณ อาคารต้อนรับ พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย
- 08.30 - 11.30 น. ผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมลงสำรวจพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวในพื้นที่ใกล้เคียง โดยเฉพาะตำบลแสมสารตามข้อมูลของคู่มือฯ เพื่อให้เห็นสภาพที่แท้จริงของความหลากหลายของพื้นที่และชุมชน จากนั้นนำเสนอข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ในเชิงอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามในแบบสอบถามและแบบประเมินที่จะต้องส่งคืนเจ้าหน้าที่จัดอบรมฯ
- 11.30 - 12.00 น. พิธีมอบประกาศนียบัตร
โดย ท่านผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการหรือผู้แทน
- 12.00 - 13.00 น. รับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน
- 13.00 น. เดินทางกลับ โดยสวัสดิภาพ

วันพฤหัสบดี ที่ 3 กันยายน 2558

- 07.00 - 11.30 น. เดินทางไป พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย เขาหมาจอ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี
- 12.00 - 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 - 13.30 น. ลงทะเบียน รับเอกสาร
- 13.30 - 16.00 น. ชี้แจงรายละเอียดโครงการฝึกอบรม แนะนำบุคลากร และนำกราบสักการะอนุสาวรีย์พระเจ้าตากสินมหาราช ชมพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย เขาหมาจอ และฟาร์มปลาการ์ตูน โดย คณะวิทยากร บุคลากรจากหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือและเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย
- 16.00 - 17.00 น. บรรยายพิเศษเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (สนองพระราชดำรินโยบายในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี) และภาพรวมผลงานวิจัยที่ได้ในรอบปี”
โดย ดร. สุเมตต์ ปุจฉาการ หัวหน้าโครงการงานวิจัยฯ
- 17.00 - 18.00 น. บรรยายพิเศษเรื่อง “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สู่ท้องทะเลไทยกับความหลากหลายทางชีวภาพ” โดย อาจารย์ปัญญา รุ่งเรือง คณะที่ปรึกษาโครงการงานวิจัยฯ
- 18.00 - 19.00 น. รับประทานอาหารเย็น
- 19.00 น. เข้าที่พัก ทำธุระส่วนตัว เข้านอน

วันศุกร์ ที่ 4 กันยายน 2558

- 07.00 - 07.30 น. ทำธุระส่วนตัวและรับประทานอาหารเช้า
- 07.30 - 08.30 น. ผู้เข้าร่วมโครงการพร้อมกัน ณ อาคารต้อนรับ พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย
- 08.30 - 09.30 น. เดินทางไปเกาะแสมสาร
- 09.30 - 12.00 น. การศึกษาภาคสนาม ณ เกาะแสมสาร ผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมปฏิบัติในลักษณะเป็นนักท่องเที่ยว ทางผู้จัดการฝึกอบรมจะแบ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวเพื่อสำรวจและ

ทดลองท่องเที่ยวตามฐานกิจกรรมแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลและเส้นทางกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชายหาดของเกาะแสมสารที่ได้คัดเลือกไว้ จำนวน 4 หาด คือ หาดเทียน หาดลูกกลม หาดหน้าบ้านและหาดเตย โดยใช้คู่มือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ “เกาะแสมสาร แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต” ที่มอบให้ เพื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้ตอบแบบทดสอบประเมินความรู้และความเข้าใจ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ และตอบแบบประเมินความพึงพอใจโครงการฯของนักท่องเที่ยว(ผู้เข้าร่วมโครงการ) โดย คณะวิทยากร และบุคลากรหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ เจ้าหน้าที่โครงการ อพ.สธ. ประจำพิพิธภัณฑฯ

- 12.00 - 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 - 16.00 น. ปฏิบัติการภาคสนาม (ต่อ) สำรวจและทดลองท่องเที่ยวตามฐานกิจกรรมแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลและเส้นทางกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชายหาดของเกาะแสมสาร ที่ยังเหลือให้ครบจำนวนทั้ง 4 หาด
- 16.00 - 16.30 น. เดินทางกลับที่พัก พักร่อนตามอัยาศัย
- 18.00 - 19.30 น. รับประทานอาหารเย็น
- 19.30 - 20.30 น. ชี้แจงการดำเนินงานและประเมินผลการฝึกอบรม
- 20.30 น. เข้าที่พัก ทำธุระส่วนตัว เข้านอน

วันเสาร์ที่ 5 กันยายน 2558

- 06.45 - 07.30 น. ทำธุระส่วนตัวและรับประทานอาหารเช้า
- 07.30 - 08.30 น. พร้อมกันที่ ณ อาคารต้อนรับ พิพิธภัณฑฯธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย
- 08.30 - 11.30 น. ผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมลงสำรวจพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวในพื้นที่ใกล้เคียง โดยเฉพาะตำบลแสมสารตามข้อมูลของคู่มือฯ เพื่อให้เห็นสภาพที่แท้จริงของความหลากหลายของพื้นที่และชุมชน จากนั้นนำเสนอข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ในเชิงอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามในแบบสอบถามและแบบประเมินที่จะต้องส่งคืนเจ้าหน้าที่จัดอบรมฯ
- 11.30 - 12.00 น. พิธีมอบประกาศนียบัตรและพิธีปิดการฝึกอบรม
โดย ท่านผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการหรือผู้แทน
- 12.00 - 13.00 น. รับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน
- 13.00 น. เดินทางกลับ โดยสวัสดิภาพ
-

พิธีเปิดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

ประธานในพิธีเปิดตัดริบบิ้นเปิดโครงการ

ผู้เข้าร่วมโครงการรับคู่มือการท่องเที่ยวเกาะแสมสาร

รับฟังการบรรยายสรุปของเกาะแสมสาร

เริ่มต้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่หาดเทียน

กิจกรรมตามหาเม่นทะเลจิว ที่หาดเทียน

กิจกรรมท่องเที่ยวที่หาดเทียน

เดินทางไปที่ท่องเที่ยวที่หาดเตย

แผ่นภาพที่ 20 ภาพโครงการฝึกอบรมฯ เรื่อง “โครงการนำร่องต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี”

บรรยายข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของหาดเตย

สำรวจแนวปะการังโบราณและหาดหินของหาดเตย

สำรวจแนวปะการังโบราณและหาดหินของหาดเตย

บรรยายสรุปท่องเที่ยวหาดหินบริเวณหาดหน้าบ้าน

บรรยายสรุปท่องเที่ยวบริเวณหาดลูกกลม

กิจกรรมกระบะทรายพระราชที่หาดลูกกลม

กิจกรรมกระบะทรายพระราชที่หาดลูกกลม
แผ่นภาพที่ 20(ต่อ) ภาพโครงการฝึกอบรมฯ เรื่อง “โครงการนำร่องต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี”

กิจกรรมท่องเที่ยวดำน้ำแบบ snorkeling ที่หาดลูกกลม

รายงานการประเมินผลโครงการฝึกอบรม “โครงการนำร่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่เกาะเสม็ดสาร จังหวัดชลบุรี”

วัตถุประสงค์การประเมิน

1. เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินโครงการ
2. เพื่อนำข้อเสนอแนะจากผู้เข้าสัมมนามาปรับปรุงการจัดงานในครั้งต่อไป

เกณฑ์การประเมิน

ค่าเฉลี่ย 0.00-1.50 หมายถึง การดำเนินงานต้องปรับปรุงเร่งด่วน

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง การดำเนินงานต้องปรับปรุง

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง การดำเนินงานระดับพอใช้

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง การดำเนินงานระดับดี

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง การดำเนินงานระดับดีมาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 60 คน มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 10 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม “โครงการนำร่องต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่เกาะเสม็ดสาร จังหวัดชลบุรี”

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานภาพของผู้ตอบแบบประเมิน		
ครูอาจารย์	16	26.6
เจ้าหน้าที่ บุคคลทั่วไป	30	50.0
นักเรียน นักศึกษา	14	23.4
รวม	60	100
เพศ		
ชาย	24	40
หญิง	36	60
รวม	60	100
สถานภาพการทำงาน/หน่วยงาน		
ภาครัฐ	15	25.0
ภาคบริษัทเอกชน	10	16.7
กำลังศึกษา	7	11.6
ธุรกิจส่วนตัว	28	46.7
รวม	60	100
ภูมิลำเนา		
มาจากภาคตะวันออก	14	23.3
มาจากกรุงเทพมหานครและภาคอื่นๆ	46	76.7
รวม	60	100

จากตารางที่ 10 จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 60 คน จากจำนวนที่กำหนดไว้ในโครงการ 60 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ถือว่าบรรลุเป้าหมายด้านปริมาณที่กำหนดไว้ ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นครู อาจารย์ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 26.6 เจ้าหน้าที่และบุคคลทั่วไปจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 50 และนักศึกษาจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 โดยแยกเป็นเพศชายจำนวน 24 คน และ เพศหญิง จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 40 และ 60 ตามลำดับ สำหรับสถานภาพและอาชีพของผู้เข้าร่วมโครงการ อธิบายได้ ดังนี้ จากจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 60 คน แยกสถานภาพและอาชีพเป็นภาครัฐ 15 คน ภาค บริษัทเอกชน 10 คน กำลังศึกษา 7 คน และธุรกิจส่วนตัว 28 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0, 16.7, 11.6 และ 46.7 ตามลำดับ นอกจากนี้ร้อยละ 23.3 มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 14 คน และร้อยละ 76.7 เป็นผู้ที่มา จากกรุงเทพมหานครและภาคอื่นๆ จำนวน 46 คน

ตารางที่ 11 แสดงความคิดเห็นที่มีต่อการจัดโครงการ “โครงการนำร่องต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่เกาะเสม็ดสาร จังหวัดชลบุรี”

ประเด็นการประเมินความพึงพอใจ	Mean	SD	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
1. ด้านความรู้ความเข้าใจ				
1.1 ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนี้หลังการอบรม	4.38	0.51	มาก	7
1.2 ความรู้ ความเข้าใจตรงตามจุดประสงค์โครงการดังต่อไปนี้				
1.2.1 เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับแหล่งท่องเที่ยวอื่น	4.51	0.50	มากที่สุด	3
1.2.2 เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.46	0.59	มาก	4
1.2.3 เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีเจตคติที่ดีเพิ่มขึ้นต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.43	0.59	มาก	6
1.2.4 เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.55	0.58	มากที่สุด	2
1.3 ความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับสามารถนำไปพัฒนาทักษะการเป็นนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.58	0.63	มากที่สุด	1
1.4 ความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับสามารถนำไปพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.45	0.70	มาก	5
ผลรวมด้านความรู้ความเข้าใจ	4.48		มาก	
2. ด้านความพึงพอใจ				
2.1 ด้านกระบวนการ/ขั้นตอน/สิ่งอำนวยความสะดวก				
2.1.1 การประชาสัมพันธ์การจัดโครงการ	4.07	0.67	มาก	4
2.1.2 รูปแบบของการจัดโครงการมีความเหมาะสม	4.36	0.56	มาก	6
2.1.3 ความเหมาะสมของวันและระยะเวลาในการอบรม	3.99	0.90	มาก	7
2.1.4 อาหารกลางวันและอาหารว่าง	4.36	0.66	มาก	6

ตารางที่ 11 (ต่อ) แสดงความคิดเห็นที่มีต่อการจัดโครงการ “โครงการนำร่องต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่เกาะเสมสาร จังหวัดชลบุรี”

ประเด็นการประเมินความพึงพอใจ	Mean	SD	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
2.1.5 ความเหมาะสมของสถานที่/สื่อและอุปกรณ์	4.37	0.63	มาก	5
2.2 ด้านวิทยากร				
2.2.1 การถ่ายทอดของวิทยากร	4.67	0.48	มากที่สุด	1
2.2.2 ความสามารถในการอธิบายเนื้อหาที่ชัดเจนและตรงประเด็น	4.55	0.59	มากที่สุด	2
2.2.3 เอกสารประกอบการบรรยาย	4.42	0.66	มาก	3
ผลรวมด้านความพึงพอใจ	4.35		มาก	
3. ด้านการนำความรู้ไปใช้				
3.1 สามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง	4.44	0.61	มาก	2
3.2 สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้	4.51	0.67	มากที่สุด	1
3.3 สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่หรือถ่ายทอดแก่ผู้อื่น/ชุมชนได้	4.51	0.60	มากที่สุด	1
ผลรวมด้านการนำความรู้ไปใช้	4.49		มาก	
4. ด้านภาพรวมของโครงการอบรม				
4.1 ความพึงพอใจต่อโครงการ	4.57	0.54	มากที่สุด	2
4.2 ประโยชน์ที่ได้รับ	4.62	0.59	มากที่สุด	1
ผลรวมภาพรวมของโครงการอบรม	4.62		มากที่สุด	
ผลรวมทั้ง 4 ด้าน	4.51		มาก	

จากตารางที่ 11 แสดงความคิดเห็นที่มีต่อการจัดโครงการทั้ง 4 ด้าน โดยมีระดับความคิดเห็นรวมอยู่ที่ 4.51 ระดับมาก เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นแยกทีละด้าน มีผลดังนี้ ด้านความรู้ความเข้าใจ มีระดับความคิดเห็น 4.48 ระดับมาก ด้านความพึงพอใจ 4.35 ระดับมาก ด้านการนำความรู้ไปใช้ มีระดับความคิดเห็น 4.49 ระดับมาก และด้านภาพรวมของโครงการอบรม มีระดับความคิดเห็น 4.62 ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน สามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านความรู้ความเข้าใจ ความคิดเห็น 3 อันดับแรก ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับสามารถนำไปพัฒนาทักษะการเป็นนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตรงตามวัตถุประสงค์เพื่อเสริม สร้างคุณธรรมและจริยธรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และตรงตามวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับแหล่งท่องเที่ยวอื่น

ด้านความพึงพอใจ ความคิดเห็น 3 อันดับแรก ได้แก่ การถ่ายทอดของวิทยากร ความสามารถในการอธิบายเนื้อหาที่ชัดเจนและตรงประเด็น และเอกสารประกอบการบรรยาย

ด้านการนำความรู้ไปใช้ ความคิดเห็นลำดับที่ 1 เท่ากัน 2 รายการ คือ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ และสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่หรือถ่ายทอดแก่ผู้อื่น/ชุมชนได้ ส่วนลำดับที่ 2 คือ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง

ด้านภาพรวมของโครงการอบรม ความคิดเห็นลำดับที่ 1 คือ ประโยชน์ที่ได้รับ และลำดับที่ 2 ความพึงพอใจต่อโครงการ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงใช้ในครั้งต่อไป

หลังจากที่ดำเนินการรายงานการประเมินผลโครงการฝึกอบรม “โครงการนาร่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี” เสร็จเรียบร้อยแล้ว คณะผู้ทำงานได้ประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน โดยมีข้อเสนอแนะจากผู้ที่เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ สำหรับนำไปปรับใช้ในการจัดโครงการครั้งต่อไปดังนี้

อยากให้มียุทธศาสตร์แบบนี้อีกเพราะเป็นกิจกรรมที่สนุกสนานและให้ความรู้สามารถนำไปใช้ในวิถีการท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่น่าสนใจ

เป็นกิจกรรมที่ดี สมควรจัดโครงการลักษณะนี้อีกเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะแก่ผู้เข้าร่วมโครงการ

10. การเผยแพร่ผลงานวิจัยของโครงการวิจัยฯ

ผลงานวิชาการจากโครงการวิจัยการพัฒนาทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี) ได้ถูกนำเสนอเผยแพร่ในการประชุมวิชาการ 2 เรื่องคือ

1. ผลงานวิจัยเรื่อง “สถานภาพการท่องเที่ยวทางทะเลของนักท่องเที่ยวบริเวณเกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี” ในการนำเสนอผลงานการประชุมวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 53 (สาขาสหวิทยาการและสังคมศาสตร์), มน.สค.32/P203. 3-6 กุมภาพันธ์ 2558. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. ดังการอ้างอิง บทคัดย่อผลงานวิจัย และประกาศนียบัตรผลงานวิชาการข้างล่างนี้ และเรื่องเต็มนำเสนอในภาคผนวกของรายงานวิจัย

เศรษฐพงษ์ ปุจฉากการ สิรินทร เทพมังกร และ สุเมตต์ ปุจฉากการ. 2558. สถานภาพการท่องเที่ยวทางทะเลของนักท่องเที่ยวบริเวณเกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี. ใน รายงานการประชุมวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 53 (สาขาสหวิทยาการและสังคมศาสตร์), มน.สค.32/P203. 3-6 กุมภาพันธ์ 2558. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ภาพที่ 10 การนำเสนอผลงานวิจัยของโครงการวิจัยในการประชุมวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 53

สถานภาพนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวทางทะเล บริเวณเกาะเสม็ด จังหวัดชลบุรี

Marine tourism situation of tourists at Samae-sarn Island, Chon Buri province

เศรษฐพงษ์ ปรุงฉากาม^{1*}, สิรินทร เทพมังกร² และ สุเมตต์ ปรุงฉากาม³

Srethaphong Putchakam^{1*}, Sirintorn Thepmongkorn² and Sumaitt Putchakam³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลการสำรวจสถานภาพการท่องเที่ยวทางทะเลของนักท่องเที่ยวบริเวณเกาะเสม็ด จังหวัดชลบุรี โดยสุ่มสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ พบว่า ด้านข้อมูลภูมิหลัง รูปแบบการเดินทางและกิจกรรมของนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่มีการศึกษาปริญญาตรี อาชีพภาคเอกชน มาจากกรุงเทพมหานคร ชาวต่างประเทศมาจากทวีปเอเชีย เป็นกลุ่มเพื่อนและครอบครัวที่ไม่เคยมาและชักชวนกัน เกาะเสม็ดเป็นจุดหมายปลายทางหลัก เพื่อหนีจากความอึดอัดของเมือง โดยคาดหวังจะดำน้ำดูปะการังน้ำตื้น และศึกษาวิถีชีวิตชุมชน ส่วนระดับประสบการณ์ ระดับความแออัดและระดับความพึงพอใจที่ได้รับพบว่า ได้ใกล้เคียงกับความเป็นธรรมชาติสูงมาก ความแออัดรู้สึกปานกลาง มีความพึงพอใจต่อทัศนียภาพความเป็นธรรมชาติ จุดเด่นของพื้นที่ คือ ปะการังน้ำตื้นและสัตว์ใต้ทะเล และจากการสำรวจไม่พบผลกระทบจากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่จะทำความเสียหายแก่ทรัพยากรและรวบรวมนักท่องเที่ยวอื่น

ABSTRACT

This research presents the results of a survey on the status of marine tourism at Samaesarn Island, Chon Buri. The survey was conducted by random interviews with Thai and foreign tourists. The results showed the background information, travel patterns and the activity of visitors. Most Thai tourists have bachelor degree, work in private companies and travel from Bangkok. Most foreign visitors were Asia. Most tourists were in group of friends or family that never came and get away from congestion of the city. The tourists expected to snorkeling and learning community. The experience level, congestion level and the level of satisfaction showed as follows: experience of being close to nature was high level, the congestion was in medium, and tourists satisfied with natural attraction. The survey found the behavior of tourists were not impact to damage the resources and interfere with other tourists.

Key Words: Tourism management, Marine tourism, Tourist satisfaction, Samaesarn island

*Corresponding author; e-mail address: srethaphong@hotmail.com

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

²Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University, Muang, Nakhon Pathom 73000

³วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา ต.แสนสุข อ. เมือง จ. ชลบุรี 20131

²International College, Burapha University, Saen Suk, Maung, Chon Buri, 20131

³สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา ตำบลแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี 20131

³Institute of Marine Science, Burapha University, Saen Suk, Maung, Chon Buri, 20131

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ขอรับรองว่าผลงานวิจัย

เรื่อง

สถานภาพการท่องเที่ยวทางทะเลของนักท่องเที่ยว
บริเวณเกาะเสม็ดสาร จังหวัดชลบุรี

โดย

เศรษฐพงษ์ ปุจฉากร สิรินทร เทพมังกร
และสุเมตต์ ปุจฉากร

ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

และได้นำเสนอในการประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 53
ระหว่างวันที่ 3 - 6 กุมภาพันธ์ 2558

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิรี ชัยเสรี)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

ประธานคณะกรรมการดำเนินงานจัดประชุมทางวิชาการ ครั้งที่ 53

พฤษภาคม 2563

ผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ภาควิชาวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์	1. ศ.กุลวดี มกราภิรมย์	2. รศ.ดร.สรณัฐ ไตรลึงค์
ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์	3. รศ.ดร.กิติมา อินทรมิพรรักษ์	
ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์	4. รศ.ดร.สิริวรรณ นันทจันทร์	5. ผศ.ดร.สมเกียรติ รัชชมนัน
ภาควิชานิเทศศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์	6. รศ.ดร.จุฑาวิรัตน์ ศราวณะวงศ์	7. ผศ.ดร.นฤกฤต วันดีะเมส
ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์	8. ผศ.ดร.เนภาศรี ทิมรัมย์	
ภาควิชานิเทศศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์	9. ผศ.ดร.ณัฐรุจา วิจิตระจามรี	
	10. อ.ดร.ศรัณย์ธร ศศิอนาภกรแก้ว	
ภาควิชาศิลปะป้าชีพ คณะมนุษยศาสตร์	11. ผศ.นุชนาวร รัตนสูงศรีชัย	
ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์	12. อ.ดร.ปณิดา เลอเลิศยุติธรรม	
ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์	13. รศ.ดร.ประเวศ อินทองปาน	
ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์	14. อ.ดร.นภาพร สรรประเสริฐกุลในดิน	
ภาควิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์	15. ผศ.ดร.ศรัณย์ นักรบ	
ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์	16. รศ. ดร.กนกพร นุ่มทอง	17. รศ. ดร.บุษบา บรรจจมนัน
	18. ผศ. ดร.ยุพกา พุกขิม่า	
ภาควิชานิเทศศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์	19. อาจารย์วราพรรณ อภิสุภาโชค	
	20. อาจารย์นิตดาดี นุ่มนาค	21. อาจารย์วัลลภา จันทร์ดี
ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์	22. ผศ.ดร.ศุภกาญจน์ พงศ์อินล้า	23. รศ.พวงเพชร สุรัตน์วิกุล
	24. รศ.สุภัทรา น. วรรณพิน	
ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์	25. ดร.ปริญทร์ นาคสิงห์	26. ดร.ภัทรพรรณ ทำดี
	27. ดร.ชลิตา บัณฑิตวงศ์	
ภาควิชานิติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์	28. รศ.ไอล สักดิรพงศ์	29. ผศ.ดร.ปราโมทย์ ประจวบจัน
	30. รศ.ร.อ.ปราโมทย์ ลำไย	
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์	31. รศ.จุฑาทิพ คล้ายทับทิม	32. ผศ.ดร.ณัฐวัฒน์ นูนนาค
33. ดร.กิ่งกนก ขวจิตอำรง	34. รศ.เชี่ยวชาญ อาศุวัฒน์กุล	35. รศ.นิตยา เงินประเสริฐศรี
36. ผศ.ศรีรัฐ โกวงศ์.ดร.	37. ดร.วิรัต ชัยรัตน์	38. รศ.ดร.โกวิท วงศ์สุรวัฒน์
39. รศ.สมเกียรติ วันทะนะ.ดร.	40. รศ.ดร.วัชรินทร์ ชาญศิลป์	41. รศ.ดร.วัลลภ รัฐจิตรานนท์
42. ศาสตราจารย์นวลจันทร์ ทัศนชัยกุล	43. รศ.จตุพร บานชื่น	44. ผศ.ดร.ลลิตา นิกิฐประศาสน์ สุนทรวิภาต
ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์	45. รศ.สิริกร กาญจนสุนทร	46. ผศ.ดร.สุจิตรา เจริญนิรันดร์
	47. ดร.ชมชิต พรหมสิน	
ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์	48. ผศ.ถวัลย์ เนียมทรัพย์	49. พ.ด.หญิง ดร. พนมพร พุ่มจันทร์
	50. ผศ.ดร.บุณฑริกา นาคนิศร	51. ผศ.ดร.ศยามล เอกะกุลานันต์

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ภาควิชาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ คณะนิเทศศาสตร์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	1. ผศ.ดร.ธรรณธร บัญญาโสมกุล
--	-----------------------------

2. ผลงานวิจัยเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจ ทักษะทัศนคติและความต้องการต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยว บริเวณเกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี” กำลังส่งบทความและเรื่องเต็มเพื่อรับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมวิชาการการประชุมวิชาการ ชมรมคณะปฏิบัติงานนิเทศการ อพ.สธ. ครั้งที่ 7 ในงานการประชุมวิชาการและนิทรรศการ “ทรัพยากรไทย : หวนดูทรัพย์สิ่งสินตน” ของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ดังบทความย่อ ผลงานวิจัยข้างล่างนี้ข้างล่างนี้ และเรื่องเต็มนำเสนอในภาคผนวกของรายงานวิจัย

**ความรู้ความเข้าใจ ทักษะทัศนคติและความต้องการต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยว
บริเวณเกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี**

**UNDERSTANDING, ATTITUDE AND NEEDS OF MARINE ECOTOURISM OF TOURISTS
AT KOH SAMAESARN, CHON BURI PROVINCE**

เศรษฐพงษ์ ปุจฉากร^{1*}, สิรินทร เทพมงกรณ์² และ สุเมตต์ ปุจฉากร³
Srethaphong Putchakarn^{1*}, Sirintorn Thepmongkorn² and Sumaitt Putchakarn³

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม อ.เมือง จ.นครปฐม 73000, ²วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131, ³สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

¹Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University, Muang, Nakhon Pathom 73000,

²International College, Burapha University, Saen Suk, Maung, Chon Buri, 20131, ³Institute of Marine Science, Burapha University, Saen Suk, Maung, Chon Buri, 20131

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลการสำรวจความรู้ความเข้าใจ ทักษะทัศนคติและความต้องการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวบริเวณเกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี ศึกษาโดยใช้การสำรวจนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทย ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพในภาคเอกชน และมาจากกรุงเทพมหานคร ส่วนชาวต่างประเทศมาจากทวีปเอเชีย เป็นกลุ่มเพื่อนและครอบครัวที่ไม่เคยมาและชักชวนกันโดยมีเกาะแสมสารเป็นจุดหมายปลายทางหลัก เพื่อหลีกเลี่ยงจากความอึดอัดของเมือง โดยคาดหวังจะดำน้ำดูปะการังน้ำตื้น และศึกษาวิถีชีวิตชุมชน ส่วนความรู้ความเข้าใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนมากมีความรู้ความเข้าใจและสามารถตอบคำถามได้อย่างถูกต้องแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวส่วนมากมีคุณภาพความเป็นนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผลของทัศนคติที่มีต่อการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยว พบว่าทัศนคติของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันทุกๆข้อคำถาม โดยมีผลของทัศนคติที่ดีต่อการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และผลการสอบถามความต้องการหรือข้อเสนอแนะด้านความสะดวกในการเข้าถึง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการ ป้ายชี้ทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว ถนนและพาหนะรับจ้าง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว ขอให้เพิ่มสถานที่จอดรถ ที่พักผ่อน ห้องน้ำ ร้านอาหาร ด้านคุณค่าและความสำคัญอยากให้เกิดการประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่างๆ จัดกิจกรรมเสริมหรือพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต้องการให้มีป้ายความรู้ สื่อสิ่งพิมพ์ ศูนย์บริการข้อมูล และวิทยากรให้ความรู้หรือแนะนำแหล่งท่องเที่ยว ส่วนแนวโน้มในการกลับมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการกลับมาเที่ยวอีก เนื่องจากมีธรรมชาติสวยงาม สงบ ร่มรื่น กิจกรรมการท่องเที่ยวหลากหลาย และเดินทางสะดวก ปลอดภัย

Abstract

This research aims to present the results of understanding, attitudes and needs of marine ecotourism of tourists at Koh Samaesarn, Chon Buri province, using interview survey Thai and foreign tourists visit this island. The results shows most Thai tourists have bachelor's degree, careers in the private sector and travel from Bangkok. The foreigner tourist most from Asia, travel in group of friends or family. Most tourists had never visited Koh Samaesarn, persuaded by friends and Koh Samaesarn be the main destination for retreat from the bustle of the crowded city. Tourists expected to snorkeling and educated community life for the main purposes. The understanding of the principles of ecotourism destinations that most tourists insight and answers the question correctly, which shows that most tourists be quality eco-tourists. The results of attitude towards the management of tourism destinations found that the attitude of Thai and foreign tourist opinions are in the same direction every question and have positive attitude towards the management of ecotourism. The results of needs and suggestions of Koh Samaesarn, most tourist need signs point the way to the area, maintaining road and save hired vehicles. The facilities in the area need more parking place, rest area, bathroom, and restaurant. The value and importance of the area have to increase publicity by the media, new sources of ecotourism development, information center, and instructor for educating tourist attractions. Trends in return to Koh Samaesarn, most tourists suggest to come back again by the reasons of natural beauty, peaceful, many tourist activities and safe.

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์, การท่องเที่ยวทางทะเล, ความรู้ความเข้าใจ, ทักษะคติ, เกาะแสมสาร, จังหวัดชลบุรี
Keywords: Ecotourism, Marine tourism, Understanding, Attitude, Koh Samaesarn, Chon Buri province

*ติดต่อนักวิจัย: เศรษฐพงษ์ ปลูกฉากร (อีเมล: srethaphong@hotmail.com)

*Corresponding author: Srethaphong Putchakarn (Email: srethaphong@hotmail.com)

บทที่ 5

สรุปผลการดำเนินการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นโครงการวิจัยเพื่อสนองพระราชดำริในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (โครงการ อพ.สธ.) เป็นโครงการวิจัยต่อเนื่อง 2 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2556-2557 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองพระราชดำริในโครงการ อพ.สธ. สำรวจและศึกษาสถานภาพปัจจุบันและจัดเก็บรวบรวมข้อมูลของทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพทะเลบริเวณชายฝั่งทะเลในพื้นที่ปกปักรักษาพันธุกรรมพืชทางทะเล หมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี สำรวจประเมินศักยภาพและจัดการความรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเล บริเวณหมู่เกาะแสมสาร เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดชลบุรี ออกแบบและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากฐานทรัพยากรชีวภาพทางทะเล โดยพัฒนาโครงการนำร่องเพื่อเป็นต้นแบบแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และถ่ายทอดองค์ความรู้จากการวิจัยสู่ผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

ผลการดำเนินงานปีงบประมาณ 2557 ของโครงการวิจัยฯ มีดังนี้คือ

1. การวางแผนงานวิจัยทั้งหมด

ได้ดำเนินการประชุมคณะผู้วิจัยเพื่อวางกรอบแนวทางการดำเนินงานวิจัย ในปีที่ 2 ของโครงการวิจัยประกอบด้วย

1.1 คณะผู้วิจัยได้ประชุมวางแผนการออกสำรวจและเก็บตัวอย่างเพิ่มเติมในเชิงลึกของพื้นที่ศึกษาที่ได้คัดเลือกไว้จำนวน 4 พื้นที่ของเกาะแสมสาร จำนวน 10 ครั้งตามปฏิทินการสำรวจเกาะแสมสารของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ

1.2 คณะผู้วิจัยได้เรียนเชิญที่ปรึกษาโครงการวิจัยเพิ่มเติมจากปีที่ 1 (ปีงบประมาณ 2556) จากหน่วยงานต้นสังกัดของคณะผู้วิจัยและผู้รับผิดชอบพื้นที่ศึกษาเพื่อเรียนปรึกษาและประชุมกลุ่มย่อยในการวางแผนกำหนดแนวทางในการดำเนินโครงการวิจัยปีที่ 2

2. การจัดซื้อจัดจ้าง การประสานงาน

ทำการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ สารเคมีทั้งในการสำรวจและเก็บตัวอย่างและจำแนกชนิดตัวอย่างทรัพยากรชีวภาพทางทะเลของหมู่เกาะแสมสาร อุปกรณ์ในการเก็บข้อมูลเพื่อ เตรียมพร้อมเมื่อทำการออกสำรวจและเก็บข้อมูลและงานปฏิบัติการในห้องปฏิบัติการหลังจากเก็บตัวอย่าง และได้ประสานเจ้าหน้าที่ในพื้นที่เกาะแสมสารในการเข้าถึงพื้นที่สำรวจ และร้านค้าในการเช่าอุปกรณ์ดำน้ำและเรือสำหรับออกสำรวจและเก็บตัวอย่าง การขออนุญาตเข้าพื้นที่สำรวจ พร้อมทั้งเตรียมความรู้และค้นคว้าเอกสารเพื่อใช้ในการอ้างอิงและพัฒนาฐานกิจกรรมการเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลของแต่ละชายหาด

3. การออกสำรวจในภาคสนามเพิ่มเติม

บริเวณเกาะแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ได้ออกสำรวจและเก็บข้อมูลภาคสนามรวม 10 ครั้ง ได้แก่ เดือนตุลาคม เดือนพฤศจิกายน 2556 เดือนมกราคม เดือนมีนาคม เดือนเมษายน เดือนพฤษภาคม เดือนกรกฎาคม เดือนกันยายน ธันวาคม 2557 และเดือนมิถุนายน เดือนกรกฎาคม 2558 เพื่อเก็บข้อมูล

ลักษณะทางกายภาพและทรัพยากรชีวภาพทางทะเลรวมทั้งระบบนิเวศชายฝั่ง ลักษณะเด่นและอัตลักษณ์ของพื้นที่ การเดินทางเข้าถึง ข้อมูลนักท่องเที่ยว ฯลฯ

องค์ความรู้ที่ได้จากโครงการวิจัยฯ ปีงบประมาณ 2557

การดำเนินงานวิจัยของโครงการวิจัยฯ ปีงบประมาณ 2557 สามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์และแผนที่วางไว้ และเป็นองค์ความรู้ของทรัพยากรชีวภาพทางทะเลในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเกาะเสม็ดสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี สรุปได้ ดังนี้

1. พื้นที่ที่คัดเลือกไว้เป็นพื้นที่ศึกษา

จากการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามและการให้คำปรึกษาของคณะที่ปรึกษา คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกไว้เป็นพื้นที่ศึกษาของเกาะเสม็ดสารเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จำนวน 4 หาด ได้แก่ หาดเทียน ทิศตะวันออกของเกาะเสม็ดสาร, หาดหน้าบ้าน ทางทิศเหนือของเกาะเสม็ดสาร, หาดลูกกลม ทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะเสม็ดสาร และหาดเตย ทิศตะวันตกของเกาะเสม็ดสาร ซึ่งแต่ละชายหาดมีลักษณะทางระบบนิเวศชายฝั่งที่แตกต่างกันและมีจุดสนใจที่ต่างกัน

2. ทรัพยากรชีวภาพทางทะเล

จากการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม คณะผู้วิจัยได้พบทรัพยากรชีวภาพทางทะเลตามชายหาดต่างๆที่ได้คัดเลือกไว้ 4 ชายหาด รวมทั้งได้รวบรวมข้อมูลผลการวิจัยจากการสำรวจทรัพยากรชีวภาพทางทะเลในอดีต พบทรัพยากรชีวภาพทั้งพืชและสัตว์ทะเลที่สามารถนำมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ประมาณ 200 ชนิด ซึ่งคณะผู้วิจัยจัดทำรายละเอียดของทรัพยากรชีวภาพทางทะเลเหล่านี้ประกอบคู่มือแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลและเส้นทางกิจกรรมการท่องเที่ยว คู่มือการท่องเที่ยวเกาะเสม็ดสาร เชิงอนุรักษ์ของชายหาดเกาะเสม็ดสาร

3. การสำรวจข้อมูลนักท่องเที่ยวของเกาะเสม็ดสาร ในการประเมินคุณภาพความเป็นนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จากสถิตินักท่องเที่ยวที่มาเยือนหมู่เกาะเสม็ดสารหลังจากเปิดให้นักท่องเที่ยวได้เข้าเยี่ยมชมและร่วมกิจกรรมสันทนาการที่มีบริการบนเกาะ พบว่ามีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นในแต่ละปี โดยนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงเดือนมกราคม-เมษายน ซึ่งในแต่ละปีจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด การสำรวจนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความรู้ความเข้าใจ ทักษะคติและความต้องการ การท่องเที่ยวทางทะเลของนักท่องเที่ยวบริเวณเกาะเสม็ดสาร ในการประเมินคุณภาพความเป็นนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางการประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้และเสริมสร้างนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คุณภาพดี ให้มีจำนวนมากขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในโครงการวิจัยการพัฒนางานองค์ความรู้จากฐานทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะเสม็ดสาร จังหวัดชลบุรีเพื่อพัฒนาเป็นต้นแบบแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

สรุปและวิจารณ์ผลการศึกษา

จากการสำรวจความรู้ความเข้าใจ ทักษะคติและความต้องการต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวบริเวณเกาะเสม็ดสาร จังหวัดชลบุรี พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง การศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพมหานครมากที่สุด ส่วนใหญ่ไม่เคยมาเกาะเสม็ดสารมาก่อน สื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจมาเยือนเกาะเสม็ดสารคือ การพูดต่อกันปากต่อปาก กลุ่มการเดินทางเป็นกลุ่มเพื่อนมากที่สุด วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาเยือนเกาะเสม็ดสารคือ ต้องการหลีกเลี่ยงจากสภาพแวดล้อมที่อึดอัดแออัดของเมืองมากที่สุด กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวคาดหวังว่าจะได้กระทำในเกาะเสม็ดสารมากที่สุด ได้แก่ ดำน้ำดูปะการังน้ำตื้น นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศพบว่า ส่วนใหญ่

เป็นเพศชาย การศึกษาอยู่ในระดับ High school เป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากทวีปเอเชีย ไม่เคยมาเกาะแสมสาร มาก่อน สื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจมาเยือนเกาะแสมสารคือ จากคนที่เคยไปมาก่อน กลุ่มในการเดินทางส่วนใหญ่เป็นกลุ่มครอบครัว ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวแวะแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ก่อนมาเยือนเกาะแสมสาร วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาเยือนเกาะแสมสารเพื่อต้องการพักผ่อนร่วมกับเพื่อนๆ กิจกรรมที่คาดหวังว่าจะได้กระทำในเกาะแสมสารมากที่สุด ได้แก่ ดำน้ำดูปะการังน้ำตื้น และการศึกษาวิถีชีวิตชุมชน

จากการศึกษาความรู้ความเข้าใจของนักท่องเที่ยวต่อหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนมาก มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถตอบคำถามได้อย่างถูกต้องซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวส่วนมากมีคุณภาพความเป็นนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การศึกษาจึงแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จำนวนมากมีความเข้าใจตรงกันว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คือการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสิ่งแวดล้อมและช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและการไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ผลการศึกษาความคิดเห็นของทัศนคติที่มีต่อการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยว พบว่า ทัศนคติของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันทุกๆ ข้อคำถาม โดยมีผลของทัศนคติที่ดีต่อการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ผลการสอบถามความต้องการหรือข้อเสนอแนะที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว สรุปได้ดังนี้ ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการให้มีป้ายชี้ทางที่มองเห็นชัดเจน บอกชื่อแหล่ง ทิศทาง และระยะทาง และควรมีป้ายทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ควรจัดให้มีพาหนะรับจ้างที่เข้าถึงแหล่งเพิ่มขึ้น ควบคุมราคาค่าโดยสารและการบริการให้เหมาะสม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่ง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มที่จอดรถที่เป็นสัดส่วน มีการแบ่งประเภทรถชัดเจน เพิ่มที่พักผ่อน ควรเพิ่มจำนวนห้องน้ำ จัดแยกประเภทชัดเจน (ชาย หญิง) ดูแลซ่อมแซมและรักษาความสะอาดให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ตลอดเวลา ในทุกแหล่งควรมีหรือเพิ่มมาตรการรักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ ด้านคุณค่า ความสำคัญ และการดูแลรักษาสภาพธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว ควรรักษาสภาพธรรมชาติดั้งเดิมไว้ ปลูกต้นไม้เพิ่มขึ้น ดูแลรักษาต้นไม้และความสะอาด และประชาสัมพันธ์ให้เห็นความสำคัญที่จะต้องอนุรักษ์ธรรมชาติไว้ด้านคุณค่า ความสำคัญ และการดูแลรักษาสภาพทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และโบราณคดี ควรมีวิสาหกรร ป้ายให้ความรู้ นิทรรศการ มุมพิพิธภัณฑ หรือกิจกรรมการแสดงที่เกี่ยวข้องกับเกาะแสมสารและท้องถิ่น จัดให้มีการอนุรักษ์ ฟื้นฟู โบราณสถาน โบราณวัตถุ วัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตดั้งเดิมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นไว้ และช่วยกันประชาสัมพันธ์ให้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญด้านนี้ นอกจากนี้ควรสนับสนุนให้มีองค์กรที่เกิดจากความร่วมมือของคนในท้องถิ่นเข้ามาช่วยจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของแหล่งในด้านต่างๆ เช่น ความสะดวกในการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อม คุณค่าความสำคัญ การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น และการให้การศึกษา ด้านแนวโน้มในการกลับมาท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะกลับมาท่องเที่ยวในแหล่งเดิมอีก เนื่องจากประทับใจในความเป็นธรรมชาติ ทิวทัศน์ที่สวยงาม สงบ ร่มรื่น มีความหลากหลายทางชีวภาพ ความสวยงามเก่าแก่ และมีการคมนาคมที่สะดวกและปลอดภัย นอกจากนี้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เสนอให้พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยรอบเกาะแสมสาร โดยให้คงรักษาความเป็นธรรมชาติไว้ ดูแลรักษาสภาพแวดล้อมให้สะอาด สงบ ร่มรื่น และมีการคมนาคมที่สะดวก ปลอดภัย และเชื่อมต่อถึงกันกับส่วนแหล่งท่องเที่ยวรอบทะเลแสมสารที่นักท่องเที่ยวรู้จักหรือเคยได้ยินชื่อส่วนใหญ่จะเป็นแหล่งที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไป หรือตั้งอยู่ใกล้เคียงกับแหล่งที่มาท่องเที่ยว เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. เกาะแสมสารมีขนาดใหญ่มากนัก ทรัพยากรพื้นฐานเพื่อรองรับการท่องเที่ยวของตัวเกาะจึงมีความจำกัดค่อนข้างสูงคือ ข้อจำกัดด้านพื้นที่รองรับนักท่องเที่ยว การจัดการทรัพยากรสถานที่และสิ่งแวดล้อม เช่น ปริมาณขยะ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควรเน้นให้ตั้งอยู่บนรากฐานของการควบคุมและจัดการผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รักษาระบบนิเวศ และการให้บริการที่มีคุณภาพปลอดภัยสามารถสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว

2. ประชาสัมพันธ์ข้อกำหนด การปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว โดยให้เจ้าหน้าที่บนเกาะให้ความรู้พื้นฐาน เช่น เกาะแสมสารเป็นเกาะอนุรักษ์ เรื่องเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ก่อนที่จะเข้าสู่พื้นที่ท่องเที่ยวตามชายหาดต่างๆ

3. แนวทางในการการสร้างนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีคุณภาพดีให้มีจำนวนมากขึ้นในอนาคตนั้น ควรมุ่งเน้นไปที่คุณภาพของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์รวมถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ เพื่อให้การสื่อสารประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สามารถเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวที่อยู่ในวัยต่างกัน อาชีพต่างกันหรือแม้แต่วิทยฐานะที่ต่างกัน เป็นต้น ให้มีความรู้ความเข้าใจและแนวคิดหรือเจตนารมณ์ในการอนุรักษ์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้เพื่อการส่งเสริมให้มีนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีคุณภาพมากขึ้น ข้อมูลและแหล่งข้อมูลที่นักท่องเที่ยวได้รับก็ควรสอดคล้องกับคามถึในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวด้วย

4. ผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้จัดการพื้นที่และผู้บริหารระดับต่างๆ โดยเฉพาะจำนวนนักท่องเที่ยว พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับผลกระทบด้านต่างๆ จากการท่องเที่ยว เพื่อสามารถให้เกิดการตัดสินใจบนฐานของข้อมูลและวิชาการ เพื่อให้การเสริมสร้างนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีคุณภาพมีจำนวนมากขึ้นไปในอนาคตนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในที่สุด

4. ผลการดำเนินการโครงการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ดำเนินการจัดถ่ายทอดองค์ความรู้ เรื่อง “แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต หมู่เกาะแสมสาร จ. ชลบุรี”

ตามแผนการดำเนินงานวิจัยฯ จะต้องมีการจัดฝึกอบรมเพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยมาใช้ในการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และแหล่งเรียนรู้ของเกาะแสมสาร คณะผู้วิจัยจึงได้จัดทำโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี” เพื่อนำข้อมูลองค์ความรู้และผลวิจัยของทรัพยากรชีวภาพทางทะเลมาถ่ายทอดแก่นิสิตนักศึกษาและบุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาสร้างสรรครูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวทางทะเลเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

โดยมีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อนำผลวิจัยที่ได้จากโครงการวิจัยฯ มาถ่ายทอดบรรยายให้ความรู้พื้นฐานรวมทั้งการฝึกปฏิบัติ การด้านส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้สร้างสรรค์และวิธีการวางแผนพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของเกาะแสมสารแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม 2.เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม สามารถประยุกต์สร้างสื่อนำเสนอการพัฒนาฐานกิจกรรมการเรียนรู้ และสร้างรูปแบบโมเดลการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และพัฒนาเป็นต้นแบบโครงการนำร่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเกาะแสมสารจากแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเล และ 3. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เห็นและตระหนักถึงบทบาท คุณค่า และการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลของพื้นที่ปกป้องพันธุกรรมพืชของโครงการ อพ.สธ. อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

โดยมีผลการประเมินโครงการดังนี้

1. การกำหนดกลุ่มเป้าหมายของการจัดกิจกรรมโครงการฯ ประกอบด้วย นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมและเจ้าหน้าที่โครงการอพ.สธ. ประจำพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย จำนวน 84 คน จากการดำเนินการพบว่าผู้เข้าร่วมอบรมจริง 84 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการฯ ทั้งหมด ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมโครงการฯ ตอบแบบสอบถามประเมินโครงการฯจำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็นเพศชาย 36 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9 เพศหญิง 48 คน คิดเป็นร้อยละ 57.1

2. ในภาพรวมผู้เข้าร่วมอบรมโครงการฯ มีความพึงพอใจในระดับดี มีค่าเฉลี่ยที่ 4.08 และในส่วนค่าเฉลี่ยในด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 4.14 ด้านความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 3.90 ด้านการนำความรู้ไปใช้อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 4.13 และด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 4.14

5. การพัฒนาสร้างฐานกิจกรรมการเรียนรู้และแผนที่ของชายหาด 4 หาด

ในแผนงานพัฒนาและออกแบบฐานกิจกรรมการเรียนรู้และแผนงานจัดทำป้ายแผนที่ชายหาดที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชายหาดเกาะแสมสารคณะผู้วิจัยได้ร่วมประชุมและดำเนินการคัดเลือกชายหาดที่จะพัฒนาเป็นฐานกิจกรรมสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ 4 หาด คือ 1) หาดหน้าบ้าน 2) หาดเทียน 3) หาดลูกกลม และ 4) หาดเตย ซึ่งมีการพัฒนาสร้างฐานกิจกรรมการเรียนรู้และแผนที่ของชายหาด 4 หาด ดังนี้

1. แผนงานพัฒนาและออกแบบฐานกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชายหาดเกาะแสมสาร โดยมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความรู้และความเข้าใจในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2. เพื่อดึงดูดและเพิ่มความสนใจของนักท่องเที่ยวต่อสถานที่ท่องเที่ยว

3. เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความประทับใจและผสมผสานความสนุกสนานตื่นเต้นและท้าทาย เกิดความสามัคคี ด้วยฐานของกิจกรรมต่างๆ

2. แผนงานจัดทำป้ายแผนที่ชายหาดและข้อมูลสรุปทรัพยากรชีวภาพทางทะเลของแต่ละหาด พร้อมทั้งจุดที่ตั้งและรายละเอียดของฐานกิจกรรม โดยมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ความรู้และเกิดความตระหนักในคุณค่าของแหล่งทรัพยากรชีวภาพทางทะเลของหมู่เกาะแสมสาร

2. เพื่อสร้างแรงจูงใจในการท่องเที่ยวด้านทะเล

6. การจัดทำคู่มือแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลและเส้นทางกิจกรรมการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ของชายหาดเกาะแสมสาร

ในแผนงานการดำเนินการได้กำหนดจัดทำคู่มือแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลและเส้นทางกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชายหาดของเกาะแสมสารที่ได้คัดเลือกไว้ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ร่วมประชุมและดำเนินการออกแบบจัดทำคู่มือ โดยมีรายละเอียดข้อมูลต่างๆตามเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์และสอดคล้องกับหลักการพัฒนายั่งยืน และเพื่อให้นักท่องเที่ยวนำข้อมูลที่มีอยู่ในมือไปดำเนินการตามกิจกรรมการท่องเที่ยวของเกาะแสมสาร รวมทั้งนักท่องเที่ยวสามารถศึกษาข้อมูลก่อนไปศึกษาสภาพจริง โดยคณะทำงานได้ดำเนินการจัดพิมพ์แจกให้กับนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเกาะแสมสารและผู้สนใจทั่วไปที่เข้าร่วมโครงการ

7. ผลการดำเนินการ โครงการนำร่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่เกาะเสม็ด จังหวัดชลบุรี

ตามแผนการดำเนินงานวิจัยฯ ได้กำหนดให้ดำเนินการจัด “โครงการนำร่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่เกาะเสม็ด จังหวัดชลบุรี” เพื่อศึกษาและทดลองปฏิบัติรูปแบบการท่องเที่ยวเกาะเสม็ดเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ได้พัฒนาขึ้นจากการวิจัย คณะผู้วิจัยจึงได้จัดทำโครงการดังกล่าวขึ้น เพื่อนำผลการประเมินและข้อสรุปจากการดำเนินโครงการมาเป็นข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนาของงานวิจัยฯ โดยมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาและทดลองรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจุดท่องเที่ยวของเกาะเสม็ด ที่ได้พัฒนาขึ้นจากการวิจัย 2. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 3. เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ประสบการณ์ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไปสู่ความยั่งยืนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

โดยมีผลการประเมินโครงการจากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 60 คน มีรายละเอียด ดังนี้

จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 60 คน จากจำนวนที่กำหนดไว้ในโครงการ 60 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ถือว่าบรรลุเป้าหมายด้านปริมาณที่กำหนดไว้ ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นครูอาจารย์ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 26.6 เจ้าหน้าที่และบุคคลทั่วไปจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 50 และนักศึกษาจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 โดยแยกเป็นเพศชายจำนวน 24 คน และ เพศหญิง จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 40 และ 60 ตามลำดับ สำหรับสถานภาพและอาชีพของผู้เข้าร่วมโครงการ เป็นภาครัฐ 15 คน ภาคบริษัทเอกชน 10 คน กำลังศึกษา 7 คน และธุรกิจส่วนตัว 28 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0, 16.7, 11.6 และ 46.7 ตามลำดับ นอกจากนี้ร้อยละ 23.3 มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 14 คน และร้อยละ 76.7 เป็นผู้ที่มาจากกรุงเทพมหานครและภาคอื่นๆ จำนวน 46 คน

การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อการจัดโครงการทั้ง 4 ด้าน มีระดับความคิดเห็นรวมอยู่ที่ 4.48 ระดับมาก เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นแยกทีละด้าน มีผลดังนี้ ด้านความรู้ความเข้าใจ มีระดับความคิดเห็น 4.48 ระดับมาก ด้านความพึงพอใจ 4.35 ระดับมาก ด้านการนำความรู้ไปใช้ มีระดับความคิดเห็น 4.49 ระดับมาก และด้านภาพรวมของโครงการอบรม มีระดับความคิดเห็น 4.60 ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านสามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านความรู้ความเข้าใจ ความคิดเห็น 3 อันดับแรก ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับสามารถนำไปพัฒนาทักษะการเป็นนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตรงตามวัตถุประสงค์เพื่อเสริม สร้างคุณธรรมและจริยธรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และตรงตามวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับแหล่งท่องเที่ยวอื่น

ด้านความพึงพอใจ ความคิดเห็น 3 อันดับแรก ได้แก่ การถ่ายทอดของวิทยากร ความสามารถในการอธิบายเนื้อหาที่ชัดเจนและตรงประเด็น และเอกสารประกอบการบรรยาย

ด้านการนำความรู้ไปใช้ ความคิดเห็นลำดับที่ 1 เท่ากัน 2 รายการ คือ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ และสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่หรือถ่ายทอดแก่ผู้อื่น/ชุมชนได้ ส่วนลำดับที่ 2 คือ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง

ด้านภาพรวมของโครงการอบรม ความคิดเห็นลำดับที่ 1 คือ ประโยชน์ที่ได้รับ และลำดับที่ 2 ความพึงพอใจต่อโครงการ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงใช้ในครั้งต่อไป

หลังจากที่ดำเนินการรายงานการประเมินผลโครงการฝึกอบรม “โครงการนำร่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี” เสร็จเรียบร้อยแล้ว คณะผู้ทำงานได้ประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน โดยมีข้อเสนอแนะจากผู้ที่เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ สำหรับนำไปปรับใช้ในการจัดโครงการครั้งต่อไปดังนี้

อยากให้มิกิจกรรมแบบนี้อีกเพราะเป็นกิจกรรมที่สนุกสนานและให้ความรู้สามารถนำไปใช้ในชีวิตรท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่น่าสนใจ

เป็นกิจกรรมที่ดี สมควรจัดโครงการลักษณะนี้อีกเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะแก่ผู้เข้าร่วมโครงการ

8. การเผยแพร่ผลงานวิจัยของโครงการวิจัยฯ

ผลงานวิชาการจากโครงการวิจัยการพัฒนาทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี) ได้ถูกนำเสนอเผยแพร่ในการประชุมวิชาการ 2 เรื่องคือ

1. ผลงานวิจัยเรื่อง “สถานภาพการท่องเที่ยวทางทะเลของนักท่องเที่ยวบริเวณเกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี” ในการนำเสนอผลงานการประชุมวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 53 (สาขาสหามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), มน.สค.32/P203. 3-6 กุมภาพันธ์ 2558. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

2. ผลงานวิจัยเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจ ทักษะและความต้องการต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยว บริเวณเกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี” กำลังส่งบทความและเรื่องเต็มเพื่อรับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมวิชาการการประชุมวิชาการ ชมรมคณะปฏิบัติงานวิทยาการ อพ.สธ. ครั้งที่ 7 ในงานการประชุมวิชาการและนิทรรศการ “ทรัพยากรไทย : หวนดูทรัพยากรสิ่งสินตน” ของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

บรรณานุกรม

- กาญจนภาชน์ ลิ้มโนมนต์, ธิดารัตน์ น้อยรักษา, ชัชวีร์ แก้วสุริยสิทธิ์ และฉนวนาฏ ศุขสุนทร. 2546. สหราชอาณาจักร
 แดงที่เป็นรายงานครั้งแรกของประเทศไทย. ประชุมวิชาการทรัพยากรไทย : ธรรมชาติแห่งชีวิต
 วันที่ 10-12 พฤษภาคม 2546 : สำนักพระราชวัง พระราชวังดุสิต. หน้า 89-96.
- นภวรรณ ฐานะกาญจน์ และคณะ. 2541. คู่มือพัฒนาและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว
 แบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์, กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- วิภูษิต มัณฑะจิตร. 2537. สภาพทรัพยากรปะการังบริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกแนวปะการังภาคตะวันออก.
 ภาควิชาวาริชศาสตร์. คณะวิทยาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา
- วิภูษิต มัณฑะจิตร และ สุเมตต์ ปุจฉาการ. 2554. ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลกับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์
 อย่างยั่งยืน กรณีศึกษาหาดนางรองเกาะจรเข้ม และกลุ่มเกาะจวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี
 (สนองพระราชดำริในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพ
 รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี). รายงานการวิจัย. 105 หน้า
- วิภูษิต มัณฑะจิตร. 2557. ปลาในแนวปะการังในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชทางทะเล หมู่เกาะแสมสาร จังหวัด
 ชลบุรี. รายงานการวิจัย ปี 2556. ทุนอุดหนุนการวิจัยงบประมาณเงินรายได้ (เงินอุดหนุนจาก
 รัฐบาล) ประจำปี 2556. ภาควิชาวาริชศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมชาย เลี้ยงพรพรรณ. 2547. การศึกษาศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณ
 ทะเลสาบสงขลา. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. กรุงเทพฯ.
- สมาคมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการผจญภัย เข้าถึงที่:
http://www.teata.or.th/?l=TH&p=content&content_id=10
<http://www.seubsan.net/index.php/การศึกษากระบวนการคิดของวัฒนธรรม.html>
- สุเมตต์ ปุจฉาการ และคมสัน หงษ์ทศศิริ. 2557. ฟองน้ำทะเลและเอคโคไนด์ในพื้นที่ยกปักพันธุกรรมพืชทาง
 ทะเล หมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี. รายงานการวิจัย ปี 2556. ทุนอุดหนุนการวิจัยงบประมาณ
 เงินรายได้ (เงินอุดหนุนจากรัฐบาล) ประจำปี 2556. สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัย
 บูรพา.
- สุเมตต์ ปุจฉาการ และสุชา มั่นคงสมบูรณ์. 2550. ความหลากหลายทางชนิดของฟองน้ำทะเล บริเวณหมู่เกาะ
 แสมสาร จังหวัดชลบุรี. หน้า 160-169 ใน: เอกสารประชุมวิชาการ “ทรัพยากรไทย : ประโยชน์
 แท้แก่มหาชน” , วิโรจน์ ดาวฤกษ์ (บรรณาธิการ). โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจาก
 พระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.). 31 ตุลาคม – 2
 พฤศจิกายน 2550 การประชุมวิชาการประจำปี ครั้งที่ 3 ชมรมคณะปฏิบัติงานวิทยาการ อพ. สธ.
 ณ อาคารประชุมวิชาการพิพิธภัณฑธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย เขาหมาจอ ต. แสมสาร อ.
 สัตหีบ จ. ชลบุรี. 518 หน้า.
- สุเมตต์ ปุจฉาการ สุชา มั่นคงสมบูรณ์ ธิดารัตน์ น้อยรักษา และพิชัย สนแจ้ง. 2547. การศึกษาความ
 หลากหลายของชนิดสัตว์ทะเลในแนวปะการังในภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี). รายงานการวิจัย
 สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุเมตต์ ปุจฉาการ และสุชา มั่นคงสมบูรณ์. 2550. ความหลากหลายทางชนิดของฟองน้ำทะเล บริเวณหมู่เกาะ
 แสมสาร จังหวัดชลบุรี. หน้า 160-169 ใน: ใน เอกสารการประชุมวิชาการชมรมคณะปฏิบัติงาน

วิทยาการ อพ.สธ. ครั้งที่ 3 “ทรัพยากรไทย : ประโยชน์แท้แก่มหาชน”, 31 ตุลาคม – 2 พฤศจิกายน 2550 พิพิธภัณฑสถานชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย เขาหมาจอ ต. แสมสาร อ. สัตหีบ จ. ชลบุรี.

ไพฑูริย์ พิมพ์ดี และ ฉกาจ ราชบุรี. 2552. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศความสำเร็จ ความล้มเหลว และความยั่งยืน. รายงานการวิจัย. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

อุไรรัตน์ วรรณวิสันต์. 2550. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชน ตำบลเกาะช้างใต้ กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.

Clark, A.M & F.W.E. Rowe. 1971. Monograph of Shallow-water Indo-West Pacific Echinoderms. Trustees of the British Museum(Natural History), London: 238 p., 100 fig., 31 pls.

Colin, L.C. and C. Arneson. 1995. Tropical Pacific Invertebrate: A field guide to marine invertebrate occurring on tropical Pacific coral reefs, seagrass beds and mangroves. Coral Reef Press, California, USA. 296 p.

Guille, A., P. Laboute & J.-L. Menou. 1986. Guide des étoiles de mer, oursins et autres échinodermes du lagon de Nouvelle-Calédonie. *OSTROM*. Paris: 238 p.

WoRMS Editorial Board (2015). World Register of Marine Species. Available from <http://www.marinespecies.org> at VLIZ. Accessed 2015-09-14

คู่มือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

...ข้อมูลการท่องเที่ยวเกาะแสมสาร...

วัน- เวลาทำการพิพิธภัณฑ์ฯ

เปิดให้เข้าชมทุกวัน ไม่เว้นวันหยุดราชการ ตั้งแต่เวลา 09.00 -16.00 น.

บุคคล

- นักเรียนตั้งแต่อนุบาล(3ปี)ไม่เกิน 18ปีบริบูรณ์ คนละ 20 บาท
- ผู้ใหญ่ คนละ 50 บาท
- ชาวต่างชาติคนละ 100 บาท
- ทหารเรือนอกเครื่องแบบแสดงบัตรประจำตัว 30 บาท

ยกเว้น เด็กความสูงไม่เกิน 110 ซม.

การเดินทางไปศึกษาทรัพยากรธรรมชาติเกาะแสมสาร (ข้ามเกาะแสมสาร)

- ผู้ใหญ่ คนละ 300 บาท
- เด็กตั้งแต่ 3ปีขึ้นไปไม่เกิน 18ปีบริบูรณ์คนละ 220 บาท (อายุต่ำกว่า 3 ขวบ ไม่เสียค่าใช้จ่าย)
- ชาวต่างชาติทั้งเด็กและผู้ใหญ่ คนละ 600 บาท*** ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2558 เป็นต้นไป ทางพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย ขอปรับแพ็คเกจเข้าชมเกาะแสมสารจาก ราคา 250 บาท เป็นราคา 300 บาท ทั้งนี้ได้นำบัตรเข้าชมพิพิธภัณฑ์ฯมารวมเป็นแพ็คเกจเดียวกัน เพื่อให้ผู้เข้าชมเกาะแสมสารได้ศึกษาหาความรู้ตั้งแต่ยอดเขาจนถึงใต้ทะเลตามแนวพระราชดำริ

ติดต่อประสานงาน โทร. 038-432475 , 038-432473

Email : tis-museum@hotmail.com

ค่าเช่าอุปกรณ์ในการ ดูปะการังแบบ skin dive และจักรยาน

- ค่าเช่าอุปกรณ์ 50 บาท
- ค่าเช่าจักรยาน 30 บาท
- นำชมเส้นทางเดินธรรมชาติ ไม่คิดค่าใช้จ่าย

หอยมะระ

หอยมือแมว

หอยหมวกเจ้ากอบเรียบ

หอยหมวกเจ้ากอบหยัก

ลิขสิทธิ์ของ : สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา

พิมพ์ครั้งแรก : สิงหาคม 2558 , 100 เล่ม

จัดทำโดย

สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา

วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา

ร่วมกับ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

คณะทำงาน

นักวิจัย

ดร. สุเมตต์ ปุจฉาการ หัวหน้าโครงการ

นางสิรินทร เทพมั่งการ ผู้ร่วมงานวิจัย

นายเศรษฐพงษ์ ปุจฉาการ ผู้ร่วมงานวิจัย

งานสื่อสิ่งพิมพ์

นายวรวุฒิ เรือนทอง

ถ่ายภาพ

นายเก่งกาจ ต้นทองคำ : นางสาวศิริกัญญา อาระยะจารุ : นายวรวุฒิ เรือนทอง

นายผดุงศักดิ์ พวงมาลี :

ที่ตั้งและประวัติ

Geography and history 5

พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย

Thai Island and SEA Natural History Museum 6

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

The definition of tourism, Ecotourism UK. 8

ชายหาดและฐานกิจกรรม การเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเล

Beach activities and base Learning marine biological resources. 10

พฤติกรรมที่เหมาะสมของนักท่องเที่ยว

Appropriate tourists behavior 14

หมู่เกาะแสมสาร 9 หมู่เกาะ

Sarn nine islands of the archipelago 18

การเดินทาง

Transportation 19

แนวปะการังรอบเกาะแสมสาร

Coral reefes at koh Samae-sarn 27

คู่มือจำแนกสิ่งมีชีวิตทรัพยากรชีวภาพเกาะแสมสาร

32

หน่วยงานและเบอร์โทรศัพท์

Agencies and Telephone Numbers 43

ปลิงดำ

ปูตัวแบน

ปูใบ้ตาแดง

ปูใบ้หลังเต่าแดง

แมลงสาบทะเล

ลึนทะเล

ไส้เดือนทะเล

หอยนางรม

หอนดอกไม้

หอนตัวแบน

หอยกงเกวียน

หอยแครงหิน

หอยตาวัว และ dove snail

หอยนมหนู

หอยเบี้ยควาย

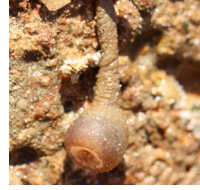
นาตทะเล...

Cardita shell

dove snail

ดอกไม้ทะเล

ปะการังเขากวาง

ปะการังโหนด

ปะการังรังผึ้ง

ปะการังเห็ด

ฟองน้ำเคลือบสีดำ

ฟองน้ำเคลือบสีม่วง

ฟองน้ำฝังตัวในหินปูนสีดำ

ฟองน้ำยึดหยุ่นสีดำ

ฟองน้ำสีน้ำตาล

สาหร่ายเห็ดหูหนู

หญ้าคาทะเล

ปลาบู่

เกาะแสมสาร

หมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี เป็นหมู่เกาะที่อยู่นอกสุดของอ่าวไทยตอนบน ตั้งอยู่ทางด้านทิศใต้ของอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วยเกาะต่างๆรวมทั้งสิ้น 9 เกาะ ได้แก่ เกาะแสมสาร เกาะแรด เกาะฉางเกลือ เกาะโรงโชน เกาะโรงหนัง เกาะจวง เกาะจาน เกาะขาม และเกาะปลาหมึก ในอดีตหมู่เกาะแสมสารเป็นที่พักและทำขนส่งสัตว์ทะเลของเรือประมงและเรือเดินทะเลและเคยมีชาวประมงอาศัยอยู่ตามเกาะต่างๆหลายแห่ง แต่ปัจจุบันเกาะทุกเกาะอยู่ในความดูแลของกองทัพเรือ ในปี พ.ศ. 2541 กองทัพเรือเข้าสนองพระราชดำริโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (โครงการ อพ.สธ.) และได้ขึ้นถมเกล้าฯ ถวายการใช้พื้นที่เกาะแสมสารและเกาะข้างเคียงรวม 9 เกาะเป็นพื้นที่ปกป้องพันธุกรรมพืชทางทะเลของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ โดยมีการพัฒนาพื้นที่เป็นแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพของเกาะในทะเลและจัดทำพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย โดยอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการ กองทัพเรือ สำหรับมหาวิทยาลัยบูรพาเป็นหนึ่งในหน่วยงานที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริโดยเป็นคณะปฏิบัติการวิทยาการซึ่งทำหน้าที่ในการสำรวจทรัพยากรชีวภาพทางทะเลตามพระราชวินิจฉัยที่ทรงพระราชทานไว้ในการเรียนรู้ตั้งแต่ยอดเขาจดถึงใต้ทะเล นับตั้งแต่ปีที่เริ่มต้นการดำเนินงานจวบจนกระทั่งปัจจุบัน ได้มีการสะสมองค์ความรู้ทรัพยากรชีวภาพมากมายทั้งความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเล นิเวศวิทยา ตลอดจนการอนุรักษ์และการฟื้นฟู แต่อย่างไรก็ตามองค์ความรู้ต่างๆเหล่านี้ยังไม่ได้มีการพัฒนาเพื่อใช้ประโยชน์ในเชิงการเป็นแหล่งเรียนรู้ทางทะเลและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากนัก ดังนั้นการพัฒน่องค์ความรู้จากฐานทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรีเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งและผลจากการวิจัยและพัฒนาี้จะเป็นประโยชน์มากต่อการจัดการองค์ความรู้ความหลากหลายทางชีวภาพทรัพยากรชายฝั่ง การท่องเที่ยว และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย

หอยนางรมปากจีบ

หอยนางรมใหญ่

หอยน้ำพริก

หอยเบี้ยเขียวท้องเหลือง

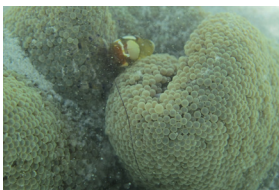
หอยหนอน

หอยหมวกเจ้ากอบหยัก

หอยหัวใจ

หอยจาวมะพร้าว

หอยเฉลียบ

รังไข่หอยสังข์ชิวาน

ลึนทะเล

สาหร่ายพุ่ม

ไส้เดือนทะเล

หนอนลูกไคค

หมึกสาย

หอยกงเกวียน

หอยกระต่าย

หอยกระปุก

หอยขี้ต่าปุม

หอยขี้นก

หอยแครงหิน

หอยจอบ

หอยจาวมะพร้าว

หอยเฉลียบ

ตั้งอยู่ริมทะเลบริเวณเขาหมาจอตำบลแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ในจุดที่ตรงข้ามเกาะแสมสาร มีอาณาบริเวณ 16 ไร่ สิ่งก่อสร้างมีลักษณะเป็นอาคารไต่ระดับเขาถึงยอดเขาเพื่อให้มองเห็นทัศนียภาพมุมกว้าง โกล และความลึกของทะเลโดยมุ่งที่จะให้ผู้ชมเห็นความงดงามของท้องทะเล แล้วเกิดจินตนาการและความปิติที่จะรักษาทรัพยากรธรรมชาติไว้ตามแนวพระราชดำริฯ สำหรับเนื้อหาการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์รวมทั้งสวนพฤกษศาสตร์และเส้นทางศึกษาธรรมชาติ บนเกาะแสมสารจะประมวลมาจากผลการสำรวจเกาะต่าง ๆ ในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ที่กองทัพเรือได้ดำเนินการตามแนวทางพระราชทานที่ว่า“ให้สำรวจตั้งแต่ยอดเขาถึงใต้ทะเล”โดยคณะปฏิบัติงานวิทยาการหรือคณะนักวิชาการหลายสาขาจากหลายสถาบันที่อุทิศตนอาสาสมัครเข้ามาปฏิบัติงานร่วมในโครงการฯ ได้นำตัวอย่างและงานวิจัยในเรื่องพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ดิน หิน แร่มาจัดแสดงและต่อไปจะมีการปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมในโอกาสที่เหมาะสม

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism)

Ecotourism หรือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง “การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน”

จากลักษณะดังกล่าวจึงมีสิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจเพิ่มเติม ดังนี้

- การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่แตกต่างจากการท่องเที่ยวแบบปกติหรือแบบประเพณีนิยม ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเป็นหลักและเน้นการส่งเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ
- การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่ใช่สิ่งตรงกันข้ามกับการท่องเที่ยวแบบคนละใหญ่(Mass tourism) เพราะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ได้ถูกจำกัดที่ขนาดของการท่องเที่ยว แต่จำกัดที่รูปแบบกิจกรรมและขนาดที่เหมาะสมกับพื้นที่นักท่องเที่ยวกลุ่มเล็ก สามารถทำลายสิ่งแวดล้อมได้เช่นเดียวกันหรือมากกว่านักท่องเที่ยวคนละใหญ่ หากปราศจากการจัดการที่ดี การจัดการกับการท่องเที่ยวคนละใหญ่ในทิศทางและภายใต้รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ จัดเป็น Mass ecotourism
- การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่จำเป็นต้องเป็นการจัดการที่ง่าย ๆ ราคาถูก มีรูปแบบการท่องเที่ยว ที่ยากลำบาก มีรายได้จากการท่องเที่ยวน้อย เพียงแต่มีการจัดการที่ดี มีการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ มีการประสานความเข้าใจกับนักท่องเที่ยว และให้ประโยชน์ที่เหมาะสมตามความคาดหวังของนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอาจตอบสนองนักท่องเที่ยวได้ทุกกลุ่ม ทุกระดับ และมีรายได้สูงได้เช่นกัน
- การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ให้ความสำคัญในการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกมากกว่า การให้ความพึงพอใจอย่างไม่มีขอบเขตของนักท่องเที่ยว ดังนั้นจึงเป็นการท่องเที่ยวที่ต้องมีการประสานความเข้าใจกันอย่างเหมาะสมตลอดกระบวนการ

นาถนน้ำบ้าน...

Chama shell

ปลิงดำ

ปลิงน้ำตาล

ปากกาทะเล

ปูก้ามยาว

ปูลม

ปูเสฉวน

ปูหิน

ปูหิน1

พรมทะเล

เพรียงหิน

ฟองน้ำตัวสีดำ

ฟองน้ำท่อสีเหลือง

ฟองน้ำไฟ

เม่นดำนามยาว

หอยครองแครง

หอยแครงหิน

หอยเฉลียบ

หอยเฉลียบใหญ่

หอยตะโกรม

หอยตาวัว

หอยนางรมปากจีบ

หอยมะระ

หอยหนอน

หอยหมวกเจ๊กเล็ก

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีหลักการสำคัญ ดังนี้

- เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ทำให้สภาพแวดล้อมเกิดความเสื่อมโทรม
- ก่อให้เกิดประโยชน์ระยะยาวต่อทรัพยากรชุมชนในท้องถิ่นและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยรายได้ส่วนหนึ่งควรย้อนกลับไปสู่การอนุรักษ์
- จัดประสบการณ์ให้การศึกษาด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม สภาพสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นแก่นักท่องเที่ยว โดยควรสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรมและพฤติกรรมของตนเองต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว
- การสร้างหรือการจัดการใดๆ ควรยอมรับข้อจำกัดที่ดำรงอยู่ของสภาพแหล่งท่องเที่ยวหากต้องมีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงควรเป็นไปเพื่อพัฒนาทัศนียภาพของท้องถิ่น การลงทุนทางด้านการท่องเที่ยวควรมุ่งเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจและกิจกรรมกิจกรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่น
- ควรให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนา ทั้งการวางแผนตัดสินใจ ดำเนินการ และการควบคุม มิใช่ปล่อยให้พวกเขาเป็นเพียงเป้าหมายของการท่องเที่ยว และยอมให้บุคคลภายนอกมาคิดและตัดสินใจเพียงฝ่ายเดียวเพราะทิศทางจะไม่ใช่ไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง
- ควรมีการจัดทำธุรกิจที่ถูกต้อง เหมาะสม มีมัคคุเทศก์ที่มีความรู้เรื่องระบบนิเวศ และวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างแท้จริง
- มีการจัดการและควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและไม่เกิดขีดความสามารถที่ชุมชนในท้องถิ่น และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวจะรองรับได้

หาดเทียน...

ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของเกาะเสมสาร ชายหาดมีความยาวทอดตัวจากทิศเหนือลงสู่ทิศใต้ลักษณะของหาดเป็นชายหาดหินสลับกับหาดทรายและหาดกรวด เขตน้ำขึ้นน้ำลงเป็นพื้นที่ราบกว้างมากและมีแอ่งน้ำขัง (Lagoon) ขนาดใหญ่ ชายหาด

ยังเป็นแหล่งสาหร่ายทะเลกลุ่มต่าง ๆ สิ่งมีชีวิตที่พบมีความหลากหลายมาก เช่น ปลิงทะเล ฟองน้ำทะเล เม่นทะเล หอยทะเล ปลาทะเลในแอ่งน้ำขัง ด้านหน้าหาดมีแนวปะการังที่มีความลาดชันน้อยและมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสำหรับการดำน้ำแบบผิวน้ำ ดังนั้นหาดเทียนจึงมีความเหมาะสมมากในการทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติเพื่อเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลในเขตน้ำขึ้นน้ำลงของหาดหินและหาดทรายและแนวปะการังน้ำตื้น

นาตดูกลม...

ปลิงทะเลสีน้ำตาลจุดขาว

ปูใบ้

ปูใบ้ตาแดง

ปูเสฉวน

ปูแสมหิน

เพรียงหิน

ลิ้นทะเล

สาหร่ายเห็ดหูหนู

ไส้เดือนทะเลและฟองน้ำก้อนหิน

หนอนท่อ

หอยกงเกวียน

หอยกระปุก

หอยขี้ต่า

หอยขี้ต่าผิวเรียบ

หอยขี้ต่า

หอยกงเกวียน

หอยขี้นก

หอยจอบ

หอยเฉลียบ

หอยตาวัว

หอยทรายขาว

หอยนมสาว

หอยนางรมปากจیب

หอยน้ำพริก

หอยมวนพลุ

หอยมะระ

หอยมือเสือ

หอยเสียบ

หอยหมวกเจ็กขอบหยัก

หอยหัวใจ

หาดลูกกลม...

ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะแสมสาร ที่มาของชื่อหาดมาจากเมล็ดพันธุ์ของหญ้าลอยลมที่มีขึ้นอยู่มากบริเวณชายหาดแห่งนี้เมื่อเมล็ดพันธุ์ของหญ้าหลุดจากขั้วก็จะลอยตามลมไปตามชายหาดเรียกว่า “ลูกกลม”

ลักษณะของหาดเป็นชายหาดทรายทอดยาวในแนวเหนือใต้ไปจนจรดภูเขาซึ่งเป็นหาดกรวดมนเหล่านี้ถูกการกระทำของคลื่นพัดไปมาจนมีความมนกลม ชายหาดบริเวณหาดลูกกลมมีความละเอียดมากและขาวสะอาด ด้านหน้าหาดเป็นแนวเกาะรังที่มีความลาดชันน้อย มีร่องน้ำแคบ ๆ ขวางกันก่อนที่จะไปถึงเกาะปลาหมึกที่มีแนวปะการังน้ำตื้นค่อนข้างสมบูรณ์ เขตน้ำขึ้นน้ำลงบริเวณหาดทรายของหาดหินทางทิศเหนือเป็นหินเชิงเขาทอดยาวลงไปจรดทะเล บริเวณนี้มีหอนางรมเจริญขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก หาดหินและแนวเกาะรังทางทิศใต้เป็นแนวปะการังที่มีรูปทรงการเจริญแบบก้อนเป็นชนิดเด่น และมีสาหร่ายเจริญอยู่ปะปนกับปะการัง หาดลูกกลมนักท่องเที่ยวสามารถศึกษาเส้นทางศึกษาธรรมชาติเพื่อเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลในเขตน้ำขึ้นน้ำลงของหาดหินหาดกรวดมนและแนวปะการังน้ำตื้นส่วนเกาะปลาหมึกเป็นแหล่งดำน้ำและเรียนรู้แนวปะการังน้ำตื้น

หาดหน้าบ้าน...

ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของเกาะแสมสาร ชายหาดเคยมีชุมชนตั้งถิ่นฐานอยู่ในอดีต ชายหาดนี้จึงมีความสำคัญในทางจิตวิญญาณของผู้คนท้องถิ่นที่เคยตั้งรกรากอยู่ที่เกาะแสมสาร ลักษณะของหาดเป็นชายหาดหาดทรายทอดยาวไปจนจรด

ภูเขาทางทิศตะวันตก ซึ่งเป็นหาดกรวดต่อเนื่องกับหาดหินเชิงเขา เขตน้ำขึ้นน้ำลงในส่วนที่เป็นชุมชนแคบและขยายออกกว้างขึ้นลงของน้ำทะเล รวมทั้งเมื่อน้ำลงจะพบสันทรายกั้นพื้นที่ทิศตะวันออกและทิศตะวันตกกลายเป็น“ทะเลแหวก”ที่น่าสนใจ สิ่งมีชีวิตที่พบมีความหลากหลายพอสมควรและมีลักษณะเด่นตรงบริเวณหาดกรวดที่มีชุมชนของหอยฉลิว (Isognomon spp.) และหอยจอบ (Pinna sp.) และฟองน้ำ ถั่วสีดำ (Spongia sp.) หาดหน้าบ้านเป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติ เพื่อเรียนรู้ทรัพยากรชีวภาพทางทะเลในเขตนี้น้ำลงของหาดกรวดและหาดทรายบริเวณทะเลแหวก

นาถเทีจน...

ปะการังโจด

ฟองน้ำก้อนหินสีเทา

ฟองน้ำเคลือบบางสีน้ำตาล

ฟองน้ำเคลือบสีม่วง

ฟองน้ำถั่วสีดำ

ฟองน้ำท่อพุ่มสีแดง

ฟองน้ำท่อพุ่มสีแดง1

ฟองน้ำนิ้วมือสีเขียว

ฟองน้ำฝิ่งตัวในหินปูนสีดำ

ฟองน้ำฝิ่งตัวสีดำ

ฟองน้ำฝิ่งตัวสีส้ม

ฟองน้ำไฟ

ฟองน้ำลูกกอล์ฟ

ฟองน้ำลูกกอล์ฟ1

สาหร่ายทุ่น

คู่มือจำแนกสิ่ง

มีชีวิตที่พบบนบก

ชีวภาพ

เกาะ = แสมสาร

นาถเทษ...

ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของเกาะ
แสมสารที่มาของชื่อหาดมาจากชาย
หาดแห่งนี้มีต้นเตยทะเลขึ้นอยู่
ลักษณะของหาดเป็นชายหาด หาด
ทรายทอดยาวในแนวเหนือใต้ไปจน
จรดภูเขาที่ขนาบทั้งสองด้าน
ทำให้มีลักษณะเป็นอ่าวค่อนข้าง

ลึก การเดินทางมายังอ่าวหาดเตยนี้ยังไม่ค่อยสะดวกเนื่องจากเป็นทางลูกรังและผ่าน
เนินเขาสูงชันแต่มีทัศนียภาพที่สวยงาม หาดเตยค่อนข้างเงียบสงบและมีรายงานว่า
เต่าทะเลมักจะขึ้นมาวางไข่ ณ ชายหาดแห่งนี้ ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจในการศึกษา
ธรรมชาติของเต่าทะเล ลักษณะชายหาดคล้ายกับหาดลูกลมที่ทางทิศเหนือเป็นหาด
หินที่เป็นหินภูเขาและทางทิศใต้เป็นหาดกรวดมนต่อเนื่องกับหาดหินที่มีลักษณะ
พิเศษคือ มีซากปะการังขนาดใหญ่แทรกตัวกับหมู่หินภูเขาของเกาะ ซากปะการัง
เหล่านี้ถูกคลื่นลมทะเลกัดเซาะทางด้านล่างทำให้มองดูคล้ายกับโต๊ะหินปะการังที่เป็น
แหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ทะเล ชายหาดทรายของหาดเตยขาวสะอาดและละเอียด
มากหาดมีความกว้างและไม่ลาดชันมากเหมาะสำหรับการเล่นน้ำ

พฤติกรรมที่เนมาะสม ของนักท่องเที่ยว

ดำน้ำ (ดำผิวน้ำและดำน้ำลึก)

สิ่งที่ควรปฏิบัติ : ศึกษาการใช้อุปกรณ์ให้ชำนาญก่อนเข้าไปในแนวปะการัง
ควบคุมการลอยตัวของท่านให้เหมาะสม
ดำน้ำในเวลาที่มิมีแสงเพียงพอ
จอดเรือโดยผูกกับทุ่นสำหรับจอดเรือ

สิ่งที่ไม่สมควรปฏิบัติ : ห้าม จับ หัก หรือเหยียบย่ำบนก้อนปะการัง
หลีกเลี่ยงการดำน้ำขณะน้ำลง ดำหรือว่ายน้ำเข้าไปในบริเวณน้ำตื้น
ห้ามทิ้งขยะลงบนชายหาด หรือในทะเล
ห้ามเก็บปะการัง เศษซากปะการัง เปลือกหอย หรือสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ
ห้ามซื้อสิ่งของที่ผลิตจากสิ่งมีชีวิตในทะเล

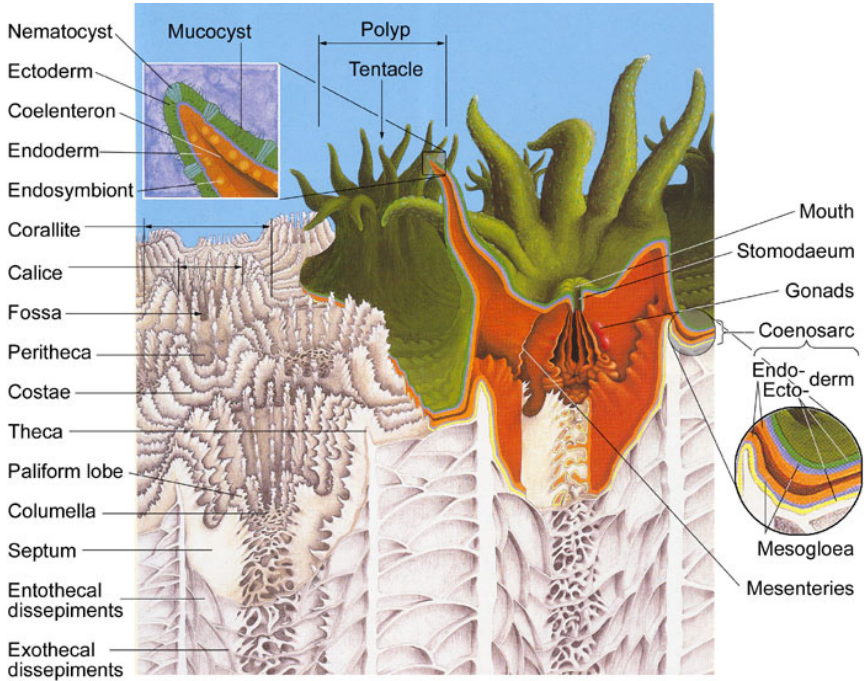
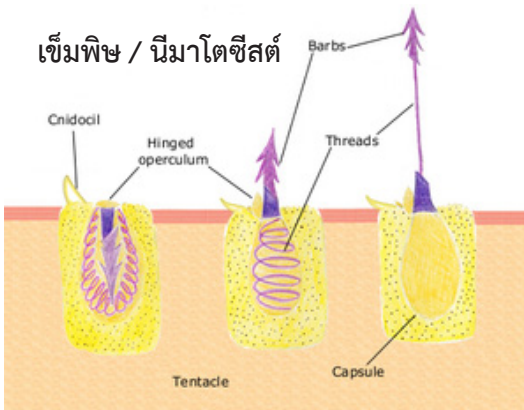

Fig.2.3: Schematic diagram of the major anatomical elements of the basic skeletal features of scleractinian corals. (modified after Veron, 1986)

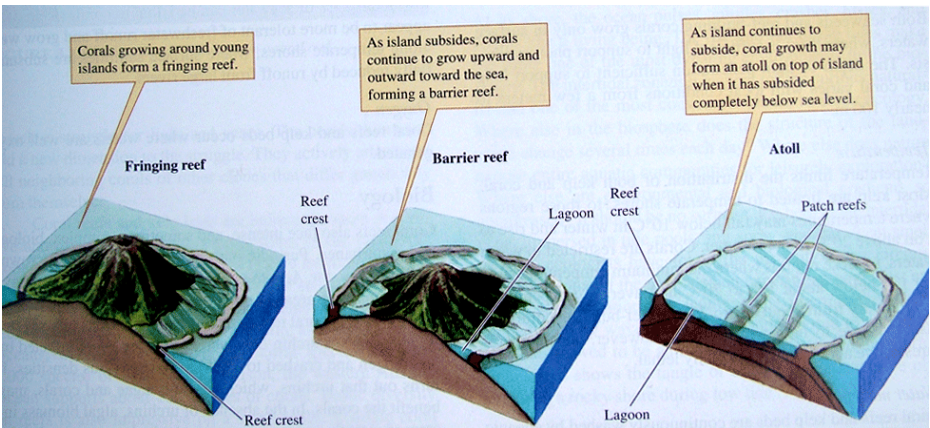
โครงสร้างทั่วไปของปะการังประกอบด้วยส่วนที่เป็นเนื้อเยื่อและโครงร่างหินปูน

การกินอาหารโดยใช้เข็มพิษ
หรือนีมาโตซิสต์

ปะการังเป็นสัตว์ทะเลที่ไม่มีกระดูกสันหลังชนิดหนึ่งอยู่ในไฟลัม Cnidaria มี ญาติห่าง ๆ คือ ไฮดรา ปะการังไฟ (Hydrozoa) และแมงกะพรุน (Schyphozoa) ส่วนปะการังแข็งเป็นสมาชิกกลุ่มใหญ่ใน Cnidaria มีญาติใกล้เคียงกัน เช่น ดอกไม้ทะเล ปะการังอ่อน และกัลปังหา ปะการังมักอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งเป็นการอยู่ร่วมกันของ สิ่งมีชีวิตแต่ละตัวนับร้อยนับพัน แต่ละตัวเรียกว่าโพลิปอยู่รวมกันโคโลนี แต่ละโพลิป (Polyp) จะมีปากและมีหนวดหรือเทินทาเคิล (Tentacle) ล้อมรอบปาก โพลิป ใช้ หนวดเพื่อป้องกันตัวและจับสิ่งมีชีวิตเล็ก ๆ เป็นอาหารและกำจัดเศษอาหาร อาหาร จะผ่านทางปากเข้าไปในส่วนท้อง เมื่ออาหารถูกย่อยและดูดซึมแล้วของเสียที่เกิดขึ้น จะถูกขับออกทางช่องปากปะการังแข็งหรือปะการังน้ำตื้น ที่มีการสร้างบ้านเป็น โครงสร้างหินปูนสามารถทำให้เกิดเป็นแนวปะการังขึ้นได้นั้นเป็นสัตว์ในกลุ่มไนดาเรีย เพียงชนิดหนึ่งเท่านั้น

ในแนวปะการังยังมีปะการังอ่อน ปะการังไฟ ปะการังสีน้ำเงิน กัลปังหาและญาติ ๆ ของปะการังแข็งอีกหลายชนิด

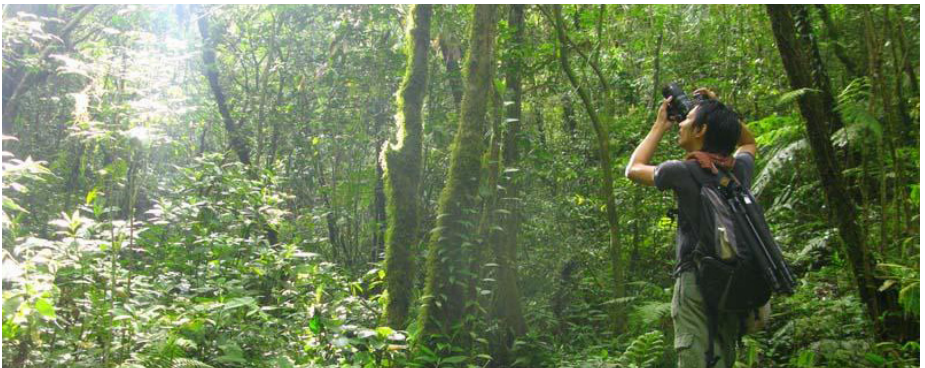
แนวปะการังทั้ง 3 แบบ ที่สามารถพบได้ทั่วโลก

(There are three main types of coral reefs found around the world)

เดินป่า

สิ่งที่ควรปฏิบัติ : ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทาง ระยะทางและความยากง่าย-
ของเส้นทางก่อนออกสำรวจ
สอบถามคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ทหารของเกาะเกี่ยวกับความซับซ้อนของเส้นทาง
ปฏิบัติตามข้อกำหนดของเกาะแสมสารอย่างเคร่งครัด

สิ่งที่ไม่สมควรปฏิบัติ : ห้ามเก็บดอกไม้ ก้อนหิน หรือวัสดุอื่นใดที่มีอยู่ในธรรมชาติ
ห้ามทำลายหรือขีดเขียนข้อความลงบนต้นไม้ ก้อนหิน หรือวัสดุต่าง ๆ ที่มีอยู่ในป่า
ห้ามส่งเสียงดัง
ห้ามทิ้งขยะ นำขยะทุกชิ้นที่คุณนำเข้าไปออกมากับคุณด้วย

พายเรือแคนู

สิ่งที่ควรปฏิบัติ : ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางก่อนการการเดินทาง
ศึกษาการใช้อุปกรณ์ทุกอย่างที่ต้องใช้
ตรวจสอบอุปกรณ์ทุกชิ้นก่อนการ
สวมเสื้อชูชีพเพื่อความปลอดภัยของตัวเอง
ใช้เส้นทางที่กำหนดไว้เท่านั้น

สิ่งที่ไม่สมควรปฏิบัติ : ห้ามส่งเสียงดัง
ห้ามทิ้งขยะลงน้ำ

ลักษณะของแนวปะการังหิน
ฝั่ง (Fringing reef)

กลุ่มปะการังบนพื้นทราย
(Patch reef)

กลุ่มปะการังบนโขดหิน
(Coral communities on
rocky coasts)

แนวปล่องกัลปังหาและปะการัง
อ่อน
(Sea fan and soft coral
communities)

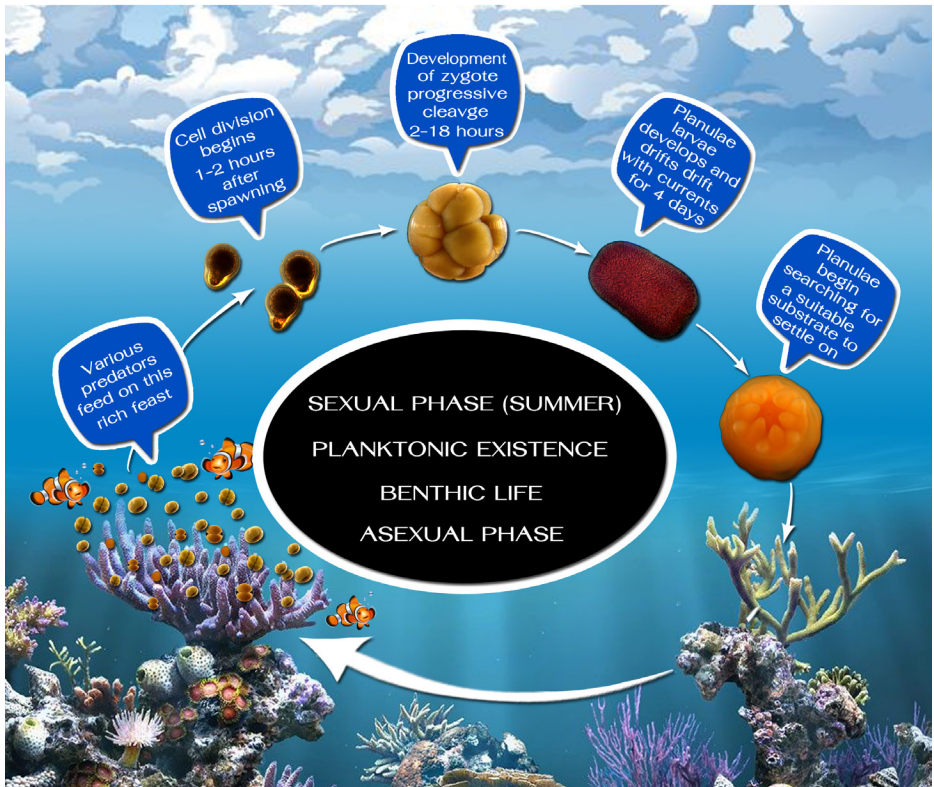

แนวปะการังน้ำตื้น

แนวปะการังที่พบทั่วไปที่บริเวณเกาะแสมสาร เป็นลักษณะเดียวกับแนวปะการังที่พบทั่วไปในน่านน้ำไทย คือเป็นแนวริมฝั่งหรือที่เรียกว่า Fringing reef เป็นแนวปะการังแบบหนึ่งใน 3 แบบ ที่พบทั่วไปในโลก

แนวปะการังอีก 2 แบบ ได้แก่

1. แนวปะการังแบบกำแพง หรือ barrier reef เป็นแนวปะการังขนาดใหญ่ที่อยู่ห่างจากฝั่งทวีป โดยมีร่องน้ำลึกกั้นระหว่างชายฝั่งกับแนวปะการัง
2. เกาะปะการังที่อยู่ในน้ำลึกกลางมหาสมุทร ซึ่งมีรูปร่างเป็นวงแหวนหรือเกือบวงแหวนภายในเป็นแอ่งน้ำตื้นล้อมรอบด้วยปะการังที่เรียกว่า atoll แนวปะการังทั้ง 2 แบบนี้ไม่พบในน่านน้ำไทย

ชั้นจักรยานรอบเกาะสมสา

สิ่งที่ควรปฏิบัติ : ศึกษาข้อมูลเส้นทางก่อนออกเดินทาง

สิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ : ห้ามออกนอกเส้นทาง

ห้ามปั่นจักรยานเข้าไปในบริเวณที่มีความสำคัญ

ห้ามทิ้งขยะลงเส้นทางการเดินทาง

เกาะปลาหมึก ▶

▶
เกาะขาม

▶
เกาะแรด

▶
เกาะฉางเกลือ

◀
เกาะโรงโขน

◀
เกาะโรงหนัง

▶
เกาะจวง

▶
เกาะจาน

หมู่เกาะแสมสาร
9
หมู่เกาะ

แนวปะการังรอบ เกาะเสม็ดสาร

Coral reefes at
Koh Samae-sarn

วราสินธ์ รีสอร์ท สัตหีบ

8/17 หมู่ 4 แสมสาร สัตหีบ จ.ชลบุรี 20180

Tel. 081-7627620 , 038-431157

บ้านสัตหีบ ชายทะเล

311/6-8 หมู่1 ถนนสุขุมวิท ตำบลสัตหีบ อำเภอสัตหีบ ชลบุรี 20180

เบอร์โทรศัพท์ : 038439304

วิลล่า บุรารัตน์ สัตหีบ

168 ถนนสุขุมวิท ตำบลบางเสร่ อำเภอสัตหีบ ชลบุรี 20250

เบอร์โทรศัพท์ : 0852754099

บางเสร่พูลวิลล่า รีสอร์ท แอนด์ สปา สัตหีบ

114 ตำบลบางเสร่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี 20250

เบอร์โทรศัพท์ : 082-2033268 หรือ 081-7237318

บ้านบอไบไม้

บ้านสวนมีสุข 188/23 ม.8 ต.บางเสร่ อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี 20180

เบอร์ติดต่อโทรศัพท์ : 081-8624526

ภู-ชฎา รีสอร์ท บาย เดอะ ซี

256 หมู่ 4 ต.นาจอมเทียน อ.สัตหีบ, นาจอมเทียน, พัทยา, ประเทศไทย 20250

เบอร์โทรศัพท์ : 0-3823-5646, 0-3823-5870-8

มารีนรีสอร์ท

อาคาร ค่าयरมหลวงชุมพร ถนนสุขุมวิท ตำบลสัตหีบ

อำเภอสัตหีบ ชลบุรี 20180

เบอร์โทรศัพท์ : 0814986607 , 038334188

ชันเช็ต วิลเลจ บีช รีสอร์ท สัตหีบ

89/5 หมู่ 8 หาดตะวันรอน ซอยนาจอมเทียน 52 ถนนสุขุมวิท

กิโลเมตร 162.5 ตำบลนาจอมเทียน อำเภอสัตหีบ จังหวัด

ชลบุรี 20250

เบอร์โทรศัพท์ : 038 237 979 - 80, 038 237 940

9 ที่พักผ่อน...

วิธีเดินทางไปพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา เกาะและทะเลไทย....

- จากกรุงเทพฯ ใช้เส้นทางมอเตอร์เวย์ (7) หรือทางพิเศษบูรพาวิถี(บางนา-ชลบุรี) ผ่านพัทยา มุ่งหน้าสัตหีบ
- ใช้เส้นทางสุขุมวิท(3)ไปเรื่อยๆ จนถึงแยกเข้าอ.สัตหีบ ให้โค้งซ้ายไปตามสุขุมวิท ไม่ต้องตรงเข้าตัว อ.สัตหีบ
- ขับมาประมาณ 6 กม. จะเห็น พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทางขวาก็ฝั่งของถนน
- ขับตรงเข้ามาประมาณ 2 กม. ข้ามทางรถไฟ แล้วจะเจอถนนใหญ่(3126) ให้เลี้ยวขวา
- ขับมาอีก 100 เมตร เลี้ยวซ้าย ไปที่บ้านช่องแสมสาร
- ขับมาอีกประมาณ 6 กม. มีป้ายบอกชัดเจน
- หากไม่เข้าทางซอยข้างๆ พระบรมราชานุสาวรีย์ฯ สามารถไปเข้าได้ตรง “แยก กม.10” แต่จะอ้อมกว่าประมาณ 7 กม.

เกาะแสมสาร อยู่ในเขต อ. สัตหีบ จ.ชลบุรี เป็น 1 ใน 9 เกาะในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพฯ อยู่ในความดูแลของกองทัพเรือเกาะแสมสารเปิดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ และท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามแนวทางพระราชดำริของสมเด็จพระเทพฯ เกาะที่ไม่อนุญาตให้ค้างแรม นักท่องเที่ยวสามารถเที่ยวเกาะแสมสารได้แบบ One Day Tour เท่านั้น

...สถานที่บริเวณใกล้เคียง...

โรงพยาบาลศูนย์สิริกิต ชลบุรี

เรือหลวงจักรีนฤเบศร

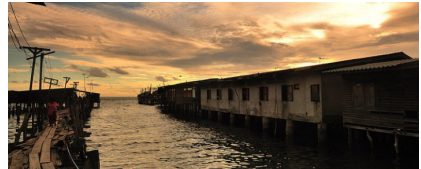
เพอคูล่าฟาร์ม(ฟาร์มปลาการ์ตูน)

หาดน้ำใส

ชุมชนตำบลแสมสาร

อุทยานใต้ทะเลเกาะขาม

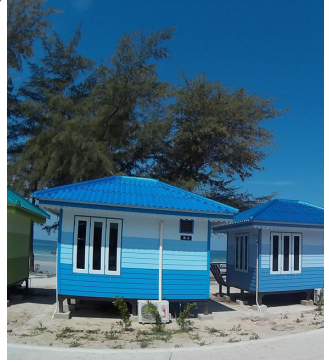
ศูนย์อนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเล

9 ที่พักรีสอร์ท...

ที่พักในสันทิตกะเล บ้านริบรองหาดน้ำใส

หาดน้ำใส เป็นพื้นที่ใช้ประโยชน์ของหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ เปิดให้บริการแก่นักท่องเที่ยวชาวไทยเท่านั้น ให้บริการมาครบ 1 ปี (2558) เป็นหาดที่มีน้ำใสมากราวกับกระจก ทราบละเอียดเป็นหาดลาดไม่ชัน สามารถลงเล่นน้ำได้ค่อนข้างปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ทหารได้วางทุ่นเพื่อเป็นแนวเขตเล่นน้ำ ก็ได้จัดเจ้าหน้าที่ตรวจการณ์ชายหาด เพื่อดูแลความปลอดภัย ในลักษณะ BAY WATCH ถือเป็นสถานที่ท่องเที่ยวในเขตทหาร เปิดเวลา 06.00-18.30 น. ค่าเช่าหาด 10 บาท สำหรับบ้านพักรับรองหาดน้ำใส เป็นกิจการสวัสดิการภายใน หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการ มีวัตถุประสงค์ในการสร้างเพื่อให้การรับรอง ข้าราชการ ครอบครัว ญาติและบุคคลทั่วไป ลักษณะบ้านเป็นบ้านแบบน็อคดาวน์ ตั้งอยู่ริมหาดน้ำใส จำนวน 28 หลัง มีทั้งหมด 3 แบบ ตามขนาดบ้านและจำนวนห้อง

ติดต่อสำรองห้องพักหาดน้ำใส

Facebook : www.facebook.com/namsaibeachresort

Line : Namsaijung

โทรศัพท์ : 038-190155-6 , 0948455005

แผนที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ "เกาะแสมสาร"

เกาะชาม

หาดเตย

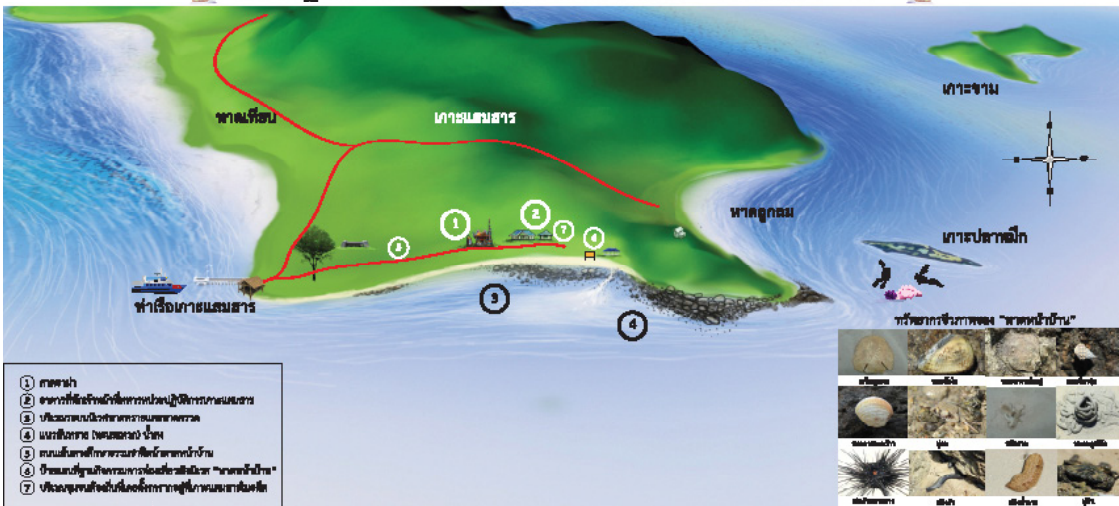
เกาะแสมสาร

หาดเทียน

มสาธ แหล่งเรียนรู้ธรรมชาติวิถีชีวิต"

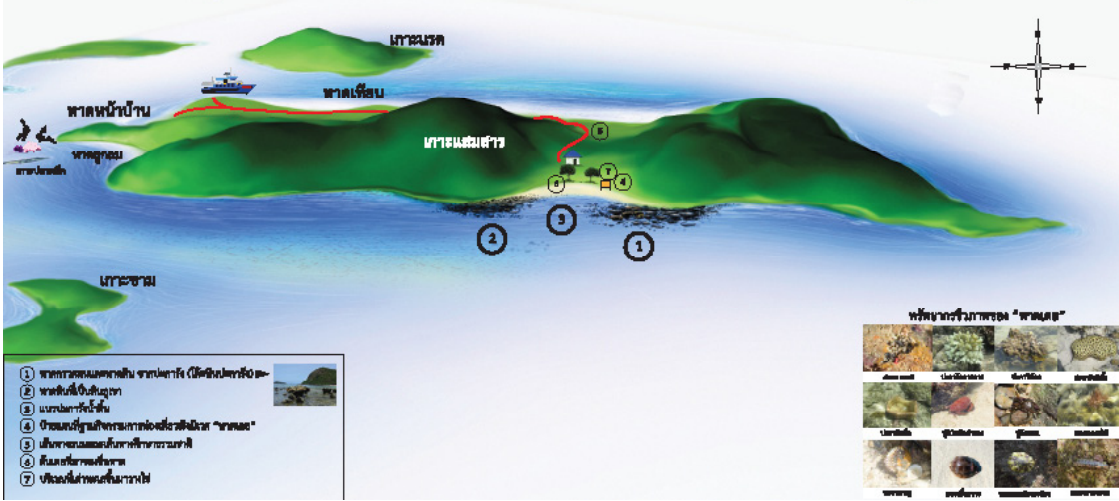
แผนที่ฐานกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ “หาดหน้าบ้าน”

- 1) กอหญ้า
- 2) ซากกิ้งก่าบ้านที่เกาะแสมสาร
- 3) บริเวณถนนบริเวณท่าเรือเกาะแสมสาร
- 4) แนวหินทราย (แนวหาดหน้าบ้าน)
- 5) ต้นไม้ขนาดใหญ่บริเวณหาดหน้าบ้าน
- 6) บริเวณจุดชมวิวกองทัพเรือสัตหีบ “หาดหน้าบ้าน”
- 7) บริเวณจุดชมวิวกองทัพเรือสัตหีบ “หาดหน้าบ้าน”

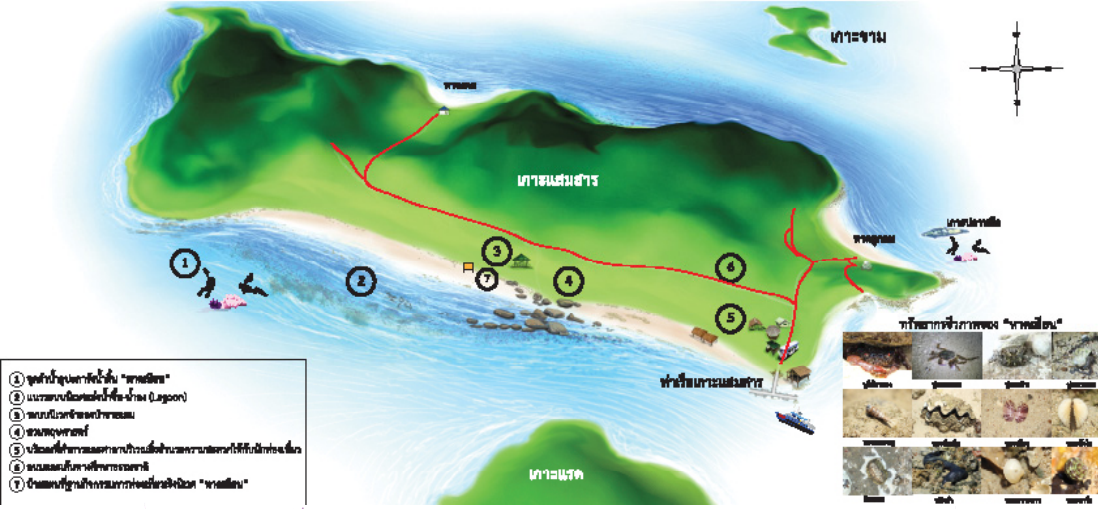

แผนที่ฐานกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ “หาดเคย”

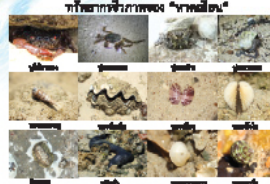

- 1) หาดทรายบนเกาะขาม
- 2) หาดหินที่เกาะขาม
- 3) แนวหินที่เกาะขาม
- 4) บริเวณจุดชมวิวกองทัพเรือสัตหีบ “หาดเคย”
- 5) แนวหินที่เกาะขาม
- 6) หาดทรายบนเกาะขาม
- 7) บริเวณที่ชมวิวกองทัพเรือ

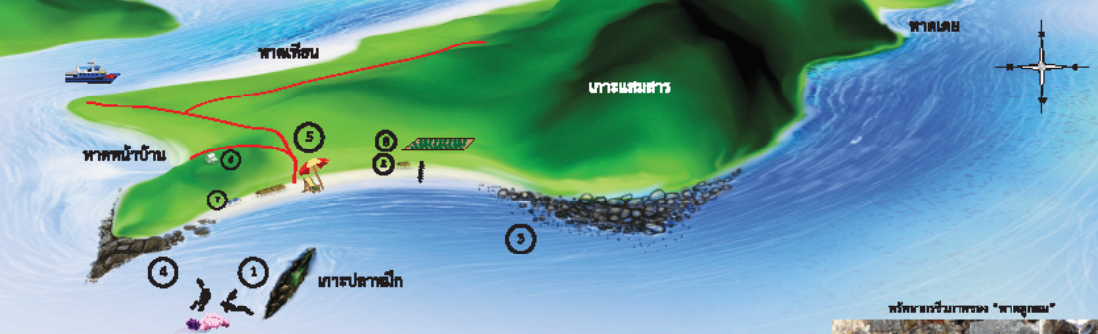
แผนที่ฐานกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ “หาดเทียน”

- ① จุดดำน้ำดูปะการังใต้น้ำ “พาสลิต”
- ② แนวรอบบึงหรือบึงน้ำเค็มป่าตม (Lagoon)
- ③ วนชมบึงป่าตมหรือป่าชาม
- ④ ชมฝูงนกชายฝั่ง
- ⑤ บริเวณที่ใช้ทำอาหารตามากาบาบริเวณที่ดำเนินการเกษตรภายใต้ที่บึงป่าตม
- ⑥ วนชมสวนไม้หายากหรือสวนพฤกษศาสตร์
- ⑦ บ้านชมวิถีฐานกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ “พาสลิต”

แผนที่ฐานกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ “หาดลูกกลม”

- ① จุดดำน้ำดูปะการังใต้น้ำ
- ② ฐานกิจกรรมการปลูกปะการัง
- ③ หาดสวนร่มเงาชายฝั่ง
- ④ หาดหินและสวนนางรอง
- ⑤ วนชมบึงป่าตมหรือสวนพฤกษศาสตร์
- ⑥ ชมสวนป่าตม
- ⑦ บริเวณที่ใช้ทำอาหารตามากาบาบริเวณที่ดำเนินการเกษตรภายใต้ที่บึงป่าตม
- ⑧ บริเวณชมวิถีชุมชนบ้านชามบนบึงน้ำเค็มของสวน รท.ส. ป่าตม

Koh Samae arn

WWW.SAMAEARNISLANDS.COM

Facebook : www.facebook.com/เกาะเสม็ดสาร-koh Samae sarn

คู่มือท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

A handbook for exploring marine life around...

Koh Samae arn

“เกาะเสม็ด
จังหวัดชลบุรี”

แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต

สนับสนุนโดย

สถานการณ์การท่องเที่ยวทางทะเลของนักท่องเที่ยวบริเวณเกาะเสม็ด จังหวัดชลบุรี

Marine tourism situation of tourists at Samae-sarn Island, Chon Buri province

เศรษฐพงษ์ ปุจฉากร^{1*}, สิรินทร เทพมังกร² และ สุเมตต์ ปุจฉากร³

Srethaphong Putchakarn^{1*}, Sirintom Thepmongkorn² and Sumaitt Putchakarn³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลการสำรวจสถานการณ์การท่องเที่ยวทางทะเลของนักท่องเที่ยวบริเวณเกาะเสม็ด จังหวัดชลบุรี ศึกษาโดยใช้การสำรวจนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพในภาคเอกชน และมาจากกรุงเทพมหานคร ส่วนชาวต่างประเทศมาจากทวีปเอเชีย เป็นกลุ่มเพื่อนและครอบครัวที่ไม่เคยมาและชักชวนกัน โดยมีเกาะเสม็ดเป็นจุดหมายปลายทางหลัก เพื่อหลีกเลี่ยงจากความอึดอัดของเมือง โดยคาดหวังจะดำน้ำดูปะการังน้ำตื้น และศึกษาวิถีชีวิตชุมชน ส่วนระดับประสบการณ์ ระดับความแออัดและระดับความพึงพอใจที่ได้รับพบว่า ได้ใกล้ชิดกับความเป็นธรรมชาติสูงมาก ความแออัดรู้สึกปานกลาง มีความพึงพอใจต่อทัศนียภาพความเป็นธรรมชาติ จุดเด่นของพื้นที่ คือ ปะการังน้ำตื้นและสัตว์ใต้ทะเล และจากการสำรวจผลกระทบพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว มีแนวโน้มที่จะสร้างความเสียหายน้อยต่อทรัพยากรและรวบรวมนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆที่อยู่บริเวณเดียวกัน

ABSTRACT

This research presents the results of a survey on the status of marine tourism at Samaesarn Island, Chon Buri. The survey was conducted by random interviews with Thai and foreign tourists. Most Thai tourists have bachelor degree, work in private companies and travel from Bangkok. Most foreign visitors were Asia. Most tourists were in group of friends or family that never came and get away from congestion of the city. The tourists expected to snorkeling and learning community. The experience level, congestion level and the level of satisfaction showed as follows: experience of being close to nature was high level, the congestion was in medium, and tourists satisfied with natural attraction. The survey found that the tourist behavior trend to be not impact to damage the resources and interfere with other tourists.

Key Words: Tourism management, Marine tourism, Tourist satisfaction, Samaesarn island

*Corresponding author; e-mail address: srethaphong@hotmail.com

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

¹Faculty of Humanities and Social Sciences , Nakhon Pathom Rajabhat University ,Muang, Nakhon Pathom 73000

²วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา ต. แสนสุข อ. เมือง จ. ชลบุรี 20131

²International College, Burapha University, Saen Suk, Maung, Chon Buri, 20131

³สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา ตำบลแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี 20131

³Institute of Marine Science, Burapha University, Saen Suk, Maung, Chon Buri, 20131

คำนำ

หมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี เป็นหมู่เกาะที่อยู่นอกสุดของอ่าวไทยตอนบน ตั้งอยู่ทางด้านทิศใต้ของอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วยเกาะต่างๆ รวมทั้งสิ้น 9 เกาะ ได้แก่ เกาะแสมสาร เกาะแรด เกาะฉางเกลือ เกาะโรงโขน เกาะโรงหนัง เกาะจวง เกาะจาน เกาะขาม และเกาะปลาหมึก ในอดีตเกาะแสมสารเป็นที่พักและท่าขนส่งสัตว์ทะเลของเรือประมงและเรือเดินทะเลและเคยมีชาวประมงอาศัยอยู่ตามเกาะต่างๆหลายแห่ง แต่ปัจจุบันเกาะทุกเกาะอยู่ในความดูแลของกองทัพเรือ ในปี พ.ศ. 2541 กองทัพเรือเข้าสนองพระราชดำริโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (โครงการอพ.สธ.) และได้inomเกล้าฯ ถวายการใช้พื้นที่เกาะแสมสารและเกาะข้างเคียงรวม 9 เกาะ เป็นพื้นที่ปกป้องพันธุกรรมพืชทางทะเลของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ โดยมีการพัฒนาพื้นที่เป็นแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพของเกาะในทะเล จัดทำพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทยและเปิดพื้นที่เกาะแสมสารเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางทะเล โดยอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการ กองทัพเรือ สำหรับมหาวิทยาลัยบูรพาเป็นหนึ่งในหน่วยงานที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริโดยเป็นคณะปฏิบัติการวิทยาการ อพ.สธ. ทำหน้าที่ในการสำรวจทรัพยากรชีวภาพทางทะเลตามพระราชวินิจฉัยที่ทรงพระราชทานไว้ในการเรียนรู้ตั้งแต่ยอดเขาจดถึงใต้ทะเล นับตั้งแต่ปีที่เริ่มต้นการดำเนินงานในปี พ.ศ. 2541 จวบจนกระทั่งปัจจุบัน ได้มีการสะสมองค์ความรู้ทรัพยากรชีวภาพมากมายทั้งความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเล นิเวศวิทยา ตลอดจนการอนุรักษ์และการฟื้นฟู ตัวอย่างเช่น สุเมตต์ และคณะ (2547) ได้ทำการสำรวจสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังในบริเวณแนวปะการังตามหมู่เกาะต่างๆและชายฝั่งทะเลในจังหวัดชลบุรี และสุเมตต์ และสุชา (2550) ได้ทำการสำรวจฟองน้ำทะเล บริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี พบฟองน้ำทะเล 24 ชนิด แต่อย่างไรก็ตามองค์ความรู้ต่างๆเหล่านี้ยังไม่ได้มีการพัฒนาเพื่อใช้ประโยชน์ในเชิงการเป็นแหล่งเรียนรู้ทางทะเลและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากนัก ดังนั้นการพัฒนาองค์ความรู้จากฐานทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรีเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งและผลจากการวิจัยและพัฒนานี้จะเป็นประโยชน์มากต่อการจัดการองค์ความรู้ความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรชายฝั่ง การท่องเที่ยว และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับร่างยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนในยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และแผนงานวิจัยกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสถานภาพการท่องเที่ยวทางทะเลของนักท่องเที่ยวบริเวณเกาะแสมสาร ในการประเมินความสามารถในการรองรับด้านต่างๆ และการเสนอแนะแนวทางในการลดผลกระทบอันเนื่องมาจากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในโครงการวิจัยการพัฒนาองค์ความรู้จากฐานทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรีเพื่อพัฒนาเป็นต้นแบบแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

อุปกรณ์หรือวิธีการ

การสำรวจภาคสนามและเก็บตัวอย่างข้อมูลนักท่องเที่ยว

1. พื้นที่ทำการสำรวจคือ เกาะแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ในพื้นที่ปกป้องพันธุกรรมพืชทางทะเลในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (โครงการ อพ.สธ.)

2. การสำรวจในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อเก็บข้อมูลปฐมภูมิในภาคสนาม สัมภาษณ์นักท่องเที่ยวโดยใช้แบบสอบถาม กำหนดจำนวนตัวอย่างของนักท่องเที่ยวสำหรับเก็บข้อมูล จากแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 130 ชุด จำแนกเป็นข้อมูลของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 100 ชุด นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จำนวน 30 ชุด ทำการเก็บข้อมูลในเขตบริการของเกาะเสม็ดสาร ได้แก่ บริเวณหาดเทียน ทิศตะวันออกของเกาะเสม็ดสาร และหาดลูกกลม ทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะเสม็ดสารทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตรวจความสมบูรณ์จากผู้ให้สัมภาษณ์ครบทุกข้อคำถามในแบบสอบถาม ได้ข้อมูลนักท่องเที่ยวชาวไทย 90 ชุด และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 30 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ยและร้อยละ โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลภูมิหลัง รูปแบบการเดินทางและกิจกรรมของนักท่องเที่ยว ตอนที่ 2 ระดับประสบการณ์ ระดับความแออัดและระดับความพึงพอใจที่นักท่องเที่ยวได้รับ และ ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพื้นที่และการจัดการการท่องเที่ยว โดยได้ประยุกต์วิธีการจากคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2548)

ส่วนการสำรวจพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวทำการสุ่มตัวอย่างกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบเจาะจงในจุดท่องเที่ยว ได้แก่ บริเวณหาดเทียน และหาดลูกกลม จำนวน 6 กลุ่มตัวอย่าง จำนวนนักท่องเที่ยวที่ติดตามพฤติกรรม 32 คน และกิจกรรมดำน้ำดูปะการังน้ำตื้น จำนวน 6 กลุ่มตัวอย่าง จำนวนนักท่องเที่ยวที่ติดตามพฤติกรรม 30 คน ทำการสังเกตและบันทึกข้อมูลพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มที่คัดเลือกเป็นตัวอย่างเกี่ยวกับรายละเอียดต่างๆของกิจกรรมที่ทำ

ผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาสถานภาพการท่องเที่ยวทางทะเลของนักท่องเที่ยวบริเวณเกาะเสม็ดสาร

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่มาเยือนหมู่เกาะเสม็ดสาร ต. เสม็ดสาร อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี ภายใต้การดูแลของหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ โดยให้นักท่องเที่ยวได้เข้าเยี่ยมชมและร่วมกิจกรรม นันทนาการที่มีบริการบนเกาะ พบว่ามีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นในแต่ละปีอย่างต่อเนื่อง โดยนักท่องเที่ยวจะนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงเดือนมกราคม-เมษายน ในการดำเนินการวิจัยของโครงการวิจัยนี้ ได้ทำการสำรวจข้อมูลนักท่องเที่ยวเพื่อรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเหตุปัจจัยในการเข้ามาท่องเที่ยวเกาะเสม็ดสาร ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลภูมิหลัง รูปแบบการเดินทางและกิจกรรมของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเยือนเกาะเสม็ดสาร ส่วนใหญ่ร้อยละ 54.4 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย คือ 31 ปี และมีอายุระหว่าง 21-30 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.2 การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 62.2 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 57.8 รายได้อยู่ระหว่าง 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.9 มีรายได้เฉลี่ย 22,100 บาท โดยมีภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพมหานครมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.4 ส่วนใหญ่ร้อยละ 74.5 ไม่เคยมาเกาะเสม็ดสารมาก่อน ส่วนผู้ที่เคยมาเยือนร้อยละ 25.5 เคยมาเยือนจำนวน 1 ครั้งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 71.1 สื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจมาเยือน ได้แก่ คนที่เคยไปมาก่อนพูดต่อกันปากต่อปาก ร้อยละ 42.2 กลุ่มในการเดินทางส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเพื่อน ร้อยละ 53.3 จำนวนสมาชิกในกลุ่มเดินทางมีจำนวนระหว่าง 1-5 คน คิดเป็นร้อยละ 61.1 ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวใช้เวลาในการเดินทางมาถึงเกาะน้อยกว่า 5 ชั่วโมงร้อยละ 60.0 โดยมาเกาะเป็นจุดหมายปลายทางหลัก ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการเดินทางประมาณ 1,700 บาท ส่วนที่เดินทางมากับบริษัททัวร์พบว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ 2,500 บาทต่อคน วัตถุประสงค์หลักในการ

เดินทางมาเยือนเกาะแสมสารเพื่อต้องการหลีกเลี่ยงหนีจากสภาพแวดล้อมที่อึดทึบ แออัดของเมืองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.6 สำหรับกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวคาดหวังว่าจะได้กระทำในเกาะแสมสารมากที่สุด ได้แก่ ดำน้ำดูปะการังน้ำตื้น ร้อยละ 75.6 และได้ประกอบกิจกรรมดำน้ำดูปะการังน้ำตื้นทั้งหมด ร้อยละ 86.7 ส่วนกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวคาดหวังและได้ประกอบกิจกรรมน้อยที่สุด ได้แก่ กิจกรรมการศึกษาวิถีชีวิตชุมชน ร้อยละ 2.2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 60.0 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว 35 ปี และมีอายุระหว่าง 21-30 ปีและอายุระหว่าง 31-40 ปีมากที่สุดเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 43.3 การศึกษาอยู่ในระดับ High school ร้อยละ 60.0 ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 33.3 มาจากทวีปเอเชีย ร้อยละ 50.0 จากทวีปยุโรป ร้อยละ 33.3 และทวีปอเมริกาเหนือ ร้อยละ 16.7 ส่วนใหญ่ ร้อยละ 93.3 ไม่เคยมาเกาะแสมสารมาก่อน ส่วนผู้ที่เคยมาเยือนร้อยละ 33.3 เคยมาเยือนจำนวน 1 ครั้งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.7 สื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจมาเยือนของนักท่องเที่ยว ได้แก่ จากคนที่เคยไปมาก่อน ร้อยละ 60.0 กลุ่มในการเดินทางของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นกลุ่มครอบครัวมากที่สุด ร้อยละ 50.0 จำนวนสมาชิกในกลุ่มเดินทางมีจำนวนระหว่าง 1-5 คนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.7 ส่วนใหญ่แวะแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ก่อนมาเยือนเกาะแสมสาร ร้อยละ 83.3 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการเดินทางประมาณ 3,500 บาท วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาเยือนเกาะแสมสารเพื่อต้องการพักผ่อนร่วมกับเพื่อนๆ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.7 สำหรับกิจกรรมที่คาดหวังว่าจะได้กระทำในเกาะแสมสารมากที่สุด ได้แก่ ดำน้ำดูปะการังน้ำตื้น ร้อยละ 33.3 และการศึกษาวิถีชีวิตชุมชน ร้อยละ 26.7 ส่วนกิจกรรมที่ได้ประกอบจริง ได้แก่ กิจกรรมดำน้ำดูปะการังน้ำตื้นมากที่สุด ร้อยละ 86.7 รองลงมาคือกิจกรรมถ่ายภาพ ร้อยละ 43.3 กิจกรรมเล่นน้ำทะเล ร้อยละ 43.3 ส่วนกิจกรรมที่ได้ประกอบกิจกรรมน้อยที่สุด ได้แก่ กิจกรรมพายเรือคายัคและแคนู คิดเป็นร้อยละ 6.7

ตอนที่ 2 ระดับประสบการณ์ ระดับความแออัดและระดับความพึงพอใจที่นักท่องเที่ยวได้รับ

การวิเคราะห์ระดับของประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับ จำแนกออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง ตามปัจจัยต่างๆ ได้แก่ การได้ใกล้ชิดกับความเป็นธรรมชาติ การได้หลีกเลี่ยงจากความแออัดและเสียงอึดทึบของเมือง การได้หลีกเลี่ยงสภาพชีวิตประจำวัน การได้พึ่งพาตนเอง/ทดสอบความสามารถของตนเอง การได้พบปะกับผู้คนใหม่ๆ การได้พักผ่อนในบรรยากาศที่สงบ ความเป็นอิสระปราศจากการควบคุมความสะดวกรบาย และการพบเห็นผลกระทบที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยเดียวกันกับที่ใช้ในการประเมินประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับตามช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการ นอกจากนี้ระดับความแออัดและระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่ได้รับจากการมาเยือนเกาะแสมสาร แบ่งการจำแนกออกเป็น 3 ระดับเช่นกัน

ผลการวิเคราะห์พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้รับประสบการณ์ในการใกล้ชิดกับความเป็นธรรมชาติในระดับสูงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.0 รองลงมาได้แก่ การหลีกเลี่ยงสภาพชีวิตประจำวัน และความเป็นอิสระที่ปราศจากการควบคุม ร้อยละ 60.0 ส่วนประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับในระดับปานกลาง พบว่านักท่องเที่ยว พบเห็นผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่มากที่สุดซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นซากขยะเกยหาด คิดเป็นร้อยละ 53.3 ส่วนประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับในระดับต่ำได้แก่ ความรู้สึกสะดวกรบาย ร้อยละ 36.7 รองลงมาได้แก่ การได้พบปะกับผู้คนใหม่ๆ ร้อยละ 33.3 ซึ่งประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับสอดคล้องกับลักษณะพื้นที่ของเกาะแสมสารเอง ในส่วนของระดับความแออัดที่นักท่องเที่ยวได้รับ พบว่าส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวรู้สึกแออัดปานกลาง ร้อยละ 50.0 แสดงว่าจำนวนนักท่องเที่ยวในขณะที่นักท่องเที่ยวตอบแบบสอบถามยังไม่ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกแออัดจนไม่สามารถรับได้ ส่วนความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อม

และการจัดการของเกาะแสมสาร พบว่ามีความพึงพอใจต่อทัศนียภาพ ความเป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว การรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว และความพึงพอใจโดยรวมของการมาเยือน ครั้งนี้ในระดับสูงมากที่สุด 3 ลำดับแรก นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ ความเป็นระเบียบโดยรวมของแหล่งท่องเที่ยว และรูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ ในระดับปานกลางมากที่สุด 3 ลำดับแรก และพบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจระดับต่ำ 3 ลำดับแรกต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ การให้ความรู้/คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เรื่องธรรมชาติ และความมีอัธยาศัย ความช่วยเหลือด้านต่างๆ จากเจ้าหน้าที่

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพื้นที่และการจัดการการท่องเที่ยว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น โดยสอบถามถึงสิ่งที่เป็นจุดเด่นหรือเป็นเอกลักษณ์ของเกาะแสมสารแห่งนี้ และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการด้านการท่องเที่ยวของเกาะแสมสาร มีผลการศึกษา ดังนี้ จากผลการวิเคราะห์พบว่า นักท่องเที่ยวทั้งหมด ให้ความคิดเห็นว่าการนั่งรถขึ้นและสัตว์ได้ทะเล เป็นจุดเด่นของพื้นที่มากที่สุด ส่วนความประทับใจนักท่องเที่ยว ให้ความคิดเห็น ว่าสิ่งที่ประทับใจมากที่สุด ได้แก่ ประการังน้ำตื้นเช่นเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 78.6 ประทับใจระดับปานกลางมากที่สุด ได้แก่ สภาพภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 39.3 สัตว์ได้ทะเล คิดเป็นร้อยละ 34.8 ประทับใจระดับน้อยมากที่สุด ได้แก่ ทรัพยากรสัตว์ป่า ร้อยละ 35.3 อาจเนื่องมาจากสาเหตุที่กิจกรรมส่วนใหญ่ไม่เกี่ยวข้องกับการพบเห็นทรัพยากรสัตว์ป่านั้นเอง และสิ่งที่นักท่องเที่ยวไม่ประทับใจเลยมากที่สุด ได้แก่ ทรัพยากรสัตว์ป่า เช่นเดียวกัน

สำหรับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการด้านการท่องเที่ยวของเกาะแสมสาร พบว่านักท่องเที่ยวไทย ให้ความคิดเห็นในสิ่งที่คิดว่าเหมาะสมดีแล้วมากที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ การดูแลรักษาความสะอาดของบริเวณโดยรอบและระบบการกำจัดขยะ คิดเป็นร้อยละ 93.3 การกำจัดขยะโดยรวม คิดเป็นร้อยละ 80.0 การตกแต่งบริเวณโดยรอบ คิดเป็นร้อยละ 76.7 การให้ความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ คิดเป็นร้อยละ 73.3 ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว แผ่นป้าย สัญลักษณ์ และการให้ความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ คิดเป็นร้อยละ 73.3 เท่ากัน ส่วนสิ่งที่ควรปรับปรุงในการให้บริการ ได้แก่ การบริการเที่ยวเรือรับ-ส่ง คิดเป็นร้อยละ 46.7 การบริการอาหาร เครื่องดื่ม คิดเป็นร้อยละ 44.8 การให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 40.0 สภาพพื้นที่และเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติบนบก คิดเป็นร้อยละ 33.3 และห้องน้ำ-สุขา คิดเป็นร้อยละ 30.0

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ให้ความคิดเห็นในสิ่งที่เหมาะสมดีแล้วมากที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ สภาพพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 92.9 การตกแต่งบริเวณโดยรอบ คิดเป็นร้อยละ 91.7 ห้องน้ำ-ห้องสุขา คิดเป็นร้อยละ 86.7 และการต้อนรับของเจ้าหน้าที่ คิดเป็นร้อยละ 81.8 ส่วนสิ่งที่ควรปรับปรุง 5 ลำดับแรก ได้แก่ การบริการอาหารและเครื่องดื่ม คิดเป็นร้อยละ 35.7 เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติบนบก คิดเป็นร้อยละ 33.3 การดูแลรักษาพยาบาลเบื้องต้น คิดเป็นร้อยละ 25.0 การให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่คิดเป็นร้อยละ 21.4 และปริมาณถังขยะในแต่ละจุดท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 15.4

2. ผลการศึกษาลักษณะพฤติกรรมและกิจกรรมท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ลักษณะพฤติกรรมและกิจกรรมท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในเกาะแสมสาร ได้จากการสำรวจพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ซึ่งทำการสุ่มตัวอย่างกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบเจาะจงในจุดท่องเที่ยว ทำการสังเกตและบันทึกข้อมูลพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มที่คัดเลือกเป็นตัวอย่าง เกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำ ระยะเวลาในการประกอบ

กิจกรรมลักษณะพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อเกาะแสมสารและต่อนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ ที่อยู่บริเวณเดียวกัน ข้อมูลได้นำไปใช้ในการประเมิน และการเสนอแนะมาตรการในการลดผลกระทบ อันเนื่องมาจากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

1. กลุ่มจุดท่องเที่ยวชายหาดและระบบนิเวศชายหาด

จากการสังเกตพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในบริเวณชายหาดและเขตน้ำขึ้นน้ำลงของระบบนิเวศชายหาด พบกิจกรรมของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เล่นน้ำทะเล ดำน้ำ พายเรือคายัค เดินเล่น ถ่ายภาพ นอนอาบแดด นั่งเล่น/นั่งพักผ่อน รับประทานอาหาร เล่นทรายหน้าชายหาด เล่นบอลชายหาด โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะประกอบกิจกรรมภายหลังที่กลับจากประกอบกิจกรรมดำน้ำ ส่วนนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้ออกไปดำน้ำ กิจกรรมที่พบจะคล้ายคลึงกัน แต่มีเวลาที่ประกอบกิจกรรมชายหาดเพิ่มมากขึ้น เช่น เดินเล่น นั่งเล่น/นั่งพักผ่อน อ่านหนังสือ เป็นต้น นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จากการสำรวจผลกระทบพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว มีแนวโน้มที่จะสร้างความเสียหายน้อยต่อระบบนิเวศและทรัพยากรและรบกวนนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ ที่อยู่บริเวณเดียวกัน

2. กลุ่มจุดท่องเที่ยวดำน้ำผิวน้ำและเรือท่องเที่ยวของเกาะแสมสาร

เกาะแสมสาร มีแนวปะการังที่สวยงามอยู่โดยรอบเกาะ บางพื้นที่เข้าถึงได้ยาก หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือจึงจัดพื้นที่ให้บริการดำน้ำแบบผิวน้ำ 2 บริเวณคือ หาดเทียน และหาดลูกกลม นักท่องเที่ยวที่มาเยือนส่วนใหญ่จึงไม่พลาดที่จะประกอบกิจกรรมดำน้ำดูปะการังน้ำตื้น ซึ่งเกาะแสมสารเตรียมเรือบริการ หน้ากากดำน้ำและเสื้อชูชีพ บริการแก่นักท่องเที่ยวทั้งสองหาด โดยมีเจ้าหน้าที่ประจำ อธิบายการใช้หน้ากากดำน้ำและฝึกการใช้เบื้องต้นเพื่อความปลอดภัยในการดำน้ำสำหรับนักท่องเที่ยวที่ใช้ไม่เป็น และเตือนให้นักท่องเที่ยวระวังไม่ให้สัมผัสกับปะการัง โดยเวลาเฉลี่ยที่นักท่องเที่ยวดำน้ำแต่ละจุดประมาณ 50 นาที โดยส่วนมากนักท่องเที่ยวลอยตัวดำน้ำเป็นกลุ่ม ส่วนนักท่องเที่ยวว่ายน้ำไม่เป็น จะมีเจ้าหน้าที่คอยดูแล พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ระหว่างดำน้ำดูปะการัง จะดำน้ำกันเป็นกลุ่ม และเมื่อกลับขึ้นบนเรือ นักท่องเที่ยวต่างพูดคุยถึงสิ่งที่ตนเองพบ และสำหรับสิ่งที่นักท่องเที่ยวต่างพูดถึงกันมากที่สุดคือระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่ให้ดำน้ำนั้นน้อยเกินไป จากการบันทึกพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว พบว่า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลอย่างใกล้ชิด แต่ในบริเวณที่น้ำตื้นมากๆ พบว่านักท่องเที่ยวสัมผัสกับปะการังบ้าง ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมักจะถูกจัดให้ไปท่องเที่ยวบริเวณหาดลูกกลมซึ่งมีบรรยากาศเงียบสงบมากกว่า

สรุปและวิจารณ์ผลการศึกษา

จากการสำรวจสถานภาพการท่องเที่ยวทางทะเลของนักท่องเที่ยวบริเวณเกาะแสมสาร พบว่าจากการสำรวจสถานภาพการท่องเที่ยวทางทะเล บริเวณเกาะแสมสาร พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 31 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ย 22,100 บาท มีภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพมหานครมากที่สุด ส่วนใหญ่ไม่เคยมาเกาะแสมสารมาก่อน สื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจมาเยือนเกาะแสมสารคือ การพูดคุยกันปากต่อปาก กลุ่มการเดินทางเป็นกลุ่มเพื่อนมากที่สุด มีจำนวนสมาชิกระหว่าง 1-5 คน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการเดินทาง 1,700 บาท ส่วนบริษัททัวร์พบว่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ 2,500 บาทต่อคน วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาเยือนเกาะแสมสารคือ ต้องการหลีกเลี่ยงสภาพแวดล้อมที่อึกทึก แออัดของเมืองมากที่สุด กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวคาดหวังว่าจะได้กระทำในเกาะแสมสาร

มากที่สุด ได้แก่ ดำน้ำดูปะการังน้ำตื้น นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 35 ปี การศึกษาอยู่ในระดับ High school เป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากทวีปเอเชีย ไม่เคยมาเกาะเสม็ดมาก่อน สื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจมาเยือนเกาะเสม็ดคือ จากคนที่เคยไปมาก่อน กลุ่มในการเดินทางส่วนใหญ่เป็นกลุ่มครอบครัว มีจำนวนสมาชิกระหว่าง 1-5 คน ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวแวะแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ก่อนมาเยือนเกาะเสม็ด ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการเดินทางประมาณ 3,500 บาท วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาเยือนเกาะเสม็ดเพื่อต้องการพักผ่อนร่วมกับเพื่อนๆ กิจกรรมที่คาดหวังว่าจะได้กระทำในเกาะเสม็ดมากที่สุด ได้แก่ ดำน้ำดูปะการังน้ำตื้น และการศึกษาวิถีชีวิตชุมชน

ระดับประสบการณ์ ระดับความแออัดและระดับความพึงพอใจที่ได้รับพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้รับประสบการณ์ในการใกล้ชิดกับความเป็นธรรมชาติในระดับสูงมาก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รู้สึกแออัดปานกลาง นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อทัศนียภาพ ความเป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวและการรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวให้ความเห็นว่า ปะการังน้ำตื้นและสัตว์ใต้ทะเล เป็นจุดเด่นของพื้นที่มากที่สุดและเป็นสิ่งที่ประทับใจมากที่สุด

ความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านการท่องเที่ยวของเกาะเสม็ด พบว่าการดูแลรักษาความสะอาดของบริเวณโดยรอบและระบบการกำจัดขยะคิดว่าเหมาะสมดีแล้วมากที่สุด ส่วนสิ่งที่ควรปรับปรุงในการให้บริการ ได้แก่ การบริการเที่ยวเรือรับ-ส่ง และสภาพพื้นที่ ส่วนผลการศึกษาลักษณะพฤติกรรมและกิจกรรมท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จากการสำรวจไม่พบผลกระทบจากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่จะทำความเสียหายแก่ทรัพยากรหรือรบกวนนักท่องเที่ยวอื่น เพื่อวิเคราะห์ประเมินข้อมูลด้านต่างๆ และวางแผนในการลดผลกระทบอันเนื่องมาจากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

พื้นที่เกาะเสม็ดเป็นที่รู้จักอย่างดี ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวและประกอบกิจกรรมดำน้ำตื้น และความสะดวกสบายของภูมิทัศน์ มีนักท่องเที่ยวมาเยือนเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในช่วงวันหยุดและเทศกาลต่างๆ ก่อให้เกิดปัญหาว่าปัจจุบันเกาะเสม็ดมีความแออัดมากเกินไปหรือไม่ ตลอดจนสภาพแวดล้อมบนเกาะและทรัพยากรใต้น้ำทั้งแนวปะการังและปลาสวยงามต่างๆ จะได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวจนเป็นสาเหตุของความเสื่อมโทรมตามมาหรือไม่ ผลจากการศึกษานี้จะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวทางวางแผนการพัฒนาพื้นที่เกาะเสม็ดให้เป็นต้นแบบแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ข้อเสนอแนะ

1. เกาะเสม็ดมีขนาดไม่ใหญ่มากนัก ทรัพยากรพื้นฐานเพื่อรองรับการท่องเที่ยวของตัวเกาะจึงมีความจำกัดค่อนข้างสูงคือ ข้อจำกัดด้านพื้นที่รองรับนักท่องเที่ยว การจัดการทรัพยากรสถานที่และสิ่งแวดล้อม เช่น ปริมาณขยะ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควรเน้นให้ตั้งอยู่บนรากฐานของการควบคุมและจัดการผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รักษาระบบนิเวศ และการให้บริการที่มีคุณภาพปลอดภัยสามารถสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว

2. ประชาสัมพันธ์ข้อกำหนด การปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว โดยให้เจ้าหน้าที่บนเกาะให้ความรู้พื้นฐาน เช่น เกาะเสม็ดเป็นเกาะอนุรักษ์ เรื่องเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ก่อนที่จะเข้าสู่พื้นที่ท่องเที่ยวตามชายหาดต่างๆ

3. ผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้จัดการพื้นที่และผู้บริหารระดับต่างๆ โดยเฉพาะจำนวนนักท่องเที่ยว พฤติกรรมของ

นักท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับผลกระทบด้านต่างๆ จากการท่องเที่ยว เพื่อสามารถให้เกิดการตัดสินใจบนฐานของข้อมูลและวิชาการ นำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในที่สุด

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และบุคลากรเจ้าหน้าที่หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการ กองทัพเรือในการประสานงานอำนวยความสะดวกต่างๆ การเข้าถึงพื้นที่ ขอขอบคุณคณะที่ปรึกษา พล.ร.ท. วินัย กล่อมอินทร์ ผศ. สมเดช นิลพันธ์ รศ. ดร. เรณู พงษ์เรืองพันธ์ และคณาจารย์ทุกท่านที่ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรชีวภาพทางทะเล บริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ (เงินอุดหนุนจากรัฐบาล) ประจำปีงบประมาณ 2556 มหาวิทยาลัยบูรพาผ่านสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เลขที่สัญญา 125/2556

เอกสารอ้างอิง

สุเมตต์ ปุจฉาการ สุชา มั่นคงสมบุญ ธิติรัตน์ น้อยรักษา และพิชัย สนแจ้ง. 2547. **การศึกษาความหลากหลายของชนิดสัตว์ทะเลในแนวปะการังในภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี)**. รายงานการวิจัย เสนอต่อ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

_____. และสุชา มั่นคงสมบุญ. 2550. **ความหลากหลายทางชนิดของฟองน้ำทะเล บริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี**. หน้า 160-169 ใน: เอกสารประชุมวิชาการ “ทรัพยากรไทย : ประโยชน์แท้แก่มหาชน” , วิโรจน์ ดาวฤกษ์ (บรรณาธิการ). โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.). 31 ตุลาคม – 2 พฤศจิกายน 2550 การประชุมวิชาการประจำปี ครั้งที่ 3 ชมรมคณะปฏิบัติงานวิทยาการ อพ. สธ. ณ อาคารประชุมวิชาการ พิพิธภัณฑสถานชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย เขาหมาจอ ต. แสมสาร อ. สัตหีบ จ. ชลบุรี.

คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2548. **รายงานฉบับสุดท้ายโครงการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา**. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.

ความรู้ความเข้าใจ ทศนคติและความต้องการต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยว บริเวณ
เกาะเสมสาร จังหวัดชลบุรี

UNDERSTANDING, ATTITUDE AND NEEDS OF MARINE ECOTOURISM OF TOURISTS
AT KOH SAMAESARN, CHON BURI PROVINCE

เศรษฐพงษ์ ปรุงฉภากร^{1*}, สิริินทร์ เทพมังกร² และ สุเมตต์ ปรุงฉภากร³
Srethaphong Putchakarn^{1*}, Sirintorn Thepmongkorn² and Sumaitt Putchakarn³

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม อ.เมือง จ.นครปฐม 73000, ²วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131, ³สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

¹Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University, Muang, Nakhon Pathom 73000,

²International College, Burapha University, Saen Suk, Maung, Chon Buri, 20131, ³Institute of Marine Science, Burapha University, Saen Suk, Maung, Chon Buri, 20131

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลการสำรวจความรู้ความเข้าใจ ทศนคติและความต้องการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวบริเวณเกาะเสมสาร จังหวัดชลบุรี ศึกษาโดยใช้การสำรวจนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทย ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพในภาคเอกชน และมาจากกรุงเทพมหานคร ส่วนชาวต่างประเทศมาจากทวีปเอเชีย เป็นกลุ่มเพื่อนและครอบครัวที่ไม่เคยมาและชักชวนกันโดยมีเกาะเสมสารเป็นจุดหมายปลายทางหลัก เพื่อหลีกเลี่ยงจากความอึดอัดของเมือง โดยคาดหวังจะดำน้ำดูปะการังน้ำตื้น และศึกษาวิถีชีวิตชุมชน ส่วนความรู้ความเข้าใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนมากมีความรู้ความเข้าใจและสามารถตอบคำถามได้อย่างถูกต้องแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวส่วนมากมีคุณภาพความเป็นนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผลของทัศนคติที่มีต่อการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยว พบว่าทัศนคติของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันทุกๆข้อคำถาม โดยมีผลของทัศนคติที่ดีต่อการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และผลการสอบถามความต้องการหรือข้อเสนอแนะด้านความสะดวกในการเข้าถึงนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการ ป้ายชี้ทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว ถนนและพาหนะรับจ้าง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว ขอให้เพิ่ม สถานที่จอดรถ ที่พักผ่อน ห้องน้ำ ร้านอาหาร ด้านคุณค่าและความสำคัญอยากให้เพิ่มการประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่างๆ จัดกิจกรรมเสริมหรือพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต้องการให้มีป้ายความรู้ สื่อสิ่งพิมพ์ ศูนย์บริการข้อมูล และวิทยากรให้ความรู้หรือนำแหล่งท่องเที่ยว ส่วนแนวโน้มในการกลับมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการกลับมาท่องเที่ยวอีก เนื่องจากมีธรรมชาติสวยงามสงบ ร่มรื่น กิจกรรมการท่องเที่ยวหลากหลาย และเดินทางสะดวก ปลอดภัย

Abstract

This research aims to present the results of understanding, attitudes and needs of marine ecotourism of tourists at Koh Samaesarn, Chon Buri province, using interview survey Thai and foreign tourists visit this island. The results shows most Thai tourists have bachelor's degree, careers in the private sector and travel from Bangkok. The foreigner tourist most from Asia, travel in group of friends or family. Most tourists had never visited Koh Samaesarn, persuaded by friends and Koh Samaesarn be the main destination for retreat from the bustle of the crowded city. Tourists expected to snorkeling and educated community life for the main purposes. The understanding of the principles of ecotourism destinations that most tourists insight and answers the question correctly, which shows that most tourists be quality eco-tourists. The results of attitude towards the management of tourism

destinations found that the attitude of Thai and foreign tourist opinions are in the same direction every question and have positive attitude towards the management of ecotourism. The results of needs and suggestions of Koh Samaesarn, most tourist need signs point the way to the area, maintaining road and save hired vehicles. The facilities in the area need more parking place, rest area, bathroom, and restaurant. The value and importance of the area have to increase publicity by the media, new sources of ecotourism development, information center, and instructor for educating tourist attractions. Trends in return to Koh Samaesarn, most tourists suggest to come back again by the reasons of natural beauty, peaceful, many tourist activities and safe.

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์, การท่องเที่ยวทางทะเล, ความรู้ความเข้าใจ, ทศนคติ, เกาะแสมสาร, จังหวัดชลบุรี
Keywords: Ecotourism, Marine tourism, Understanding, Attitude, Koh Samaesarn, Chon Buri province

*ติดต่อนักวิจัย: เศรษฐพงษ์ ปุจฉากการ (อีเมล: srethaphong@hotmail.com)

*Corresponding author: Srethaphong Putchakam (Email: srethaphong@hotmail.com)

บทนำ

หมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี เป็นหมู่เกาะที่อยู่นอกสุดของอ่าวไทยตอนบน ตั้งอยู่ทางด้านทิศใต้ของอ.สัตหีบ จ.ชลบุรี ประกอบด้วยเกาะต่างๆรวม 9 เกาะ ได้แก่ เกาะแสมสาร เกาะแรด เกาะฉางเกลือ เกาะโรงโขน เกาะโรงหนัง เกาะจวง เกาะจาน เกาะขาม และเกาะปลาหมึก ในอดีตเกาะแสมสารเป็นที่พักและทำขนส่งสัตว์ทะเลของเรือประมงและเรือเดินทะเลและเคยมีชุมชนอาศัยอยู่ตามเกาะต่างๆหลายแห่ง แต่ปัจจุบันเกาะทุกเกาะอยู่ในความดูแลของกองทัพเรือ ในปี พ.ศ. 2541 กองทัพเรือเข้าสนองพระราชดำริโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (โครงการอพ.สธ.) และได้ล้อมเกล้าฯ ถวายการใช้พื้นที่เกาะแสมสารและเกาะข้างเคียงรวม 9 เกาะ เป็นพื้นที่ปกป้องพันธุกรรมพืชทางทะเลของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ โดยมีการพัฒนาพื้นที่เป็นแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพของเกาะในทะเล จัดทำพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทยและเปิดพื้นที่เกาะแสมสารเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางทะเล โดยอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการ กองทัพเรือ สำหรับมหาวิทยาลัยบูรพา เป็นหนึ่งในหน่วยงานที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริโดยเป็นคณะปฏิบัติการวิทยาการ อพ.สธ.ทำหน้าที่ในการสำรวจทรัพยากรชีวภาพทางทะเลตามพระราชวินิจฉัยที่ทรงพระราชทานไว้ในการเรียนรู้ตั้งแต่ยอดเขาจนถึงใต้

ทะเล นับตั้งแต่ปีที่เริ่มต้นการดำเนินงานในปี พ.ศ. 2541 จวบจนกระทั่งปัจจุบัน ได้มีการสะสมองค์ความรู้ทรัพยากรชีวภาพมากมายทั้งความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเล นิเวศวิทยา ตลอดจนการอนุรักษ์และการฟื้นฟู ตัวอย่างเช่น สุเมตต์ และคณะ (2547) ได้ทำการสำรวจสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังในบริเวณแนวปะการังตามหมู่เกาะต่างๆและชายฝั่งทะเลในจังหวัดชลบุรี และสุเมตต์ และสุชา (2550) ได้ทำการสำรวจฟองน้ำทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี พบฟองน้ำทะเล 24 ชนิด แต่อย่างไรก็ตามองค์ความรู้ต่างๆเหล่านี้ยังไม่ได้มีการพัฒนาเพื่อใช้ประโยชน์ในเชิงการเป็นแหล่งเรียนรู้ทางทะเลและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากนัก ดังนั้นการพัฒนาองค์ความรู้จากฐานทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรีเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งและผลจากการวิจัยและพัฒนาี้จะเป็นประโยชน์มากต่อการจัดการองค์ความรู้ความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรชายฝั่ง การท่องเที่ยว และการบริหารจัดการทรัพยากร ธรรมชาติ อย่างยั่งยืน การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความรู้ความเข้าใจ ทศนคติและความต้องการ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวบริเวณเกาะแสมสาร ในการประเมินคุณภาพความเป็นนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางการประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้และเสริมสร้างนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คุณภาพดี ให้มี

จำนวนมากขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในโครงการวิจัย การพัฒนาองค์ความรู้จากฐานทรัพยากรชีวภาพทาง ทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรีเพื่อพัฒนา เป็นต้นแบบแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทางทะเลของไทย

อุปกรณ์และวิธีการศึกษา

1. การสำรวจภาคสนามและเก็บตัวอย่างข้อมูล นักท่องเที่ยว

1.1 พื้นที่ทำการสำรวจ เกาะแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี (ภาพที่ 1) ในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชทาง ทะเลในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม ราชกุมารี (โครงการ อพ.สธ.)

1.2 วิธีการสำรวจ ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อเก็บ ข้อมูลปฐมภูมิในภาคสนาม สัมภาษณ์นักท่องเที่ยวโดย ใช้แบบสอบถาม กำหนดจำนวนตัวอย่างของ นักท่องเที่ยวสำหรับเก็บข้อมูล จากแบบสอบถามจำนวน ทั้งสิ้น 150 ชุด จำแนกเป็นข้อมูลของนักท่องเที่ยวชาว ไทย จำนวน 120 ชุด นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จำนวน 30 ชุด ทำการเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวระหว่าง เดือนตุลาคม 2557 ถึงเดือนมกราคม 2558 ในเขต บริการของเกาะแสมสาร ได้แก่ บริเวณหาดเทียน ทิศ ตะวันออกของเกาะแสมสาร และหาดลูกกลม ทิศ ตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะแสมสารทำการวิเคราะห์ ข้อมูลจากแบบสอบถามตรวจสอบความสมบูรณ์จากผู้ให้ สัมภาษณ์ครบทุกข้อคำถามในแบบสอบถาม ได้ข้อมูล นักท่องเที่ยวชาวไทย 110 ชุด และนักท่องเที่ยวชาว ต่างประเทศ 30 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิง พรรณนา การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ยและร้อยละ โดย แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูล ภูมิหลัง รูปแบบการเดินทางและกิจกรรมของ นักท่องเที่ยว ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความรู้ความ เข้าใจ ในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตอนที่ 3 ทักษะการที่มีต่อการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยได้ประยุกต์วิธีการจากไพฑูริย์ พิมพ์ และ ฉกาจ ราชบุรี (2552) และอุไรรัตน์ วรควาวิสันต์ (2550)

1.3 การสำรวจความต้องการหรือข้อเสนอแนะที่มีต่อ แหล่งท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ (ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ภายในแหล่งท่องเที่ยว ด้านคุณค่าและ ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการตอบรับของ เจ้าหน้าที่และประชาชนในท้องถิ่น ด้านการจัดการการ

ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์) และแนวโน้มในการกลับมา ท่องเที่ยว ทำการสุ่มตัวอย่างกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบ เจาะจงในจุดท่องเที่ยวได้แก่ บริเวณหาดเทียน และหาด ลูกกลม

ผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาสถานภาพการท่องเที่ยวของ นักท่องเที่ยวบริเวณเกาะแสมสาร

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่มาเยือนเกาะแสมสาร ต. แสมสาร อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี ภายใต้การดูแลของหน่วย ปัญหาการสงครามพิเศษทางเรือ โดยให้นักท่องเที่ยวได้ เข้าเยี่ยมชมและร่วมกิจกรรมนันทนาการที่มีบริการบน เกาะ พบว่ามีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นในแต่ละปีอย่าง ต่อเนื่อง ในการดำเนินการวิจัยของโครงการวิจัยนี้ ได้ทำ การสำรวจข้อมูลนักท่องเที่ยวเพื่อรวบรวมข้อมูลและ วิเคราะห์มูลเหตุปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะการ ความต้องการ หรือข้อเสนอแนะที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยวในการเข้ามาท่องเที่ยวเกาะแสมสาร ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลภูมิหลัง รูปแบบการเดินทางและ กิจกรรมของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเยือนเกาะแสมสาร ส่วนใหญ่ ร้อยละ 56.8 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย คือ 32 ปี และมี อายุระหว่าง 21-30 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.5 การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 63.6 ส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อย ละ 58.2 รายได้อยู่ระหว่าง 10,001-20,000 บาท คิด เป็นร้อยละ 41.9 มีรายได้เฉลี่ย 23,200 บาท โดยมี ภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพมหานครมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.4 ส่วนใหญ่ร้อยละ 76.6 ไม่เคยมาเกาะแสมสารมา ก่อน ส่วนผู้ที่เคยมาเยือนร้อยละ 27.6 เคยมาเยือน จำนวน 1 ครั้งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.4 สื่อที่มีผล ต่อการตัดสินใจมาเยือน ได้แก่ คนที่เคยไปมาก่อนพูดต่อ กันปากต่อปาก ร้อยละ 43.2 กลุ่มในการเดินทางส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเพื่อน ร้อยละ 55.3 จำนวนสมาชิกในกลุ่ม เดินทางมีจำนวนระหว่าง 1-5 คน คิดเป็นร้อยละ 62.4 ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวใช้เวลาในการเดินทางมาถึงเกาะ น้อยกว่า 5 ชั่วโมงร้อยละ 62.0 โดยมาเกาะเป็น จุดหมายปลายทางหลัก ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการเดินทาง ประมาณ 1,900 บาท ส่วนที่เดินทางมากับบริษัททัวร์ พบว่ามีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ 2,800 บาทต่อคน วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาเยือนเกาะแสมสาร

เพื่อต้องการหลีกเลี่ยงจากสภาพแวดล้อมที่อึดอัดของเมืองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.8 สำหรับกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวคาดหวังว่าจะได้กระทำในเกาะเสมสารมากที่สุด ได้แก่ ดำน้ำดูปะการังน้ำตื้น ร้อยละ 76.6 และได้ประกอบกิจกรรมดำน้ำดูปะการังน้ำตื้นทั้งหมด ร้อยละ 87.4 ส่วนกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวคาดหวังและได้ประกอบกิจกรรมน้อยที่สุด ได้แก่ กิจกรรมการศึกษาวิถีชีวิตชุมชน ร้อยละ 3.2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศพบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 56.0 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว 36 ปี และมีอายุระหว่าง 21-30 ปีและอายุระหว่าง 31-40 ปีมากที่สุดเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 44.3 การศึกษาอยู่ในระดับ High school ร้อยละ 62.0 ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 33.3 มาจากทวีปเอเชีย ร้อยละ 52.0 จากทวีปยุโรป ร้อยละ 30.3 และทวีปอเมริกาเหนือ ร้อยละ 17.7 ส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.2 ไม่เคยมาเกาะเสมสารมาก่อน ส่วนผู้ที่เคยมาเยือน ร้อยละ 32.3 เคยมาเยือนจำนวน 1 ครั้งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.7 สื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจมาเยือนของนักท่องเที่ยว ได้แก่ จากคนที่เคยไปมาก่อน ร้อยละ 62.0 กลุ่มในการเดินทางของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นกลุ่มครอบครัวมากที่สุด ร้อยละ 52.0 จำนวนสมาชิกในกลุ่มเดินทางมีจำนวนระหว่าง 1-5 คนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 84.7 ส่วนใหญ่แวะแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ก่อนมาเยือนเกาะเสมสาร ร้อยละ 82.3 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการเดินทางประมาณ 4,200 บาท วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาเยือนเกาะเสมสารเพื่อต้องการพักผ่อนร่วมกับเพื่อนๆ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.7 สำหรับกิจกรรมที่คาดหวังว่าจะได้กระทำในเกาะเสมสารมากที่สุด ได้แก่ ดำน้ำดูปะการังน้ำตื้น ร้อยละ 33.3 และการศึกษาวิถีชีวิตชุมชน ร้อยละ 26.7 ส่วนกิจกรรมที่ได้ประกอบจริง ได้แก่ กิจกรรมดำน้ำดูปะการังน้ำตื้นมากที่สุด ร้อยละ 86.7 รองลงมาคือกิจกรรมถ่ายภาพ ร้อยละ 43.3 กิจกรรมเล่นน้ำทะเล ร้อยละ 43.3 ส่วนกิจกรรมที่ได้ประกอบกิจกรรมน้อยที่สุด ได้แก่ กิจกรรมพายเรือคายัคและแคนู คิดเป็นร้อยละ 6.7

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เฉลี่ยร้อยละ 80.4 มีความรู้ความเข้าใจและสามารถตอบได้ถูกต้อง โดยประเด็นที่สามารถตอบได้

ถูกต้องมากที่สุด คือ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คือการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสิ่งแวดล้อมและช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รองลงมาคือ พื้นที่จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวควรแบ่งออกเป็นโซนต่างๆ เช่น เขตสงวนรักษา เขตอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เขตการเรียนรู้และใช้ประโยชน์ทางทรัพยากรชีวภาพทางทะเล เขตกิจกรรมกลางแจ้ง เขตกิจกรรมชายหาด โดยมีการแสดงขอบเขตอย่างชัดเจน และชุมชนท้องถิ่นจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้เกิดประโยชน์กับชุมชนอย่างแท้จริง คิดเป็นร้อยละ 96.4, 93.8 และ 93.4 ตามลำดับ ส่วนข้อที่ตอบผิดมากที่สุดคือ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีเป้าหมายต้องการให้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมาคือ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เน้นการปรับปรุงเสริมแต่งและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชมมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 57.6 และ 54.8 ตามลำดับ

ส่วนผลการวิเคราะห์นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศพบว่าไม่แตกต่างจากนักท่องเที่ยวชาวไทยมากนัก คือ เฉลี่ยร้อยละ 88.6 มีความรู้ความเข้าใจและสามารถตอบได้ถูกต้อง โดยประเด็นที่สามารถตอบได้ถูกต้องมากที่สุดคือ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คือการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสิ่งแวดล้อมและช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รองลงมาคือ พื้นที่จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวควรแบ่งออกเป็นโซนต่างๆ โดยมีการแสดงขอบเขตอย่างชัดเจน และชุมชนท้องถิ่นจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้เกิดประโยชน์กับชุมชนอย่างแท้จริง คิดเป็น ร้อยละ 98.6, 96.2 และ 94.4 ตามลำดับ ส่วนข้อที่ตอบผิดมากที่สุดคือ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีเป้าหมายต้องการให้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมาคือ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เน้นการปรับปรุงเสริมแต่งและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชมมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 59.8 และ 56.6

ตอนที่ 3 ทศนคติที่มีต่อการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของทัศนคติที่มีต่อการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยว พบว่าทัศนคติของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทาง

เดียวกันทุกๆข้อคำถาม โดยมีผลของทัศนคติที่ดีต่อการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนี้คือ

ข้อที่ 1 “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน” ส่วนใหญ่เห็นด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวน 74 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 67.2 ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีจำนวน 22 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 73.3

ข้อที่ 2 “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นเพียงการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้การท่องเที่ยวเท่านั้น ไม่สามารถช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้” ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวน 46 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 41.8 ส่วน นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีจำนวน 20 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 66.6

ข้อที่ 3 “การเก็บค่าธรรมเนียมการเข้าท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติต่างๆเป็นสิ่งที่ควรทำ เพราะจะช่วยให้มีรายได้สำหรับบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว” ส่วนใหญ่เห็นด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวน 70 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 63.6 ส่วน นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีจำนวน 23 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 76.6

ข้อที่ 4 “การท่องเที่ยวในวันหยุดหรือเทศกาลที่มีวันหยุดต่อเนื่องเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้จะต้องเผชิญกับความแออัดของนักท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆก็ต้องยอมอดทน” ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวน 44 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 40.0 ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีจำนวน 21 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 70.0

ข้อที่ 5 “การท่องเที่ยวไปในชุมชนต่างๆนั้น เป็นการสร้างรายได้ให้กับชาวบ้าน นักท่องเที่ยวเป็นเสมือนลูกค้า จึงไม่จำเป็นต้องเคารพหรือเกรงใจชาวบ้านในชุมชน” ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวน 38 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 34.5 ส่วน นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีจำนวน 22 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 73.3

ข้อที่ 6 “การท่องเที่ยวควรก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินเป็นหลัก ไม่จำเป็นต้องได้อะไรมากกว่านี้” ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวน 39 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 35.4 ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีจำนวน 20 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 66.6

ข้อที่ 7 “การท่องเที่ยวด้วยการศึกษาระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นเรื่องที่ต้องเห็นคุณค่า เห็นน้อยยุ่งยาก ไม่น่าปฏิบัติ” ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย

นักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวน 45 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 40.9 ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีจำนวน 23 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 76.6

ข้อที่ 8 “นักท่องเที่ยวที่ดี ควรศึกษาข้อมูลในด้านต่างๆเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวก่อนไปเที่ยวทุกครั้ง” ส่วนใหญ่เห็นด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวน 68 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 61.8 ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีจำนวน 23 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 76.6

ข้อที่ 9 “กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สามารถปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้” ส่วนใหญ่เห็นด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวน 60 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 54.5 ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีจำนวน 23 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 76.6

ข้อที่ 10 “การนำขยะที่ย่อยสลายไม่ได้ตามธรรมชาติทุกชิ้นออกจากแหล่งท่องเที่ยว หลังการท่องเที่ยวเดินป่า เป็นสิ่งที่ยุ่งยาก ไม่สามารถปฏิบัติได้จริง” ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวน 38 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 34.5 ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีจำนวน 24 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 80.0

ข้อที่ 11 “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะประสบความสำเร็จได้ต้องได้รับความร่วมมือจากทั้งหน่วยงานที่ดูแลด้านการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวด้วย” ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่ง นักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวน 54 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 49.0 ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีจำนวน 22 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 73.3

ข้อที่ 12 “ควรสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นของแหล่งท่องเที่ยว มีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว” ส่วนใหญ่เห็นด้วย นักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวน 72 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 65.4 ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีจำนวน 22 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 73.3

2. ผลการศึกษาความต้องการหรือข้อเสนอแนะที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในด้านต่างๆของนักท่องเที่ยว จากผล การสอบถามนักท่องเที่ยว สามารถสรุปความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวได้ดังนี้

1. ด้านความสะดวกในการเข้าถึง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการสรุปได้ดังนี้
 - ป้ายชี้ทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว ต้องการให้เพิ่มจำนวนป้ายชี้ทางที่บอกชื่อแหล่งทิศทางและระยะทาง เป็นระยะๆก่อนถึงแหล่งท่องเที่ยวตามจุดต่างๆ และให้ทำ

ป้ายชี้ทางที่มองเห็นได้ชัดเจน หรือมีลักษณะเด่น สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้

- ควรเพิ่มพาหนะรับจ้างมากขึ้นจากปากทางเข้าจนถึง เกาะแสมสาร ควบคุมราคาค่าโดยสารและการบริการให้เหมาะสม

- ควรเพิ่มเที่ยวเรือในการเดินทางไป-กลับระหว่างแผ่นดินใหญ่กับเกาะแสมสารให้มากขึ้น

2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการสรุปได้ดังนี้

- สถานที่จอดรถ ต้องการให้ขยายหรือเพิ่มพื้นที่จอดรถ จัดระเบียบการจอดรถให้เป็นสัดส่วน แยกประเภทรถ มีป้ายบอกชัดเจน

- ที่พักผ่อน (ศาลา ที่นั่งพัก) ต้องการให้เพิ่มที่พักผ่อนที่กลมกลืนกับธรรมชาติให้กระจายตามชายหาดทั่วเกาะ ช่อมแซม และดูแลรักษาความสะอาดที่พักผ่อนอยู่เสมอ

- สุขาหรือห้องน้ำ ต้องการให้เพิ่มการรักษาความสะอาด เพิ่มจำนวนห้องน้ำที่เป็นสัดส่วน(ชาย หญิง) ช่อมแซมให้ใช้การได้ดี และมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น กระดาษชำระ สบู่ ชันน้ำ ถึงขยะ เป็นต้น

- ร้านอาหาร เครื่องดื่ม หรือของที่ระลึก ต้องการให้มีหรือเพิ่มร้านอาหาร เครื่องดื่ม และของที่ระลึกให้หลากหลาย โดยควบคุมให้มีคุณภาพดี

- น้ำอุปโภคบริโภค ต้องการให้มีหรือเพิ่มจุดบริการน้ำดื่มสะอาด (ฟรี) และน้ำใช้ (ล้างหน้า ล้างมือ ฯลฯ) ให้กระจายทั่วแหล่งและมีป้ายบอกชัดเจน

- ภาชนะรองรับขยะ ให้มีหรือเพิ่มจำนวนถังขยะ (แบบมีฝาปิดและแยกขยะ) ให้กระจายทั่วแหล่ง เช่น ทางเดิน ศาลา ที่นั่งพักผ่อน เป็นต้น

3. ด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการให้มีหรือเพิ่มการประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่างๆ ส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติ จัดกิจกรรมเสริมหรือพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

4. ด้านการตอบรับของเจ้าหน้าที่บนเกาะแสมสาร นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการให้ต้อนรับด้วยอัธยาศัยยินดี ให้ข้อมูล แนะนำแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

5. ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการสรุปได้ดังนี้

- การให้การศึกษาคือการสื่อความหมาย ต้องการให้มีป้ายความรู้ สื่อสิ่งพิมพ์ศูนย์บริการข้อมูล และวิทยากรให้ความรู้หรือแนะนำจุดสนใจของเกาะแสมสาร โดย

ออกแบบสร้างฐานกิจกรรมตามชายหาดร่วมกับ การได้รับความรู้ทางทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลของเกาะแสมสาร

- การคุ้มครอง บำรุงรักษาสภาพธรรมชาติ ต้องการให้นักอนุรักษ์สภาพดั้งเดิมไว้ ปกป้องต้นไม้เพิ่มขึ้นและมีการดูแลรักษาความสะอาด

6. แนวโน้มในการกลับมาท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการสรุปได้ดังนี้

- ต้องการกลับมาท่องเที่ยวอีก เนื่องจากมีธรรมชาติสวยงาม สงบ ร่มรื่น กิจกรรมบนเกาะมีความหลากหลาย และเดินทางสะดวก ปลอดภัย

- แหล่งท่องเที่ยวโดยรอบทะเลแสมสาร ควรพัฒนาโดยรักษาสภาพธรรมชาติดั้งเดิมไว้ พัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และมีการคมนาคมสะดวก ปลอดภัย

สรุปและวิจารณ์ผลการศึกษา

จากการสำรวจความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิดและความต้องการต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวบริเวณเกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง การศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพมหานครมากที่สุด ส่วนใหญ่ไม่เคยมาเกาะแสมสารมาก่อน สื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจมาเยือนเกาะแสมสารคือ การพูดต่อกันปากต่อปาก กลุ่มการเดินทางเป็นกลุ่มเพื่อนมากที่สุด วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาเยือนเกาะแสมสารคือ ต้องการหลีกเลี่ยงจากสภาพแวดล้อมที่อึดอัดแออัดของเมืองมากที่สุด กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวคาดหวังว่าจะได้กระทำในเกาะแสมสารมากที่สุด ได้แก่ ดำน้ำดูปะการังน้ำตื้น นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย การศึกษาอยู่ในระดับ High school เป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากทวีปเอเชีย ไม่เคยมาเกาะแสมสารมาก่อน สื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจมาเยือนเกาะแสมสารคือ จากคนที่เคยไปมาก่อน กลุ่มในการเดินทางส่วนใหญ่เป็นกลุ่มครอบครัว ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวแวะแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ก่อนมาเยือนเกาะแสมสาร วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาเยือนเกาะแสมสารเพื่อต้องการพักผ่อนร่วมกับเพื่อนๆ กิจกรรมที่คาดหวังว่าจะได้กระทำในเกาะแสมสารมากที่สุด ได้แก่ ดำน้ำดูปะการังน้ำตื้น และการศึกษาวิถีชีวิตชุมชน

จากการศึกษาความรู้ความเข้าใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่า นักท่องเที่ยว

ส่วนมาก มีความรู้ความเข้าใจและสามารถตอบคำถาม ได้อย่างถูกต้องซึ่งแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวส่วนมากมี คุณภาพความเป็นนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การศึกษาายัง แสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จำนวนมากมีความ เข้าใจตรงกันว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คือการ ท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสิ่งแวดล้อม และช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับ องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มุ่งเน้น และให้ความสำคัญกับการคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และการไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ผลการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของทัศนคติที่มีต่อการจัดการ ด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยว พบว่า ทัศนคติของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาว ต่างประเทศมีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันทุกๆ ข้อคำถาม โดยมีผลของทัศนคติที่ดีต่อการจัดการด้าน การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ผลการสอบถามความต้องการหรือข้อเสนอแนะที่มีต่อ แหล่งท่องเที่ยว สรุปได้ดังนี้ ด้านความสะดวกในการ เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการให้ มีป้ายชี้ทางที่มองเห็นชัดเจน บอกชื่อแหล่ง ทิศทาง และ ระยะทาง และควรมีป้ายทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ควรจัดให้มีพาหนะรับจ้างที่เข้าถึงแหล่ง เพิ่มขึ้น ควบคุมราคาค่าโดยสารและการบริการให้ เหมาะสม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่ง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มที่จอดรถที่เป็น สัดส่วน มีการแบ่งประเภทรถชัดเจน เพิ่มที่พักผ่อน ควรเพิ่มจำนวนห้องน้ำ จัดแยกประเภทชัดเจน (ชาย หญิง) ดูแลซ่อมแซมและรักษาความสะอาดให้อยู่ใน สภาพที่ใช้การได้ตลอดเวลา ในทุกแหล่งควรมีหรือ เพิ่มมาตรการรักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยวอย่าง เพียงพอ ด้านคุณค่า ความสำเร็จ และการดูแลรักษา สภาพธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว ควรรักษา สภาพธรรมชาติดั้งเดิมไว้ ปลูกต้นไม้เพิ่มขึ้น ดูแลรักษาต้นไม้ และความสะอาด และประชาสัมพันธ์ให้เห็นความสำคัญ ที่จะต้องอนุรักษ์ธรรมชาติไว้ด้านคุณค่า ความสำเร็จ และการดูแลรักษาสภาพทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และโบราณคดี ควรมีวิทยาการ ป้ายให้ความรู้ นิทรรศการ มุมพิพิธภัณฑ หรือกิจกรรมการแสดงที่ เกี่ยวข้องกับเกาะแสมสารและท้องถื่น จัดให้มีการ อนุรักษ์ พื้นฟู โบราณสถาน โบราณวัตถุ วัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตดั้งเดิมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถื่นไว้ และ

ช่วยกันประชาสัมพันธ์ให้ตระหนักถึงคุณค่าและ ความสำคัญด้านนี้ นอกจากนี้ควรสนับสนุนให้เมืองครที่ เกิดจากความร่วมมือของคนในท้องถิ่นเข้ามาช่วยจัดการ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของแหล่งในด้านต่างๆ เช่น ความสะดวกในการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อม คุณค่าความสำเร็จ การตอบรับของ ประชาชนในท้องถิ่น และการให้การศึกษาด้านแนวโน้มน ในการกลับมาท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะ กลับมาท่องเที่ยวในแหล่งเดิมอีก เนื่องจากประทับใจใน ความเป็นธรรมชาติ ทิวทัศน์ที่สวยงาม สงบ ร่มรื่น มีความหลากหลายทางชีวภาพ ความสวยงามเก่าแก่ และ มีการคมนาคมที่สะดวกและปลอดภัย นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เสนอให้พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยรอบเกาะแสมสาร โดยให้คงรักษาความเป็น ธรรมชาติไว้ ดูแลรักษาสภาพแวดล้อมให้สะอาด สงบ ร่มรื่น และมีการคมนาคมที่สะดวก ปลอดภัย และ เชื่อมต่อถึงกันกับส่วนแหล่งท่องเที่ยวรอบทะเลแสมสาร ที่นักท่องเที่ยวรู้จัก หรือเคยได้ยินชื่อส่วนใหญ่จะเป็น แหล่งที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไป หรือตั้งอยู่ใกล้เคียง กับแหล่งที่มาท่องเที่ยว เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. เกาะแสมสารมีขนาดใหญ่มากนัก ทรัพยากร พื้นฐานเพื่อรองรับการท่องเที่ยวของตัวเกาะจึงมีความ จำกัลดค่อนข้างสูงคือ ข้อจำกัดด้านพื้นที่รองรับ นักท่องเที่ยว การจัดการทรัพยากรสถานที่และ สิ่งแวดล้อม เช่น ปริมาณขยะ การจัดการการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ควรเน้นให้ตั้งอยู่บนรากฐานของการควบคุม และจัดการผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม รักษาระบบนิเวศ และการให้บริการที่มี คุณภาพปลอดภัย สามารถสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว
2. ประชาสัมพันธ์ข้อกำหนด การปฏิบัติตนของ นักท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว โดยให้เจ้าหน้าที่บนเกาะให้ความรู้พื้นฐาน เช่น เกาะ แสมสารเป็นเกาะอนุรักษ์ เรื่องเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ก่อนที่จะเข้าสู่พื้นที่ท่องเที่ยว ตามชายหาดต่างๆ
3. แนวทางในการการสร้างนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มี คุณภาพดีให้มีจำนวนมากขึ้นในอนาคตนั้น ควรมุ่งเน้น ไปที่คุณภาพของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์รวมไปถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารที่นักท่องเที่ยวจะ

ได้รับ เพื่อให้การสื่อสารประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สามารถเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวที่อยู่ในวัยต่างกัน อาชีพต่างกันหรือแม้แต่วัยการศึกษาที่ต่างกัน เป็นต้น ให้มีความรู้ความเข้าใจและแนวคิดหรือเจตนารมณ์ในการอนุรักษ์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนั้นเพื่อการส่งเสริมให้มีนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีคุณภาพมากขึ้น ข้อมูลและแหล่งข้อมูลที่นักท่องเที่ยวได้รับก็ควรสอดคล้องกับความถี่ในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวด้วย

4. ผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้จัดการพื้นที่และผู้บริหารระดับต่างๆ โดยเฉพาะจำนวนนักท่องเที่ยว พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับผลกระทบด้านต่างๆ จากการท่องเที่ยว เพื่อสามารถให้เกิดการตัดสินใจบนฐานของข้อมูลและวิชาการ เพื่อให้การเสริมสร้างนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีคุณภาพมีจำนวนมากขึ้นไปในอนาคต นำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในที่สุด

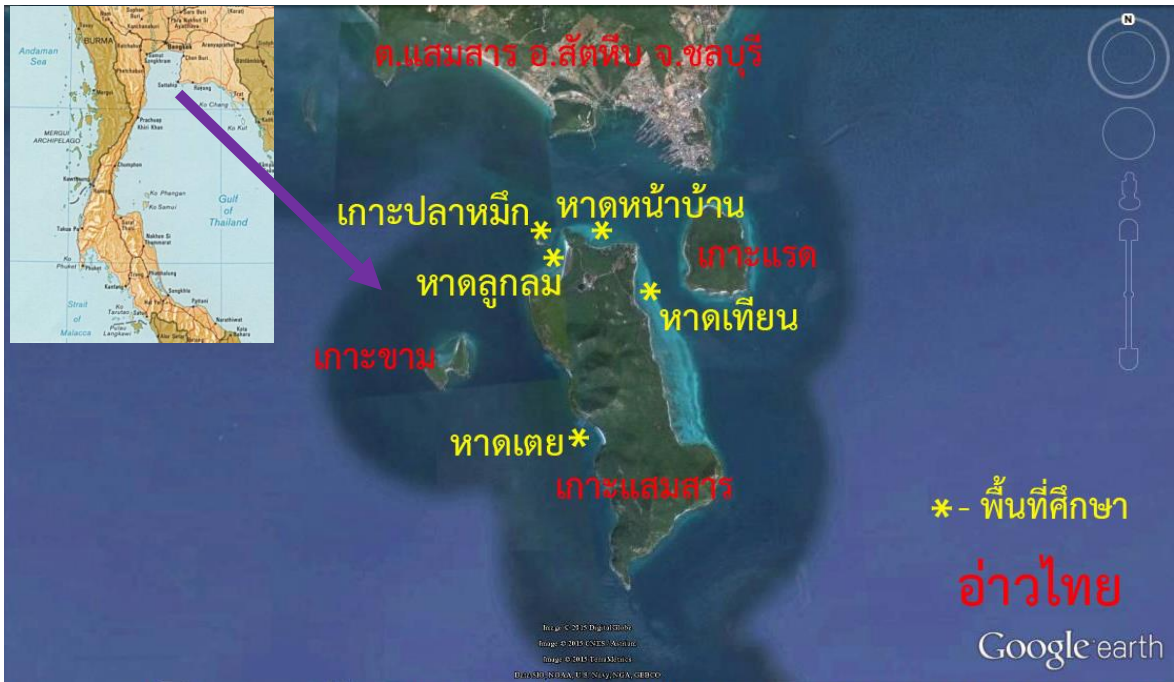
กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และบุคลากรเจ้าหน้าที่หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการ กองทัพเรือในการประสานงานอำนวยความสะดวกต่างๆ การเข้าถึงพื้นที่ ขอขอบคุณคณะที่ปรึกษา พล.ร.ท. วินัย กล่อมอินทร์ ผศ. สมเดช นิลพันธ์ รศ. ดร. เรณา พงษ์เรืองพันธ์ ผศ.ดร. อุษา น้อยทิม และคณาจารย์ทุกท่านที่ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ (เงินอุดหนุนจากรัฐบาล) ประจำปีงบประมาณ 2557 มหาวิทยาลัยบูรพา

งบประมาณโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ (อพ.สธ.) เลขที่สัญญา อพ.สธ. 2/2557

เอกสารอ้างอิง

- ไพฑูริย์ พิมพ์ดี และ ฉกาจ ราชบุรี. 2552. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศความสำเร็จ ความล้มเหลว และความยั่งยืน. รายงานการวิจัย. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- สมชาย เลี้ยงพรพรรณ. 2547. การศึกษาศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณทะเลสาบสงขลา. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. กรุงเทพฯ.
- สุเมตต์ ปุจฉาการ สุชา มั่นคงสมบูรณ์ ธิรัตน์ น้อยรักษา และพิชัย สนแจ้ง. 2547. การศึกษาความหลากหลายของชนิดสัตว์ทะเลในแนวปะการังในภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี). รายงานการวิจัย สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุเมตต์ ปุจฉาการ และสุชา มั่นคงสมบูรณ์. 2550. ความหลากหลายทางชนิดของฟองน้ำทะเล บริเวณหมู่เกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี. หน้า 160-169 ใน: ใน เอกสารการประชุมวิชาการชมรมคณะปฏิบัติงานวิทยากร อพ.สธ. ครั้งที่ 3 “ทรัพยากรไทย : ประโยชน์แท้แก่มหาชน”, 31 ตุลาคม – 2 พฤศจิกายน 2550 พิพิธภัณฑสถานชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย เขาหมาจอ ต. แสมสาร อ. สัตหีบ จ. ชลบุรี.
- อุไรรัตน์ วรคาวิสันต์. 2550. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนตำบลเกาะช้างใต้ กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.

ภาพที่ 1 พื้นที่ศึกษาตามชายหาดต่างๆของเกาะแสมสาร จังหวัดชลบุรี

เลขที่.....วันที่..... ผู้สำรวจ.....สถานที่เก็บข้อมูล.....

แบบสอบถาม กลุ่มนักท่องเที่ยว
“โครงการวิจัย การพัฒนาทรัพยากรชีวภาพทางทะเลบริเวณหมู่เกาะแสมสาร
จังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์”
สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา

กรุณาตอบคำถาม โดยทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าข้อความที่ท่านต้องการตอบ หรือกรอกข้อความลงในช่อง.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษา ไม่ได้ศึกษา ประถมศึกษา มัธยมต้น
 มัธยมปลาย / ปวช. ปวส. / อนุปริญญา ปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี อื่น ๆ

4. อาชีพ นักเรียน/นักศึกษา ข้าราชการ
 พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน
 ธุรกิจส่วนตัว รับจ้างทั่วไป
 พ่อบ้าน/แม่บ้าน...../เกษียณ..... อื่นๆ โปรดระบุ.....

5. รายได้เฉลี่ย.....บาท / เดือน

6. ภูมิลำเนา

- ชาวไทย ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 ภาคกลาง ภาคตะวันออก กรุงเทพมหานคร
- ชาวต่างประเทศ ทวีปเอเชีย ทวีปอเมริกา ยุโรป อื่นๆ โปรดระบุ.....

7. ประสบการณ์ในการเดินทางมาเที่ยวเกาะแสมสาร

เคยมา ไม่เคยมา

8. จำนวนครั้งที่เคยมาเที่ยวเกาะแสมสาร.....ครั้ง

9. สื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจของท่านในการมาเที่ยวนี้จากแหล่งใด

.....โทรทัศน์
.....แผ่นพับประชาสัมพันธ์
.....นิตยสาร
.....จากคนที่เคยไปมาก่อน
.....อินเทอร์เน็ต
.....อื่นๆ โปรดระบุ

10. ท่านเดินทางมาท่องเที่ยวเกี่ยวกับใคร

- คนเดียว กลุ่มเพื่อน กลุ่มครอบครัว
 กลุ่มที่ทำงาน มากับบริษัททัวร์ กลุ่มผสมระหว่างครอบครัวและเพื่อน

11. จำนวนสมาชิกในกลุ่มที่ท่านเดินทางมาเที่ยว.....คน

12. ระยะเวลาในการเดินทางจากที่พักถึงเกาะเสม็ดสาร

- ใช้เวลาน้อยกว่า 5 ชั่วโมง ใช้เวลาน้อยกว่า 10 ชั่วโมง
 ใช้เวลา 10 – 15 ชั่วโมง
 ใช้เวลามากกว่า 15 ชั่วโมง

13. หมู่เกาะเสม็ดสารเป็นจุดหมายปลายทางหลักหรือไม่

- เป็นจุดหมายปลายทางหลัก มีการแวะที่อื่นๆ มาก่อน

14. จำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่แวะพัก.....แห่ง

15. ท่านเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาเที่ยวเกาะเสม็ดสาร.....บาท

16. วัตถุประสงค์หลักในการท่องเที่ยว

- การได้เรียนรู้ศึกษาธรรมชาติ การได้มีโอกาสพบปะผู้คนใหม่ๆ
 การได้สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิด เพื่อพักผ่อนตามลำพัง
 เพื่อพักผ่อนร่วมกับเพื่อนๆ เพื่อพักผ่อนร่วมกับครอบครัว
 การได้หลีกเลี่ยงหนีจากสภาพแวดล้อมที่อึดอัด
 การได้ใช้เวลาพักผ่อนร่วมกับเพื่อนๆและครอบครัว

17. ท่านคาดหวังสิ่งใดจากการมาท่องเที่ยวที่เกาะเสม็ดสาร

คำชี้แจง ให้ท่านตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

กิจกรรมการท่องเที่ยว	คาดหวังทำกิจกรรม	ได้ประกอบกิจกรรมจริง
- ดำน้ำดูปะการังน้ำตื้น		
- ศึกษาเส้นทางศึกษาธรรมชาติบนบก		
- ศึกษานิทรรศการ		
- ชมวิถีทัศน์เกี่ยวกับหมู่เกาะเสม็ดสาร		
- เล่นน้ำทะเล		
- พายคายัค/แคนู		
- ดูนก		
- ถ่ายภาพ		
- พักผ่อน/ชมทัศนียภาพ/เดินเล่น		
- เล่นวอลเลย์บอลชายหาด		
- ศึกษาวิถีชีวิตชุมชนเสม็ดสาร		

18. หากมีโอกาสท่านจะกลับมายังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนี้อีกหรือไม่

- มา เพราะ.....
- ไม่มา เพราะ.....

19. ท่านคิดว่าต้องการให้ปรับปรุงสิ่งใดบนพื้นที่และบริการของสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนี้
ปรับปรุง

.....

ส่วนที่2 ข้อมูลความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

20. ท่านเคยได้ยินได้ฟัง หรือรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ ?

- เคย (ทำต่อข้อ 20.1) ไม่เคย (ข้ามไปข้อ 21)

20.1 ท่านได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากแหล่งใดมากที่สุด

- การบอกเล่าของเพื่อน/ญาติ หนังสือ /นิตยสาร โทรทัศน์ / วิทยุ
- อินเทอร์เน็ต อื่นๆ โปรดระบุ.....

20.2 ข่าวสารที่เคยได้รับในข้อ 20.1 กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแง่ใด

- แนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- ความรู้เกี่ยวกับหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- แนะนำการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- รณรงค์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

21. ท่านเคยเดินทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาก่อนหรือไม่

- ไม่เคย
- เคย แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ท่านเคยไป คือ.....
- และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ท่านได้เข้าร่วมและประทับใจที่สุด คือ.....
-

22. ท่านมีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คำชี้แจง ให้ท่านตอบว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

ความรู้ความเข้าใจ	ใช่	ไม่ใช่
1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสิ่งแวดล้อมและช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ		
2. การสร้างที่พักในแหล่งท่องเที่ยวควรใช้วัสดุท้องถิ่นที่มีความกลมกลืนกับธรรมชาติและย่อยสลายได้ง่าย		
3. การท่องเที่ยวประเภทแพลอย หรือ ทัวร์ป่า นักท่องเที่ยวไม่ควรเข้าไปจำนวนมากเกินไปเพื่อไม่ทำลายสภาพแวดล้อม		
4. ชุมชนท้องถิ่นจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เกิดประโยชน์กับชุมชนอย่างแท้จริง		

5. การดูดาว นั่งช้าง นั่งเกวียน ปีนเขา เพื่อศึกษาชั้นชมธรรมชาติถือเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ		
6. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทำให้เกิดประโยชน์ในระยะยาว เพราะรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวจะหมุนเวียนกลับไปพัฒนาท้องถิ่น		
7. พื้นที่จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวควรแบ่งออกเป็นโซนต่างๆ เช่น เขตอนุรักษ์ พันธุ์สัตว์ป่า เขตกิจกรรมกลางแจ้ง โดยมีการแสดงขอบเขตอย่างชัดเจน		
8. ควรจัดเจ้าหน้าที่ไว้อธิบายชี้แจงเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติที่ถูกต้องในการเข้าไปเที่ยวชมธรรมชาติ		
9. ค่านิยมและวิถีชีวิตที่เป็นความเชื่อดั้งเดิมของคนท้องถิ่น เช่น การนับถือผี ถือ เป็นภูมิปัญญาที่ก่อให้เกิดกฎระเบียบทางสังคม และการอยู่ร่วมกัน		
10. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับ (carrying capacity) ของแหล่งท่องเที่ยว		
11. สินค้าที่ระลึกควรทำเลียนแบบสินค้าที่นิยมของนักท่องเที่ยวเพื่อสามารถขายสินค้าได้จำนวนมาก		
12. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมุ่งเน้นให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกมากกว่าสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว		
13. นักท่องเที่ยวได้รับความสนุกสนานจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแล้ว ยังทำให้เกิดการเรียนรู้การอนุรักษ์ธรรมชาติ		
14. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ต้องการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการส่งเสริมรายได้ให้กับชุมชน		
15. งานด้านศิลปหัตถกรรม เช่น งานเย็บปักผ้าที่จำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวควรเปลี่ยนจากรูปแบบเดิมเป็นแบบทันสมัย เพื่อความสวยงาม		
16. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือการให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยการเข้าไปดูวิถีชีวิตตามปกติของชุมชน		
17. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีเป้าหมายต้องการให้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีส่วนร่วมมากที่สุด		
18. การท่องเที่ยวประเภทชมฟาร์มปศุสัตว์หรือชมการปลูกพืชไม้เมืองหนาว ไม่ใช่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ		
19. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเน้นการปรับปรุงเสริมแต่งและพัฒนา สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชมมากขึ้น		
20. ชาวเขาควรเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น เช่นการแต่งกาย ชุดประจำเผ่าควรเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับยุคสมัย		

23. ทักษะคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คำชี้แจงให้ท่านตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน					
2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเพียงการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้การท่องเที่ยวเท่านั้น ไม่สามารถช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้					
3. การเก็บค่าธรรมเนียมการเข้าท่องเที่ยวธรรมชาติต่างๆ เป็นสิ่งที่ควรทำ เพราะจะช่วยให้มีรายได้สำหรับบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว					
4. การท่องเที่ยวในวันหยุดหรือเทศกาลที่มีวันหยุดต่อเนื่องเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้จะต้องเผชิญกับความแออัดของนักท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ก็ต้องยอมทน					
5. การท่องเที่ยวไปในชุมชนต่างๆ นั้น เป็นการช่วยสร้างรายได้ให้กับชาวบ้าน นักท่องเที่ยวเป็นเสมือนลูกค้า จึงไม่จำเป็นต้องเคารพหรือเกรงใจชาวบ้านในชุมชน					
6. การท่องเที่ยวควรก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินเป็นหลักไม่จำเป็นต้องได้อะไรมากกว่านี้					
7. การท่องเที่ยวด้วยการเดินป่าศึกษาธรรมชาติและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นเรื่องที่ต้องเห็นตื้นเขินและยุ่งยากไม่น่าปฏิบัติ					
8. นักท่องเที่ยวที่ดี ควรศึกษาข้อมูลในด้านต่างๆ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวก่อนไปเที่ยวทุกครั้ง					
9. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สามารถช่วยปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้					
10. การนำขยะที่ย่อยสลายไม่ได้ตามธรรมชาติทุกชิ้นออกจากป่าหลังการท่องเที่ยวเดินป่าเป็นสิ่งที่ยุ่งยาก ไม่สามารถปฏิบัติได้จริง					
11. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะประสบความสำเร็จได้ต้องได้รับความร่วมมือจากทั้งหน่วยงานที่ดูแลด้านการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวด้วย					
12. ควรสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นของแหล่งท่องเที่ยว มีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ อย่างแท้จริง					

ตอนที่ 4 ความต้องการหรือข้อเสนอแนะที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวนี้
ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

24. ท่านต้องการให้ปรับปรุง “ถนน” ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้อย่างไรบ้าง

.....
.....

25. ท่านต้องการให้ปรับปรุง “ป้ายชี้ทาง” เข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวนี้อย่างไรบ้าง

.....
.....

26. ท่านต้องการให้ปรับปรุง “พาหนะรับจ้างที่เข้าถึง” ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้อย่างไรบ้าง

.....
.....

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว

27. ท่านต้องการให้ปรับปรุง **ที่จอดรถ/ท่าเทียบเรือ** ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้ อย่างไรบ้าง

.....
.....

28.ท่านต้องการให้ปรับปรุง **ที่พักผ่อน (ศาลา ที่นั่งพัก)** ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้อย่างไรบ้าง

.....
.....

29. ท่านต้องการให้ปรับปรุง **สุขา หรือห้องน้ำ** ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้อย่างไรบ้าง

.....
.....

30. ท่านต้องการให้ปรับปรุง **ร้านขายอาหาร ร้านขายเครื่องดื่ม ร้านค้า หรือร้านขายของที่ระลึก** ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้ อย่างไรบ้าง

.....
.....

31. ท่านต้องการให้ปรับปรุง **ระบบไฟฟ้า** ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้ อย่างไรบ้าง

.....
.....

32. ท่านต้องการให้ปรับปรุง **น้ำอุปโภคบริโภค** ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้ อย่างไรบ้าง

.....
.....

33. ท่านต้องการให้ปรับปรุง **ถังขยะ และการกำจัด** ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้ อย่างไรบ้าง

.....
.....

34.ท่านต้องการให้ปรับปรุง **ระบบการรักษาความปลอดภัย** ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้อย่างไร

.....
.....

ด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว

35. ท่านต้องการให้ พัฒนาคุณค่าและความสำคัญ ของแหล่งท่องเที่ยวนี้ในด้านต่อไปนี้อย่างไร

- ด้านธรรมชาติ.....
-
- ด้านวัฒนธรรม
-
- ด้านประวัติศาสตร์ และโบราณคดี
-

ด้านการตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น

36. ท่านต้องการให้ ประชาชนในท้องถิ่นตอบรับการท่องเที่ยว ในด้านต่อไปนี้ อย่างไรบ้าง

- ด้านการต้อนรับ
- ด้านการมีส่วนร่วม
- ด้านการรักษาเอกลักษณ์
- ด้านการได้รับประโยชน์

ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

37. ท่านต้องการให้ มีการให้การศึกษา/การสื่อความหมาย ภายในแหล่งท่องเที่ยวนี้อย่างไรบ้าง

.....

38. ท่านต้องการให้มี การคุ้มครอง บำรุงรักษาธรรมชาติ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้อย่างไร

.....

39. ท่านต้องการให้มี การดูแลรักษา ฟื้นฟูสภาพทางวัฒนธรรม เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ วิถีชีวิต เป็นต้น ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้ อย่างไรบ้าง

.....

40. ท่านต้องการเสนอให้มี กฎ ระเบียบ หรือข้อควรปฏิบัติ ในแหล่งท่องเที่ยวนี้ อย่างไรบ้าง

.....

41. ท่านต้องการให้ องค์กรในการจัดการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนี้มีลักษณะ อย่างไรบ้าง

.....

42. ข้อเสนอแนะด้านอื่น ๆ

.....

----- ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอย่างดียิ่ง -----